

KIESELBACH

66. KÉPAUKCIÓ 2021

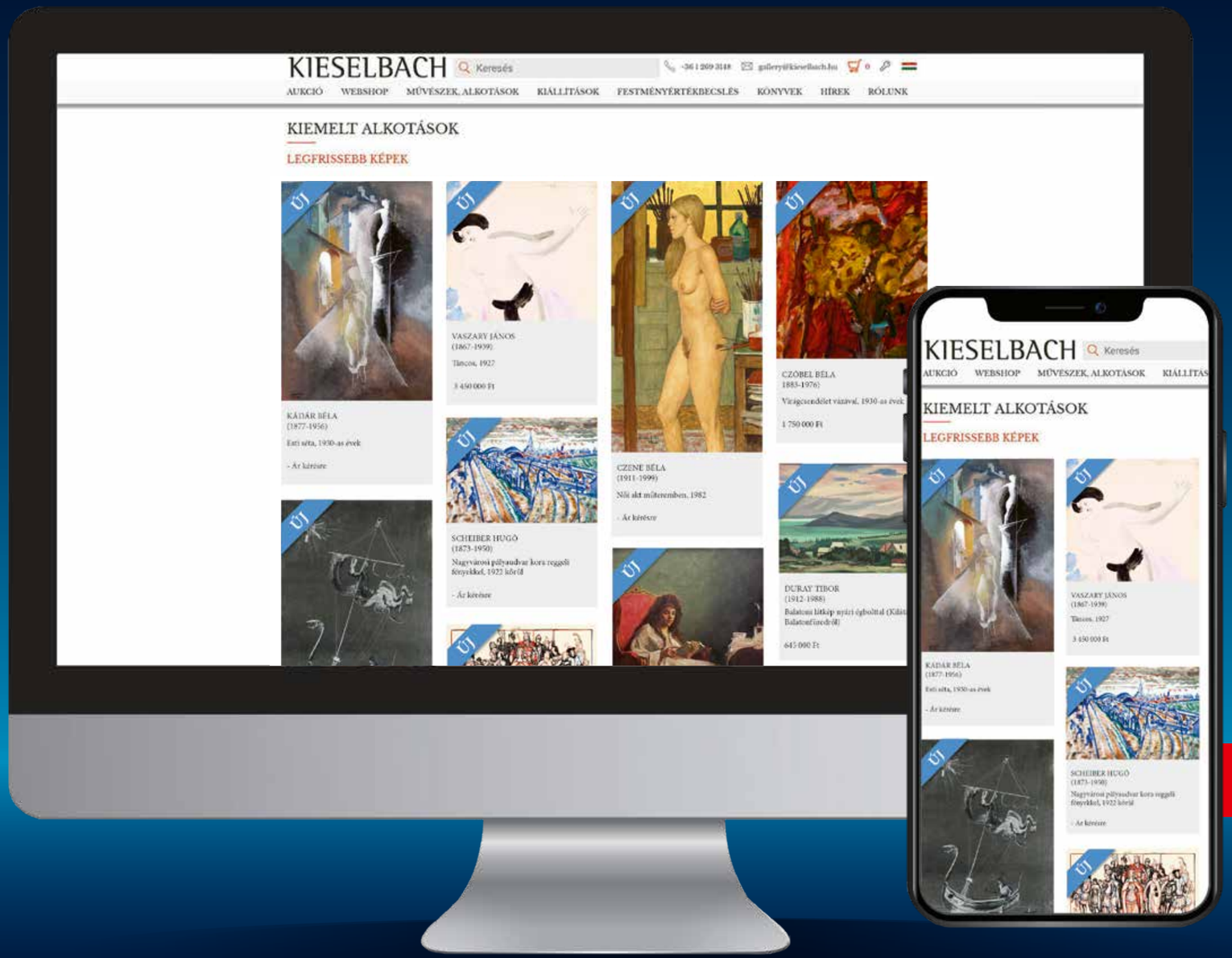

www.kieselbach.hu

KIESELBACH

WEBSHOP

TÖBB EZER MEGVÁSÁROLHATÓ ALKOTÁS

NAPONTA BŐVÜLŐ KÍNÁLAT

SZEMÉLYES MEGTEKINTÉS GALÉRIÁNKBAN

kieselbach.hu/webshop

SZERZŐK *ABC* SORRENDBEN

A.Tóth Sándor ... 126
Aknay János ... 137
Almásy Aladár ... 192
Altorjai Sándor ... 136
Ámos Imre ... 1, 81,157
Anna Margit ... 80,151
Anton Ebert ... 171
Bak Imre ... 135,187
Balázs János ... 45
Bánáti Sverák József ... 35
Barcsay Jenő ... 84
Barta Ernő ... 130
Bartha László ... 86
Basch Andor ... 54,129,194,211
Basilides Barna ... 118
Batthyány Gyula ... 99,132
Béla de Kristo ... 103
Bene Géza ... 60
Benkhard Ágost ... 32,210
Berény Róbert ... 73,166,218
Berkes Antal ... 204
Bernáth Aurél ... 58,123,220
Bianconi, Carlo, Coreggio után ... 225
Boemm Ritta ... 37
Boldizsár István ... 17,145
Bornemisza László ... 190,216
Böhm Pál ... 175
Breznay József ... 20
Bruck Lajos ... 178
Burghardt Rezső ... 38
Chiovini Ferenc ... 24
Crouy-Channel László ... 143
Czene Béla ... 21,63,140,150
Czétényi János ... 153
Czigány Dezső ... 64,172
Czóbel Béla ... 44,162,196,200
Csejtei Joachim Ferenc ... 7
Csók István ... 169
Dénes Valéria ... 61
Dudits Andor ... 160
Duray Tibor ... 39
Egry József ... 26,56,161,167,195
Erdélyi Béla ... 52
Erdélyi Mihály ... 65
Exter Julius ... 207
Faragó Géza ... 133
Fenyő Andor Endre ... 149
Ferenczy Noémi ... 57
Ferenczy Valér ... 96
Fonó (Fleischer) Lajos ... 174
Földi Péter ... 47
Frank Frigyes ... 168
Frenzeny, Paul ... 222,223
Gábor Jenő ... 71
Gadányi Jenő ... 122, 206
Galimberti Lanow Mária ... 214
Gergely Imre ... 6
Glatz Oszkár ... 31,109,170,202
Gráber Margit ... 115
Gruber Béla ... 83,213
Guzsik Ödön ... 14
Gyarmathy Tihamér ... 77
Hajnal János ... 2
Hencze Tamás ... 87,138
Hoffmann Elemér ... 124,125
Holló László ... 180
Hopp-Halász Károly ... 188
Ismeretlen magyar festő 1890 körül ... 181
Ismeretlen magyar festő, 1925 körül ... 212
Ismeretlen olasz festő Antonio Bellucci (1654-1726) után ... 224
Istókovits Kálmán ... 72
Iványi Grünwald Béla ... 29
Jámbor Lajos ... 28
Jancsek Antal ... 127
Kádár Béla ... 69,92,101,156
Kádár Géza ... 33
Kádár József ... 78
Kmetty János ... 116,119
Kohán György ... 53
Kokas Ignác ... 121
Komáromi-Kacz Endre ... 3,108
Koncz András ... 155
Konjovic, Milan ... 197
Konok Tamás ... 79
Koszta József ... 131
Kosztolányi Kann Gyula ... 18
Kövér Gyula ... 48,147
Litkey György ... 215
Lossonczy Tamás ... 76
Mácsai István ... 59
Major Henrik ... 67
Mányai József ... 30
Márffy Ödön ... 41,205
Markó András ... 90,91
Markó Károly id. köre ... 89
Marosán Gyula ... 134
Mednyánszky László ... 5,25,217
Mészáros Jenő ... 16
Mihalik Dániel ... 94
Mikola András ... 193
Molnár C. Pál ... 11,100,128,144
Monostori Moller Pál ... 8,120
Móricz Margit ... 113
Munkácsy Mihály ... 43
Nádler Róbert ... 36
Nagy István ... 51,55,179
Nagy Oszkár ... 74,75,146
Nagy Sándor ... 105
Nagy Vilmos ... 159
Nyilasy Sándor ... 201
Orlai Petrich Soma ... 221
Ország Lili ... 85
Orvos András ... 46
Ősi László ... 141
Pallay Sándor ... 184
Pankotai Farkas Béla ... 164
Pekáry István ... 106,107
Perlrott Csaba Vilmos ... 68
Poll Hugó ... 49,50
Pólya Tibor ... 148
Proday Lajos ... 66
Regős István ... 152
Rippl-Rónai József ... 40,93,163
Román György ... 191
Rubovics Márk ... 203
Sándorfi István ... 154
Sassy Attila ... 97
Scheiber Hugó ... 10,13,27,70,102,111,183,198,199
Scholz Erik ... 19
Schönberger Armand ... 4,95,110
Siskov, Ludmil ... 98
Sovánka Károly ... 22
Szabó Vladimir ... 158
Szentgyörgyi Kornél ... 15
Szilágyi Ilona ... 173
Szin György ... 82
Szirt Oszkár ... 165
Szóbel Géza ... 142
Szoboszlay Éva ... 189
Szőnyi István ... 104,208
Szüle Péter ... 219
Tagyosi Rátz Péter ... 34
Tamás Ervin ... 62
Telepy Károly ... 182
Tibor Ernő ... 176
Tihanyi Lajos ... 42
Tobisch Ilona ... 185
Törzs Éva ... 114
Tscheligi Lajos ... 117
Uitz Béla ... 88
Ujházy Ferenc ... 209
Vadász Endre ... 177,186
Vaszary János ... 12,112
Wágner Géza ... 139
Z. Gács György ... 9
Zatska, Hans ... 23

MODERN MAGYAR FESTÉSZET - ÁTFOGÓ KÖTETEK

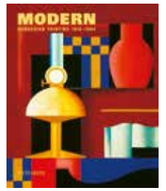
MODERN MAGYAR FESTÉSZET
1892-1919, Budapest, 2003

MODERN MAGYAR FESTÉSZET
1919-1964, Budapest, 2004

MODERN HUNGARIAN
PAINTING 1892-1919,
Budapest, 2003

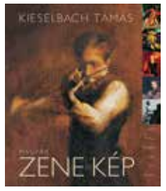
MODERN HUNGARIAN
PAINTING 1919-1964,
Budapest, 2004

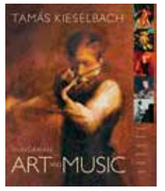
DIE MODERNE IN DER
UNGARISCHEN MALEREI,
1892-1919, Berlin, 2008

DIE MODERNE IN DER
UNGARISCHEN MALEREI,
1919-1964, Berlin, 2008

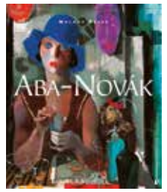

MAGYAR ZENE ÉS KÉP,
Budapest, 2007

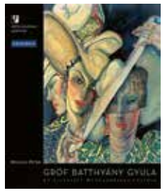

HUNGARIAN ART AND MUSIC,
Budapest, 2007

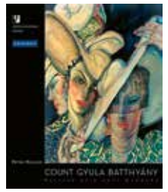
XX. SZÁZADI MAGYAR MŰVÉSZEK MONOGRÁFIÁI - VÁLLALÁSOK, MODELLEZÉS

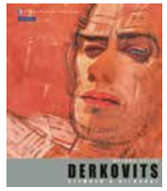
ABA-NOVÁK,
Budapest, 2006

MOLNOS PÉTER:
GRÓF BATTHYÁNY GYULA,
Budapest, 2007

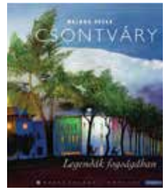
PÉTER MOLNOS:
COUNT GYULA BATTHYÁNY -
PAINTER OF A LOST HUNGARY,
Budapest, 2007

DERKOVITS, Szemben a világgal
Budapest, 2008

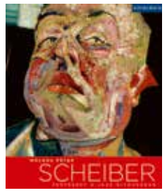
„Cigánymélтóssággal"
BALÁZS JÁNOS,
Budapest, 2009

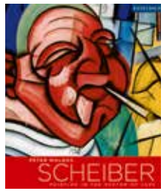
CSONTVÁRY,
Legendák fogságában
Budapest, 2009

DURAY,
Budapest, 2013

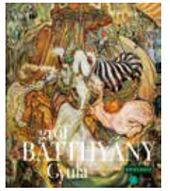
SCHEIBER - A JAZZ
RITMUSÁBAN,
Budapest, 2014

SCHEIBER - PAINTING IN THE
RHYTM OF JAZZ,
Budapest, 2014

SASSY ATTILA, Ópium álmok
Budapest, 2014

GRÓF BATTHYÁNY GYULA,
Képek egy eltűnt világból,
Budapest, 2015

FESTŐK MÚZSÁK SZERELMEK,
Budapest, 2016

SZÉPSÉG ÉS HANGULAT,
VASS ELEMÉR FESTÉSZETE
Budapest, 2018

A CSÁBÍTÁS FEGYVERE,
Budapest, 2018

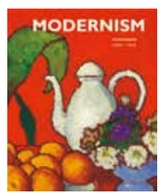
MŰGYŰJTÉS - MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK

KIESELBACH GYŰJTEMÉNY
Magyar Festészet 1900-1945,
Budapest, 1996

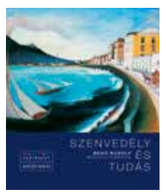
HUNGARIAN MODERNISM
1890-1945
Selection from the Kieselbach
Collection, Budapest, 1996

HUNGARIAN MODERNISM
1890-1950
Selection from the Kieselbach
Collection, Budapest, 1999

MAGYAR MŰVÉSZET
1900-1950
Radnai-gyűjtemény,
Budapest, 2005

HUNGARIAN ART
1900-1950
Radnai Collection,
Budapest, 2005

Szenvedély és tudás,
BEDŐ RUDOLF
MŰGYŰJTEMÉNYE,
Budapest, 2010

ELVESZETT ÖRÖKSÉG,
Budapest, 2017

LOST HERITAGE,
Budapest, 2017

ROMVÁRY FERENC,
A KÉPTÁRCSINÁLÓ,
Budapest, 2017

BUKTA IMRE,
Budapest, 2019

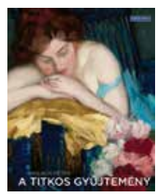

NAGY ISTVÁN
TISZTASÁG-TÖMÖRSÉG-TRANSZ-
CENDENCIA
Budapest, 2019

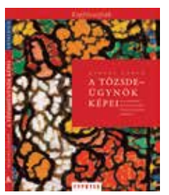
MŰTÁRGYHAMISÍTÁS
MAGYAR SZEMMEL
Budapest, 2019

MŰGYŰJTŐK
MAGYARORSZÁGON,
Budapest, 2012

A TITKOS GYŰJTEMÉNY,
Budapest, 2013

A TŐZSDEÜGYNÖK KÉPEI,
Budapest, 2014

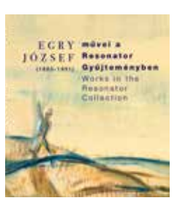
ARANYKOROK ROMJAIN,
Budapest, 2015

POKOLI ARANYKOR,
Budapest, 2017

GORKA GÉZA ÉLETMŰVE CHO-
VANECZ BALÁZS
GYŰJTEMÉNYÉBEN
Budapest, 2020

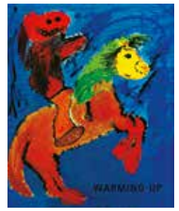
EGRY JÓZSEF MŰVEI
A RESONATOR GYŰJTEMÉNYBEN,
2020

KIESELBACH KÖNYVEK

SZEMÉLYES

BUDAPEST ÁTMENETI EMLÉKKÖNYV
Budapest, 2006

WARMING UP, Budapest, 2008

IDŐRŐL IDŐRE 1985,
Budapest, 2008

BÁTOR TÁL
Budapest, 2010

SZALAI ANDRÁS: KIS MAGYAR SNASSZ ÉS NEOCIKI, SBS Kft.,
Budapest, 2020

KÁRPÁTMEDENCE KERÁMIAMŰVÉSZETE

ERDÉLY NÉPI KERÁMIA MŰVÉSZETE,
Budapest, 2008

HOLICS, TATA ÉS BUDA KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2009

A HABÁNOK KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2012

AZ ALFÖLD KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2013

A DUNÁNTÚL, FELFÖLD ÉS
A FELSŐ-TISZA-VIDÉK NÉPI
KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2013

A POSZTHABÁN
KERÁMIAMŰVÉSZET,
Budapest, 2016

A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM NÉGY MEGHATÁROZÓ TRAUMÁJA

I. VILÁGHÁBORÚ
TRIANON
1914–18–20

I. VILÁGHÁBORÚ, TRIANON
1914–18–20,
Budapest ....

A MAGYAR FORRADALOM
1956 NAPLÓ,
Budapest, 2006

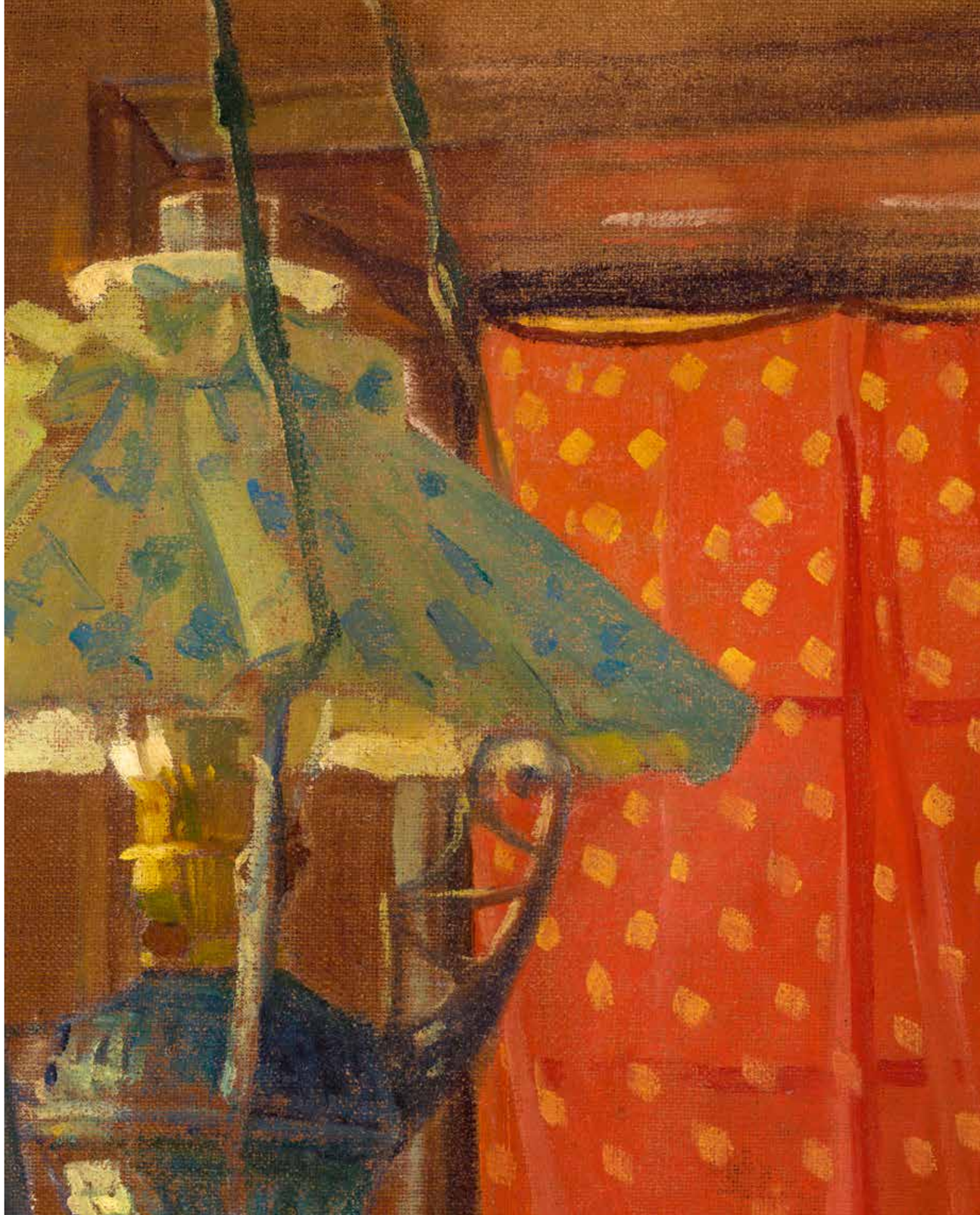
TAMÁS KÖNYVE,
Budapest, 2009

AZ EUFÓRIA ÉVEI, 1988–1990,
Budapest, 2011

BIRI MAMA DEPORTÁLÁSI
EMLÉKIRATA.
Szerk.: Molnos Péter.
Budapest, 2020

Az aukció anyagát összeállította:

KIESELBACH TAMÁS művészettörténész

KIESELBACH ÁKOS művészettörténész

MÁTHÉ FERENC festménybecsüs

SZŰCS ANDRÁS festménybecsüs

A katalógust tördelte és a katalógusban szereplő analógiákat KIESELBACH ÁKOS válogatta

A katalógust szerkesztette: KIESELBACH TAMÁS, VARGA ZSÓFIA, KIESELBACH ÁKOS, MESTER DÓRA

Háttérkutatások a katalógushoz: RIEDER GÁBOR, VARGA ZSÓFIA

A katalógusban szereplő tanulmányok szerzői: MOLNOS PÉTER, RIEDER GÁBOR, KOLOZSVÁRY MARIANNA, RUM ATTILA művészettörténészek

Munkatársak: NÉMETH ÁKOS, ORLIK ERIKA, VÉKONY BALÁZS

KIESELBACH

Kiadta: KIESELBACH GALÉRIA

Koordinátor: KIESELBACH ANITA

Fotó: DARABOS GYÖRGY, HARASZTOS ÁRON

Grafikai tervezés és nyomdai előkészítés: MOLNÁR FERENC, HORVÁTH ISTVÁN

Nyomás és kötés: PAUKER NYOMDA

KIESELBACH

2021. OKTÓBER 11. 18 ÓRA

HOTEL MARRIOTT

1052 BUDAPEST, APÁCZAI CSERE JÁNOS U. 4.

AZ ÁRVERÉST VEZETI: KIESELBACH ÁKOS

66. KÉPAUKCIÓ

KEDVES ÜGYFELEINK!

Az aukción személyesen, telefonon, vételi megbízással vagy élőben online is licitálhatnak. Kérjük, hogy az online aukción való licitáláshoz időben regisztráljanak a https://liveauction.kieselbach.hu/ oldalon.

Köszönettel a Kieselbach Galéria

KIÁLLÍTÁS / EXHIBITION

Kieselbach Galéria

2021. szeptember 29-október 10.

minden nap 10–18 óráig

ÁRVERÉS / AUCTION

Október 11. (hétfő) 18 óra

HOTEL MARRIOTT

1052 Budapest, Apáczai Csere János u. 4.

INFORMÁCIÓ / INFORMATION

Kieselbach Galéria, Budapest,

V. Szent István krt. 5.

Tel.: +36-1-269-3148,

+36-1-269-3149,

E-mail: gallery@kieselbach.hu

www.kieselbach.hu

www.facebook.com/kieselbach

Instagram: kieselbachgaleria

ÁRVERÉSI FELTÉTELEK

1. A Kieselbach Galéria Kereskedelmi Kft.(1055 Budapest, Szent István krt. 5.) - továbbiakban: Aukciósház – a jelen katalógusban szereplő előre meghirdetett időpontban és helyszínen az árverési tárgyak - továbbiakban árverési tételek – tulajdonosai, vagy eladásra jogosultjai, - továbbiakban: Árvereztetők - megbízása alapján árverést rendez és vezet. Az Aukciósház az árverést az Árvereztetők megbízásából mint kereskedelmi képviselő szervezi, rendezi és vezeti.

2. Az Aukciósház katalógust ad ki az aukciós tételekről, melyek az árverés előtti kiállításon megtekinthetők. A katalógus leírásai és az illusztrációk kizárólag azonosításként szolgálnak, így a vevőknek saját maguknak kell – az árverést megelőzően – meggyőződniük az árverési tételek állapotáról, és arról, hogy azok megfelelnek-e a katalógus leírásának. Az Aukciósház árverési katalógusai rendelkezésre állnak a kiállítás idejére a kiállítás helyszínén, illetve az árverés idejére az árverés helyszínén.
Az Aukciósház fenntartja a jogot, hogy a katalógusban szereplő egyes tételek árverésre bocsátását mellőzze.

3. Árverezni kizárólag – az aukció megkezdése előtt név, lakcím és telefonszám szerint regisztrált – licitáló tárcsával lehet. A vevők a tárcsa átvételével, mint rámutató magatartással kifejezik, hogy az Árverési Feltételeket magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

4. Az árverés az angol-szász becsáras sziszténa szerint kerül megrendezésre. Az árverés vezetője az árverési tételeket a katalógusban megjelölt sorrendben előszóval röviden bemutatja és kihirdeti a kikiáltási árat – mely nem lehet magasabb az alsó becsértéknél -, az árverési vevők pedig a számozott licitáló tárcsa feltartásával teszik meg ajánlatukat. Ha a kikiáltási árra több vételi ajánlat érkezik, az árverésvezető a licitlépcsőnek megfelelően emeli az árat mindaddig, amíg csak egy licitáló marad és a leütéssel létre nem jön az adás-vétel. Így a tárgy vételi jogát leütéssel az az árverési vevő szerzi meg, aki a legmagasabb érvényes árajánlatot teszi, kivéve, ha védett tárgy esetében a 2001. évi LXIV. Tv.-ben biztosított elővásárlási jogát a magyar állam érvényesíti. A tételek a kikiáltási ár alatt nem vásárolhatók meg.

5. Tilos mindenféle összebeszélés vagy vállalkozás, amely arra irányul, hogy harmadik személyeket, a piaci árat lényegesen meghaladó vételár kínálatára rávegyen, illetve így megkárosítson.

6. Az első vételi ajánlat a kikiáltási ár összege, minden további ajánlat pedig az utolsó árajánlat szerint növelt összegű árajánlatot jelenti.

7. Ha a vevő személye az árverés során valamilyen okból nem állapítható meg, akkor az aukciós tétel árverezését újra lehet kezdeni. A vevők azonban az árverés végén az el nem kelt tételek újraárverezését kérhetik.

8. A vevő az árverési tétel tulajdonjogát akkor szerzi meg, ha a vételárat maradéktalanul megfizette és az árverési tételt az Aukciósháztól átvette.

9. A vételár összege a leütési ár, és a közvetítői díj együttes összegéből tevődik össze.

10. A vevő választása szerint vagy a teljes vételárat, vagy annak legalább 20 százalékát, mint foglalót az árverésen azonnal tartozik kifizetni készpénzben vagy bankkártyával. Ha a teljes vételár egy összegben az árverésen kifizetésre kerül, úgy a tárgy a helyszínen átvehető.

11. Az Aukciósház biztosítja annak lehetőségét, hogy az árverési vevő a foglalót meghaladó vételárrészt az árverés időpontjától számított 7 napon belül egyenlítse ki az Aukciósház székhelyén, a 1055 Budapest Szent István krt. 5. sz. alatt. Ez esetben az árverési vevő a tárgyat csak akkor veheti át, ha az árveréstől számított 7 napon belül kiegyenlítette a teljes vételárat. A vételárba a foglaló összege - határidőben történő teljesítés esetén- beleszámít.

12. Amennyiben a megadott határidőig a vevő a tárgy átvételére nem jelentkezik, úgy az Aukciósház fenntartja magának azon jogát, hogy az árverési vevő ajánlatát érvénytelennek tekintse és a foglaló összegét megtartsa.

13. A vevő közvetítői díjat tartozik fizetni, melynek összege alapesetben a leütési ár 23 százaléka, mely tartalmazza a közvetítői díjat is.

14. A vevő a vételár kiegyenlítését követően köteles gondoskodni a megvett tárgy elszállításáról saját költségére és felelősségére. Ennek elmulasztása esetén az Aukciósház nem felel a tárgy sérüléséért, vagy elvesztéséért, és az árverést követő 20. naptól a vételárra számított havi 5 % tárolási díjat számol fel. Ha az árverési vevő az árverést követően 6 hónapon belül nem szállítja el a tárgyat, úgy azt az Aukciósház - felszólítás után - szabadon értékesítheti és költségei levonása után a fennmaradt összeget a vevő javára letétként őrzi.

15. Az árverési katalógusban „VÉDETT", vagy „NO EXPORT" jelzéssel szereplő tárgyakat Magyarországról véglegesen kivinni nem lehet /2001. évi LXIV. Tv. 59. § (1) bek. b. /pont/. A „VÉDETT" jelzésű tárgyak tulajdonosát a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal nyilvántartásba veszi a tulajdonos változás pedig bejelentési kötelezettség alá esik /2001. évi LXIV. Tv. 52. § (3) bek./
Amennyiben a tárgyat az árverési vevő exportálni szeretné, akkor az Aukciósház a kiviteli engedély költségét - exportköltség - továbbszámlázza az árverési vevőre.
Árverési vevő a kiviteli engedély elkészültét követően köteles gondoskodni a megvett tárgy elszállításáról saját költségére és felelősségére.
A kulturális javak külföldre viteléről a 2001. évi LXIV. Tv. rendelkezik.
A kulturális javak véglegesen csak az e törvényben meghatározott módon vihetők ki az országból. Kérjük, hogy exportálási szándékukat fizetés előtt előre jelezzék.

16. Amennyiben az árverési vevő személyesen nem kíván részt venni az árverésen, úgy az általa adott vételi megbízás alapján helyette az Aukciósház - a megbízásnak megfelelően – teszi meg a vételi ajánlatokat. Vételi megbízást a kiállítás ideje alatt fogadunk el.
Kérjük, hogy vételi megbízásaikat az árverést megelőzően 24 órával eljuttatni, vagy 00-36-1-269-2219 faxszámra elküldeni szíveskedjenek.

17. A vételi megbízás elfogadásához 20 % előleg befizetése szükséges, amely sikertelen licitálás esetén visszajár. Ha a vételi megbízás sikeres, az előleg teljes összegét foglalónak kell tekinteni, egyebekben pedig a személyesen jelenlevő vevőre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.
Ha ugyanarra a tételre harmadik személy magasabb összegű megbízást ad, vagy az árverési vevők magasabb vételi ajánlatot tesznek, a távollevő árverési vevő az árverés után az előleget minden levonás nélkül visszakapja.
Lehetőség van telefon keresztüli árverezésre is. Ebben az esetben bankgarancia szükséges. Telefonos vételi megbízás esetén, ha a hívott fél bármilyen okná fogva nem elérhető, a megbízás kikiáltási áron való vételi szándéknak tekintendő. Az esetlegesen felmerülő telekommunikációs problémákért felelősséget nem vállalunk.
Azonos összegű vételi megbízások esetén a korábban érkező vételi megbízást részesítjük előnyben.

18. Amennyiben az árverési vevő a foglaló vagy a vételár összegét banki utalással egyenlíti ki, az a **S.W.I.F.T.: UBRTHUHB Raiffeisen Bank Rt-nél vezetett (1133 Budapest Váci út 116-118.) 12001008-00214850-00100003 sz. / IBAN HU05120010080021485000100003/ bankszámlára** utalandó. Az esetleges árfolyamkülönbségekből adódó problémák elkerülése végett kérjük külföldi utalás esetén a vételár összegét forintban megadni.

19. A vételár az árverési vevők nyilvános vételi ajánlatai alapján alakul ki, ezért a vételárért az Aukciósház nem tartozik felelősséggel, és nem kötelezhető arra, hogy az árverési tételt ugyanazon áron egy későbbi árverésre bocsássa.

20. Abban az esetben, ha az árvereztető és a nyertes ajánlattevő azonos személy, adás-vételi szerződés nem jön létre, a foglaló visszajár, az ajánlattevő azonban köteles az előbbiekben meghatározott közvetítői díjat az Aukciósháznak megfizetni.

21. Az árverési tételek szavatosság nélkül, minden hibájukkal és hiányosságukkal együtt abban az állapotukban kerülnek eladásra, amelyben az árverés idején vannak.

22. Az Aukciósház valamennyi árverésre kerülő tárgy eredetiségéért szavatosságot vállal. A leütés után kifogásnak, vagy felszólamlásnak nincsen helye kivéve, ha a tárgy hamis – bár a katalógusban eredetinek van feltüntetve. Ebben az esetben az árverési vevő írásban, a tárgy származásával, vagy eredetiségével kapcsolatban felmerült első kételyétől számított 3 hónapon belül, de legkésőbb az árverés napjától számított 5 éven belül felszólamlással élhet.

23. Az Aukciósház vállalja, hogy az adás-vételi szerződés megkötésétől számított 5 éven belül a felszólamlótól az értékesített tárgyat a leütési ár, valamint az árverési közvetítői díj összegének ellenében visszaveszi, amennyiben arról független igazságügyi szakértő hitelt érdemlően megállapítja, hogy nem eredeti.

24. A katalógusban jelzett euro árak kizárólag információs céllal szerepelnek a katalógusban. Az elszámolás alapja minden esetben a vételár kiegyenlítése napján érvényes valutaárfolyam.

25. Jelen feltételek pontjaiban nem szabályozott kérdésekben a Ptk. paragrafusai az irányadóak, vitás kérdések esetén a felek alávetik magukat a Fővárosi Bíróság illetékességének.

CONDITIONS OF SALE

1. Kieselbach Gallery Trade Ltd.(H-1055 Budapest, 5 Szent István krt.) (hereinafter referred as "Auction House") organizes and conducts an auction on the commission of the owners of the objects to be auctioned and listed in this catalogue (hereinafter referred as "Lots") - or those who have the right to sell them - (hereinafter referred as "Vendors").
The time and the venue of the auction was previously announced and published in this catalogue. The auction is organized, handled and conducted by the Auction House, acting as a trading agent on behalf of the Vendor.

2. The Auction House publishes a catalogue of the lots to be auctioned, which can be viewed during the exhibit prior to the sale. Descriptions and illustrations in the catalogue are for identification only, therefore buyers shall carefully inspect the conditions of each lot prior to the sale and shall decide whether the lot is in accordance with its description. The catalogues of the Auction House are available at the exhibition and at the venue of the auction during the sale. The Auction House reserves the right not to auction certain lots published in the catalogue.

3. It is only possible to participate in the bidding with a numbered bidding paddle.
The paddles shall be registered by name, address and phone number before the auction. Buyers acknowledge to accept the conditions of the sale by receiving the paddle, considered as implied conduct.

4. The auction is conducted according to the international practice by giving estimates to each lot. According to their order of appearance in the catalogue, the auctioneer briefly describes each lot and announces the starting price, which cannot be higher than the low estimate. Buyers indicate their wish to place a bid by raising their numbered paddles.
In case there is more than one bid for the starting price, the auctioneer increases the bid by increments until only one bidder remains and the purchase is made by the lot being knocked down. The highest bidder acknowledged by the auctioneer shall be the buyer at the hammer price, thus getting the right to purchase the lot unless, in case of protected objects, the Hungarian State exercises its preemptive right given by the Law of 2001./ LXIV. The lots are not allowed to be purchased below the starting price.

5. It is forbidden to collude or attempt to make any third parties offer a price, which considerably exceeds the market price therefore causing damage to these parties.

6. The first offer is the amount of the starting price, all the further offers mean the increased amount according to the last offer.

7. The item may be reauctioned provided for any reason the identity of the buyer remains unknown during the auction. Unsold lots may be reauctioned at the end of the sale upon buyers' request.

8. The possession of the item purchased can be handed over to the buyer on condition that the total purchase price is fully paid up and the buyer receives the lot from the Auction House.

9. The purchase price consists of the amounts of the hammer price and the agency fee.

10. The buyer shall pay the full purchase price in cash or by credit card immediately after the sale or a minimum of 20% of the purchase price as a deposit.
In case the total purchase price is paid at the sale, the lot purchased is handed over to the buyer on the spot.

11. The Auction House allows a 7-day grace period after the auction to pay the remaining amount above the deposit at the Auction House. (Address: H-1055 Budapest, 5 Szent István krt.) In such cases the buyer may only enter into possession of the lot when the full purchase price has been paid within 7 days from the auction. The amount of the deposit is included in the purchase price paid within the deadline.

12. The Auction House reserves the right to void the bid of the purchaser and keep the deposit if the buyer fails to take over the item until the deadline given.

13. The buyer shall pay an agency fee, which as default is 23% of the hammer price. The agency fee contains the resale royalty as well.

14. The buyer shall transport the item purchased at his own risk and cost immediately after the purchase price has been paid. In case of failure to do so, the Auction House will not be liable for any loss or damage. Furthermore, the Auction House will charge a 5% monthly storage fee starting from the 20th day after the auction. If the buyer fails to take away the items within 6 months after the auction, the Auction House will send a notice to the buyer. In case of non-compliance the Auction House will have the right to sell the item, and after deducting its costs and expenses keep the remaining amount to be handed over to the buyer.

15. No item marked „VÉDETT" (protected) or „NO EXPORT" may be taken outside Hungary permanently (2001./ LXIV. /§59./1./b.). Owners of protected lots will be registered by the National Office of Cultural Heritage (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal). In case of any change in ownership, the Office must be notified immediately (2001./ LXIV. /§59./3.).
If the buyer would like the item to be exported, a certain amount will be charged by the Auction House for obtaining the export licence.
After the export licence is prepared, the buyer shall make the necessary arrangements to transport the item purchased at his own costs and responsibility.
The rules of the export of cultural goods are determined in the Law of 2001./LXIV.
Cultural goods are only allowed to be taken outside Hungary permanently according to this regulation. Please indicate your intention to export the items before making payment.

16. For absentee bids – when the bidder do not wish to attend an auction - the Auction House may be commissioned by the buyer to bid on his /her behalf. We accept orders during the exhibit before the auction. It is strongly recommended that you submit your bids at least 24 hours prior to the auction via fax at: +36-1-2692219.

17. To accept the order for an absentee bid, an advance payment of 20% of the bid shall be transferred which will be refunded if the bid fails to succeed. If the bid is successful, the total amount of the advance payment will be accepted as a deposit, otherwise the rules for personal bidding shall be applied.
If a third party places a higher bid for the same lot, or the bidders at the auction place a higher bid, the absentee bidder's advance payment will be refunded without any deduction.
You may also bid over the phone, which requires a bank guarantee to be attached.
In this case if the bidder cannot be reached for any reasons, the order shall be considered as the intention to buy the item at the starting price. We do not take any responsibility for problems which may occur related to telecommunications. In case of identical bids the earlier will take precedence.

18. You are kindly requested to transfer the amount of your deposit or purchase price to **our bank account Nr.: 12001008-00214850-00100003 /IBANHU05120010080021485000100003, S. W. I. F. T.: UBRTHUHB Raiffeisen Bank Rt. (Address: Hungary 1133 Budapest 116-118. Váci út)**
With the transfer, please indicate the amount in HUF in order to avoid problems arising from possible exchange rate differences.

19. As the purchase price is formed on the basis of the bids offered publicly, the Auction House will not bear any liability in respect of the purchase price paid. The Auction House may not be compelled to reauction the same item at the same price at a later time.

20. In case the identity of the buyer and the vendor is the same, the contract of the sale shall not be concluded and the deposit shall be refunded. However, the bidder shall pay the agency fee to the Auction House determined above.

21. All items are sold without any guarantee„ as is", meaning in the condition they are in at the time of the sale with all existing faults and imperfections.

22. The Auction House does guarantee the genuineness of all the items at the auction. The Auction House will not accept any complaints after the lot has been knocked down unless the item is not genuine despite being declared so in the catalogue. In such case the buyer may contest the sale in writing within three months of his/her initial doubt to the origins or the genuineness of the item, but no later than five years after the date of the auction.

23. The Auction House undertakes to re-purchase the item from the buyer for a price including the hammer price and the agency fee, provided an independent expert gives a reliable opinion proving that the item is not genuine.

24. The prices indicated in EUR in the catalogue are for information purposes.
The basis of the account shall always be the exchange rate on the date of the payment of the purchase price.

25. Matters not covered in present Terms and Conditions shall be governed by and interpreted in accordance with the Civil Law of Hungary. In case of any disputes parties agree that the Metropolitan Court of Budapest is to have jurisdiction.

1 | Ámos Imre (Nagykálló, 1907-1944, Ohrruf)

Harsonaszó (Hírnök), 1943
Trombone (Messenger), 1943

18x12 cm
Tus, ceruza, papír | Indian ink, pencil on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ámos I. 1943

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **400 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 1 857 EUR**

2 | Hajnal János (Budapest, 1913-2010, Róma)

Achtung! (Macska), 1933
Achtung! (Cat), 1933

21x26 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Hajnal Róma 1933

Kikiáltási ár: **480 000 Ft / 1 371 EUR**
Becsérték: **600 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 857 EUR**

Otto Dix: Macska, 1959, magántulajdon

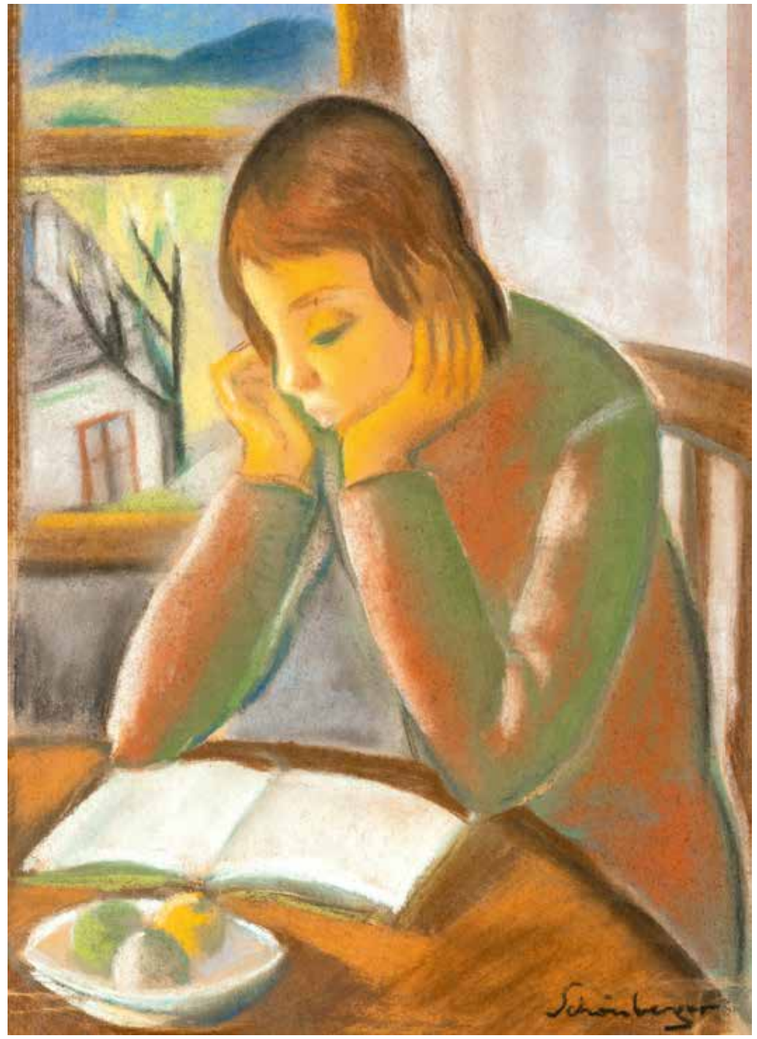

3 | Komáromi-Kacz Endre (Komárom, 1880-1969, Balatonalmádi)

Délutáni pihenő a kertben
Afternoon Rest in the Garden

81x61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Komáromi Kacz E.

Kikiáltási ár: **360 000 Ft / 1 028 EUR**
Becsérték: **460 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 314 - 1 857 EUR**

4 | Schönberger Armand (Galgóc, 1885-1974, Budapest)

Olvasó lány
Reading Girl

35x24 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Schönberger

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 3 428 EUR**

5 | Mednyánszky László (Beczkó, 1852-1919, Bécs)

Tengerszem a Tátrában
Tarn in the High Tatras

34x42 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mednyánszky

Kikiáltási ár: **2 000 000 Ft / 5 714 EUR**
Becsérték: **3 000 000 - 4 500 000 Ft**
Estimated price: **8 571 - 12 857 EUR**

Mednyánszky „őszinte barátjaként" ismert, regényes életrajzát is lejegyző Malonyay Dezső vetette papírra: „Hosszú évek óta kószálja be ilyen módon a földeket és évek óta ajándékozza nekünk a tiszta víziókat, amik lelkében az elemi környezetből összeszövődtek. Sosem vettük észre, hogy sikereivel törődött volna. Ő egészen elmerül az ő ködös, opálos, színek tűzétől zománcos világába, amelyben nincs semmi kiállítás, sem vevő, sem kritika, sem elismerés, hanem csupa nagy sziklás hegy, kopár antidiluviális [özönvíz előtti] görgetegekkel, a légnyomástól reszkető, bíborban ragyogó vizekkel, sőt, majdnem tragikusan rőt perjével, a hegyderékba kapaszkodó borzas fakísértetekkel, alkonyodó naptányérral, amely foszladozó föllegeken át színezüstté sápad, míg lenn a kihalt odvak, megroppant sziklaszerkezetek alján lebeg a csönd, mint egykoron az Úr a nagy vizek fölött."

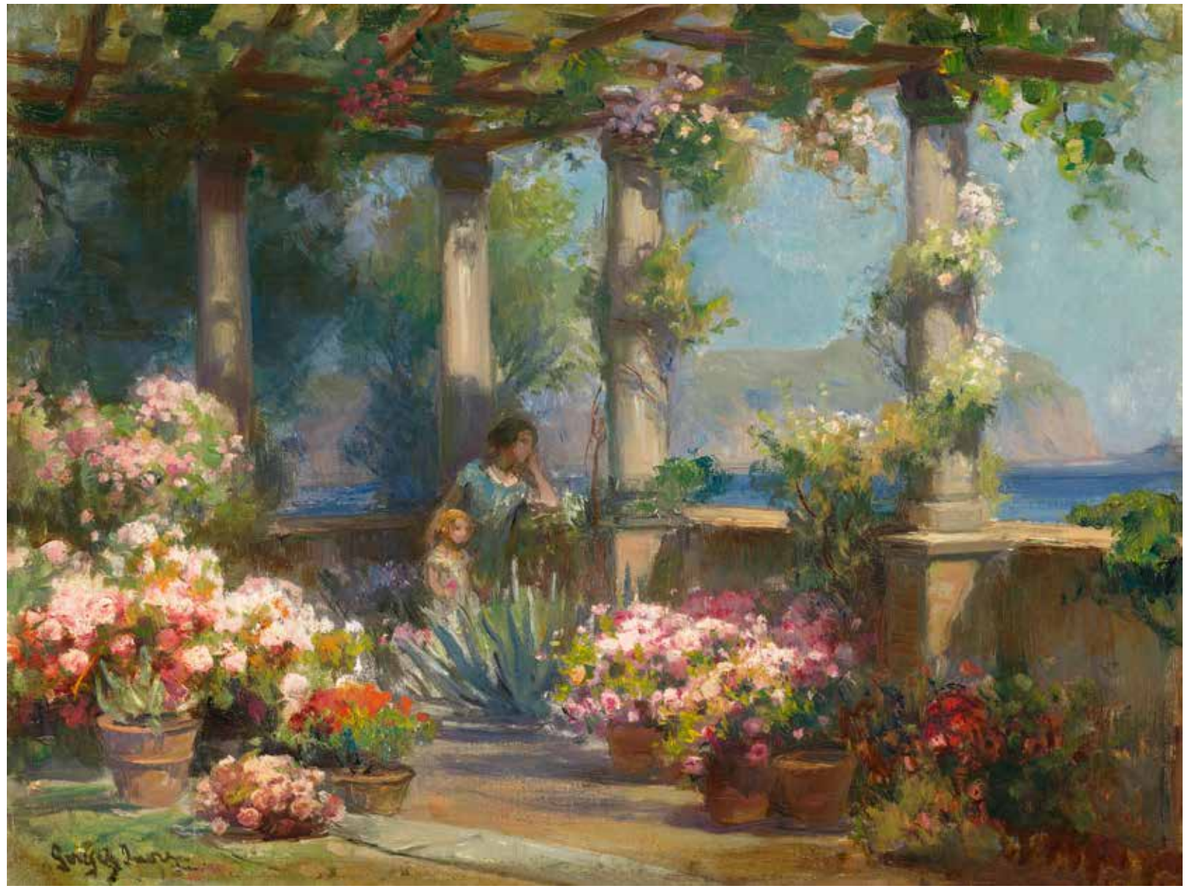

Mednyánszky László: Itatás a Tátrában, 1900 és 1905 között, magántulajdon

Mednyánszky László: Tengerszem a Tátrában, magántulajdon

6 | Gergely Imre (Pest, 1868-1957, Budapest)

Dél-olasz tengerpart (Nápolyi öböl)
South-Italian Beach (Gulf of Naples)

60x80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Gergely Imre

Kikiáltási ár: **280 000 Ft / 800 EUR**
Becsérték: **360 000 - 550 000 Ft**
Estimated price: **1 028 - 1 571 EUR**

7 | Csejtei Joachim Ferenc (Szeged, 1882-1964, Gyula)

Velencei kikötő (Vitorlások), 1920-as évek
Port of Venice (Sailboats), 1920s

65,5x52 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Cs. Joachim F. Venezia

Kikiáltási ár: **460 000 Ft / 1 314 EUR**
Becsérték: **600 000 - 800 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 286 EUR**

8 | Monostori Moller Pál (Szolnok, 1894-1978, Budapest)

Párizsi vendéglők (Montmartre)
Restaurants in Paris (Montmartre)

50x60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Moller Pál

Kikiáltási ár: **260 000 Ft / 743 EUR**
Becsérték: **300 000 - 500 000 Ft**
Estimated price: **857 - 1 428 EUR**

9 | Z. Gács György (Budapest, 1914-1978, Budapest)

Tenisz a szabadban
Tennis in Open Air

47,5x73,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Z. Gács

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **460 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 314 - 1 857 EUR**

10 | Scheiber Hugó (Budapest, 1873-1950, Budapest)

Parkban, 1930-as évek
In the Park, 1930s

21x61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár: **3 600 000 Ft / 10 286 EUR**
Becsérték: **4 600 000 - 8 500 000 Ft**
Estimated price: **13 143 - 24 286 EUR**

Scheiber Hugó: Parkban, 1920-23, magántulajdon

11 | Molnár C. Pál (Battonya, 1894-1981, Budapest)

Menekülés Egyiptomba, 1930-as évek
Escape to Egypt, 1930s

16x23,5 cm
Tempera, falemez | Tempera on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: **380 000 Ft / 1 086 EUR**
Becsérték: **440 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 257 - 2 000 EUR**

12 | Vaszary János (Kaposvár, 1867-1939, Budapest)

Dunakorzó, 1935 körül
Danube Promenade, c. 1935

34x49 cm
Színezett litográfia, papír | Coloured lithography on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Vaszary János

Kikiáltási ár: **440 000 Ft / 1 257 EUR**
Becsérték: **700 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 000 - 4 000 EUR**

13 | Scheiber Hugó (Budapest, 1868-1945, Budapest)

Bárhölgy cigarettával, 1930 körül
Lady in the Bar, c. 1930

68x48 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H.

Kikiáltási ár: **2 600 000 Ft / 7 428 EUR**
Becsérték: **3 000 000 - 6 000 000 Ft**
Estimated price: **8 571 - 17 143 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

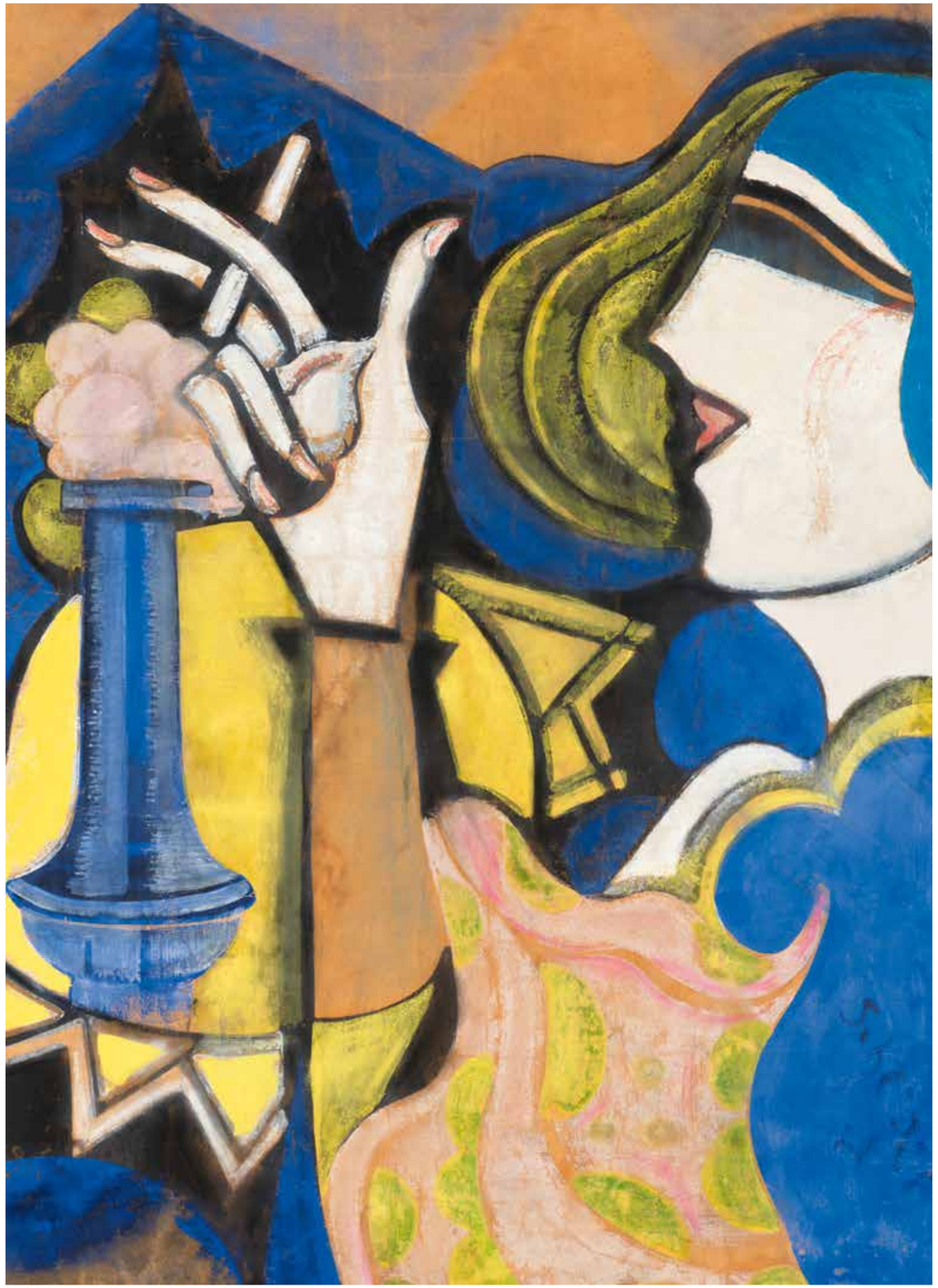
- Egykor német magángyűjteményben

Berény Róbert: Modiano plakátterv, 1929, magántulajdon

Irving Penn: Lisa Fonssagrives, 1949

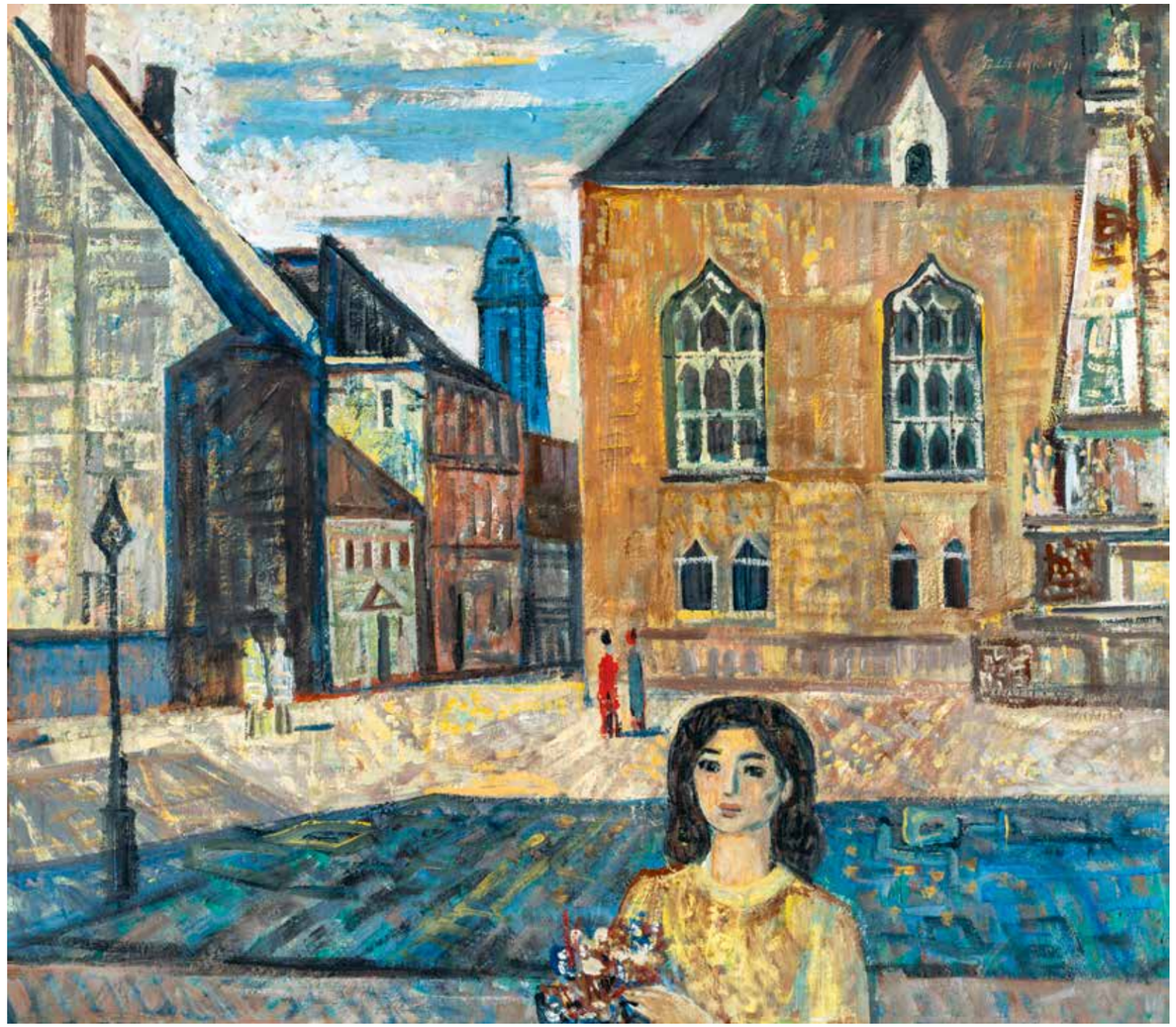

14 | Guzsik Ödön (Budapest, 1902-1954, Budapest)

Villamosok az egykori Erzsébet-hídon, 1935 körül
Trams on the old Elizabeth Bridge, c. 1935

44,5x62,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Guzsik

Kikiáltási ár: **400 000 Ft / 1 143 EUR**
Becsérték: **600 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 571 EUR**

15 | Szentgyörgyi Kornél (Budapest, 1916-2006, Budapest)

Szentháromság tér a Budai várban, 1970 körül
Szentháromság Square in the Buda Castle, c. 1970

70x80 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Szentgyörgyi

Kikiáltási ár: **280 000 Ft / 800 EUR**
Becsérték: **400 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 1 857 EUR**

A budavári Szentháromság-szobor, háttérben a volt Pénzügyminisztérium épületével, 1970

16 | Mészáros Jenő (1883-?)

A Badacsony Fonyód felől, 1931
View of Lake Balaton from Fonyód, 1931

57x107 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mészáros Jenő 1931

Kikiáltási ár: **360 000 Ft / 1 028 EUR**
Becsérték: **440 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 257 - 1 857 EUR**

17 | Boldizsár István (Orosháza,1897-1984, Budapest)

Balatoni hajókikötő (Balatonföldvár)
Lake Balaton with Boats (Balatonföldvár)

70x90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Boldizsár

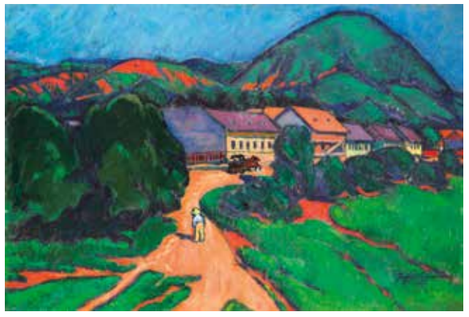
Kikiáltási ár: **260 000 Ft / 743 EUR**
Becsérték: **340 000 - 480 000 Ft**
Estimated price: **971 - 1 371 EUR**

18 | Kosztolányi Kann Gyula (Budapest, 1868-1945, Budapest)

Késő délután (Szentendre), 1910 körül
Afternoon (Szentendre), c. 1910

56,5x69 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kosztolányi
Hátoldalon a vakrámán piros krétával felirat | Reverse inscription with red chalk on the strecher:
Kosztolányi Késő délután

Kikiáltási ár: **2 600 000 Ft / 7 428 EUR**
Becsérték: **3 600 000 - 5 500 000 Ft**
Estimated price: **10 286 - 15 714 EUR**

Ziffer Sándor: Út az alkonyban, Nagybánya, 1911, magántulajdon

Perlrott Csaba Vilmos: Verőfényes udvar
Nagybányán, 1907, magántulajdon

Ziffer Sándor: Napfényes nagybányai udvar
(Kilátás a kertünkre), 1910, magántulajdon

19 | Scholz Erik (Budapest, 1926-1995, Budapest)

Akt műteremben páfrányok között, 1960-as évek
Woman Nude in th Studio among Ferns, 1960s

80x102 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scholz

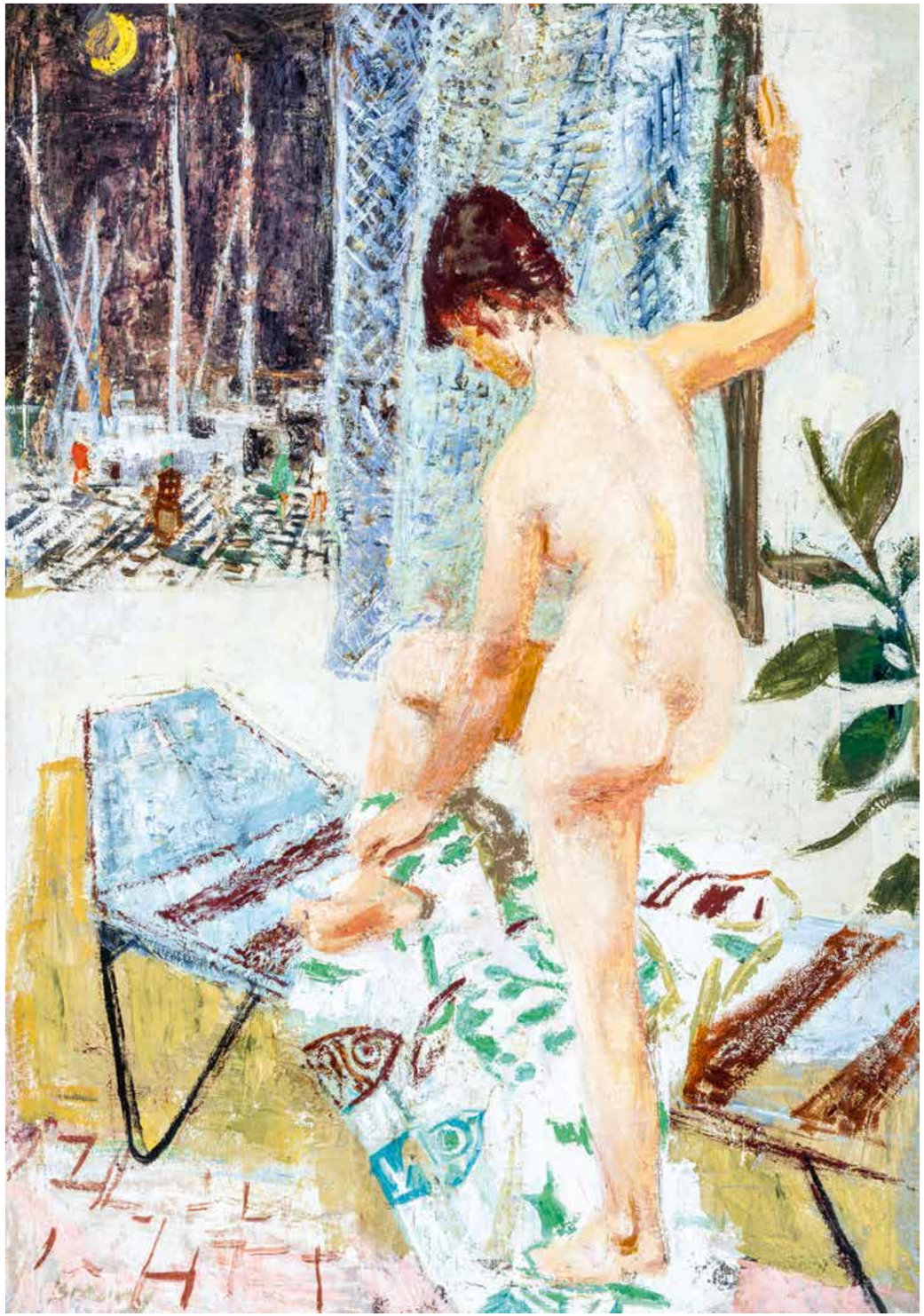
Kikiáltási ár: **460 000 Ft / 1 314 EUR**
Becsérték: **650 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **1 857 - 2 857 EUR**

20 | Breznay József (Budapest, 1916-2012, Budapest)

Saint-Tropez-i kikötő, 1960-as évek
Port by Saint-Tropez, 1960s

100x70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Breznay
Hátoldalon | Reverse: Képcsarnok Vállalat raglapján: Saint-Tropez

Kikiáltási ár: **460 000 Ft / 1 314 EUR**
Becsérték: **600 000 - 1 100 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 3 143 EUR**

21 | Czene Béla (Isaszeg, 1911-1999, Budapest)

Piacon (Turai vásár), 1974
On the Market (Market in Tura), 1974

120x60 cm
Akril, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Czene Béla 1974
Hátoldalon | Reverse: Képcsarnok Vállalat kiállítási cimkéje

Kikiáltási ár: **1 600 000 Ft / 4 571 EUR**
Becsérték: **2 400 000 - 3 800 000 Ft**
Estimated price: **6 857 - 10 857 EUR**

A Rudnay Gyula mellett töltött három főiskolás év, majd az 1938-ban elnyert római ösztöndíj után Czene Béla szinte berobbant a magyar képzőművészeti életbe. Ezekben az években szerzett nyilvános elismeréseit szinte még felsorolni is nehéz: 1940 tavaszán elnyerte a Képzőművészeti Társulat 700 pengős emlékdíját, a Fővárosi Képtár és a Szépművészeti Múzeum is megvásárolta egy-egy művét, megkapta a Benzúr Társaság kitüntető elismerését, majd a Közoktatási Miniszter által adományozott, 2000 pengős Balló Ede-díjat is kiérdemelte. Az 1950-es évek kötelező szocreál kitérőjét követően, a politikai enyhüléssel párhuzamosan alakította ki összetéveszthetetlenül egyéni stílusát. Festői világának középpontjába a modern városi ember hétköznapjai, jellegzetes szinterei és szereplői, a klasszikus eredetű, mégis modernizált női szépség került. Nála érzékletesebben senki sem ragadta meg az 1970-es és 80-as évek hangulatát, képei eszenciálisan sűrítik magukba azt az életérzést és vizuális kultúrát, amit manapság a retro szóval szokás jelölni.

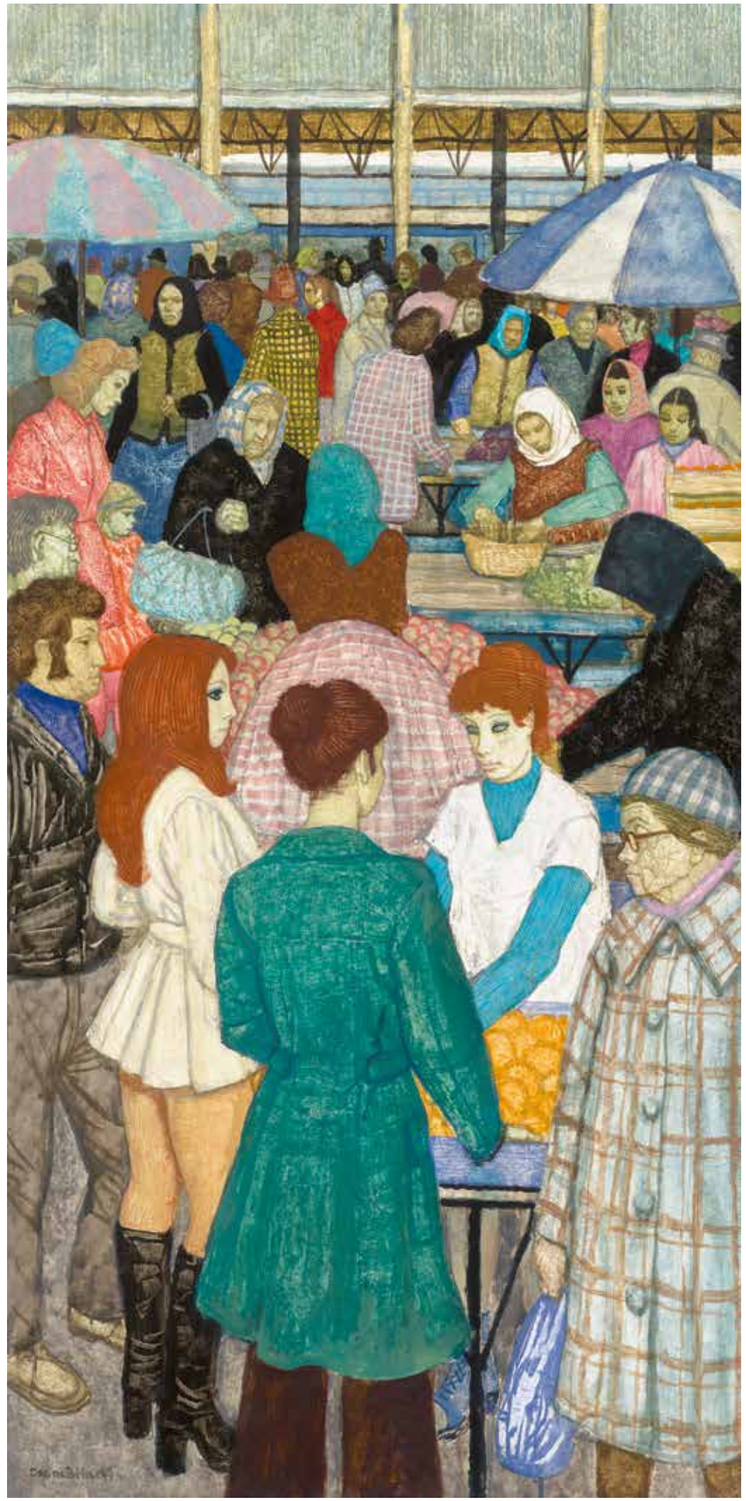
A hétköznapok kavargó változásait, a modern városi élet folyamatosan átalakuló kulisszáit figyelő karaktere rokon volt Manet, Renoir, vagy éppen Toulouse-Lautrec művészi attitűdjével. Ő sem a mitológia, a történelem és a Biblia időtlen hőseit, vagy éppen a színek és formák absztrakt törvényeit akarta vásznain ábrázolni, hanem saját kortársait, ott és úgy, azokban a helyzetekben és azokban a ruhákban, amelyekben megjelentek előtte: a modern pesti nőt a múló pillanat változó reflexei között. Czene egész életművéből sugárzik a kitüntető figyelem a fogyasztói kultúra, az öltözködés és a divat, a női szépségideál és az életet átitató érzékiség iránt. Ebben a tekintetben vérbeli pop art művésznek tűnik. Ahogy a most bemutatott kép is bizonyítja, szenvedélye volt a szezonról szezonra megújuló divat nyomon követése, hiszen jól tudta, hogy ez a gyorsan változó modern világ szimbólumává vált, így ábrázolása sokkal többet jelent, mint a képen szereplők ruházatának mechanikus megjelenítése: a pillanatot, az idő és a hely szellemét öntötte formába és őrizte meg a következő generációk számára.

Renato Guttuso: Piac, 1974, Palazzo Steri, Palermo

Mácsai István: Pesti utca, 1961, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

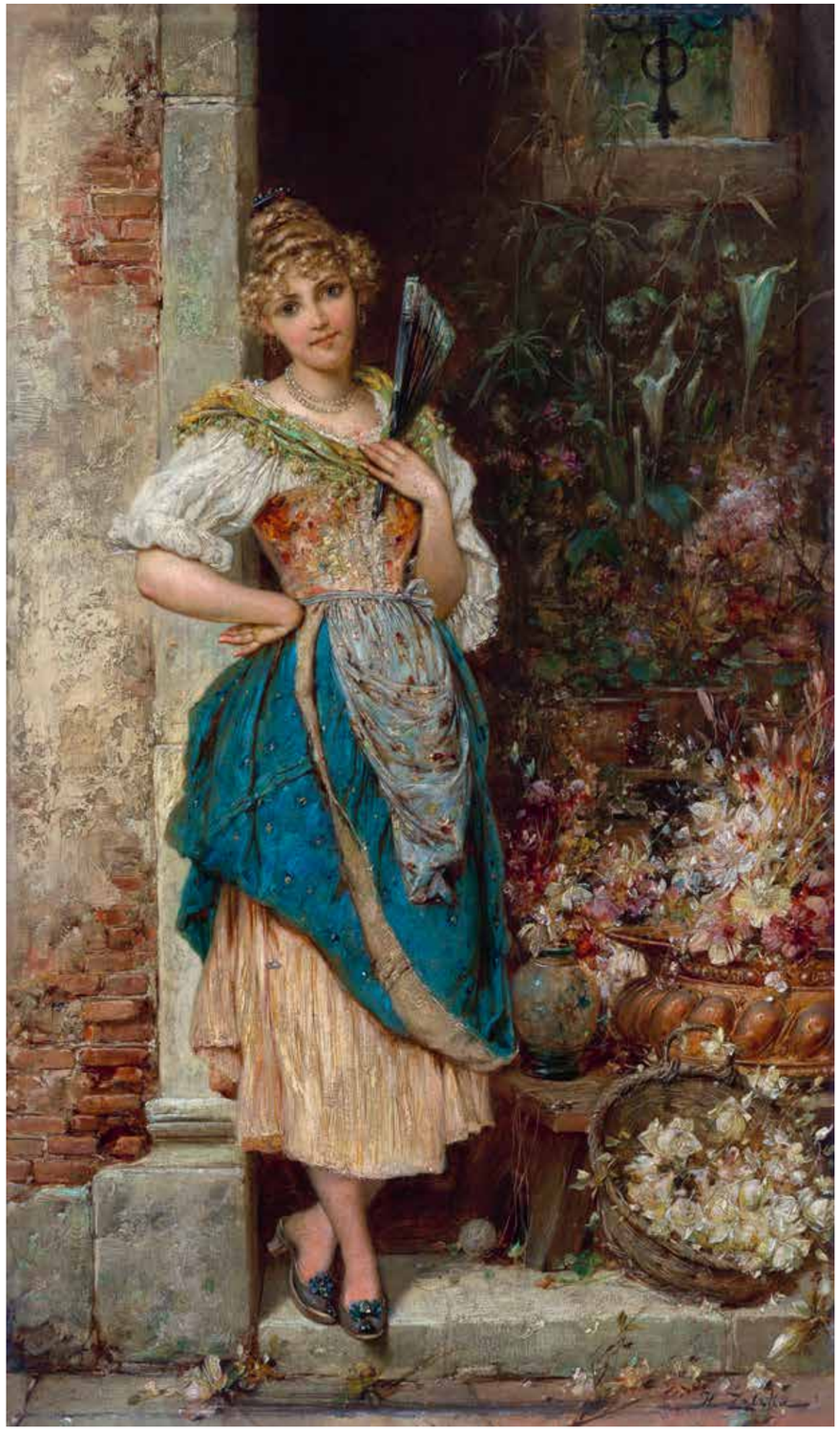

22 | Sovánka Károly (Zajugróc,1883-1961, Németország)

Szarvas az őszi Tátrában
Deer in the Autumn Tatras

50x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: K. Sovanka

Kikiáltási ár: **500 000 Ft / 1 428 EUR**
Becsérték: **700 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **2 000 - 2 571 EUR**

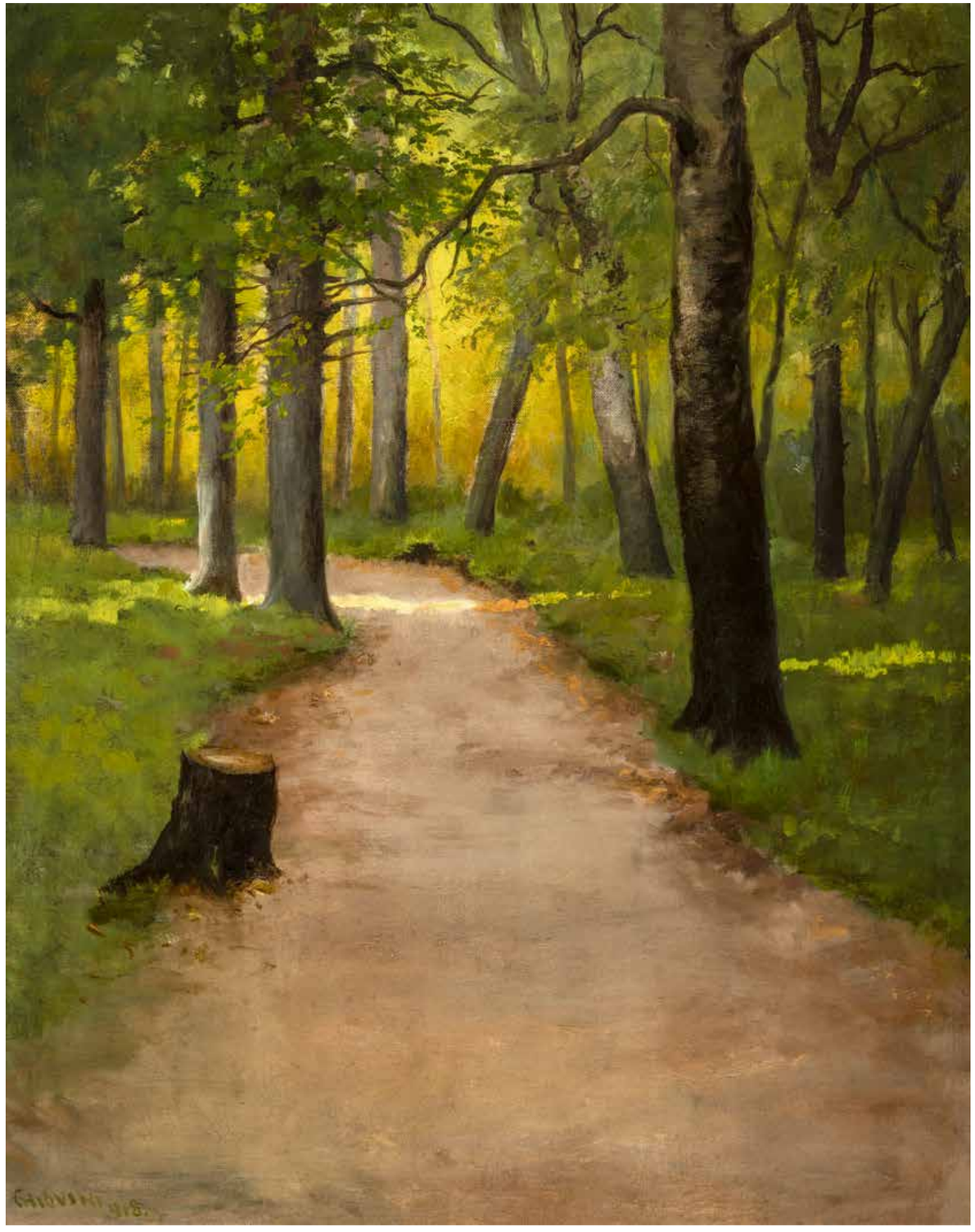

23 | Hans Zatska (Bécs, 1859-1945, Bécs)

Velencei virágárus lány
Venetian Florist Girl

53x31 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: H. Zatska
Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on reverse

Kikiáltási ár: **900 000 Ft / 2 571 EUR**
Becsérték: **1 500 000 - 2 000 000 Ft**
Estimated price: **4 286 - 5 714 EUR**

24 | Chiovini Ferenc (Besenyszög, 1899-1981, Szolnok)

Hűvösvölgyi részlet, 1918
Detail of Hűvösvölgy, 1918

69x55,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Chiovini 918
Hátoldalon a vakrámán autográf felirat | Reverse autograph inscription on the strecher: Hűvösvölgyi részlet

Kikiáltási ár: **420 000 Ft / 1 200 EUR**
Becsérték: **650 000 - 800 000 Ft**
Estimated price: **1 857 - 2 286 EUR**

25 | Mednyánszky László (Beczkó, 1852-1919, Bécs)

Csavargó az erdőben
Vagabond in the Forest

22x27 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mednyánszky
Hátoldalon | Reverse: Mednyánszky hagyatéki pecsét

Kikiáltási ár: **1 600 000 Ft / 4 571 EUR**
Becsérték: **2 000 000 - 3 600 000 Ft**
Estimated price: **5 714 - 10 286 EUR**

26 | Egry József (Újlak, 1883-1951, Badacsonytomaj)

Badacsonyi táj pásztorral, 1932 körül
Landscape of Badacsony with Shepherd, c. 1932

29x42 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Egry József Badacsony

Kikiáltási ár: **2 000 000Ft / 5 714 EUR**
Becsérték: **2 400 000 - 2 800 000 Ft**
Estimated price: **6 857 - 8 000 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a Cseh-Szombathy-gyűjteményben

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Egry József arcképe. Egry József írásai. Írások Egry Józsefről. Magyar Helikon, Budapest, 1980. 98 o. 14. kép.

- Láncz Sándor: Egry József. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1994. 93 o. 16. kép.

27 | Scheiber Hugó (Budapest, 1873-1950, Budapest)

A tánc apoteózisa, 1910-es évek
The Apotheosis of Dance, 1910s

52x37 cm
Olaj, papír | Oil on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber Hugó

Kikiáltási ár: **2 600 000 Ft / 7 428 EUR**
Becsérték: **4 000 000 - 6 500 000 Ft**
Estimated price: **11 428 - 18 571 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Keresztes László gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában. Kieselbach Galéria Kereskedelmi Kft. 266 o.,
- Kolozsváry Marianna: Mednyánszkytól Barcsayig. Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben. Keresztes Kiadás, 2010, Budapest. 80 o.

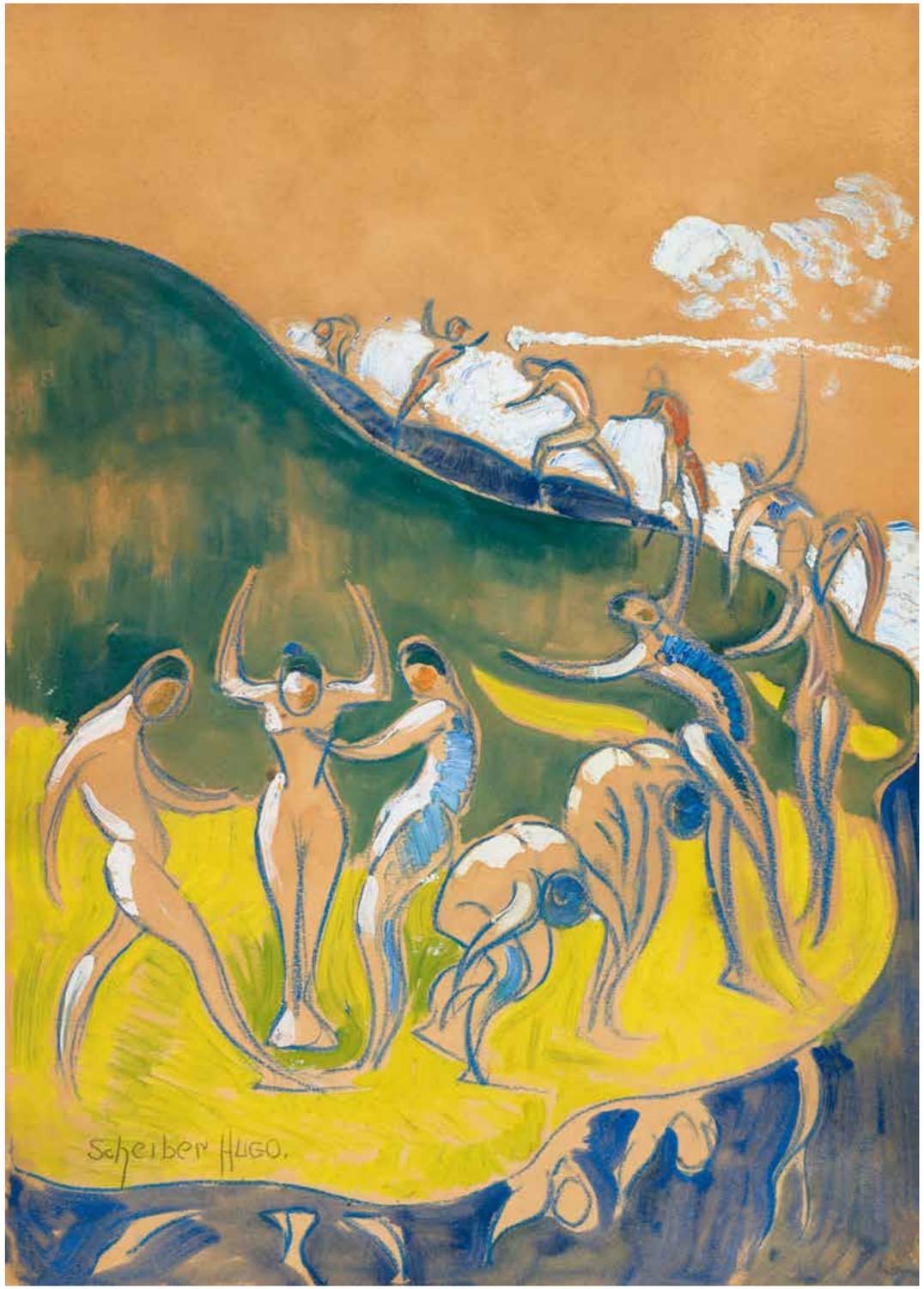
Keresztes László nappalijában (jelen képpel a falon)

Szántó György: Öröm, 1921, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Henri Matisse: Tánc (II.), 1910, Ermitázs, Szentpétervár

28 | Jámbor Lajos (Nagyvárad, 1884-1954, New York)

Lány virágcsokorral
Girl with Bouquet of Flowers

63,5x49,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Jámbor

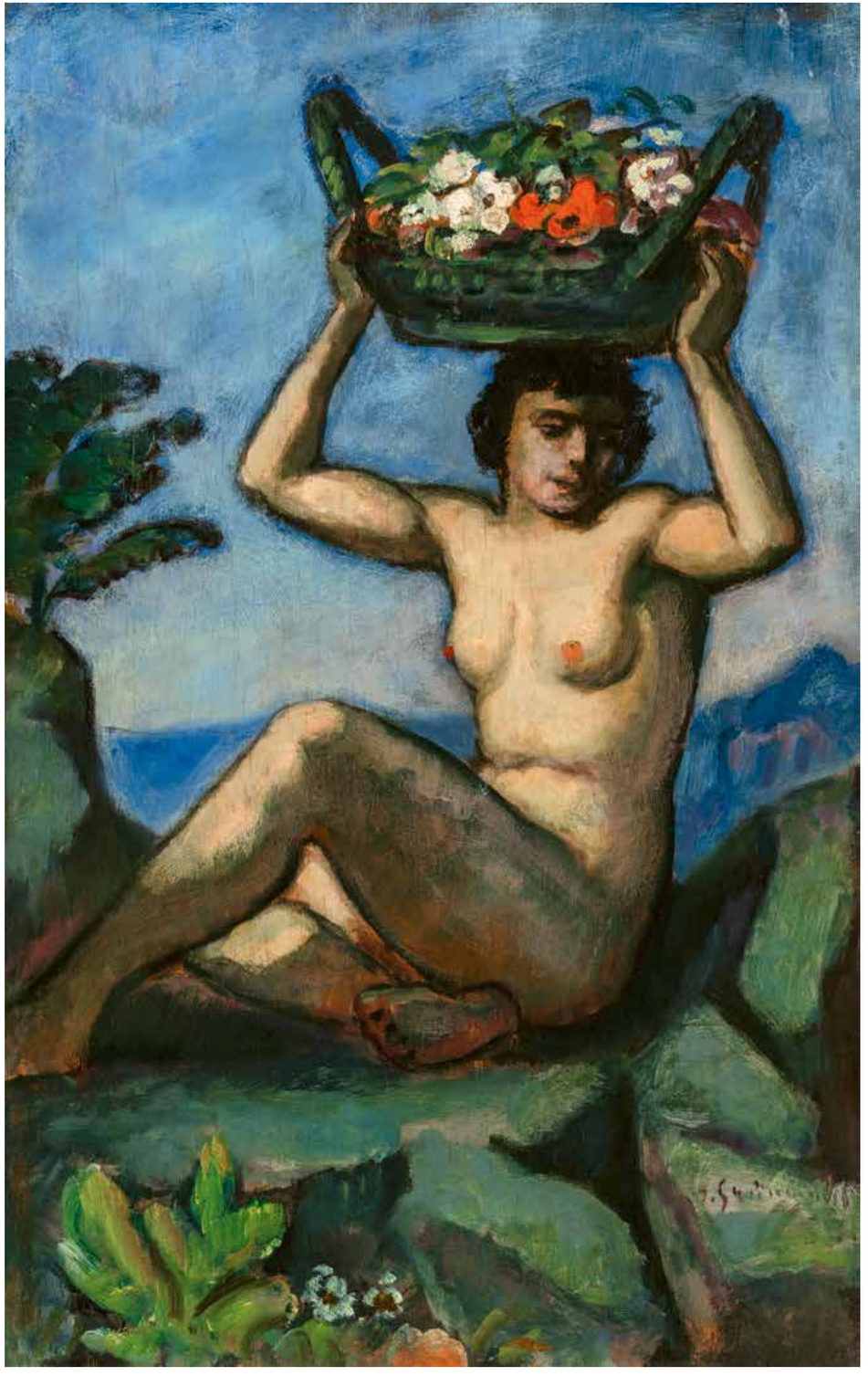
Kikiáltási ár: **380 000 Ft / 1 086 EUR**
Becsérték: **400 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 142 - 1 857 EUR**

29 | Iványi Grünwald Béla (Somogysom, 1867-1940, Budapest)

Tavaszünnep, 1910-es évek
Spring Feast, 1910s

50,5x32,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: I. Grünwald B.
Hátoldalon | Reverse: Magyar Nemzeti Galéria bírálati száma: 1065/968

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 800 000 - 2 600 000 Ft**
Estimated price: **5 143 - 7 428 EUR**

30 | Mányai József (Székesfehérvár, 1875-?)

Délutáni szieszta a fák alatt a kertben, 1910 körül
Afternoon Rest in the Garden under the Trees, c. 1910

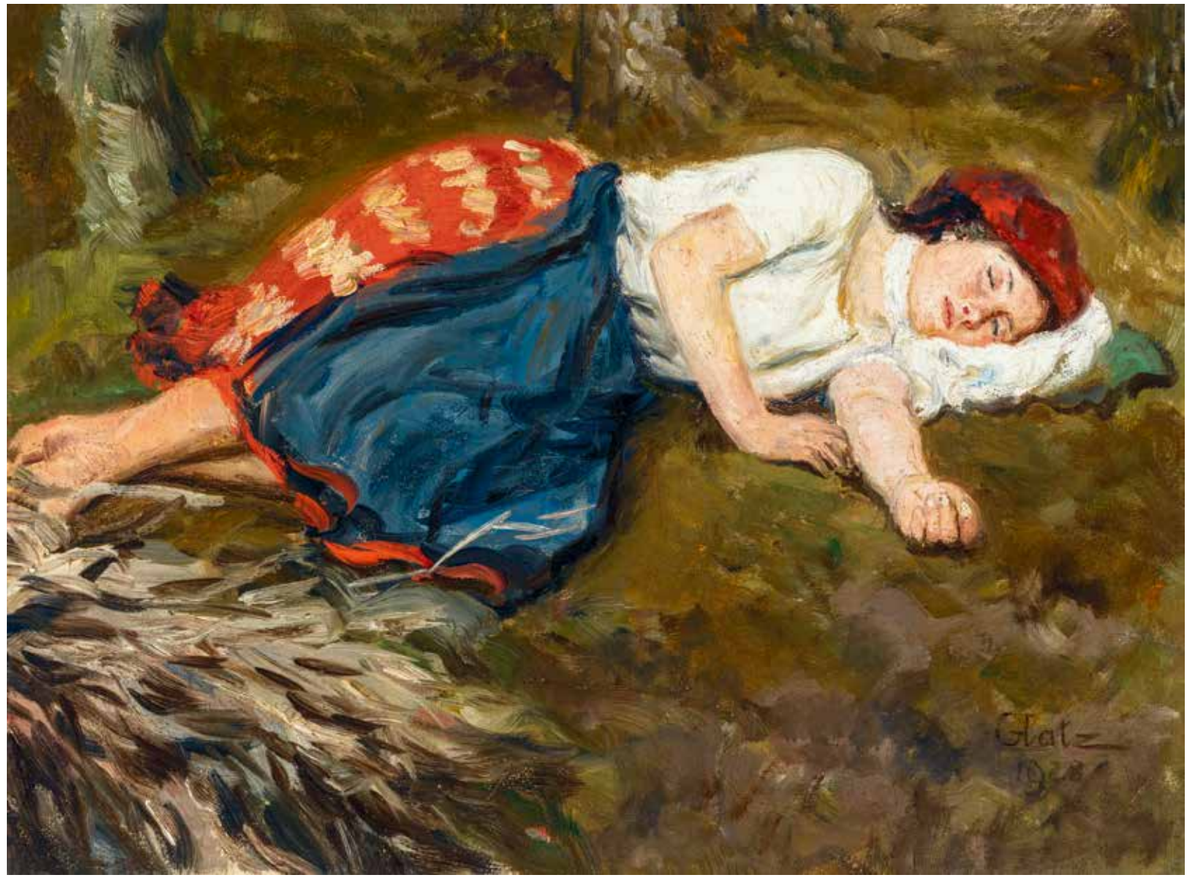
76x84 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mányai J.

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 428 EUR**
Becsérték: **1 600 000 - 2 600 000 Ft**
Estimated price: **4 571 - 7 428 EUR**

Claude Monet: Ebéd a szabadban, 1873, Musée d'Orsay, Paris

31 | Glatz Oszkár (Pest, 1872-1958, Budapest)

Déli pihenő (Rőzsehordó), 1928
Leisure Time (Brushwood Gatherer). 1928

37x50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Glatz 1928

Kikiáltási ár: **750 000 Ft / 2 143 EUR**
Becsérték: **1 000 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **2 857 - 5 143 EUR**

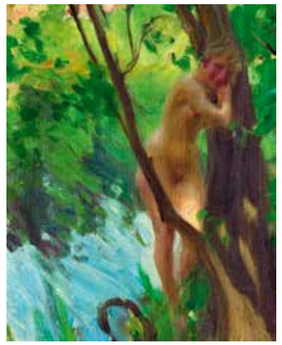
32 | Benkhard Ágost (Budapest, 1882-1961, Budapest)

Kertben, 1929
In the Garden, 1929

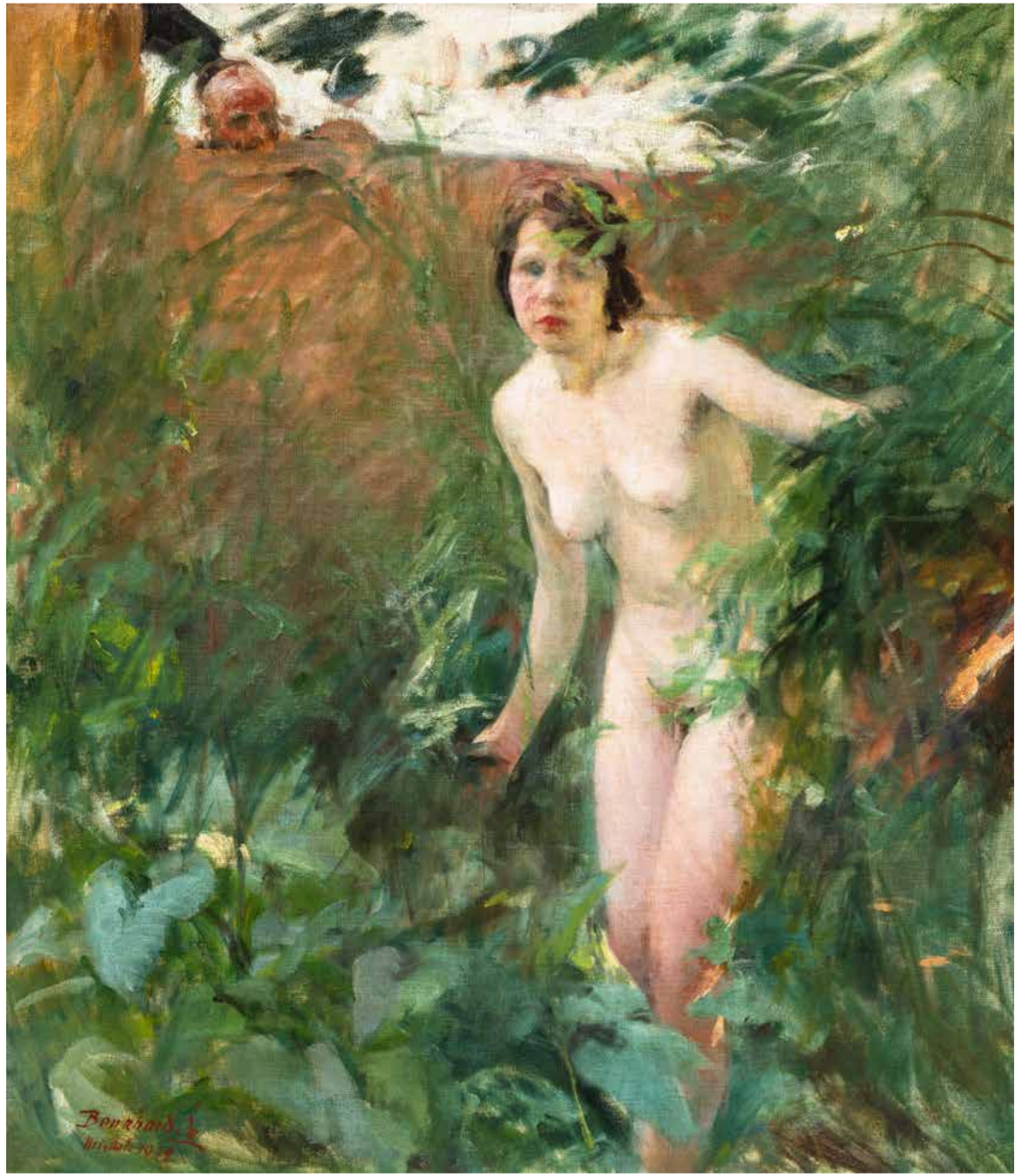
80x70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Benkhard Á. 1929 Miskolc

Kikiáltási ár: **750 000 Ft / 2 143 EUR**
Becsérték: **1 100 000 - 1 700 000 Ft**
Estimated price: **3 143 - 4 857 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a művész családjának tulajdonában

Anders Zorn: Fürdőző lány az erdőben,
1880-as évek, magántulajdon

33 | Kádár Géza (Máramarossziget, 1878-1952, Nagybánya)

Téli utca Nagybányán, 1912
Winter Street in Baia Mare, 1912

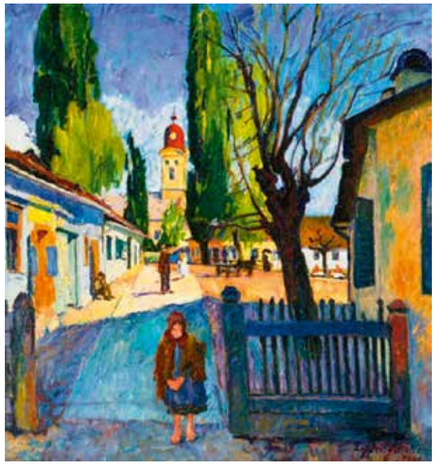
71x74 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Géza NB 1912

Kikiáltási ár: **3 000 000 Ft / 8 571 EUR**
Becsérték: **4 000 000 - 6 000 000 Ft**
Estimated price: **11 428 - 17 143 EUR**

Kádár Géza festés közben

A kép festője a nagybányai művészkolónia egyik ismert képviselője, Kádár Géza. Kádár Hollósy Simon tanítványaként (és földijeként) 1908 és 1916 között élt először Nagybányán, végig követve a fiatal neósok modern lázadását. Czóbel, Perlrott és Boromisza is gyakran megfordult házában. Az ő színhasználatuk, nyers koloritjuk is meg-megérintette posztimpresszionista iskolázottságú festészetét. 1923-tól végleg letelepedett a városban, haláláig ott lakott, tősgyökeres nagybányaivá válva.

Ziffer Sándor: Nagybányai részlet a liget felől, 1913, magántulajdon

34 | Tagyosi Rátz Péter
(Császló, 1879-1945, Nagypeleske)

Őszi kert Nagybányán, 1906
Autumn Garden in Baia Mare, 1906

63x52 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: TR monogram Nagybánya 906

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 4 000 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a művész családjának tulajdonában

35 | Bánáti Sverák József
(Temesvár, 1897-1951, Szentendre)

Szentendrei részlet, 1935 körül
Detail of Szentendre, c. 1935

45x54 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: B. Sverák

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **700 000 - 1 300 000 Ft**
Estimated price: **2 000 - 3 714 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a Bindoffer gyűjteményben

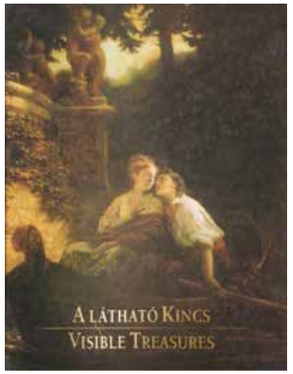
Jelen kép hátoldala (feltehetően Emőd Aurél)

36 | Nádler Róbert (Pest, 1858-1938, Budapest)

Gesztenyefák árnyékában, 1907 körül
In the Shade of Chestnut Trees, c. 1907

32,5x50,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nádler Róbert

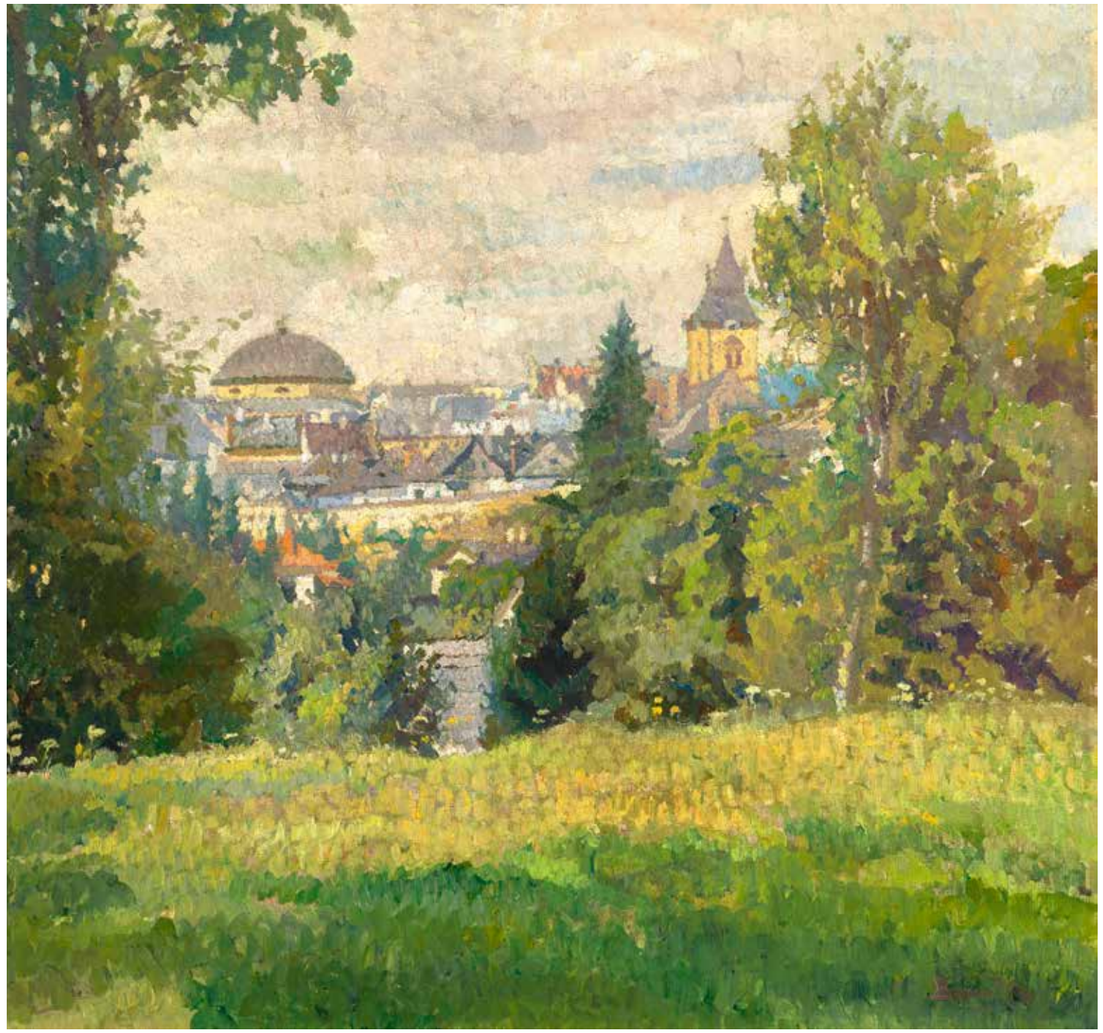
Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 2 200 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 6 286 EUR**

A Látható Kincs - Az MKB Bank Képzőművészeti gyűjteményének albumborítója

Nádler Róbert: Marónifák árnyékában, 1907, MKB Bank gyűjtemény

37 | Boemm Ritta (Lőcse, 1868-1948, Budapest)

Napfényes mező (Lőcse, Levoca, Leutschau), 1910-es évek
Sunny Field (Lőcse, Levoca, Leutschau), 1910s

80x90,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Boemm Ritta

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **400 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 2 000 EUR**

Boemm Ritta önarcképe

38 | Burghardt Rezső (Zsombolya, 1884-1963, Budapest)

Hölgyek napernyővel a szabadban
Ladies with Umbrella in the Open Air

56x70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **420 000 Ft / 1 200 EUR**
Becsérték: **500 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 428 - 2 000 EUR**

39 | Duray Tibor (Budapest, 1912-1988, Budapest)

Éva, 1935
Eve, 1935

115,5x64,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Duray T. 935
Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on reverse: Duray Tibor Éva 1934"

Kikiáltási ár: **44 000 000 Ft / 125 714 EUR**
Becsérték: **50 000 000 - 75 000 000 Ft**
Estimated price: **142 857 - 214 286 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a művész családjának tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

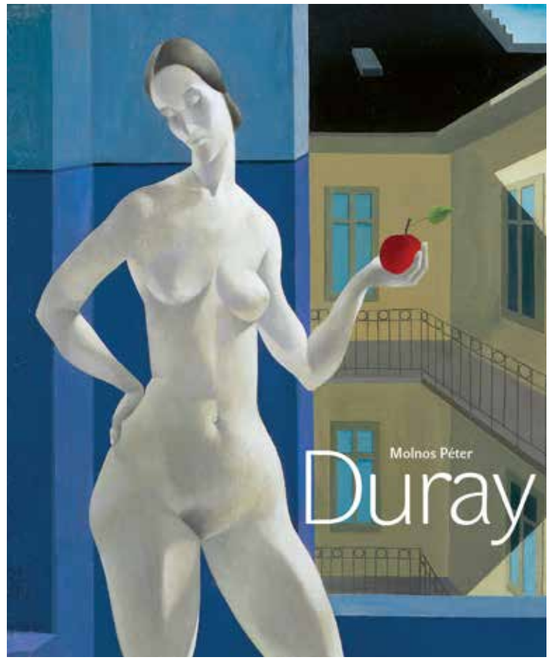
- 2003-2004: Duray Tibor emlékkiállítás, Aulich Art Galéria

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Hungarian Modernism 1900–1950. Selection from the Kieselbach Collection. Szerk.: Szücs György, Kieselbach Tamás, Budapest, 1999, 267.
- Modern magyar festészet 1919–1964. Kieselbach Tamás, Budapest, 2004, 865. kép
- Molnos Péter: Duray Tibor. BDO Magyarország Vagyonkezelő és Szolgáltató Kft., Budapest, 2013, címlap és 21.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Molnos Péter: Duray Tibor. BDO Magyarország Vagyonkezelő és Szolgáltató Kft., Budapest, 2013.
- Kállai Ernő: Új magyar piktúra. 1900–1925. Amicus, Budapest, 1925.

Molnos Péter Duray monográfiájának címlapja

BUDAPESTI ÉVA

A fiatal Duray Tibor a magyar neoklasszikus festészet egyik legmegkapóbb ikonját festette meg 1935-ben. Az aszimmetrikusan komponált kép bal oldalát az előtérbe állított női akt foglalja el, míg jobb oldalát egy belvárosi gangos udvar tágas tere. A hűvös márványszobrok elegáns szürkéjével modellált meztelen női figura időn kívüli jelenség: több száz év művészettörténetét fogja át, sematizált szürke idomaiban ott kísért a kubizmus öröksége, megbillentett feje és csípővonala a gótikus Madonnákat idézi, de Michelangelo és a manierizmus elnyújtott, gyertyalángként imbolygó alakjainak öröksége is tetten érhető benne. A jó és rossz tudás almáját kínáló, lehunyt szemű, időtlen Évát Duray a lehető leghétköznapibb pesti valóságba helyezte: egy gangos bérház belső teraszára. A meleg szürkékkel és csontfehérrel árnyékolt, hangsúlyosan három dimenziós akttal szemben a mesterien szerkesztett dobozteret geometrizáló, egyszínű, de játékosan komponált felületek alakítják. Duray a „Budapesti Évához" a neoklasszicizmus hűvös, letisztult ecsetkezelését társította.

ABA-NOVÁK SZÁRNYAI ALATT

A magát iparostanonc sorból felküzdő Duray előbb a tépelődő, franciás modernizmust képviselő Gadányi Jenőnél, majd a monumentalizmus ünnepelt sztárjánál, Aba-Novák Vilmosnál tanult. Különösen az utóbbi gyakorolt rá nagy hatást (Duray tehetséges diákként még pannóin is segédkezett). Fiatalkori barátja, Redő Ferenc elevenítette így fel Aba-Novák iskolai tanítását: „A modell tömegekből, térformákból áll, először ezeket kell helyesen felismerni a rájuk eső fény segítségével. Meg kell tanulni a kubizmustól azt, hogy hogyan lehet egy emberi testet egyszerű formákra, hengerekre stb. felbontani. Ezeket az egyszerű tömegeket kell sommásan rögzíteni." Egy másik tanítvány visszaemlékezése szerint a mester azt várta magániskolája tanítványaitól, hogy „szobrot lehessen készíteni a rajzról". Az avantgárd formatanulmányok tanulságait megemésztő Aba-Novák-i tanítás értő fülekre talált Duraynál. 1933–1935 közötti képeit – még mielőtt megérintette volna Derkovits festészete – a hűvös márványszobrok tökéletessége határozta meg.

Duray Tibor: Nővérek, 1933, magántulajdon

Patkó Károly: Ádám és Éva, 1920, magántulajdon

RETOUR À L'ORDRE!

A meghatározó, karizmatikus kisugárzású Aba-Novákon túl a pályakezdő Durayra erősen hatott a két világháború közötti neoklasszicista korszellem, ami szembe ment a század eleji izmusok forradalmi természetével. A leglátványosabb váltást az ezerarcú Picasso produkálta, aki az 1920-as években a kubizmusból Ingres klasszicista aktjainak hűvös monumentalizmusához tért meg. A messze hangzó jelszót egy másik párizsi művész, Jean Cocteau fogalmazta, aki 1926-os *Le rappel a l'ordre* című esszékötetében kiadta a parancsot: „vissza a rendhez"! A „retour à l'ordre!" felszólítása egész Európában követőkre talált, összecsengve az első világháború után általánossá váló rendvággyal. Ugyanez a korszellem szülte a magyar Szőnyi-kör árkádiai festészetét, a francia art decót, az itáliai pittura metafisicát és a németes Neue Sachlichkeitet, majd ez vezetett el az 1930-as évek újklasszicista művészetéhez vagy akár a magyar Római Iskolához (aminek később Duray is ösztöndíjasává vált). A fiatal Duray *Évája* ennek a széles, nemzetközi stílustendenciának az egyik legkiválóbb magyar képviselője, vitathatatlan főműve.

Bortnyik Sándor: Az új Éva, 1924, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Kontuly Béla: Pihenő modell, 1934, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Kontuly Béla: Akt pitypanggal, 1934, László Károly gyűjtemény

AZ ÚJ ÉVA

A rendhez való visszatérés a művészettörténet leghíresebb ikonográfiai típusainak feleleventését is magával hozta, köztük olyan klasszikus motívumokét, mint Ádám és Éva bibliai párosa. A Szőnyi-körön belül Patkó Károly hűvös kékekre komponált, 1920-as *Ádám és Évá*ja a korszak egyik kulcsfestménye, de az avantgárd művészek hasonlómódon az Új Ember megfogalmazását tűzték ki maguk elé célként. A világfelforgató modernista lázból való kiábrándulás teremtette meg Bortnyik *Új Évá*ját (1924), aki a gépkorszak elidegenedett, geometrikus idomokból felépített robotaszszonya egy lebegő konstruktivista színpadon. Ahogy Kállai Ernő írta: „Bortnyikhoz hasonlóan a valamikor forradalmi törekvésű művészek egész serege tért meg az újklasszicizmushoz. A polgári individualizmus elszigeteltségéből kollektív, sőt kozmikus életperspektívák után vágyakozó entellektüelek pátoszát, manifesztumos, világnézetes taglejtéseit az Európa-szerte előnyomuló társadalmi és politikai reakció alaposan lehűtötte."

CHEF D'OEUVRE

Duray monográfusa, Molnos Péter az induló periódus főműveként méltatta az *Évát*: „Érezzük rajta Aba-Novák húszas évek közepén készült vaskos, telivér aktjainak távoli emlékét, de már ez a kép is sokkal közelebb áll a novecento italiano vagy akár a francia art deco és a német neue sachlichkeit kortárs példáihoz, ahhoz az internacionális, hangsúlyosan figuratív áramlathoz, amely 1930 körül oly sok fiatal magyar festőt elcsábított Martyn Ferenctől Vaszkó Ödönig, Medveczkytől Kontulyig vagy éppen A. Tóth Sándortól Molnár C. Pálig. A test szoborszerű alakítása, az élesen metszett formák, a sziluetthatás hangsúlyozása és a kékre hangolt kolorit eleganciája a *Nővérek* című képről már ismert, azonban a fényfoltokkal és vetett árnyékokkal szabdalt, egymásba nyíló és ható terek dinamikus játéka már a jövő remekműveit idézi." A „Budapesti Éva" nem véletlen került a nagymonográfia címlapjára, hiszen a nemzetközi neoklasszicizmus mesterien szerkesztett magyar remekműve.

Duray Tibor: Vak fiú, 1935, lappang

Tamara de Lempicka: Ádám és Éva, 1932,
Barbara Streisand gyűjteményében

40 | Rippl-Rónai József (Kaposvár, 1861-1927, Kaposvár)

Női portré (Zorka), 1920-as évek
Woman Portrait (Zorka), 1920s

30x23,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelzés nélkül | Unsigned
Hátoldalon | Reverse: Perlrott Csaba Vilmos 1946-os restaurálási igazolása

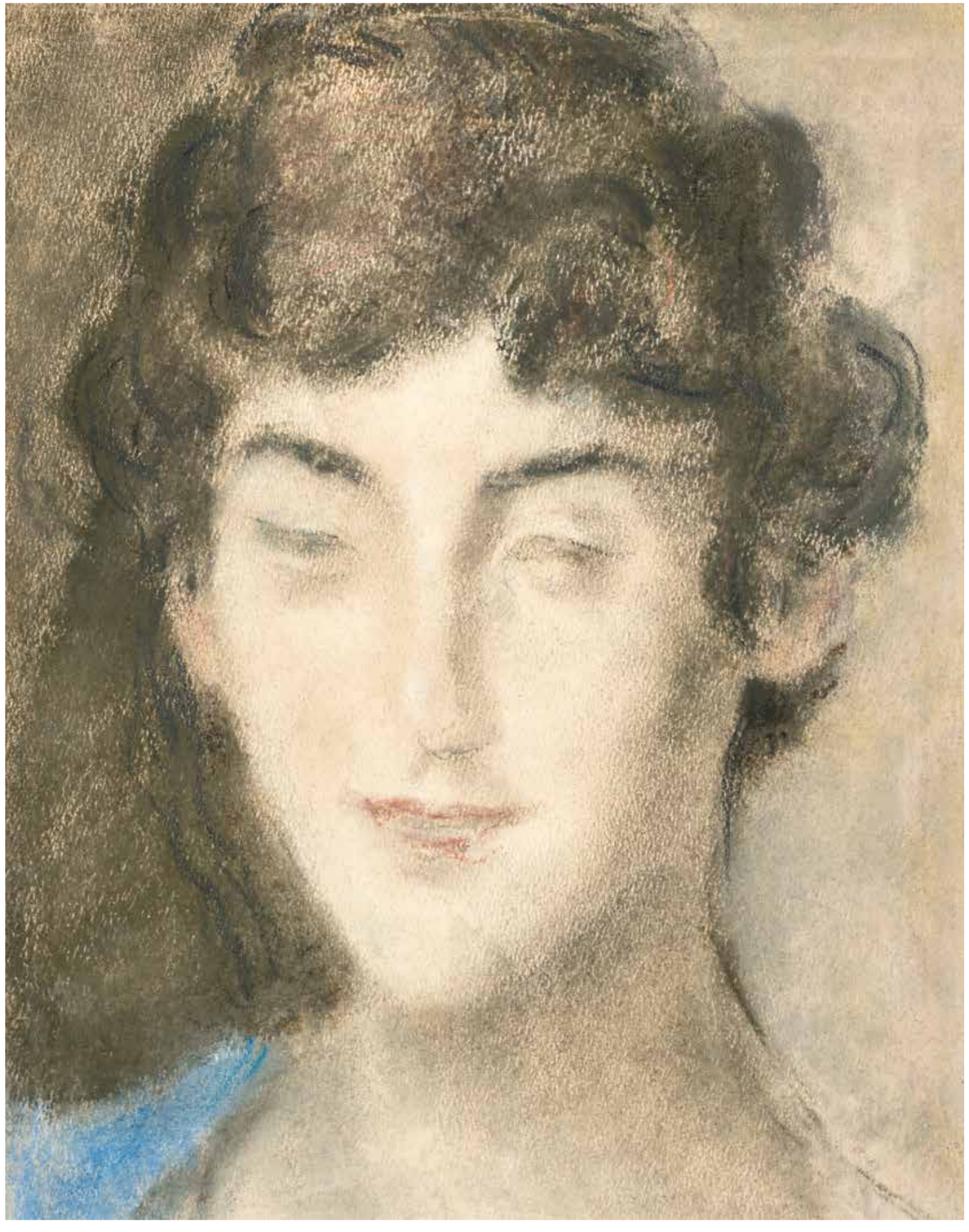
Kikiáltási ár: **3 400 000 Ft / 9 714 EUR**
Becsérték: **3 800 000 - 4 800 000 Ft**
Estimated price: **10 857 - 13 714 EUR**

A festmény hátoldalán Perlrott Csaba Vilmos 1946-os restaurálási igazolása

Rippl-Rónai József: Zorka, 1926, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

41 | Márffy Ödön (Budapest, 1878-1959, Budapest)

Csinszka gyöngysorral, 1947
Csinszka with String of Pearls, 1947

28x17 cm
Akvarell, papír | Watercolour on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Márffy
Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on reverse:
Dénesnek és Lilinek szeretettel Márffy Ödön 947 II.

Kikiáltási ár: **340 000 Ft / 971 EUR**
Becsérték: **550 000 - 850 000 Ft**
Estimated price: **1 571 - 2 428 EUR**

42 | Tihanyi Lajos (Budapest, 1885-1938, Párizs)

Akt széken, 1912 körül
Woman Nude in Chair, c. 1912

42x27 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
J. n. | Unsigned

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **1 000 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **2 857 - 5 143 EUR**

Tihanyi Lajos: Női akt, 1912 körül,
MTAK Kézirattár

43 | Munkácsy Mihály (Munkács, 1844-1900, Endenich)

Vázlat a Tigrishez
Sketch for the Tiger

21x26 cm
Ceruza, papír | Pencil on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Munkácsy

Kikiáltási ár: **280 000 Ft / 800 EUR**
Becsérték: **380 000 - 500 000 Ft**
Estimated price: **1 086 - 1 428 EUR**

Boros Judit angol nyelvű szakvéleményével,
2003. június 24.

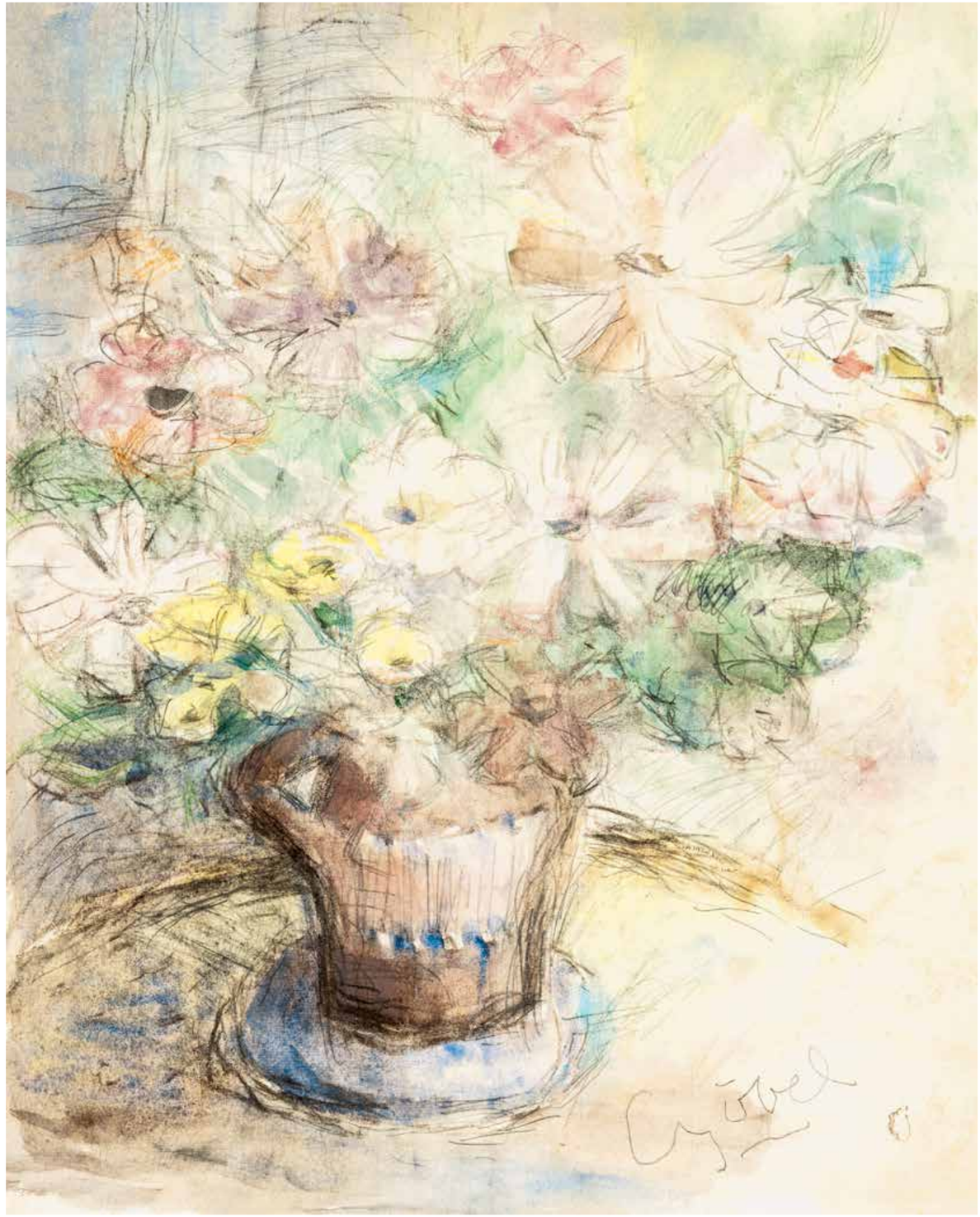
Munkácsy Mihály: A tigris, 1887, magántulajdon

44 | Czóbel Béla
(Budapest, 1883-1976, Szentendre)

Műtermi virágcsendélet
Studio Flower Still-Life

59x49 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Czóbel

Kikiáltási ár: **480 000 Ft / 1 371 EUR**
Becsérték: **600 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 571 EUR**

45 | Balázs János (Alsókubin, 1905-1977, Salgótarján)

Sorsok, emberek, 1972 körül
Destinies, People, c. 1972

60x81 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Balázs János

Kikiáltási ár: **2 600 000 Ft / 7 428 EUR**
Becsérték: **3 600 000 - 6 500 000 Ft**
Estimated price: **10 286 - 18 571 EUR**

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Balázs János képei a Kieselbach Galériában. 2005. március 1.- 2005. március 23.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Balázs János - Cigány méltósággal. Szerk. Kolozsváry Marianna, 2009. 40. kép

Balázs János háza előtt festményeivel (jelen képpel), 1975 körül

46 | Orvos András (Békéscsaba, 1939-,)

Piros virág, 1974
Red Flower, 1974

90x90 cm
Akril, olaj, vászon | Acrylic, oil on canvas
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Orvos András 1974 „Piros virág"

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 428 EUR**
Becsérték: **1 200 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **3 428 - 5 143 EUR**

47 | Földi Péter (Somoskőújfalu, 1949-)

Madár és ember, 1980-as évek
Bird and Man, 1980s

60x58,5 cm
Olaj, vászon, falemez | Oil, canvas on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Földi

Kikiáltási ár: **750 000 Ft / 2 143 EUR**
Becsérték: **900 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 571 - 4 000 EUR**

48 | Kövér Gyula (Verpelét, 1883-1950, Helsinki)

Lámpa, 1909 körül
Lamp, c. 1909

75x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Kövér Gyula Eger 09
Hátoldalon | Reverse: Pozsonyi kiállítás raglapjának töredéke

Kikiáltási ár: **1 600 000 Ft / 4 571 EUR**
Becsérték: **1 800 000 - 2 600 000 Ft**
Estimated price: **5 143 - 7 428 EUR**

Giacomo Balla: Utcai lámpa, 1909, Museum of Modern Art, New York

Bortnyik Sándor: Kompozíció petróleumlámpával, vázával és könyvvel, magántulajdon

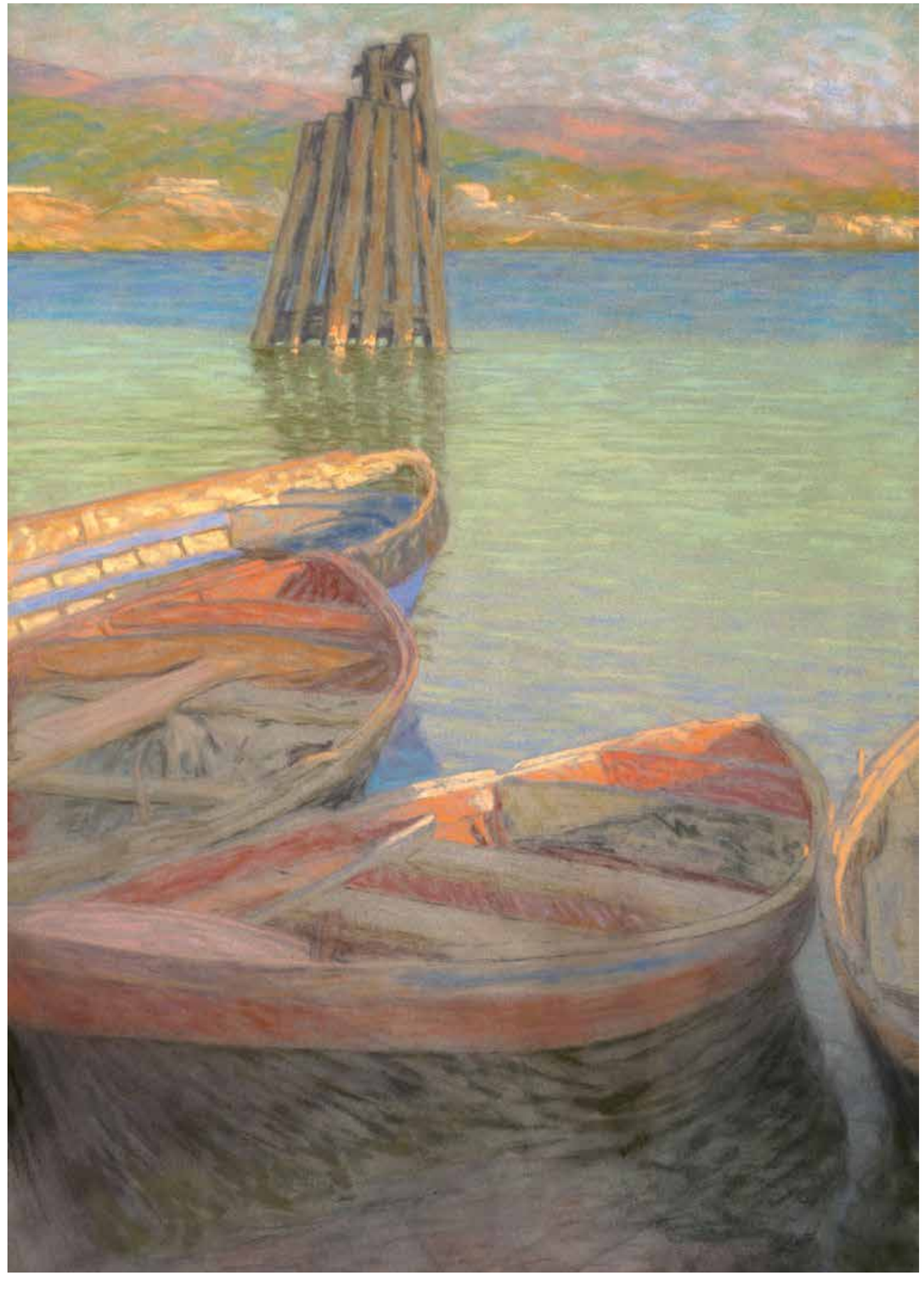

49 | Poll Hugó (Pest, 1867-1931, Budapest)

Folyóparti táj
Riverside

39x43 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Poll H.

Kikiáltási ár: **460 000 Ft / 1 314 EUR**
Becsérték: **600 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 571 EUR**

50 | Poll Hugó (Pest, 1867-1931, Budapest)

Hajók a kikötőben
Boats in the Port

84,6x60,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelzés nélkül | Unsigned
Hátoldalon | Reverse: cimketöredék

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **750 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **2 143 - 2 857 EUR**

51 | Nagy István (Csíkmindszent, 1873-1937, Baja)

Virágcsendélet, 1920-as évek második fele
Flower Still-Life, the second half of 1920s

50,5x69 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nagy István

Kikiáltási ár: **1 500 000 Ft / 4 286 EUR**
Becsérték: **1 700 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **4 857 - 6 857 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Nagy István (Tisztaság I Tömörség I Transzcendencia)
Szerk.: Kieselbach Tamás, Kiadó: Kieselbach Galéria, Budapest, 2019. 272 o.

Nagy István: Petúniás csendélet, 1920-as évek második fele, magántulajdon

52 | Erdélyi Béla (Kelenfalva, 1891-1955, Ungvár)

Virágcsendélet, 1930-as évek
Flower Still-Life, 1930s

57x43 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Erdélyi

Kikiáltási ár: **3 800 000 Ft / 10 857 EUR**
Becsérték: **4 600 000 - 7 500 000 Ft**
Estimated price: **13 143 - 21 428 EUR**

Erdélyi Béla: Csendélet, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Erdélyi Béla: Avantgárd csendélet, 1920-as évek,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

53 | Kohán György (Gyulavári, 1910-1966, Gyula)

Műtermi csendélet tükörrel, 1940 körül
Studio Still-Life with Mirror, c. 1940

76x92 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kohán
Hátoldalon | Reverse: kiállítási raglap (Tornyai János Múzeum)

Kikiáltási ár: **2 400 000 Ft / 6 858 EUR**
Becsérték: **2 800 000 - 4 600 000 Ft**
Estimated price: **8 000 - 13 143 EUR**

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1967: Kohán György emlékkiállítás, Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Supka Magdolna: Kohán György. Gyula Város Önkormányzata, Gyula, 2001.

SZÍNPOMPÁS EXPRESSZIONIZMUS

Igazi meglepetés a magyar festészet még fel nem tárt múltjából: az alföldi festészet zsíros, földszagú, nehéz formákkal fogalmazó kifejezésmódjának találkozása a franciás expresszionizmus virtuozitásával. A Párizsban – 1930 körül – festmények másolásából élő Kohán György ecsetje alatt különleges zamatú csendélet született valamikor az 1940-es években. A dupla tükröződés között bontakoznak ki a tárgyak, a zöld borítójú könyv, az olcsó art deco díszüvegek és a vázába helyezett színpompás virágcsokor. A falnak döntött, vastag, becsillanó rámájú tükörben valószerűtlen térhatást keltve ismétlődnek meg a szereplők. A néző könnyen elvész a tükörlabirintusban, különösen azért, mert az asztalra helyezett üveglap a vízszintes tengely mentén is megismétli a csendélet elemeit. Mindehhez ízes, vastag, pasztózus ecsettel traktált olajfesték járul, amit Kohán helyenként elkent, máshol egymásba mosott vagy egyenesen félbehagyott (mint a bal felső sarokban). Brutális erejű, színpompás expresszionizmus.

MOSTOHA UTÓKOR

Kohán Györggyel mostohán bánt a művészettörténet. Idős mesterként még éppen megérte, hogy az őt körülvevő alföldi festők megpróbálták megújítani a szocialista realizmus nyelvezetét, elindítva a Vásárhelyi Iskola diadalmenetét az 1960-as években. Élete utolsó esztendejében a Magyar Nemzeti Galéria rendezett műveiből életmű-kiállítást (ez volt első gyűjteményes bemutatója!), majd a Kossuth-díjat is megkapta 1966-os halála évében. Emlékét remekül felújított múzeum – Kohán Képtár – viseli Gyulán. De a divatból menthetetlenül kikopó vásárhelyiekkel és a szocialista kánonnal együtt Kohán művészete is kikerült a fókuszból. Monográfusa, Supka Magdolna fogalmazta meg, hogy ez mennyire igazságtalan: „ecsetének ez az »ábrázolói«, realista nyelvezete, a maga kubizmusból indított klasszikus stilizáltságában olyan távolt áll az ötvenes években hírhedtté vált, vulgarizáló – szocialistának nevezett – realizmustól, hogy az, ami az ő képírásának olvashatóságában egy-két évtizede még konzervatívnak tűnhetett, ma egyre világosabban mutatja meg modernségét".

FÉLOLDALAS ÉLETMŰ

Az életmű féloldalas értelmezéséhez maga a konok öreg művész is hozzájárult. Mikor Supka rávette művei kiállítására az 1960-as évek derekán, az addig teljes elfeledettségben élő festő ragaszkodott ahhoz, hogy csak a száraz, szálkás hatású, viasztemperával készített műveit állítsák ki (ami jól összecsengett a kor szocmodern esztétikájával), míg élénk olajképeit ne. Persze jó oka volt rá, hogy csak a saját feje után menjen, hiszen, mint 1963-as levelében írta, megszenvedte az előző éveket, hol a kritika dorongolta le, hol túl magasra akasztották alkotását: „Kiállítást nem csinálok – soha! 1949-ben 16 db. falnagyságú freskótervet állítottam ki – egyedül Fenyő A. Endre írt róla két és fél sort a sárga földig, hogy tévelygő misztikus vagyok. 1959-ben a fríz a kamarateremben [Műcsarnokban], hülye rendező feltette a verebeknek. Semmi! Most Manna [Supka Magdolna] diadalra vitte mielőtt – esküszöm – az egerek elvégezték volna méltó munkájukat – asztalnyit leragtak belőle."

A KÖLYÖKZSENI MAGÁNYOS ÖREGSÉGE

Kohán Gyulavárban született, paraszti sorba, egy uradalmi kovács fiaként. Tizenévesen már sikereket aratott rajzaival, így szülei beleegyeztek a rendhagyó pályaválasztásba. A budapesti művelt közönség mint az új kölyökzsenit ünnepelte a „kovácsinast". Az 1920-as években Glatz Oszkárnál tanult a Főiskolán, de eredendően robusztus, őszinteséghez ragaszkodó alkatához nem illeszkedett mestere édeskés, népies világa, így kicsapta. Magániskolák után megjárta Párizst, ahol a „forróvízű torreádor", Picasso és Van Gogh művészete bűvölte el. A modern monumentalitásra és archaikus időtlenségre fogékony kifejezésmódja az 1930-as években forrt ki. „Neki egyszerűen nem volt kora. Olyan volt, mint aki kilépett a múltból, – volt benne valami ősi szellemiség, keleti ízű titokzatosság" – jellemezte későbbi felesége, Balló Margit. Monumentális, szilárd etikai alapra épített piktúrája Vásárhelyen bontakozott ki a következő évtizedekben, súlyos nélkülözések és elutasítottság közepette. A szárazabb, szerkezetes viasztempera-képek mellett mindvégig készített olajfestményeket is, a most vizsgált csendéletet is jellemző, pasztózus, érzéki expresszivitással.

54 | Basch Andor (Budapest, 1885-1944, Budapest)

Asztali csendélet gyümölccsel és virággal, 1930
Table Still-Life with Fruits and Flowers, 1930

60x73 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Basch 30

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 429 EUR**
Becsérték: **1 500 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **4 286 - 6 858 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 311 o. 530. kép.
- Modern Hungarian Painting 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. p.311, 530. kép.

55 | Nagy István (Csíkmindszent, 1873-1937, Baja)

Fák a folyóparton
Trees by the River

34,5x47 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nagy István

Kikiáltási ár: **750 000 Ft / 2 143 EUR**
Becsérték: **1 000 000 - 1 600 000 Ft**
Estimated price: **2 857 - 4 571 EUR**

56 | Egry József (Újlak, 1883-1951, Badacsonytomaj)

Őszi táj
Autumn Landscape

42x33 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Egry József
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Szeretettel Nagy Pistának özv. Dr. Radnai Béláné

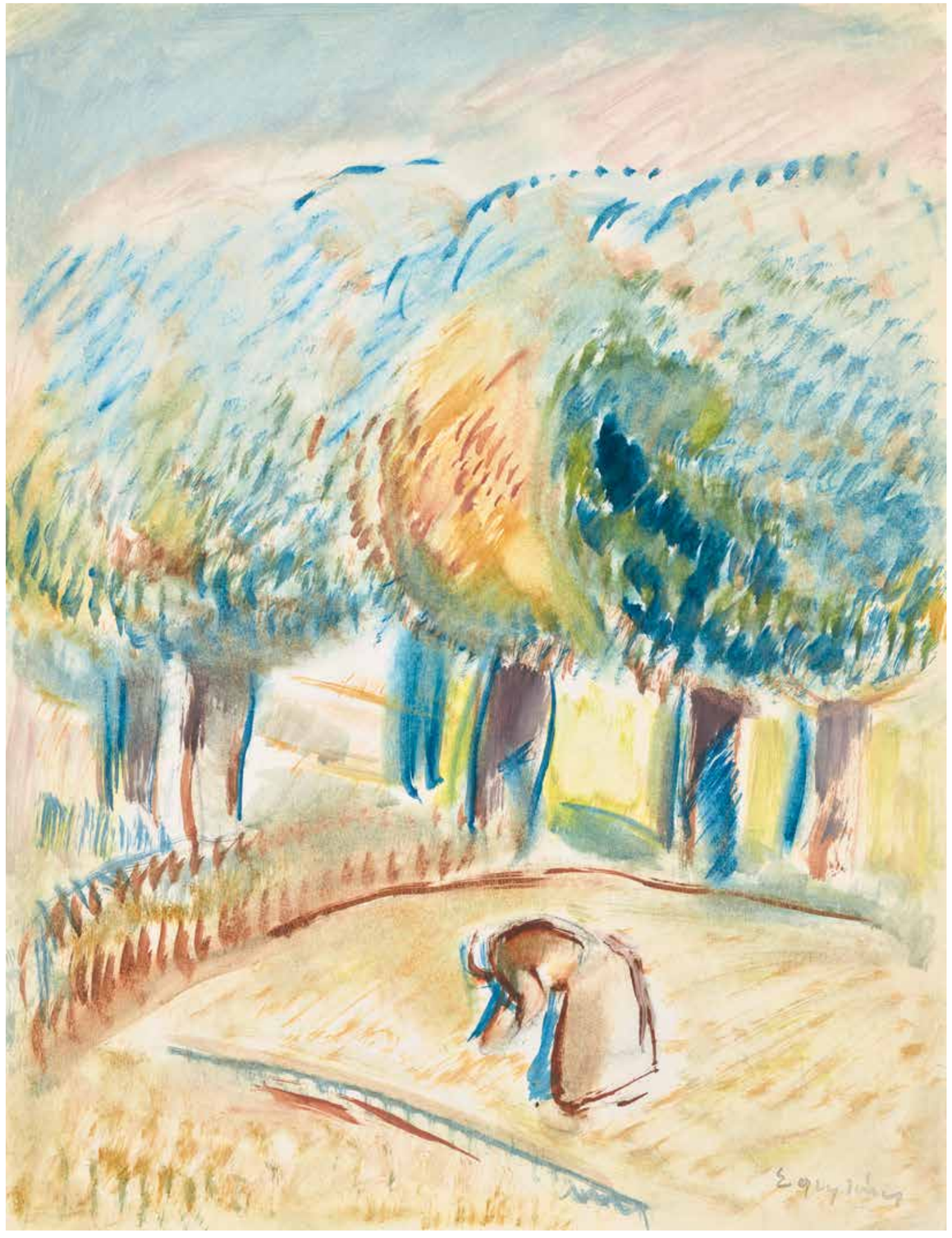
Kikiáltási ár: **2 800 000 Ft / 8 000 EUR**
Becsérték: **3 800 000 - 5 000 000 Ft**
Estimated price: **10 857 - 14 286 EUR**

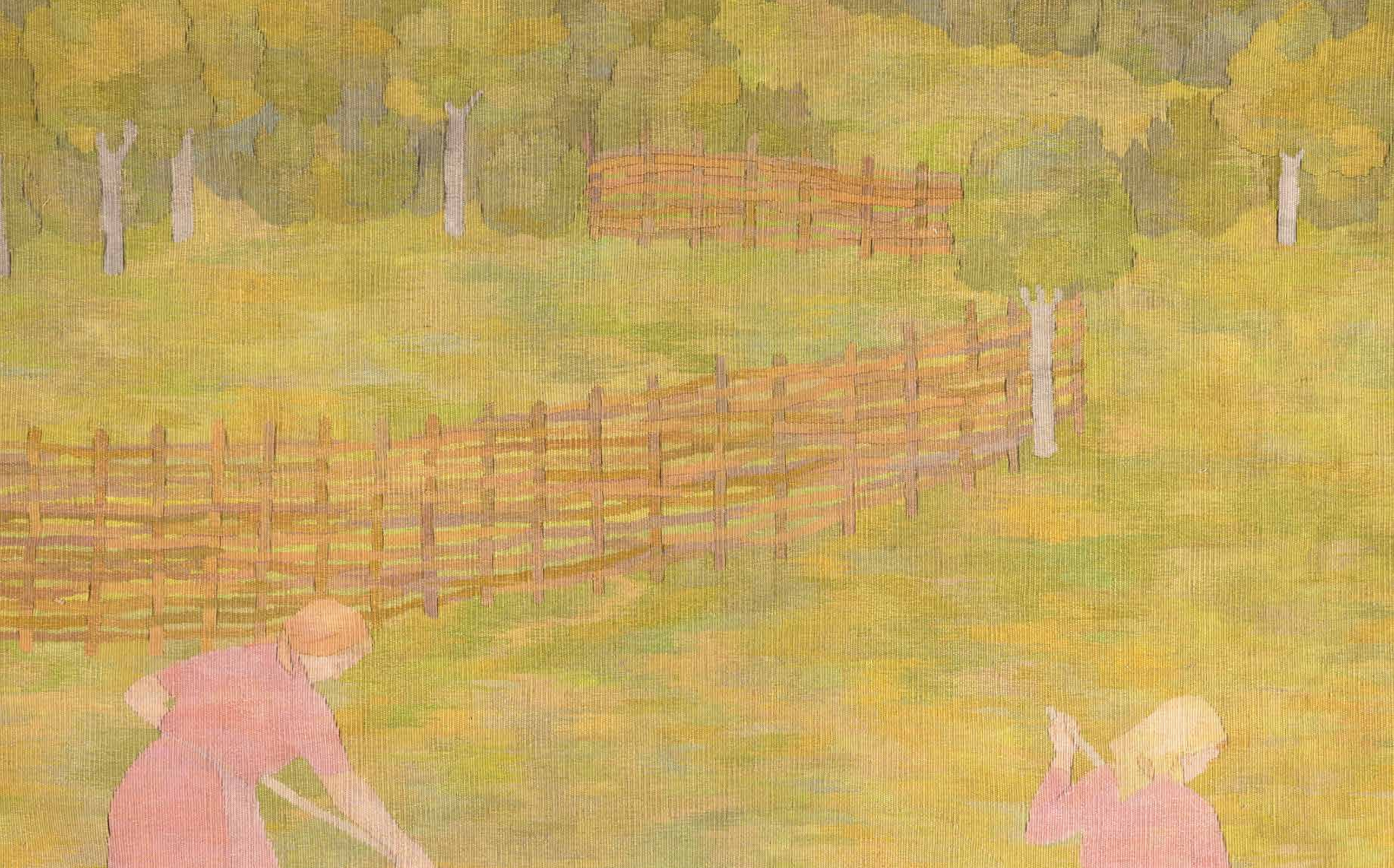
PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a Radnai, majd a Keresztes gyűjteményben

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Kolozsváry Marianna: Mednyánszkytól Barcsayig. Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben. Keresztes Kiadás, 2010, Budapest. 130 o.

57 | Ferenczy Noémi (Szentendre, 1890-1957, Budapest)

Betakarítás (Gereblyézők), 1940 körül
Harvest (Rakes), c. 1940

127x150 cm
Gyapjú, gobelin technikával szövött falikárpit | Crochet
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: FN monogram

Kikiáltási ár: **24 000 000 Ft / 68 571 EUR**
Becsérték: **28 000 000 - 38 000 000 Ft**
Estimated price: **80 000 - 108 571 EUR**

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Tolnai Károly: Ferenczy Noémi. Bisztrai Farkas Ferencz, Budapest, 1934.
- Jankovich Júlia: Ferenczy Noémi. Corvina, Budapest, 1983.
- Pálosi Judit: Ferenczy Noémi. FUGA, Budapest, 1998.
- Bodonyi Emőke: Teremtés. Ferenczy Noémi művészete. Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre, 2020.

André Kertész: Ferenczy Noémi,. Párizs, 1928

A szentendrei Ferenczy Múzeum kiállítása Ferenczy Béni és Noémi munkáival

KORSZAKALKOTÓ POZÍCIÓ

„A lélek új valóságát ismeri, új hitnek a birtokában van. Művészi problémája csak ez: hogyan ölthet testet a művészetben az új valóság. Művészete levetette az európai szubjektivizmus önkényességét, művei egyetemes formájuk és tartalmuk által ismét mindenkihez szólnak" – kezdte egész himnikus hangnemben Tolnay Károly 1934-es Ferenczy Noémi monográfiáját. Tolnayt (Charles de Tolnay) a szakma az egyik legnagyobb karriert befutó magyar művészettörténészként tartja számon, aki Amerikában és Olaszországban kutatta és oktatta a reneszánsz korszakát, számos alapművel gazdagítva a nemzetközi tudományos szakirodalmat. Nem lehet túlhangsúlyozni annak jelentőségét, hogy 1934-ben egy kortárs magyar képzőművészről írt monográfiát. Ráadásul, értékelése szerint Ferenczy Noémi nemcsak a hazai, hanem az egyetemes művészet történetében is korszaknyitónak számít: „A magyar művészet általa kapott először a szó szoros értelmében »korszakot alkotó« szerepet az egyetemes kultúrfejlődésben."

MŰVÉSZDINASZTIA

A középkorból ismerünk olyan nagy festődinasztiákat, amelyeknek több nemzedékéből is kerültek ki elsőrangú alkotók. De a Ferenczy családhoz hasonló nemcsak a hazai, hanem az egyetemes művészettörténetben sem akad. Az apa, Ferenczy Károly a nagybányai modern magyar festészet nagy hatású alapítója, akinek esztétikummal átitatott szellemiségét gyermekei is örökölték. Bár az idősebb fiú, Ferenczy Valér nem tudott apja szintjéhez felnőni tehetségben, a fiatalabb ikerpár, a szobrász Béni és gobelinszövő Noémi megújították a saját maguk által választott képzőművészeti ágat. Ugyan Ferenczy Noémi nem részesült formális művészeti képzésben, de a család szellemi körében a legkifinomultabb műveltséghez jutott hozzá. Nemcsak a nagybányai festőket ismerte jól, hanem a nyugati utazások során eljutott a legrangosabb európai múzeumokba is, Bécsbe, Firenzébe és Párizsba. Az első világháború vége felé pedig kapcsolatba került a Vasárnapi Kör társaságával is, ahol a kor legműveltebb koponyái gyűltek össze. (Itt ismerkedett meg – többek között – a fiatal Tolnay Károllyal.)

Noémi és Béni Nagybányán, 1900-as évek, Ferenczy Család Művészeti Alapítvány

SZŐTTES ÉS ÜVEGABLAK

A Nagybányán felcseperedő Ferenczy Noémit a kézzel szőtt anyagok világa a falusi környezetben varázsolta el először. (Édesanyja, Fialka Olga is lelkesedett a népi szőttesekért, Ferenczy Károly Októberének asztalán is egy általa gyűjtött román terítő látható.) A papa tanácsolta, hogy ha már szőni szeretne a lánya, akkor látogassa meg a szőnyegszövés tradicionális központját, a franciaországi Manufacture des Gobelins-t. A müncheni és bécsi varrodákban eltöltött rövidebb idő után Ferenczy Noémi beiratkozott a neves párizsi műintézménybe. De a több száz éves kárpitszövő gyakorlat nem tudta magával ragadni. Az igazi elementáris művészeti élményt nem a gobelinek, hanem a katedrálisüvegek jelentették a számára. „Anyámmal nagyon sokat utaztunk. (…) Így jutottunk el Chartres-ba, a híres XIII. századbeli üvegfestmények katedrálisába. (…) A fénykévéktől ragyogó, gyönyörű, művészi üvegfestmények lebilincselő hatással voltak rám. Itt éreztem legelőször az alkotás vágyának azt a lebírhatatlanul ösztönző erejét, amely azóta sem hagyott el engem egész pályám folyamán" – nyilatkozta a művészi pályafutása kulcsélményéről 1926-ban.

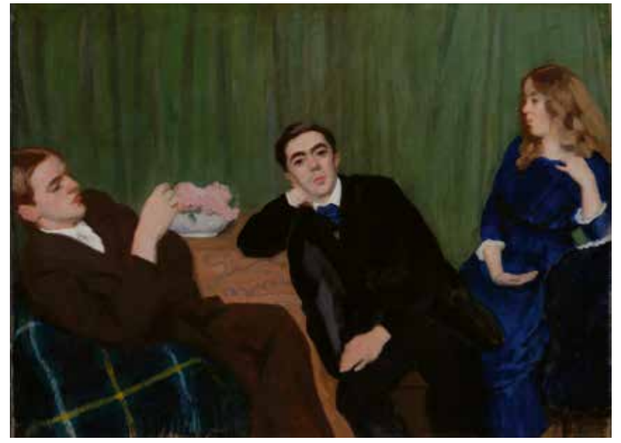
Fialka Olga, Valér, Béni, Noémi 1894.

Ferenczy Noémi, 1904-ben

Ferenczy Károly: Noémi kibontott hajjal, 1903, magántulajdon

Ferenczy Károly: Hármas arckép (Valér, Noémi, Béni) 1911, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

GRAND ART

A hagyományos gobelin a klasszikus – és rendszerint nagy méretű – festészeti remekművek kárpitba való átültetéséről szólt. A festők készítették a mintaként szolgáló kartonokat, bejelölve a formákat és a színeket, de a kivitelezést a szövőmesterek végezték. Ferenczy Noéminak a család kibérelt 1912-ben egy műtermet Párizsban, ahol saját szövőszéken kísérletezhetett. A gobelinmanufaktúrából mellé felvett, idős mester teljesen megrökönyödött, mikor a fiatal lány nem sorról sorra haladt gépiesen, hanem egyben megszőtte a virág- és madármotívumokat. De nem csak ebben újított Ferenczy Noémi, hanem saját maga tervezte és készítette el kárpitjait, mint a középkori mesterek vagy az ő nyomukban járó, 19. századi angol preraffaeliták. Így emelte fel a gobelint a képalkotás magasművészeti rangjára, és ennek köszönhető, hogy értői (valamint gyűjtői) a festészettel teljesen egyenrangú alkotásokként viszonyultak munkásságához.

A TERMÉSZET ÖLÉN

Korai formavilága és motívumköre – ahogy a legfrissebb, 2020-as kiállításához írt katalógusban monográfusa, Bodonyi Emőke megállapította – „a késő középkori és kora reneszánsz millefleurs kárpitok, illetve a 16. századtól divatos verdűrök szellemiségét igyekezett újraértelmezni a sűrű vegetációval telített kompozícióin, amelyeken apró virágok és növények ezrei pompáznak". A mitológiai és biblikus témák mellett a következő évtizedekben megjelentek gobelinjein a természettel harmóniában élő, fizikai munkát végző paraszti figurák, egyetemes emberi képmásokká stilizálva: favágók, kapálók vagy éppen gereblyézők. A most vizsgált kárpiton a jellegzetes nagybányai tájban két nőalak hajladozik gereblyéjével, azzal a megnemesített monotonitással, ami az alkotó munkamódszerét is jellemezte. (A megelőző munkafázisra, a fű lekaszálására a bordűrt díszítő kaszák utalnak.) Bár a karám és a távoli lombok a nagybányai plein air festményeket idézik, Ferenczy Noémi a harsogó-csillogó olajfesték helyett a lélekhez szóló színtónusok halk szólamaival játszik.

André Kertész: Ferenczy Noémi

Ferenczy Noémi (Fotó: Kertész Csaba gyűjteményéből)

Ferenczy Noémi: Erdőben, 1929, magántulajdon

Ferenczy Noémi: Erdő, 1942-1943, Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

Ferenczy Béni: Noémi. 1917,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest.

MŰVÉSZETNEK SZENTELT ÉLET

Ferenczy Noémi – édesapjához hasonlóan – a befelé forduló, csak a lélek finom rezdüléseivel és szépségeivel törődő művészeszménynek élt. Amikor csak tehette, már kora reggel leült szövőszéke vagy munkaasztala elé, és egész késő délutánig dolgozott, csak egy rövid ebéddel megszakítva. Kizárt minden „zavaró" tényezőt belső világából, hogy csak a művészi alkotásra tudjon koncentrálni: férjétől pár év házasság után elvált, gyereket nem vállalt. Zárdai apácákra jellemző, teljes szellemi és fizikai odaadással szentelte életét a művészetnek. „Teljes magányban szeretnék élni. Sok drága energiát pazarlok arra, hogy sikerüljön megőriznem magányomat. Az életem úgy ki van töltve, hogy semmi sem fér már bele..." – mondta a Magyarország újságírójának 1937-ben. A szigorú munkamorál ellenére tevékeny részévé vált a magyar művészeti közéletnek, ünnepelt képzőművéssé, aki hosszú pályafutása során minden rangos díjat elnyert. (Sőt, róla nevezték el az állami iparművészeti díjat!)

KÖZÉPKORI ÁHÍTAT

A középkori alkotókhoz hasonlítható művészi életfilozófiát Ferenczy Noémi értő kortársa, Oltványi-Ártinger Imre fogalmazta meg a legszemléletesebben 1934-es tanulmányában: „Az a műág – a gobelin-szövés –, amelyet magának választott, mert csak benne tudja kifejezni az életről való felfogását, a képzőművészetek bármely más fajánál fokozottabb mértékben veszi igénybe a művész teljes erejét és idejét, nemcsak ihletett perceit. Csupán az foglalkozhatik vele, aki a művészi alkotóerő olyan fokú és tartalmú koncentrációjára képes, amely eleve kizár minden ernyedést, és aki az élet legnagyobb jutalmának tekinti az öncélúnak látszó, de a megnyilatkozásban egyetemes értelmű és érvényű, külső behatások által meg nem zavarható munkaállandóságot. Ferenczy Noémi lelki alkata a középkori egyenvonalúság és az áhítat alkotóinak eredője. Értetlenül áll mindennel szemben, ami felületes, vagy napi célú." Ennek a tökélyre törekvő műgondnak köszönhető, hogy kevesebb mint száz kárpitot készített élete során. A most felbukkant alkotása a kevés, magántulajdonban őrzött, kiváló kvalitású remekműveinek egyike.

Ferenczy Noémi: Pásztor bárányokkal, 1931, magántulajdon

Ferenczy Noémi: Kis vándor, 1940, Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

Csernus Tibor: Tengeralattjáró, 1999, magántulajdon

58 | Bernáth Aurél (Marcali, 1895-1982, Budapest)

Francia kikötő (A piros zászló)
Harbour in France (The Red Flag)

27x41 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: BA.

Kikiáltási ár: **440 000 Ft / 1 257 EUR**
Becsérték: **500 000 - 750 000 Ft**
Estimated price: **1 428 - 2 143 EUR**

59 | Mácsai István (Budapest, 1922-2005, Budapest)

Tihany látképe
View of Tihany

30x40 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Mácsai

Kikiáltási ár: **360 000 Ft / 1 029 EUR**
Becsérték: **500 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 429 - 1 857 EUR**

60 | Bene Géza (Csáca, 1900-1960, Budapest)

Szentendrei fák (Nap, alkony), 1949
Trees of Szentendre (Sun, Twilight), 1949

48x56 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bene G.
Hátoldalon | Reverse: Bene Géza 1949 Alkony

Kikiáltási ár: **2 200 000 Ft / 6 286 EUR**
Becsértéke: **2 600 000 - 3 800 000 Ft**
Estimated price: **7 429 - 10 857 EUR**

Klie Zoltán: Fantasztikus táj, 1935, magántulajdon

DÉNES VALÉRIA

Rózsaszín virágok, 1910 körül

61 | Dénes Valéria (Budapest, 1877-1915, Pécs)

Rózsaszín virágok (Virágcsendélet), 1910 körül
Pink Flowers (Flower Still-Life), c. 1910

83,5x61,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: DV
Hátoldalon saját kezű felirat | Autograph inscription on reverse:
"G Dénes Valy fleurs rose" és Valy Dénes".

Kikiáltási ár: **75 000 000 Ft / 214 286 EUR**
Becsérték: **90 000 000 - 130 000 000 Ft**
Estimated price: **257 143 - 371 428 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

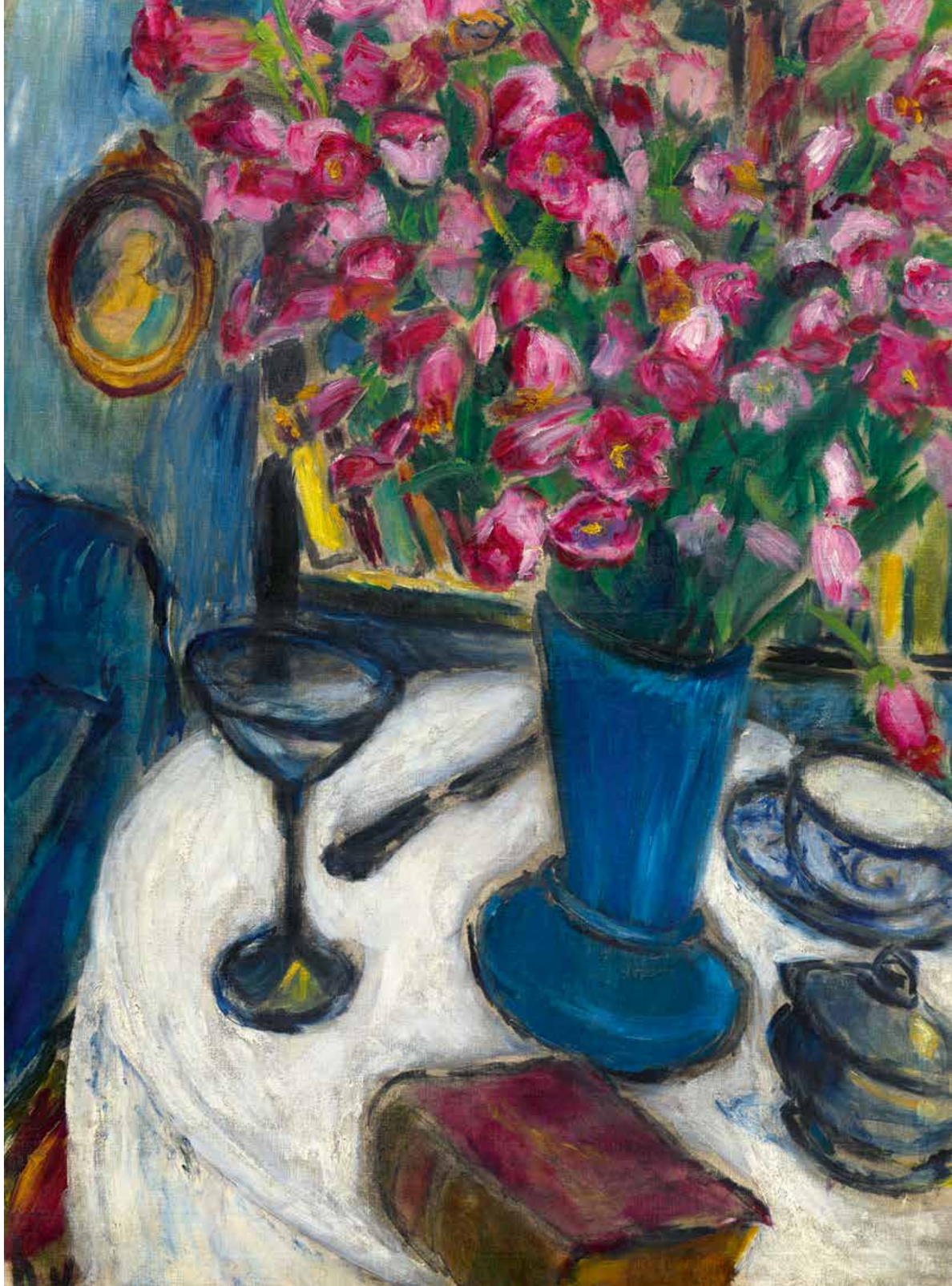
- Egykor Gróf József, majd özv. Gróf Józsefné gyűjteményében

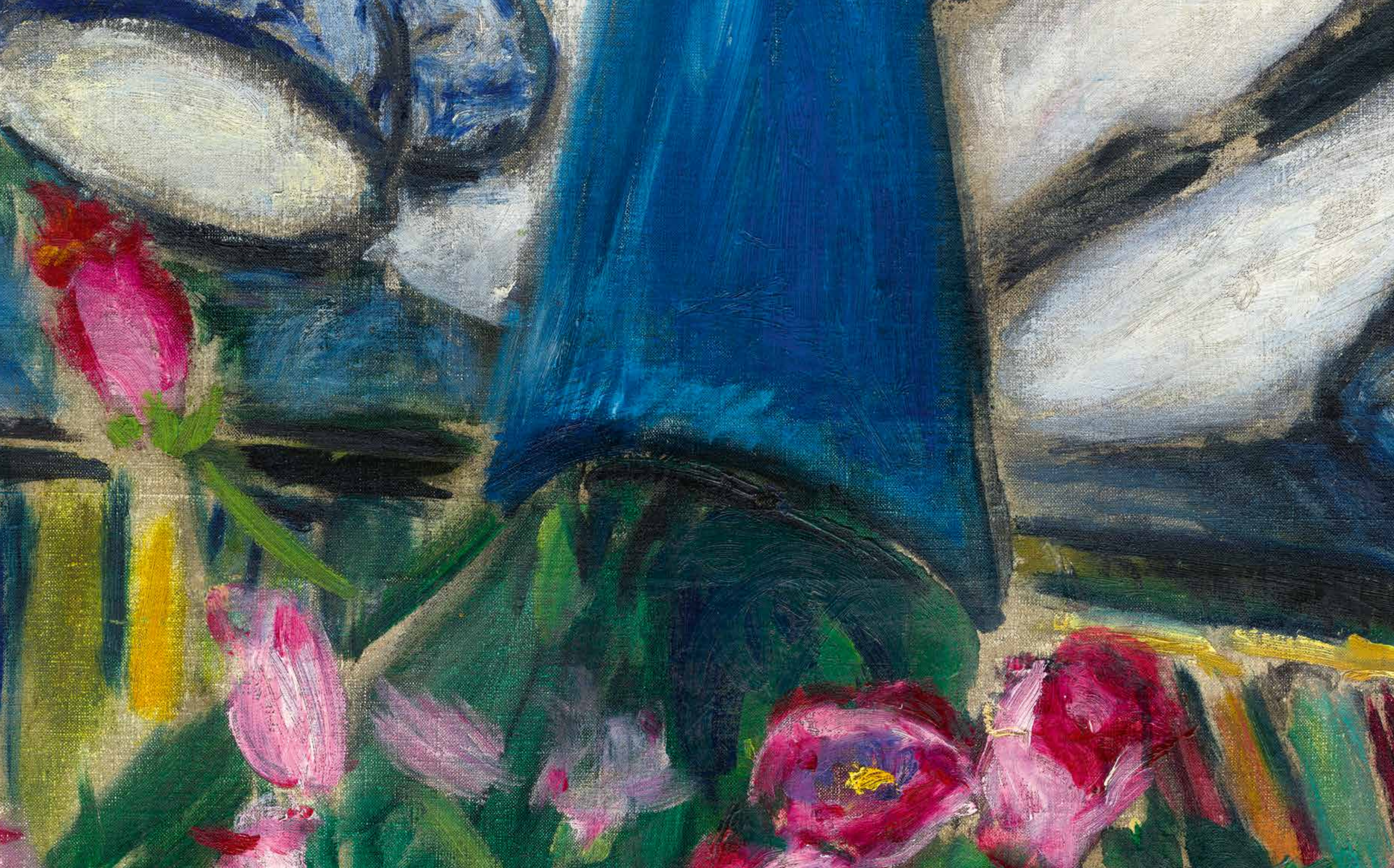
KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Galimbert Sándor és G.-né Dénes Valéria kiállítása. Nemzeti Szalon, 1914. február. (Feltehetően azonos: Kat. 64. Kék vázában rózsaszínű virágok)
- Galimbert Sándor és G.-né Dénes Valéria kiállítása. Turul Szálló, Kaposvár, 1914. március. (Feltehetően kiállítva.)
- Panama-Pacific International Exposition. Department of Fine Arts. San Francisco, 1915.
- Nyolcak és Aktivisták. Kieselbach Galéria, Budapest, 1999.
- Galimberti emlékkiállítás Galimberti Sándor születésének 120. évfordulója alkalmából. Kaposvár, Rippl-Rónai Múzeum, 2003.
- A Modern magyar festészet legszebb képei. Budapest, Kieselbach Galéria, 2003. november.
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, 2006. Kat. 175. Virágcsendélet.
- Dialogue among Fauves. Hungarian Fauvism (1904-1914) Hotel de Ville de Bruxelles, Brüsszel, 2010. december 1.–2011. március 20.

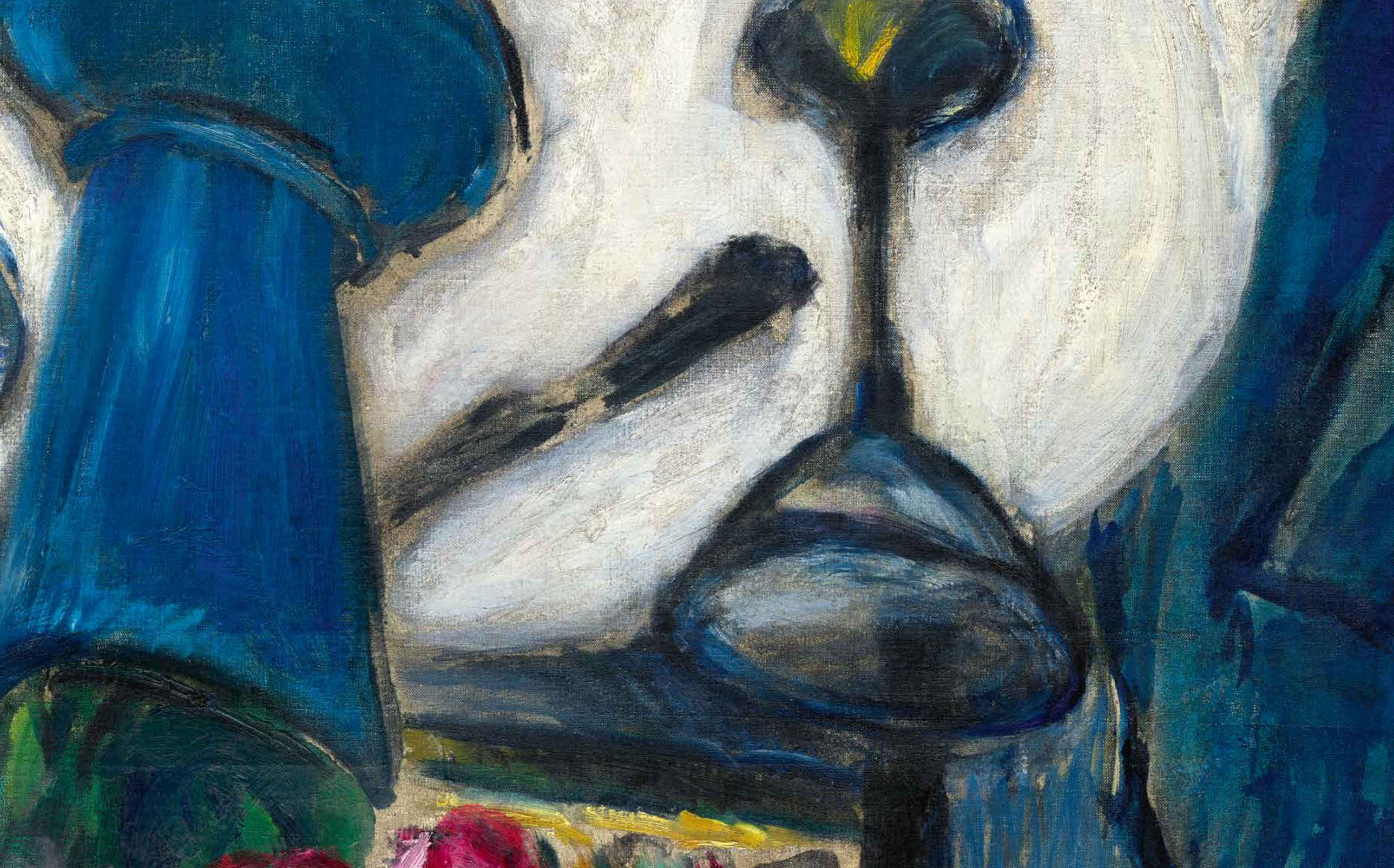
REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Szabó Júlia: A magyar aktivizmus története. Budapest, 1971. 4. kép.
- Dénes Zsófia: Galimbert Sándor és Dénes Valéria. Budapest, 1979. 25. kép.
- Szabó Júlia: A magyar aktivizmus művészete 1915–1927. Budapest, 1981. 18. kép.
- Galimberti emlékkiállítás Galimberti Sándor születésének 120. évfordulója alkalmából. Katalógus. Szerk: Géger Melinda. Kaposvár, 2003.
- Modern magyar festészet 1894-1919. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2003. 532. 802. kép.
- Modern Hungarian Painting 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2003. 802. kép.
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk: Passuth Krisztina, Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006. 175.
- Die Moderne in der Ungarischen Malerei 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás. Berlin, 2008. 802. kép.
- Bellák Gábor – Jernyei Kiss János – Keserű katalin – Mikó Árpád – Szakács Béla Zsolt: Magyar művészet. Szerk.: Danyi Orsolya. Budapest, 2010. 283.
- Molnos Péter: Festők, múzsák, szerelmek. Budapest, 2016. 71.
- Dialogue among Fauves. Hungarian Fauvism (1904-1914) Katalógus. Hotel de Ville de Bruxelles, Brüsszel, 2010.

Dénes Valéria és férje, Galimberti Sándor, 1914

Út a csúcsra — egy majdnem elfeledett művész megérkezése a legnagyobbak közé

A jól ismert, vigasztaló közhely, miszerint az idő végül igazságot szolgáltat és korrigálja a kortársak téves ítéletét, talán egyetlen területen sem érvényesül olyan reveláló erővel, olyan vérpezsdítő izgalmakat keltve, mint a festészet történetében. Persze előfordul, hogy az értékek tisztázódása néha hosszú generációkon keresztül várat magára, de szerencsére nem minden életmű kénytelen évszázadokon keresztül tetszhalott állapotban szunnyadni. Greco elfelejtett, vidéki kolostorokban és templomokban porosodó vásznai csupán a 20. század elején – többek között éppen a legendás magyar műkereskedő, Nemes Marcell jóvoltából – kerültek újra az érdeklődés középpontjába, megihletve az expresszionista festőket és alaposan megcsapolva a leggazdagabb magángyűjtők feneketlen pénztárcáit. Van Gogh egykor totális közönnyel övezett, szerencsére a család által hiánytalanul megőrzött képeiben a művész halála után öt évvel még csak egyetlen műkereskedő, Ambrois Vollard látott némi fantáziát, két évtizeddel később viszont már olyan tülekedés indult értük, hogy a gyűjtők és a művészeti élet legdörzsöltebb bennfentesei is csak ámulva dörzsölték a szemeiket az egekbe emelkedő árak láttán. Az idő pedig azokra is alaposan rácáfolt, akik e döbbenetes árrobbanásban nem láttak mást, mint okos stratégiával felépített, de hosszú távon tarthatatlan marketingfogást: a vitathatatlan érték ellenáll az elkövetkező generációk változó ízlésének, a jelentős műalkotás ma is a legjobb befektetés.

Magyarországon leginkább Csontváry műveinek megítélésében találunk ehhez hasonló, sorsszerű fordulatot. A sokáig kinevetett festő szinte pusztulásra ítélt életművét egy elszánt gyűjtő, Gerlóczy Gedeon, néhány önálló értékítéletű művészettörténész, valamint egy szerencsés történelmi véletlen, Nyiktia Hruscsov feleségének jól dokumentált székesfehérvári képtárlátogatása mentette meg és repítette végül a népszerűség és a műtörténeti kánon legfelső köreibe. Munkácsy és Szinyei mellé, sőt: fölé.

Dénes Valéria: Bruges, 1912-1913, magántulajdon

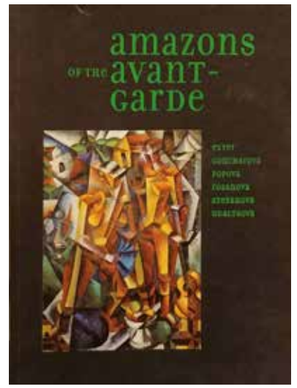

Dénes Valéria: Párizsi háztető, 1913 körül,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

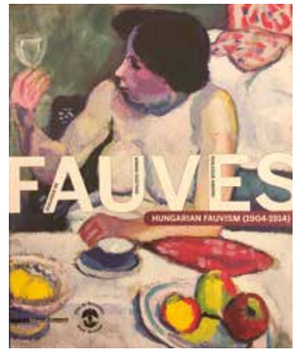
Bár indulásuk sok tekintetben eltérő volt, valami hasonló történt a magyar festészet történetének leghíresebb házaspárjával, Galimberti Sándor és Dénes Valéria életművével. Annak ellenére, hogy üstökösszerű indulásuk idején kivívták a kritikusok és a jó szemű művésztársak elismerését, képeik sikerrel szerepeltek a pesti és a párizsi galériák kiállításain, fájóan korai haláluk, majd műveik elkallódása évtizedeken keresztül lehetetlenné tette, hogy elfoglalják helyüket a magyar avantgárd élmezőnyében. A neves művészettörténész, Zolnay László 1974-ben így írt a *Művészettörténeti Értesítő* hasábjain, miután Csontváry kései felfedezésének okairól elmélkedett: „Valami hasonló érzésem van Galimberti Sándor és Dénes Valéria művészetével kapcsolatban is. Érthetetlen az a közöny – esetleg a tudatlanság közönye –, amely életüknek ifjonti elmúlta után nagyszerű ihletésű művészetüket is kriptai sötétre ítéli. (…) Ha halálától számított negyven esztendeig alig hiányzott nekünk Csontváry, miért hiányozna – ötvenkilenc éve – Galimberti és Dénes Valéria?”[1] Az alakjukat övező méltatlan hallgatásra jellemző, hogy még a házaspárt személyesen ismerő kubista szobrász, Csáky József is csupán név nélkül hivatkozott rájuk 1972-ben megjelent, a párizsi művészi forradalmakat felidéző emlékirataiban: „Ismertem egy magyar házaspárt. Amikor egyszer elmentem hozzájuk, már nem tudom, hányadik emeleten laktak, asztalokból, létrákból épített állványzatot találtam náluk, és fent a legtetején az asszony meg a férj – mindketten festők voltak – háztetőket festettek. Csak ezt, semmi mást.”[2]

Az életművek körüli hallgatás annak fényében méginkább meglepő, hogy Galimberti és Dénes Valéria képei saját, csupán alig egy évtized alatt kibontakozó pályájuk idején, majd az azt követő egy évtizedben egyöntetű pozitív méltatásban részesültek. A Nemzeti Szalonban rendezett 1914-es, majd a Ma szerkesztőségét megtöltő négy évvel későbbi poszthumusz tárlatuk kritikai méltatása után az elismerés csúcspontját Kállai Ernő 1925-ben megjelent *Új magyar piktúra* című kötete jelentette. A 20. század egyik legjobb szemű, legeredetibb gondolkodású műkritikusa csaknem egy egész fejezetet szentelt a tragikus sorsú művészpárnak. *Az életteljesség festői* cím alatt Csontváryval és Bernáth Aurél-lal együtt tárgyalta művészetüket, elsősorban abban ismerve fel rokonságukat, hogy a magyar festészet jellemzően a reális valósághoz kötődő, „a tárgyi ábrázolás naiv örömeinél” megragadó attitűdjéhez képest ők azok, „kiknek művészete a modern képproblémákat a korukhoz mért legteljesebb aktualitás fokán” öntik formába. Vagyis ők jutottak el a modernség és a művészi szabadság legmagasabb fokára. Kállai ihletett szövegéből nem csupán azt tudhatjuk meg, hogy Galimberti Sándor és Dénes Valéria „voltak a magyar aktivizmus első, valóban univerzális élettávlatok szintjére emelkedett piktorai”, de szavai arra is rávilágítanak, hogy kettejük munkásságának megítélésekor el kell felejteni a hagyományos, férfiközpontú értékelést: a sajátos szimbiózisban alkotó házaspár tagjai közül sok tekintetben éppen

Dénes Valéria: Napraforgó, 1913, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Dénes Valéria jutott messzebb a fejlődés sajátos, a fauvizmus, a futurizmus és a kubizmus elveit és stílusjegyeit ötvöző munkáin.

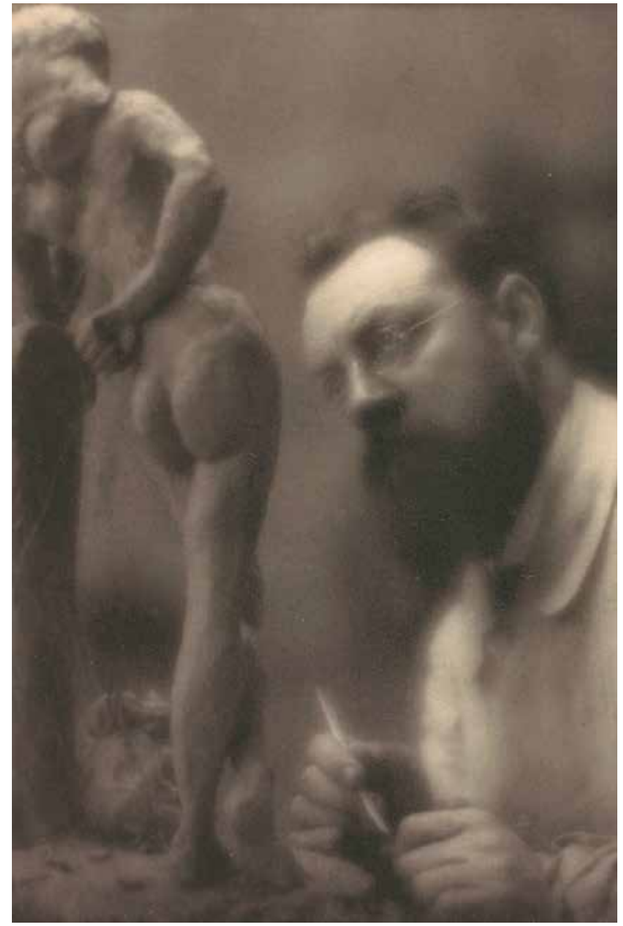
A Zolnay által említett „kriptai sötétség" eloszlatásában döntő szerepe volt Dénes Zsófiának, a festőnő unokanővérének, aki először rövid cikket publikált a *Művészet*ben, majd 1979-ben megjelentette a házaspárról szóló, forrás értékű kismonográfiáját. Neki köszönhető az is, hogy Galimbertiék néhány fontos alkotása bekerült a pécsi Janus Pannonius Múzeum gyűjteményébe, így végre nem csupán elsárgult fekete fehér reprodukciók által, hanem a maguk valójában is közkincsé vált művészetük.

Dénes Zsófia kötetében a most bemutatott festmény is reprodukálásra került, ahogy megtaláljuk Szabó Júliának a magyar aktivizmus történetét feltáró összefoglalásaiban is. A szerző szavai szerint „a legönállóbb magyar Matisse-tanítvány kétségtelenül Dénes Valéria. Ő maga erősen hatott Galimberti Sándor stílusára, aki 1911-től férje és munkájának rokon ihletésű társa lett. (...) Dénes Valéria Virágcsendéletén [vagyis a most vizsgált festményen] már megfigyelhető a Matisse táncos képeire emlékeztető formaritmus."[3] A festő recepciótörténetében ezek a könyvek éppen úgy fontos mérföldkövet jelentenek, mint Géger Melinda 2003-as monográfiája, majd a Nemzeti Galéria *Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig* című kiállítása és annak katalógusa. Utóbbiban Passuth Krisztina csatlakozott Szabó Júlia, sőt közvetve Kállai Ernő értékeléséhez is: „Úgy tűnik, hogy a magyarok közül – különösen virágcsendéleteiben és inkább csak 1908 után – Dénes Valéria függetleníti magát leginkább a látvány kötöttségeitől, képein a lazán felrakott ecsetvonások önmagukért, önmagukban érvényesülnek."[4]

Nem kell különösebb jóstehetség annak belátásához, hogy Dénes Valéria képei az Aktivisták és a Vadak csoportja után a közeli jövőben egy újabb hívószó kapcsán újra az érdeklődés fókuszába kerülnek. A Barki Gergely – Rockenbauer Zoltán kutatópárosnak köszönhetően lassan összeáll a sokáig létében is tagadott magyar kubizmus rendkívüli izgalmakat ígérő története, amely egy minden bizonnyal reveláló erejű kiállítás és katalógus formájában ölt majd testet. Ahogy ebben, úgy a nemzetközi porondon talán az egyik legkurensebb kutatási témának számító nőművészet területén is kitüntetett figyelmet fog kapni Dénes Valéria életműve, s benne a most vizsgált, lehengerlő vizuális erejű, páratlanul izgalmas történetű festmény.

A legtöményebb életmű

Újra és újra döbbenetes szembesülni azzal, hogy egy-egy kiemelkedő magyar festői életmű milyen kevés műalkotást rejt. Ha egy-egy rövidre szabott, történelmi vagy személyes tragédiákkal sújtott művészpálya hagyatékának fennmaradt darabjait számba vesszük, már szinte annak is örülnünk kell, hogy egyáltalán megőrizte alakjukat a kollektív emlékezet. A 20. századi magyar történelem drámai fordulatai és az erőtlen lábakon álló, zömében konzervatív ízlésű mecenatúra nem kedvezett a modern szemléletű műalkotások fennmaradásának. A sors általában a pusztulást, jobb esetben az elkallódást mérte rájuk. Az örök példa Csontváry alig hat tucatnyi fennmaradt alkotása: e hagyaték története, Gerlóczy Gedeon felbecsülhetetlen tettével persze azt is jól mutatja, hogy sokszor milyen apró dolgokon múlik a legnagyobb értékek sorsa is. Borzongató érzés még belegondolni is, hogy a legjelentősebb magyar festőművészek között is akadnak olyanok, akiknek fennmaradt életműve még a Csontváry-képek száma mellett is eltörpül. Dénes Valéria ezek közé az alkotók közé tartozik. A 20. század elejének egyik legeredetibb tehetsége után mindössze tizennégy alkotás maradt fenn, s még korabeli, fekete-fehér reprodukciókról is csupán további öt művéről tudunk képet alkotni. E meglepően alacsony szám különösen annak a fényében válik megdöbbentővé, hogy Dénes Valéria 1914 februárjában, férjével, Galimberti Sándorral közösen rendezett kiállításán nem kevesebb, mint hetvenhét festményét mutatta be a közönségnek. Képeinek többsége valószínűleg akkor tűnt el, mikor az első világháború kitörése után a francia hatóságok lefoglalták a művészházaspár párizsi lakásának teljes berendezését.

Matisse aktszobor előtt

Nőként a legnagyobbak között

A jómódú pesti polgárcsaládba született Dénes Valéria a szülői akarat ellenére választotta a művészi pályát. Abban, hogy kamaszlányként kortársai többségével ellentétben nem egy tehetős férj, hanem egy önálló mesterség megszerzését tűzte ki célul, jelentős szerepet játszott egy szomorú családi tragédia. Édesapját súlyos betegség tolókocsiba kényszerítette, így a família hétköznapi élete megtelt szomorúsággal, amelyből Valéria számára a művészlét jelentett menekülési lehetőséget. A hivatalos akadémiákat elkerülve kezdetben Vajda Zsigmond, majd 1903-tól a Hollósy Simon pedagógiai örökségét továbbvivő Szablya-Frischauf Ferenc keze alatt tanult. Utóbbi mestere, a KÉVE későbbi megalapítója hamar felfedezte a fiatal festőnő kiemelkedő tehetségét, és 1906 tavaszán – saját gyűjteményes kiállításával párhuzamosan – közönség elé is tárta tanítványa korai alkotásait.

Dénes Valéria 1907-től szinte minden nyáron megfordult Nagybányán, hosszabb-rövidebb időt töltve a neós „rebelliótól" forrongó, a modern magyar festészet kialakulásában Budapestnél is nagyobb szerepet játszó művésztelepen. Itt ismerkedett meg későbbi férjével, a nála öt évvel fiatalabb Galimberti Sándorral, akinek tanácsát követve 1910-ben ő is Párizsban telepedett le. Kezdetben a rue de la Grande Chaumiére 16-ban, majd a Luxembourg Múzeum mellett, a Rue de Vaugirard 23-as számú házban béreltek lakást, ahol pályájuk leginspirálóbb éveit töltötték el. A festőnő hazaküldött, lelkesedéstől fűtött leveleiből az új élmények, a francia főváros nyüzsgő művészi életének megtermékenyítő hatása csendül ki: „Oly nyugodt vagyok, oly nagyon élvezem egy műterem kellemességeit, hogy azt hiszem, végre egy kicsit haladok is... Sok szép kiállítás volt ismét, Gauguin, Manet. Holnap nyílik meg ismét Cézanne." A tárlatok látogatása mellett új iskolát is választott magának. 1910-től közel két esztendőn át Matisse akadémiájának növendékeként képezte magát, sőt nagy valószínűség szerint 1911 és 12 telén Galimberti Sándorral együtt el is kísérte mesterét legendás marokkói útjára. Párizsban rendszeresen részt vett az Őszi Szalonon és a Függetlenek kiállításain, képeiről a francia kritika, sőt maga Appolinaire is megemlékezett.

A művészpár 1914 februárjában közös kiállítással lépett a budapesti közönség elé, ahol minden valószínűség szerint a most bemutatott festmény is közönség elé került. Galimberti negyven, Dénes Valéria hetvenhét festményt mutatott be, amelyek alaposan meglepték a legújabb irányzatokkal szemben értetlenül álló kritikusokat. A *Budapesti Hírlap* tudósítója sajnálatát fejezte ki, hogy „két tehetséges ember, aki komolyan, szeretettel és elmélyedéssel foglalkozik mesterségével, ily kétes értékű irány szolgálatába szegődött"[5]. A *Magyarország* című napilap szerzője a futuristának kikiáltott Dénes Valéria „bizarr virágcsendéleteit" emelte ki a tárlat anyagából, míg a *Nyugat* hasábjain Bálint Aladár a festőnő egyik, sajnos csupán reprodukcióról ismert főművét „pácolt és felszeletelt cigányasszony"-nak titulálta.[6] Bölöni György, a Nyolcak egykori fő propagátora, a modern magyar művészet egyik legelszántabb hazai kritikusa velük ellentétben nem fukarkodott az elismerő jelzőkkel: „A kicsik, az alacsonyan röpködők és csúszómászók között jólesik látni, ha valakik magasabb útra készülődnek." Bölöni szintén a házaspár női tagját tartotta a kettejük művészi fejlődését meghatározó tehetségnek: „Dénes Valéria finomabb és érzékenyebb, csaknem szellemi irányítója társának"– olvashatjuk a *Világ* című napilap hasábjain.[7]

A pesti lapok az esztendő tavaszán még beszámoltak a házaspár párizsi sikeréről: májusban bemutatkozási lehetőséget kaptak Berthe Weill legendás galériájában, így úgy tűnhetett, semmi sem áll a komolyabb, immár nemzetközi porondon zajló művészi karrier útjába. A háború azonban közbeszólt: Párizsból menekülni kényszerültek, majd egy hollandiai közjáték után hazatértek Magyarországra, ahol életük tragikus módon lezárult.

A Notre Dame és a Pont St. Michel, 1890-1900

Az életmű legszebb csendélete — a magyar fauvizmus gyöngyszeme

Dénes Valéria – Perlrott Csaba Vilmos és Bornemisza Géza mellett – a kevesek egyike volt, aki személyes kontaktus révén, közvetlenül a stílusteremtő mester mellett ismerhette meg a fauve festészet elveit és gyakorlatát. Matisse hatása, a körülötte összegyűlt nemzetközi társaság inspiráló élménye annál is inkább sokat jelentett a fiatal festőnő számára, mert az itt tapasztalt szabad alkotói szellem tökéletes összhangban állt saját, korlátokat nem ismerő művészi elveivel. Nem véletlen, hogy éppen Dénes Valéria jutott legközelebb Matisse és a francia fauvok felszabadult, kirobanó színekkel és szárnyaló formákkal operáló stílusához. A most vizsgált festményen a látott valóság az egymásnak feszülő, egymást kergető foltok heves dinamizmusa és a felületalakítás változatos volta miatt szinte feloldódik a mindent elsöprő, autonóm festői élmény mögött. Az erős rálátásban ábrázolt tárgyak, a hófehér abrosszal leterített asztal, a kék vázába helyezett dús virágcsokor, a porcelán teáscsésze, az ezüst cukordoboz, a hosszú nyakú üvegpohár, a bőrkötéses könyv, a kép terébe éppen csak belógó kék fotel, az ovális Biedermeier képkeret és a benne látható apró női portré, valamint a könyvekkel teli polc egy dinamikus, folyamatosan mozgásba lendülő festői színjáték egymással szoros kölcsönhatásba lépő szereplőiként állnak a néző előtt. A kép egyszerre mutatja a kiérlelt kompozíció stabilitását és a vázlatok spontán frissességét, a könnyen futó ecset pulzáló lendületét. Rockenbauer Zoltán szavai szerint a „festmény a szenvedélyesen megélt szabadságról árulkodik. A kerek asztal szinte forog, a tárgyak majdhogynem leszédülnek az abroszról, ami annak köszönhető, hogy a pohár, a váza és a csésze más-más nézőpontból van megfestve."[8] A kiszámított tudatosság, a szerkesztés spontaneitást sugárzó, mégis fegyelmezett rendje tökéletes hangzattá csendül össze az ecsetkezelés szabadságával, a robbanásig telített vizuális energiákkal és a delikát színválasztással. A néhol hígan, lazúrosan vászonra vitt, hangsúlyos kontúrokkal körbeölelt foltok lazán, a vászon fehér alapozását bátran megmutatva állnak össze olyan összképpé, amely a felfelé áramló lebegés érzetét kelti. A magyar festészet egyik legszabadabb, legbátrabb festőjének remekműve, a legvadabb magyar fauve csendélet áll előttünk, amely a világ legnagyobb múzeumaiban is előlekő helyen szerepelhetne.

Egy párizsi művészlakás, egy kék váza, egy könyvespolc és egy bőrkötéses Biblia

A *Rózsaszín virágok* hátoldalán Dénes Valéria sajátkezű, francia nyelvű felirata olvasható: „G Dénes Valy fleurs rose". Ennek alapján szinte biztosra vehetjük, hogy a kép Párizsban készült, pontosabban a rue de Vaugirard 23. alatti ház egyik lakásában, amelyet a festőnő 1910-től közel négy esztendőn át bérelt. Az apró, de nagy gonddal berendezett otthonban Galimberti Sándorral lakott együtt, de gyakran vendégül látta a francia fővárosba látogató magyarokat, mások mellett Rippl-Rónai Józsefet, Réth Alfrédot és Farkas Istvánt is. Rippl-Rónai fogadott leánya, Anella így írt memorárjaiban 1914-es párizsi útjukra emlékezve: „Józsi bácsiéknak a Luxemburg kertre és a gyönyörű Carpeaux kútjára néző szobájuk volt, melyet le is festett és ugyanonnan az Observatoir teret is. (...) Természetesen nem emlékszem sorrendben az eseményekre, de látom még magam előtt, ahogyan Galimberti boldogan, szinte futva jön fel a lépcsőkön és hozza a vállán szép kis fiát, Mariot, hogy megmutassa Józsi bácsiéknak. Az első napok egyikén elmentünk a közelben lévő lakásukra is, ahol Vali, a fiatal felesége kedvesen fogadott bennünket. Ki gondolta volna akkor, hogy ez a szemmel láthatóan nagy boldogság milyen rövid életű lesz és, hogy milyen tragikus véget tartogat részükre a háború!"[9]

A lakás hangulata és berendezése érzékletesen elevenedik meg Dénes Zsófia 1914 decemberében megjelent cikkében, amelyet abból az apropóból írt, hogy a francia hatóságok a háború kitörése miatt – mint ellenséges ország polgárait – kilakoltatta a házaspárt és lefoglalta minden ingóságukat. A *Világ* című napilapban megjelent írás azért is különösen fontos a számunkra, mert feltűnnek benne a *Rózsaszín virágok* egyes motívumai, a csendéleten látható tárgyak is.

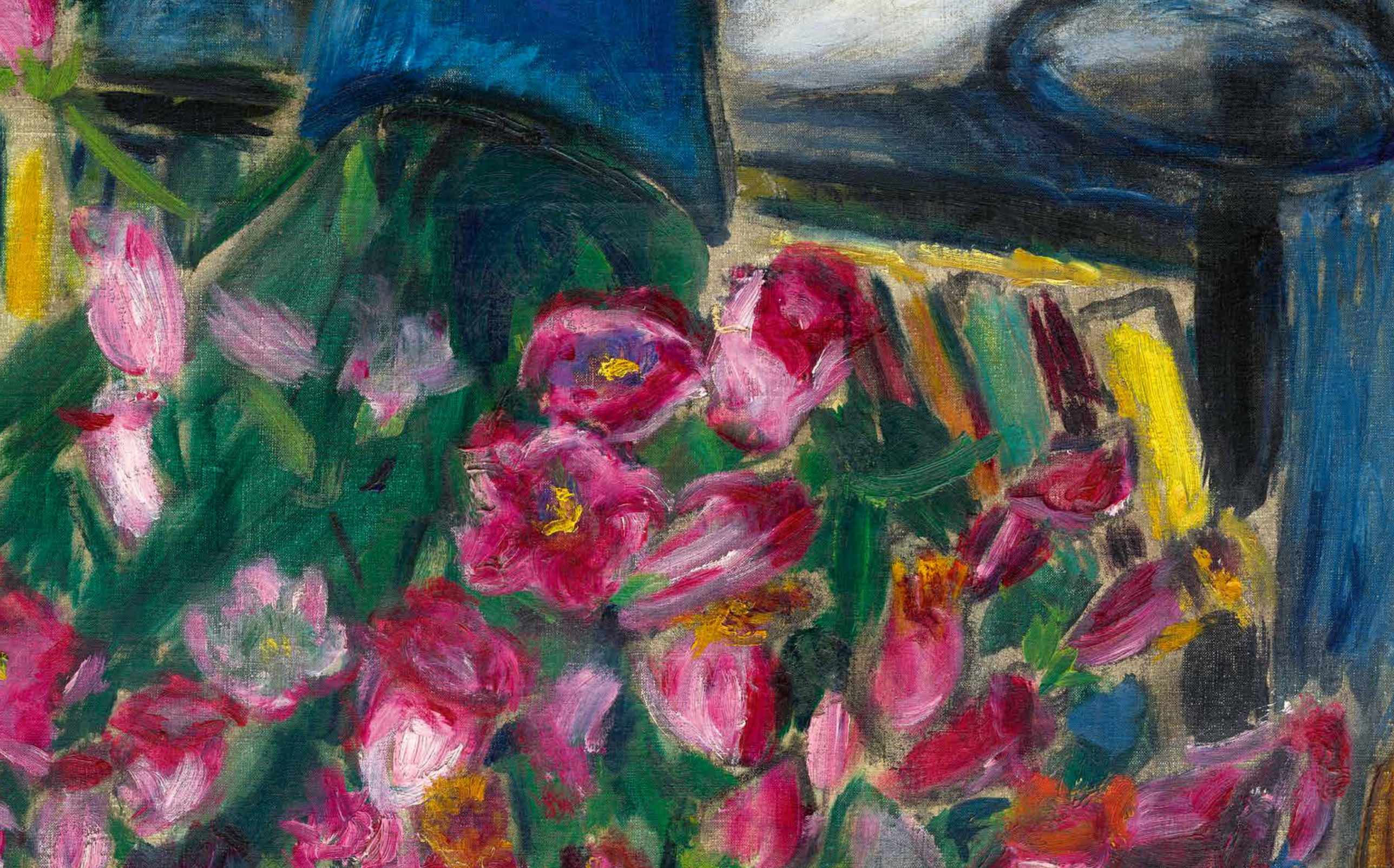

Rippl-Rónai József: Place de l' Observatoire (Parc Monceau), 1914, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

„23, rue de Vaugirard. A Luxembourg-kert fáihoz oly közel, hogy a szél áthajtja ablakain a fák illatát. Az ablak korlátján csak jól ki kell hajolni, hogy az ember szinte belásson a Luxembourg Múzeum hűvös márványszívébe, hol Rodin Keresztelő Szent Jánosa csendesen lép tova és Manet felejthetetlen előkelőségű figurái visszanéznek erkélyükről. – A Saint Sulpice templomhoz oly közel, hogy a templomtér sötét zöldje majdnem felverődik ablakaira, hogy a csobogó kútja felküldi hozzá frissességét és a harangzúgás túl erősen muzsikál a csöpp kis szobákban. – Két kis szoba, operettkonyha. Előszoba, hol zsinórra jár a csengő. Ez a kis lakás magyar asszonyé volt és a hatalmas francia állam elkobozta. (...)

A lakás nem volt fényes palota. Afféle kis kunyhó volt és mint afféle kis kunyhókban: sok volt benne a szeretet. A kandallóján régi bruges-i csipketerítő lógott, jobbra-balra rajta nehéz ezüstkelyhek dermedtek és középen nagy, kutyabőrkötésű biblia feküdt, iromba betűkkel: Melachton korából, Amszterdamból származott. Az egyik kis asztalon nem volt semmi, csak egy halványkék, hosszúnyakú sevres-i váza, olyan egyszínkék, amilyet sevresiben még nem láttam, olyan egzotikus, mint egy flamingónyak. A vázában mindig egyetlen szál, élő La France [egy rózsaszínű rózsafajta]. Sohase más. Egy másik kis asztalon, politúros, sötét fán, mezőkövesdi hímzés. Gazdag, teli színek erőteljes kivirágzásban. Talán még Ázsia forrósága lüktet rajtuk végig. Vagy talán egy örökifjú fajta rázza meg képzelete bőségszaruját és kihullott belőle: rózsa, láng és vér...

Az íróasztal komoly empire volt, legszebb korból, mikor a lábak még nem vékonyultak túlságosan el. Csapólapja volt, amit ki lehetett asztallá nyitni és kulccsal szekrénnyé zárni, sok fiókja és retesze, bársonyos paliszanderfája volt. Úgy emlékszem, mondták, hogy a zsibvásáron hetven frankért vették. Nagyon szeret

Natalia Goncsarova: Virágcsendélet krumplival, magántulajdon

Natalia Goncsarova: Csendélet pünkösdi rózsával, 1900-1910-es évek, magántulajdon

tem, majdnem annyira, mint állólámpáját, melynek tejfehér üveglába volt, már Louis Philippe korából, de még mindig nem volt nyárspolgári, csak egyszerű. A Louis Philippe lámpára ismét csak bruges-i csipke borult, testvére a kandalló csipkéjének, finomrecéjű háló, emberi és állati alakokkal, alatta hozzáfonnyadt fehér selyem, óriási ernyőben, gombostűzött, magavarrt, hanyag redőzetben, ami így volt a legszebb. Nagyon enyhe fény szűrődött az ernyőn át, mintha tudná, hogy meg kell becsülni a szépet, amin keresztülsüt. A szobák fala halványsárga volt, mint az öreg elefántcsont. Képek függtek rajta. Erős formájú, hatalmas szándékú képek, amik akkor is ugyanazt a faji tehetséget hirdették, mint a mezőkövesdi hímzés, mikor a nagybányai templomtornyot vagy a Cluny kertjét ábrázolták. Élt a szoba a képeiktől.

A két ablak között pedig könyves állvány volt, ami idegennyelvű írás volt rajta, arra már nem emlékezem. De emlékszem, hogy legfelül a magyar balladák feküdtek. Kriza vadrózsái és minden népies gyűjtemény. Esténként sokszor olvastak itt naiv magyar verset, összegyűlt és naiv magyarok.

Nem is ezt akartam elmondani. Csak azt, hogy újabb negyenöt magyar, osztrák és német hajlékra formált a francia állam bitorló jogot. Közöttük erre is: 23, rue Vaugirard. Gazdája, ki azt a maroknyi, neki kedves dolgot gyűjtötte: soha többet nem lát belőlük semmit. Ki tudja, kik hurcolják majd piacra a vázát, a csipkét, a képeket. Vagy micsoda közigazgatási tisztviselő panamáján akadnak fenn. De hát, hogy nem baj, mert nekünk van igazunk. Mert mi ugyan nem képviseljük a Kultúrát a világ szemében, de magyar kultúránkhoz hozzáadjuk a lovagiasságot és úri becsületet. Sőt enélkül el se tudunk képzelni kultúrát és ettől a kultúrától nem akarunk megválni."[10]

Dénes Valéria: Rózsaszín virágok (Virágcsendélet), 1910 körül

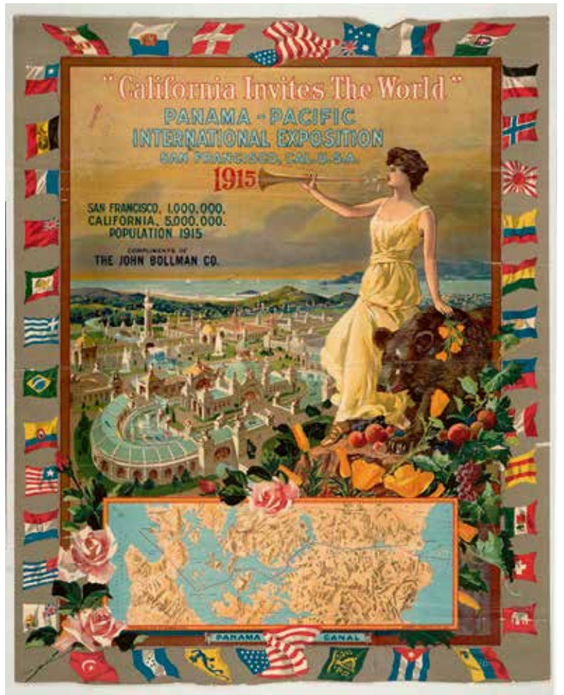
Henri Matisse: Csendélet virágokkal, 1907, Folkwang Museum, Essen

A kép története: Párizs – Budapest – Kaposvár – San Francisco – Budapest

A *Rózsaszín virágok* a budapesti és a közvetlenül utána rendezett kaposvári tárlat után útnak indult, hogy átkelve az óceánon részt vehessen a korszak legnagyobb nemzetközi tárlatán.[11] A San Francisco-i Panama Pacific kiállítás magyar anyagában összesen négy kép reprezentálta Dénes Valéria művészetét, köztük a most bemutatott kompozíció is. (A katalógus csupán két művet említ, de a Szépművészeti Múzeum Irattárában őrzött hivatalos iratokban négy festmény szerepel.)[12]

Az 1915 februárjában megnyitott, gigantikus méreteivel az egész világot lenyűgöző világkiállításra kalandos körülmények között kerültek ki a magyar műtárgyak. A résztvevők emlékei szerint a világháborús Budapestről túlterhelt bútorszállító kocsikon vitték a festményeket és szobrokat Genovába, ahol – a nemzetközi szekció nagyobb részével együtt – a *Jason* nevű tengerjáró rakterébe került a magyar anyag is. Innen egyenes út vezetett San Franciscóba, a művészeti kiállításnak helyet adó Palace of Fine Arts épületébe. A tárlat december 4-ig várta a látogatókat, ám a bemutatott magyar alkotások – a nemzetközi műtárgyak zöméhez hasonlóan – még évekig nem térhettek haza.[13] A bizonytalan európai viszonyok miatt a festményeket és szobrokat a Palace of Fine Arts épületében egy rövid szünet után 1916 május elejéig újra kiállították, majd egy részük vándorkiállításokra, más részük raktárak mélyére került. A magyar képek döntő többségéhez hasonlóan feltehetően ez lett a sorsa Dénes Valéria képeinek is: az elkövetkező közel nyolc

A San Francisco-i Panama Pacific kiállítás épületkomplexumának madártávlati képe és plakátja, 1914

éven át Magyarországon szinte semmit sem tudtak róluk. Az Egyesült Államok is hadba lépett, így a kiállításra kiküldött műtárgyakat, mint ellenséges államok alattvalóinak tulajdonát hivatalosan lefoglalták és zár alá helyezték.

A mű haza kerülésére 1924 nyaráig kellett várni. A happy endhez vezető út állomásai a *Világ* című napilap június 17-i számából rekonstruálhatók: „A magyar kultusz-minisztérium művészeti osztályának sürgetésére diplomáciai úton elérték, hogy Kertész K. Róbert helyettes államtitkár már májusban értesítést kapott a zárlat feloldásáról és egyben arról, hogy május 4-én New Yorkból útnak indult a teljes szállítmány, két amerikai hivatalnok kíséretében. Brémából Bécsen át tegnap érkezett meg ez a küldemény Budapestre, ahol a hajóról a legközelebbi napokban szállítják át a Műcsarnokba. A magyar kormány részéről Paur Géza, a Műcsarnok műtárosa veszi át az anyagot és remélhetőleg már a hét végén ki is adja a tulajdonosoknak."[14]

A mű további sorsáról csupán annyit tudunk, hogy az idővel a korszak neves iparművészéhez, Gróf Józsefhez került, sőt az is elképzelhető, hogy a Rózsaszín virágokat már az 1914-es budapesti tárlaton megvásárolta és az ő tulajdonaként került ki Amerikába.

A modern festészet mecénása

Az 1894-ben született Gróf József a két világháború között elsősorban grafikusként és bútortervezőként vívott ki elismerést, de sokoldalúságára jellemző, hogy emellett készített bélyegeket, inicIálékat, plakátokat és pecséteket, továbbá teljes lakás- és üzletberendezéseket is.[15] Kozma Lajos és Kaesz Gyula mellett ő határozta meg leginkább a húszas és harmincas évek modern magyar iparművészetének arculatát. Alig ötven éves volt, amikor Mauthausenbe hurcolták, ahonnan sosem tért visszsza. Szerény, de annál izgalmasabb gyűjteményét özvegye örökölte, amelyben a *Rózsaszín virágok*on kívül helyet kapott Galimberti Sándor *Thonet-székes csendélet*e és *Óbudai részlet*e is.

[1] Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete (Emléklapok konnstruktivista-kubista törekvéseink történetéből). Művészettörténeti Értesítő, 1974. 318–322.

[2] Csáky József: Emlékek a modern művészet nagy évtizedéből (1904–1914). Budapest, 1972. 52.

[3] Szabó Júlia: A magyar aktivizmus története. Budapest, 1971. 34.

[4] Passuth Krisztina: Francia Vadak, magyar Fauve-ok. In.: Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk: Passuth Krisztina, Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006. 30.

[5] (r. e.): Nemzeti Szalon. Budapesti Hírlap, 1914. január 25. 15.

[6] Magyar Elek: Magyar futuriszák. Galimbertiék kiállítása a Nemzeti Szalonban. Magyarország, 1914. január 25. 16–17.; Bálint Aladár: Galimberti Sándor és felesége képei. Nyugat, 1914. 221.

[7] Bölöni György: Két festő. Világ, 1914. január 25.

[8] Rockenbauer Zoltán: A fauve-os hatások alakulása a magyar csendéletfestészetben (1905–1914). In.: Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk: Passuth Krisztina, Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006. 175–176.

[9] Rippl-Rónai emlékkönyv. Paris Anella visszaemlékezései Rippl-Rónai Józsefről. Kaposvár, 2008. 55.

[10] Dénes Zsófia: Francia dolgokról. Világ, 1914. december 20. 13.

[11] Kubista képkiállítás Kaposváron. Somogy vármegye, 1914. február 24. 2.

[12] Az 1915. évi San Francisco-i kiállításra küldött műtárgyak jegyzéke. Szépművészeti Múzeum Irattára, Ltsz.: 379/1920.

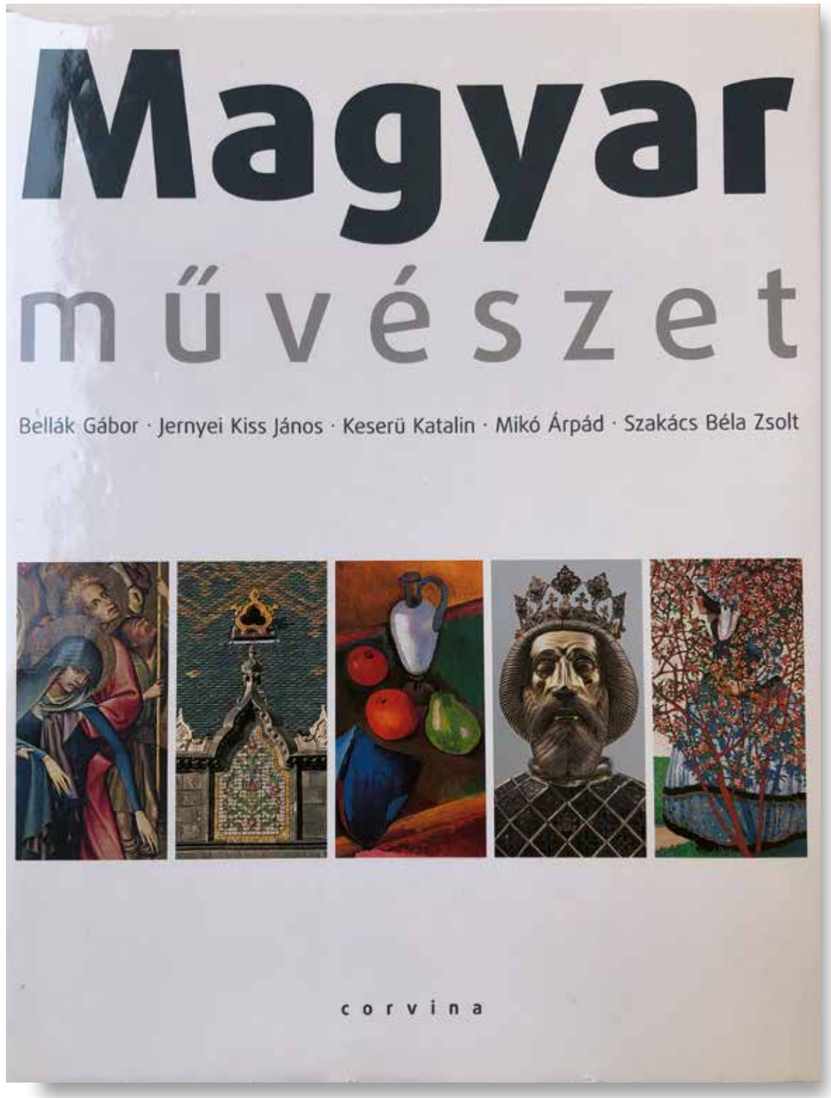
[13] Barki Gergely: A magyar művészet első reprezentatív bemutatkozása(i) Amerikában. In.: Nulla dies sine linea. Tanulmányok Passuth Krisztina hetvenedik születésnapjára. Budapest, 2007. 99–113.

[14] A san-franciscói magyar festmények Budapestre érkeztek. Világ, 1924. június 17. 8.

[15] Szilágyi Béla: Egy sokoldalú művész portréja. Gróf József (1894–1944). Magyar Építőművészet, 1970. 54.

DÉNES VALÉRIA a Magyar művészetben

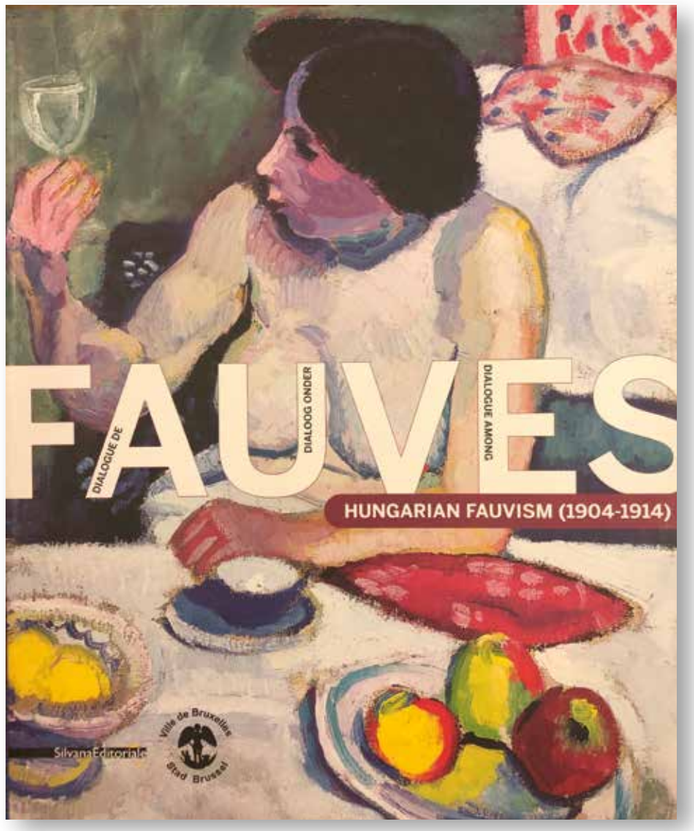

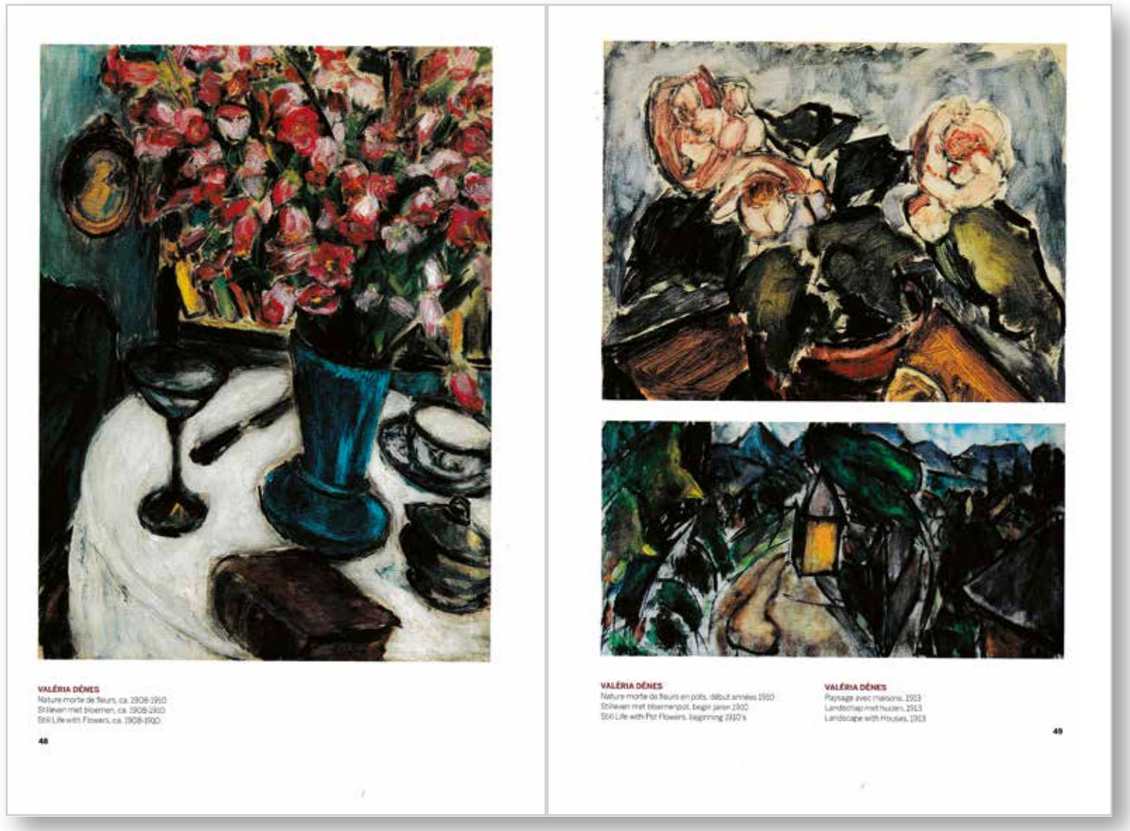

Dénes Valéria képe a Corvina kiadó 2015-ben megjelent összefoglaló kötetében, a modern magyar festészetet bemutató fejezet 52 festménye között.

DÉNES VALÉRIA

a 2010-es brüsszeli Fauves kiállítás katalógusában

VALÉRIA DÉNES
Nature morte de fleurs, ca. 1908-1910
Stilleven met bloemen, ca. 1908-1910
Still Life with Flowers, ca. 1908-1910

48

VALÉRIA DÉNES
Nature morte de fleurs en pots, début années 1910
Stilleven met bloempot, begin jaren 1910
Still Life with Pot Flowers, beginning 1910's

VALÉRIA DÉNES
Paysage avec maisons, 1913
Landschap met huizen, 1913
Landscape with Houses, 1913

49

DÉNES VALÉRIA

Dénes Valéria: Rózsaszín virágok (Virágcsendélet), 1910 körül, magántulajdon

1910

Marc Chagall: Nature Morte, 1911, magántulajdon

1911

és MARC CHAGALL

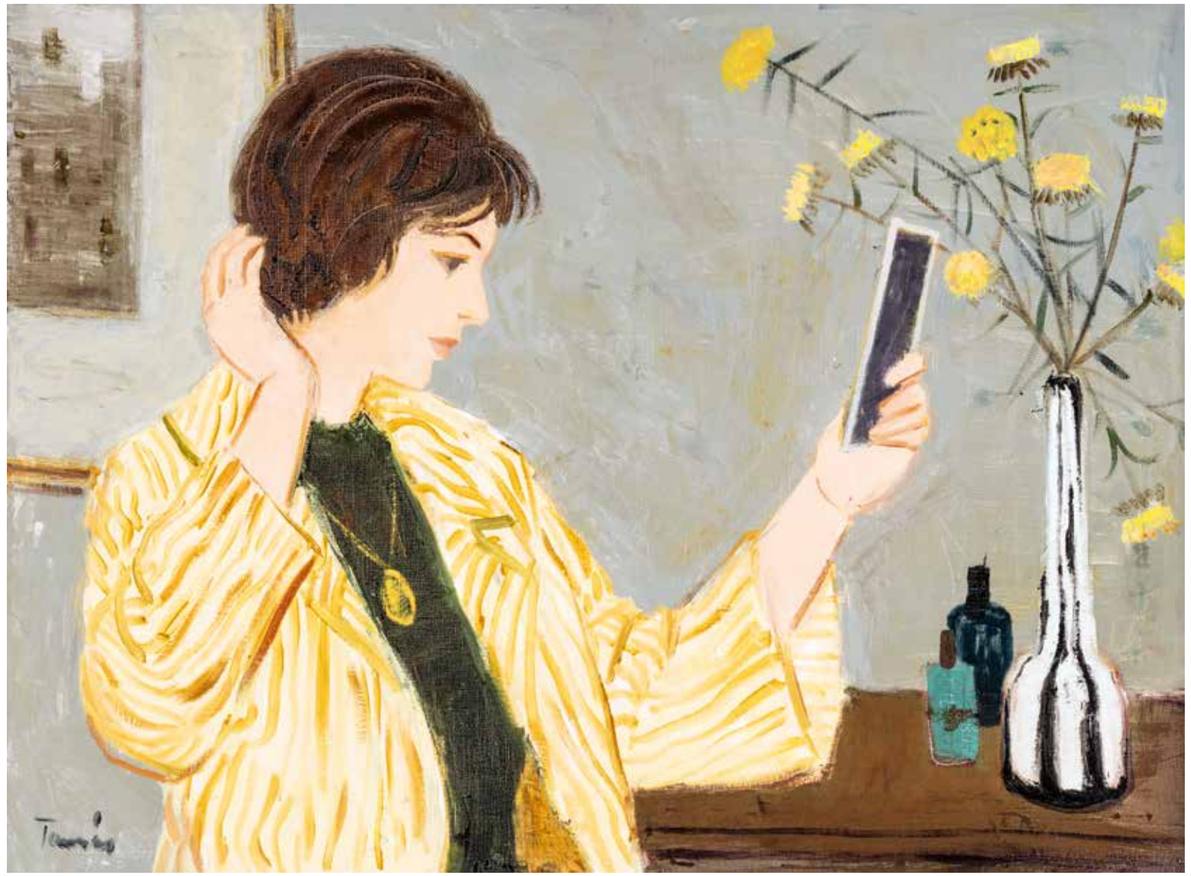
Marc Chagall: Gyümölcsök és virágok, 1929, magántulajdon

1929

Marc Chagall: Virágcsokor repülő szerelmesekkel, 1934-1947, Tate Gallery, London

1934-1947

62 | Tamás Ervin (Budapest, 1922-1996, Budapest)

Ifjú hölgy Hollóházi vázával
Young Lady with Hollóházi Vase

60x80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Tamás

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **440 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 257 - 1 857 EUR**

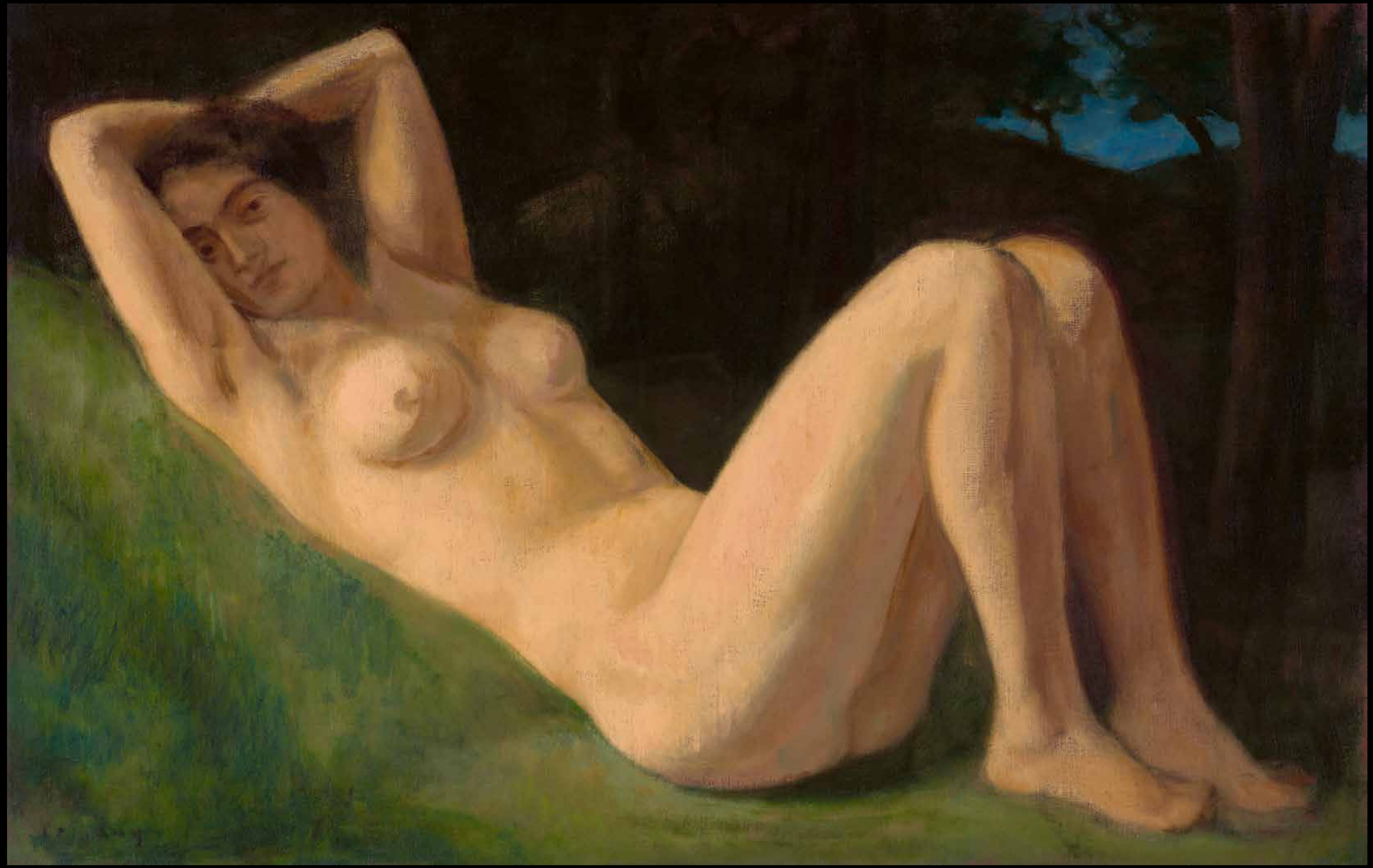

63 | Czene Béla (Isaszeg, 1911-1999, Budapest)

Rózsaszín blúzos olvasó lány, 1978
Reading Girl in Pink Blouse, 1978

80x60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra fent | Signed upper left: Czene Béla 1978

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 500 000 - 2 200 000 Ft**
Estimated price: **4 286 - 6 286 EUR**

64 | Czigány Dezső (Budapest, 1883-1938, Budapest)

Fekvő női akt, 1920-as évek első fele
Lying Female Nude, first half of 1920s

81x126 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Czigány
Hátoldalon | Reverse: figurális kompozíció részlete

Kikiáltási ár: **26 000 000 Ft / 74 286 EUR**
Becsérték: **30 000 000 - 44 000 000 Ft**
Estimated price: **85 714 - 125 714 EUR**

AUKCIÓ: Polgár Galéria 34. árverés, kat. 62.

Czigány Dezső: Fekvő női akt, 1912 körül, Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár

A TÖRTÉNETI HÁTTÉR ÉS SZEMÉLYES KÖRÜLMÉNYEK

Czigány Dezső 1917 márciusában feleségül vette a tudományos élet számos kiválóságával büszkélkedő Szilasi-famíliához tartozó, nála 13 évvel fiatalabb Szilasi Borbálát. Előző, tragikusan elhunyt feleségével közös gyermekeit, Lászlót és Jutkát a továbbiakban közösen nevelték. Czigány elkötelezett baloldali művészként, tevékeny részt vállalt a Tanácsköztársaság kulturális életében. Hitt abban, hogy a művészeteknek szerepe lehet egy jobb és igazságosabb világ megteremtésében. A második nagy világégést követő forradalmak azzal kecsegtették a szociálisan érzékeny gondolkodókat, hogy végső soron mindenki számára pozitív eredményekkel járhat egy, a korábbinál jóval demokratikusabbnak hirdetett rendszer. Tévedtek és csalódtak. 133 nap nem volt elég, hogy az évszázados beidegződéseket felülírja. Czigány már a forradalom első heteiben személyre szabott feladatot kapott. Márffy Ödön, Pór Bertalan, Ferenczy Béni és Czigány megbízást nyertek a balatonfüredi művésztelep megszervezésére és működtetésére. A Művészeti és Múzeumi Direktórium 1919 júniusában egy Csopakon létesítendő művésztelep megszervezésével, majd ez év júliusában a budapesti nyári rajztanár és festőművész átképző tanfolyam tanári feladatainak ellátásával bízta meg Czigányt. Mire ezek az intézmények működésbe léphettek volna és eredményeket tudtak volna felmutatni, a Tanácsköztársaság megbukott és a nagyreményű tervek kútba hulltak. Bár arra nézve nincs hiteles információ, hogy a bukást követően Czigány olyan jellegű üldözésnek lett volna kitéve, mint például korábbi nyolcakos társai, Berény Róbert vagy Kernstok Károly, de 1920 júniusában a Magyar Képzőművészek Egyesülete kizárta tagjai sorából. A határozat szövege szerint: "a proletárdiktatúra alatt tanusított inkorrekt és nemzetellenes magatartása miatt" került sor kizárására, pedig Czigány csupán a politikamentes művészképzésben vállalt szerepet. Ez azt jelentette, hogy hivatalos, az állam által támogatott kiállításokon a továbbiakban nem vehetett részt, sem az Műcsarnok, sem pedig a Nemzeti Szalon tárlatain nem állíthatta ki műveit. Czigánynak tehát nem kellett emigrálnia, mint Kernstoknak és Berénynek, de művészi mozgástere s ezzel összefüggésben megélhetési lehetőségei is drasztikusan beszűkültek. Czigányék a Szilasi-család támogatásával vészelték át az 1920-as évek első felét.

AZ AKT CZIGÁNY DEZSŐ MŰVÉSZETÉBEN

A táj, a csendélet, a portré és nem utolsó sorban az akt, a festészet történetének legnagyobb témái.„*...a ruhátlan alak ábrázolása az emberiség egész művészeti gyakorlatának mindig a fő problémája és a fő tárgya volt. Az ember akt tanulmányozásán kezdődik és az általa megszerzett tudás fölhasználásával végződik minden művészet. S ahány kor, annyiféle szemszögből és irányból nézi az aktot, s annyiféle felfogás keretében igyekszik a rajta szerzett tanulságokat értékesíteni. De abban az egyben valamennyi megegyezik, hogy számukra a ruhátlan emberi alak a sűrített 'természet', vagyis a művészi kifejezniváló leggazdagabb és legváltozatosabb területe; őshazája a forma és a vonal probléma-lehetőségeinek, összegükben: a tömeg fogalmának, s kimeríthetetlen vadászterülete a mozdulat változatainak.*"- írta Elek Artúr 1925-ben. Kenneth Clark megfogalmazásában pedig az akt „*a lényegi forma megteremtésének eszköze*". A mezítelen emberi test az eszményi forma keresésének kiindulópontja tehát, melyből az alkotás folyamatában akt, vagyis a konkrét érzéki jelentéstől megfosztott művészi forma születik.

Czigány Dezső közel négy évtizednyi munkássága során, álló, fekvő és ülő női aktok sokaságát festette meg. Szinte valamennyi korszakában született legalább egy jelentős, nagyméretű női aktos kompozíciója. Bár Czigány előbb a müncheni akadémián, majd Hollósy Simon tanítványaként is bizonyosan részt vett a kötelező akt-stúdiumokon, működésének első évtizedéből mégsem ismert aktos kompozíció. Először 1909-ben, a MIÉNK második tárlatán állított ki ilyen témájú művet *Női akt tükörrel* címen. A rózsás hússzínekben pompázó női testet, szinte szobrászi plasztikussággal formálta ekkor a vászonra. Rózsa Miklós az akt modelljében a művész első feleségét, Trebitzky Máriát vélte felismerni. A nyilvánosan bemutatott és folyóiratban is reprodukált festményt, Czigány később két darabba vágta és a nőalak felsőtestét ábrázoló részletet átfestette. A művet kortárs kritikusai a nagy falfelületek igézetében született kompozíciókkal rokon alkotásként értékelték és dekoratív jellegénél fogva, elsősorban Iványi-Grünwald Béla egykorú monumentális műveivel vonták párhuzamba. Bölöni György 1910-ben a *Szombat* című hetilap hasábjain szentelt

Giorgione da Castelfranco: Alvó Vénusz, Drezda, 1510 körül, Gemäldegalerie Alte Meister

Tiziano Vecellio: Urbinói Vénusz, 1538, Galleria degli Uffizi, Firenze

Szőnyi István: Danaé, Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény

Czigány Dezső: Női akt tükörrel, 1908-1909

először hosszabb lélegzetű tanulmányt Czigány Dezsőnek, akit több helyen meg is szólaltatott ekkor: „*– Én még nem tudtam akkor – beszéli –, hogy ki is az a Cézanne. Egy nagy aktját láttam az Indépendant szalonban, és szólottam is a fiúknak: Na, nézzétek, ez az ember, én nem is ismerem, valami fiatal lehet. (Pedig Cézanne akkor már halott volt.) Egy időben vettük aztán észre Puy, Manguin és Marquet jelentkezését, akik akkor legszámottevőbb újdonságai voltak a friss nemzedéknek. – Velazquez és Rembrandt tették – mondja – Párizsban mégis rám a legnagyobb hatást.*" Czigány művészetére tehát 1904–1906 közötti párizsi tartózkodása során, – saját bevallása szerint – a nagy klasszikusok közül főként Rembrandt és Velázquez volt hatással. Ennek ékes bizonyítéka, hogy a *Női akt tükörrel* megfestésekor Diego Velázquez *Vénusz a tükörrel* (1648–1651 körül London, National Gallery) című festményének kompozíciós sémáját követte. Czigány művéről azonban elmaradtak az életképi jellegű és szimbolikus elemek, helyettük drapériával letakart kórasztalka jelenik meg gyümölcscsendélettel. Az akt és környezetének egyenértékű és hangsúlyozott dekorativitása pedig arra utal, hogy modelljét az erotikától teljes mértékben elvonatkoztatott csendéleti tárgyként kezelte. A *Női akt tükörrel* stilizált formálásmódjának legközelebbi párhuzamai Félix Vallotton 1910 körüli aktfestészetében lelhetőek fel (pl. *Fekvő akt vörös szőnyegen*, 1910, Genf, Petit Palais).

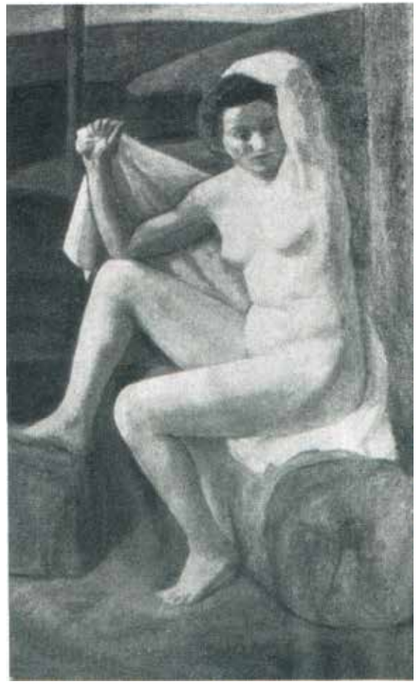
Czigány következő korszakának aktos főműve a kaposvári múzeum Rippl-Rónai Ödön gyűjteményében található, 1912 körül született nagyméretű *Fekvő női akt*, mely a további évek szinte kivétel nélkül tájképi környezetben ábrázolt aktjainak nyitódarabja is egyben. Annak a képtípusnak, melyen drapérián fekvő és vánkossal alátámasztott felsőtestű női akt, kulisszaként funkcionáló táj előterében helyezkedik el, a Giorgione által festett és halála után Tiziano által módosított *Alvó Vénusz* (Drezda, Gemäldegalerie Alte Meister) szolgált őstípusként. Czigány műve Giorgione képéhez hasonlóan a festészet allegóriájaként értelmezhető s egyben az itáliai mester festményének huszadik századi parafrázisa.

Félix Vallotton: Fekvő akt vörös szőnyegen, 1910, Petit Palais, Genf

Diego Velázquez: Vénusz a tükörrel, 1648–1651 körül, National Gallery, London

Czigány Dezső Női akt, 1915 körül (lappang)

Czigány Dezső: Nôi akt korsóval, 1915, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Czigány legnagyobb hivatalos sikerét is egy női aktot ábrázoló festményével érte el, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1915-1916. évi Téli Tárlatán bemutatott *Akt*-jával, mellyel előbb elnyerte az Erzsébetvárosi Kaszinó 500 koronás díját, majd a Gróf Andrássy Dénes Alap meg is vásárolta azt. *"A Képzőművészeti Társulat téli tárlatán aktfestményekkel résztvevő művészek számára az Erzsébetvárosi Kaszinó ötszáz koronás díjat tűzött ki. A pálya [díj] bíróság dr. Kohner Adolf elnöklésével megtartott ülésén a díjat egyhangúlag Czigány Dezső festőművésznek ítélte oda 3. [sic! 2.] katalógusszám alatt kiállított női aktot ábrázoló olajfestményéért."* - adta hírül a Pesti Hírlap 1915. december 21-én. A festmény ezt követően díszhelyen szerepelt a magyar aktfestészet két háború közötti legjelentősebb, de azóta is páratlan seregszemlé-jén, a Műcsarnok 1925-1926. évi nagy Akt-kiállításán és annak reprezentatív díszalbumában is. A képet az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1942-ben ajándékozta a Szépművészeti Múzeumnak, jelenleg a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményének a dísze *Női akt korsóval* címen leltározva.

A most aukcióra kerülő remek *Fekvő akt*, az 1920-as évek első felében született, Czigány újklasszicista korszakának derekán. Klasszicizáló tendenciák már a Nyolcak időszakában is felismerhetőek főként csendéletein, de az a fajta neoklasszicista festői irány, mely a Szőnyi István körül csoportosuló művészek munkásságát meghatározta, csak a húszas évek első felében érintette meg, észlelhető Czigány műveiben. A *Fekvő akt* a már korábban említett kaposvári nagy *Fekvő női akt* továbbgondolt, továbbfejlesztett változata. Czigány ebben a néhány évben, a korábbiaktól is eltérően sok női aktot festett. E képek nagyobb részben kisméretű, tanulmány jellegű munkák, melyek közül a legtöbbet 1922 májusában, a budapesti Helikon kiállítóhely mutatott be a nagyközönségnek. Ez egyben Czigány első érdemi jelentkezése is volt a művészeti közéletből való háttérbe szorítása óta. A korábbi nyolcakos elvbarátokkal, Márffy Ödönnel és Vedres Márkkal közös tárlaton, Czigány aktjai közül a katalógusban is reprodukált Női akt, egy fatörzsön ülő, fehér lepellel körülölelt aktot ábrázol. Az egyelőre lappangó kép, még a fekete-fehér reprodukció dacára is elárulja közeli rokonságát a most bemutatott *Fekvő akt*tal. A hasonló tájképi környezet, a fények és árnyékok azonos kezelése és nem utolsó sorban ugyanaz a klasszicizáló festésmód jellemző mindkét aktos kompozícióra. A *Fekvő akt*ot Czigány nem állította ki nyilvánosan sem ekkor, sem a későbbiekben, így arra lehet következtetni, hogy megrendelésre festette. Erre utal az a körülmény is, hogy egy már meglévő képének a hátoldalára festette meg a Fekvő aktot, így orvosolva, hogy Budapesten a húszas évek elején, a minőségi festőkellékekhez meglehetősen nehéz volt hozzájutni. Művészettörténeti szempontból kifejezetten izgalmas a kép hátoldalán fellelhető képtöredék, mely fatörzs két oldalán megjelenő női alakokat mutat, mivel feltehetően egy jóval korábbi kompozíció lett felhasználva a Fekvő nő megfestésekor. Sajnos a nagyigényű és monumentális méretű aktfestmény megrendelőjéről és korábbi tulajdonosairól nincs információm. A kép egyik legközelebbi párhuzama tehát egy 1922 májusában bemutatott kép, a másik pedig egy grafika, melyet Czigány az Alexander Bernát filozófus és esztéta 75. születésnapjának tiszteletére kiadott díszalbum számára rajzolt. A grafika egy a Fekvő akthoz nagyon hasonló testhelyzetű nőalakot ábrázol és az 1925-ös dátumot viseli. E két analógia alapján lehet

Az 1922-ben kiállított Czigány művekkel, a művész új stílusával több korabeli kritika is foglalkozott. Bálint Aladár a *Nyugat*ban így írt ekkor: *"Czigány Dezső erősen lehiggadt az utolsó években, ámde ez a lehiggadás nem megállást, tespedést jelent a művészetében, hanem pozitív alapra való elhelyezkedést, a múlt megértését, átélését. Az impresszionizmus káprázatát széttépve asszkétikus komorság páncélját rakta magára. Kifejezésmódja végletekig egyszerű és markáns. Klasszikus latin felírások, négysoros versek tömörségét juttatják eszünkbe e képek, hol néhány alapszínbe sűrítette össze a művész a természettel folytatott párbeszédének eredményeit. Néhány szó is elbírja hosszú esztendők tanulságának súlyát, át tudja fogni annak kiterjedtségét, Czigány*

Czigány Dezső gordonkán játszik, 1920 körül, fotográfia

Dezső se óhajtja a szivárvány minden színét rászórni vásznaira, egy-egy erősebben hangsúlyozott bíborpiros színfolt, meleg kék vagy fülledt barna színtömeg elmond mindent. Fegyelmezettsége a rajzban, a szerkezetbe megnyilatkozó fölényes biztonsága, az érett tehetség jóleső kiegyenlítettségét mutatja. Nem ingadozik, határozottan , bizakodva megy előre kijelölt útján." Bálint Jenő pedig a következőkre hívta fel a figyelmet a Helikon-kiállítás katalógusának előszavában: *"Czigány Dezső nem a könnyű fajsúlyú piktorok közül való. A gordonka nem hiába kedves hangszere – pikturája is a gordonka dallammal teli mélységével szól hozzánk, elmélyít, anélkül, hogy ellágyítana, férfias, bátor, s mindezeken keresztül festői szépségekkel teljes."*

A mélyzengésű gordonka és Czigány ekkori festészetének párhuzamba állítása, igazán telitalálat volt Bálint Jenő részéről, aki ezzel a különböző művészeti ágak szinesztéziás egybecsengésére is felhívta a figyelmet. A *Fekvő akt* Czigány újklasszicista korszakának kiemelkedő darabja, mely a két világháború közötti magyar művészet bármely bemutatójának díszére válhat. A festmény modellje feltehetően a művész felesége, Szilasi Boriska volt. Csak remélni lehet, hogy Czigány e remekműve, a korszakkal foglalkozó leendő kiállítások alkalmával elérhető lesz a nagyközönség számára is.

Rum Attila

65 | Erdélyi Mihály (Szeged, 1884-1972, Szeged)

Hajók a vízen Velencében (Háttérben az Il Redentore bazilika), 1935 körül
Boats on the Water in Venice (Basilica of Il Redentore in the Background), c. 1935

40x50 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: EM.monogram
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Erdélyi Mihály

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **650 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **1 857 - 3 429 EUR**

66 | Proday Lajos (Budapest, 1896-1955)

Mediterrán kikötő (Lerici), 1937
Mediterranean Port (Lerici), 1937

70x90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Próday L.

Kikiáltási ár: **400 000 Ft / 1 143 EUR**
Becsérték: **500 000 - 750 000 Ft**
Estimated price: **1 429 - 2 143 EUR**

67 | Major Henrik (Budapest, 1895-1948, New York)

Francia külváros, 1936
Suburb of Paris, 1936

40x47 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Major 36

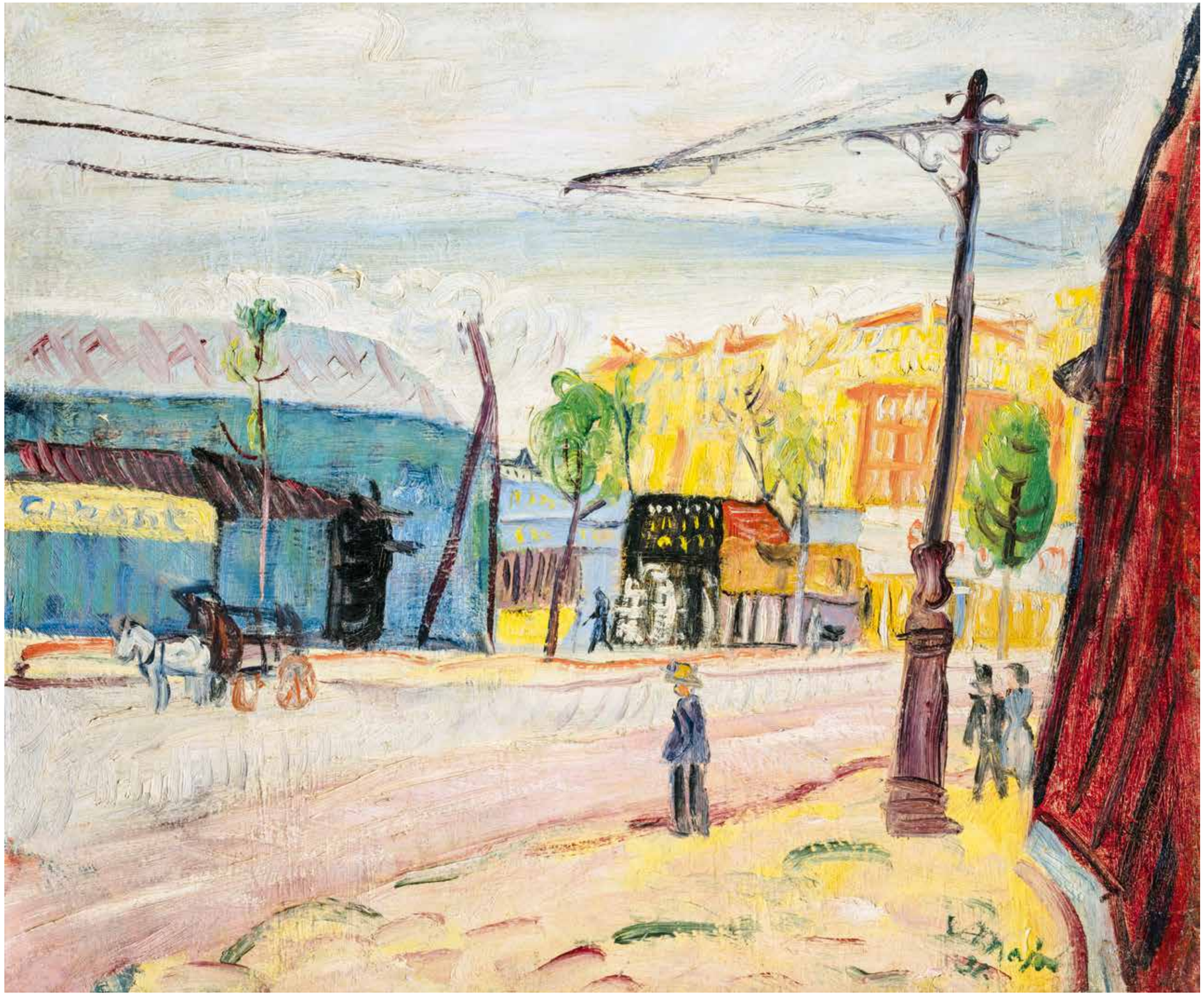
Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 429 EUR**
Becsérték: **1 200 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **3 429 - 5 143 EUR**

Major elcsavarta Greta Garbo fejét
A svéd filmsztár kibékült az újságírókkal

Major Henrikről szóló írás a Színházi Életben, 1929

Maurice Utrillo: Párizsi részlet, 1951, magántulajdon

68 | Perlrott Csaba Vilmos (Békéscsaba, 1880 - 1955, Budapest)

Párizs, Szajna-part (Montebello rakpart), 1920-as évek
Paris, Seine Bank, 1920s

50,5x61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **12 000 000 Ft / 34 286 EUR**
Becsérték: **14 000 000 - 18 000 000 Ft**
Estimated price: **40 000 - 51 428 EUR**

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904-1914. Szerk.: Passuth Krisztina-Szücs György-Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.
- Boros Judit: Perlrott Csaba Vilmos. Kossuth-Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

MATISSE TANÍTVÁNYA

Perlrott Csaba Vilmos ahhoz a fiatal festőnemzedékhez tartozott, amely már megengedhette magának, hogy az akadémiai klasszikus stúdiumok helyett modern szellemiségű magániskolákban képezze magát. Az életrajzi források ellentmondásait kiküszöbölve a mai művészettörténeti kutatás szerint Perlrott 1903-ban érkezett Nagybányára, majd 1906 végén jutott el Párizsba, ahol több magániskolában is megfordult a következő évben. Már fiatalon rendszeresen töltötte a teleket Párizsban, a nyarakat pedig Nagybányán, ahol lezajlott már az összeütközés a konzervatívabb alapítók és a francia vadak szellemiségétől átitatott fiatal neósok között. Perlrott - értelemszerűen - a neósok táborával tartott, hiszen nemcsak képein jelent meg Matisse egyértelmű hatása, hanem beiratkozott a fauve mester híres szabadiskolájába is.

TISZTA TERMÉSZETLÁTÁS

Két párizsi kiállítás után Perlrott a frissen alapított, modern szemléletű művésztelepre, Kecskemétre költözött 1910-ben. Ősszel viszont ismét Párizsba járt, majd Matisse-t követve Spanyolországba utazott. A francia festők már az 1860-as évektől tanulmányozták a spanyol klasszikusokat, mindenekelőtt Velázquez és Goya művészetét. Az expresszív formatorzítások és fauve erővonalak előképeit kereső modern alkotók viszont El Greco manierista festészetét fedezték fel maguknak a 20. század elején. Minden modern és klasszikus hatás ellenére Perlrott magát „naturalistának" vallotta, ahogy az egy újságírónak mondott szavaiból egyértelműen kiviláglik: „művészetem tiszta természetlátáson alapszik, és csak a természet az, ami inspirál". Az új látványokért viszont nyughatatlanul utaznia kellett, keresztül-kasul egész Európán. 1924 és 1934 között egy évtizeden át ingázott - feleségével, Gráber Margit festőművészzel együtt - három helyszín között, a nyarakat többnyire Nagybányán, a telet pedig Budapesten vagy Párizsban töltve.

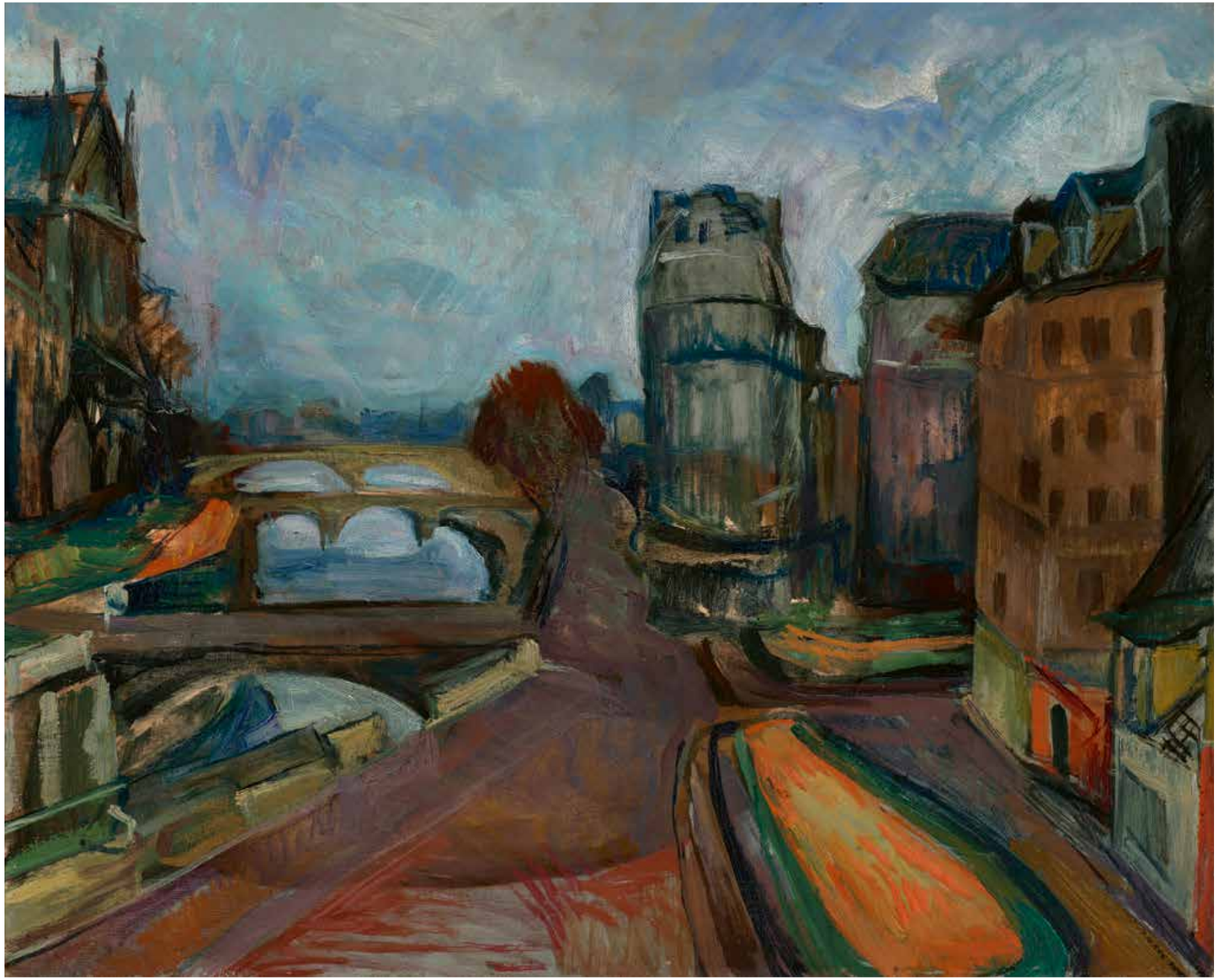
Perlrott Csaba Vilmos: Notre Dame, magántulajdon

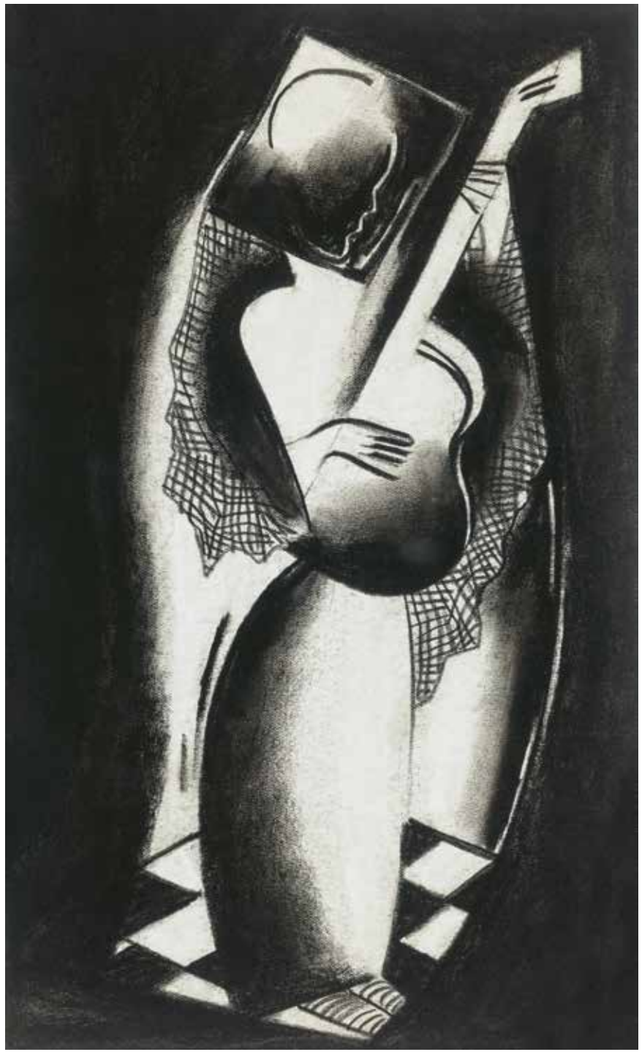
TELELÉS PÁRIZSBAN

Az egyik ilyen párizsi látogatás során készült a most vizsgált festmény is. A Perlrott házaspár az Ile de la Cité-n, a Notre Dame-mal szemközt bérelt gyakran szállást egy kis hotelben, aminek ablakából sokszor megörökítette a katedrálist és a folyót. Gráber Margittól lehet tudni, hogy sok modern magyar festő járt ekkoriban is Párizsba Perlrotték mellett, rendszeresen töltötték együtt az időt Czóbel Bélával vagy Kmetty Jánossal a híres Café du Dôme-be, vagy néha összefutottak Tihanyi Lajossal, Farkas Istvánnal vagy akár Frank Frigyessel is. A magyar társaság részét képezte annak a színes, nemzetközi festőforgatagnak, ami végül École de Paris néven vonult be a művészettörténetbe. Perlrott nemcsak nyomon követte a párizsi művészeti közélet újabb és újabb tendenciáit, hanem a város is szüntelenül inspirálta. A most elemzett kép esetében egy Montebello rakpart melletti Petit Pont téren álló házból dolgozhatott, megörökítve az ablakból nyíló városi látványt.

KILÁTÁS A MONTEBELLO RAKPARTRA

A festmény középtengelyében a Szajna-partján végigfutó Montebello rakpart őszi fasorral szegélyezett útja tűnik el a messzeségbe. Bal kéz felé a folyón átívelő hidak láthatók, a közelben a Pont au Double, mögötte a Pont de l'Archevêché, a távolba veszve pedig a Pont de la Tournelle. A Szajna vékony csatornáján hajók tülekednek, a kép bal szélét pedig a Notre Dame monumentális gótikus tömbje foglalja el. A festmény előterében lángoló narancsvirágokkal teli virágágyás, mögötte a René Viviani tér parkja. Könnyen beazonosítható a képtér közepén hatalmasodó hatemeletes bérház, ami a Montebello rakpart és Bûcherie utca közötti hegyes saroktelket tölti ki, jellegzetesen gömbölyödő manzárdtetővel lefedve. A város felett tipikus viharos párizsi ég, de az utcákon se embert, se közlekedési eszközt nem látni. Perlrott üres várost a fauve-októl örökölt, vibráló-szálkás ecsetkezelés dinamizmusával és szenvedélyes festői energiákkal tölti meg.

69 | Kádár Béla (Budapest, 1877-1956, Budapest)

Art deco lány gitárral
Art Deco Girl with Guitar

29x17,5 cm
Szén, papír | Charcoal on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **700 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 000 - 3 429 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a Bedő gyűjteményben

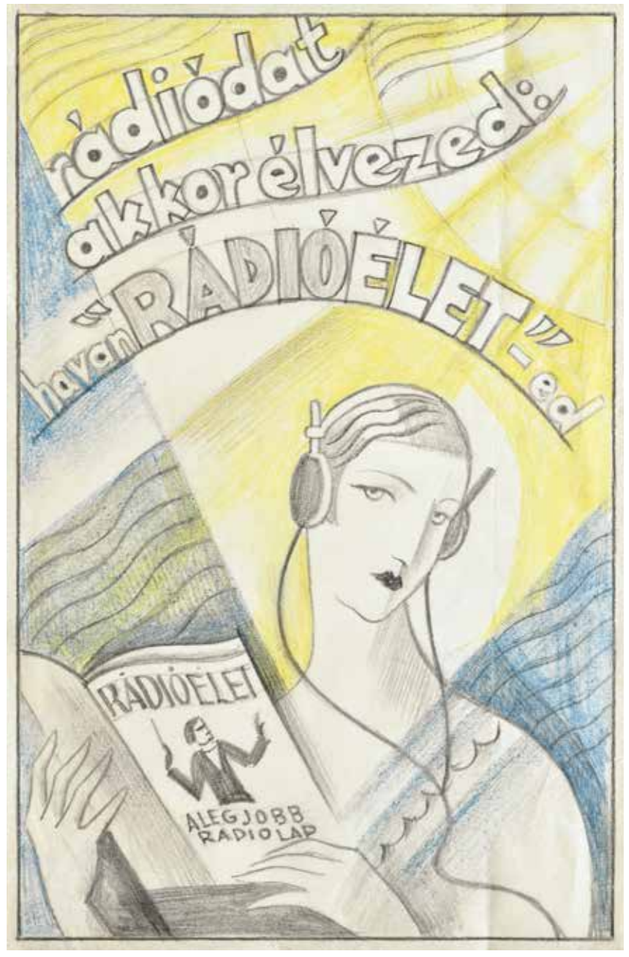
70 | Scheiber Hugó (Budapest, 1873-1950, Budapest)

Bárban
In the Bar

60x43 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H.
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H.

Kikiáltási ár: **2 200 000 Ft / 6 286 EUR**
Becsérték: **2 800 000 - 3 800 000 Ft**
Estimated price: **8 000 - 10 857 EUR**

71 | Gábor Jenő (Pécs, 1893-1968, Pécs)

Rádióélet
Radiolife

20,5x13,5 cm
Színes ceruza, vegyes technika, papír | Colored pencil, mixed technique on paper J. n. | Unsigned

Kikiáltási ár: **160 000 Ft / 457 EUR**
Becsérték: **260 000 - 460 000 Ft**
Estimated price: **743 - 1 314 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Művészeti Lexikon II. 167 o., Kortárs Magyar Művészeti Lexikon I.

72 | Istókovits Kálmán (Siklós, 1898-1990, Budapest)

Elegáns hölgy portréja, 1935
Portrait of an Elegant Lady, 1935

57x100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Istókovits K. 1935

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 429 EUR**
Becsérték: **900 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 571 - 3 429 EUR**

FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA | PRESUMABLY EXHIBITED
- Istókovits Kálmán festőművész gyűjteményes kiállítása
Budapest Nemzeti Szalon 1935. február 9-25.

73 | Berény Róbert (Budapest, 1887-1953, Budapest)

Pipás csendélet (Bögrés csendélet), 1930
Still-Life with Pipe (Still-Life with Mug), 1930

90x74 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Berény

Kikiáltási ár: **40 000 000 Ft / 114 286 EUR**
Becsérték: **50 000 000 - 70 000 000 Ft**
Estimated price: **142 857 - 200 000 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Fruchter Lajos gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Péter András: Fruchter Lajos gyűjteménye. Magyar Művészet, 1931, 102.
- Barki Gergely: Berény. Kossuth-Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015, 58.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Péter András: Fruchter Lajos gyűjteménye. Magyar Művészet, 1931, 61-110.
- Barki Gergely: Berény. Kossuth-Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.

Berény Róbert képe a
Magyar Művészetben, 1931,
122. oldal

Pablo Picasso: Csendélet fekete üveggel és zöld tállal, 1908,
Ermitázs, Szentpétervár

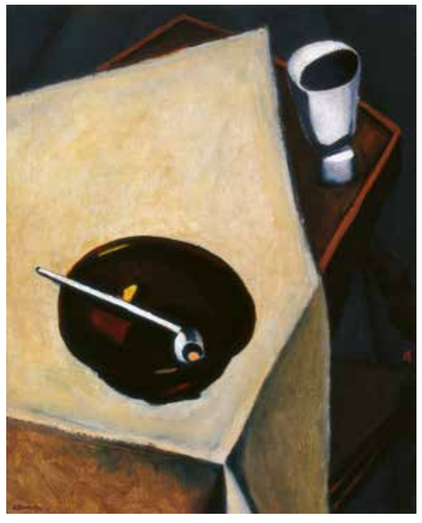
Tihanyi Lajos: Piros almás csendélet, 1926 körül, magántulajdon

VAD TANONC

A Magyar Vadak újrafelfedezését követő eksztatikus lázban hajlamosak vagyunk elfeledni, hogy a legtöbb magyar fiatal festő pályakezdésének legképlékenyebb, a friss hatásokat szivacsként magába szippantó korszakát élte Párizsban. Berény például húszévesen (!) kapta meg a „vad tanonc" kitüntető címkéjét a korabeli francia kritikusoktól. Mikor 1907–1908-ban Párizsban kiállított a fauvizmus nemzetközi képviselőivel, még tejfelszájú ifjú volt, aki azt tanulta, hogy miként lásson azoknak a festőknek a szemével, akik éppen a legnagyobb hatást gyakorolták rá. Ezért nem meglepő, hogy milyen sokféle stílusregiszteren próbálta ki magát, a fauvizmustól a kubizmusig, meglepően érett remekműveket alkotva, de egyéni formanyelvet még nem teremtve. A sokféle hatásból az intellektuális megközelítésű Berény nagyon lassan kristályosította ki saját valódi stílusát valamikor az 1920-as évek vége felé. Ennek a modernségből, art decóból és Gresham-körös esztétikából gyúrt egyéni stílusnyelvnek az egyik múzeumi rangú remekműve a Pipás csendélet.

Tihanyi Lajos: Pipás csendélet (Csendélet pipával, Nature morte), 1923, magántulajdon

Kádár Béla: Csendélet sakktáblával és pipával, 1926 körül, Berlinische Galerie Landesmuseum für Moderne Kunst, Photographie und Architektur

KUBISTA JELKÉP

A negyven körül járó Berény visszanyúlt ifjúsága párizsi élményeihez, de nem az akkoriban minden magyart elvarázsoló Matisse-hoz, hanem a következő évtizedek sztárjához, Picassóhoz. A fauvizmus színrobbanására adott ellenreakcióként a kubizmus lefojtotta a koloritot, a fakó barnák és acélszürkék „konceptuális" ízű színpalettájára, hogy szabadon kísérletezhessen a három dimenzió lebontásával és újraépítésével. Berény egyértelmű gesztusként beemeli Picasso emblematikus pipáját is a csendéletébe, de a megbillentett asztallapra különféle nézetekből egymás mellé rakott tárgyak sem hagynak kétséget afelől, hogy a kubizmus atyja a fő inspirációs forrás. A kubista pipa az avantgárd egyértelműen dekódolható attribútumaként jelent meg a korszak meghatározó modern csendéletein, Tihanyi Lajostól (Pipás csendélet, 1923) Kádár Béláig (Csendélet sakktáblával és pipával, 1926 körül). A most vizsgált alkotás ezt a sort folytatta.

ÁTÍRT PICASSO

Bármilyen erős volt Picasso hatása, Berény ekkor már nem „tanonc" volt, hanem érett mester, aki saját festői látásmódja szerint kerekítette le a kompozíciót. A tárgyak mintha hullámzó asztallapon állnának, zenei harmóniaként dőlnek-táncolnak egymás előtt. (Dekoratív síkszerűségük a plakátokon edződött Berény szemléletmódját is ismétli.) Még jellegzetesebb, ahogy jobb oldalt a kompozíciót egy ferdén „belógó" újabb asztal egészíti ki, egy absztrahált csipketerítővel mintázott sarokelem, ugyanolyan bátor gesztusként, ahogy a Napsütötte villakert (1928–1930 körül) jobb szélét megmozgatja a fekete rácsos kerítésajtó. A bézsek, púderrózsaszínek, okkerek és barnák ugyanakkor azt a Gresham-körre jellemző esztétikai szordínót visszhangozzák, ami Szőnyi vagy Egri pasztellpalettájáról ismerős. De Berény még redukáltabb, még összefogottabb, már-már Morandit idézi, ahogy a teás doboz mintás címkéjét is felülfesti a melegszínű, terrakotta színakkordok érdekében.

Pablo Picasso: Csendélet boroskancsóval és könyvvel, 1908, Ermitázs, Szentpétervár

Georges Braque: Csendélet pipával és citrommal, 1919, magántulajdon

Giorgio Morandi: Csendélet, 1951, Morandi Museum Bologna

FRUCHTER LAJOS GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Berény monográfusa, Barki Gergely felbukkanásakor azonosította a vizsgált festményt a legendás két világháború közötti műgyűjtő, Fruchter Lajos egyik művével. Fruchter a biztosítási pénzpiacon halmozott fel számottevő vagyont a két világháború között. Tehetős nagypolgárként Oltványi-Ártinger Imre buzdítására fordult a műgyűjtés felé. Nála látott olyan Berény-képet, ami miatt személyesen is felkereste a festőt. „A következő napon – emlékezett vissza – meglátogattam Berény Róbertet és megvettem a »Könyöklő« című képét. (…) Berény azonban egy különös élménnyel is gazdagított. Legnagyobb meglepetésemre azt hangoztatta, hogy Bernáth Aurél képeit kell vásárolni. Ez a szép megnyilatkozás, mely magas emberi értékre mutatott, örök időkre megpecsételte Berény Róbert iránt érzett barátságomat. Az elmondott események 1929 nyarán játszódtak le". Rövid időn belül újabb vásárlások következtek, ekkor került kollekciójába a Fekvő nő és a Bögrés csendéletként említett, most vizsgálta alkotással azonosítható festmény is.

Berény Róbert: Napsütéses villakert, 1928-1930 körül, magántulajdon

A KÍSÉRLETEZÉSEK BETETŐZÉSE

A korszak nagynevű művészettörténész kutatója, Péter András egy nagy terjedelmű tanulmányban dolgozta fel Fruchter gyűjteményét. A Művészet hasábjain közölt szövegben így elemezte – a reprodukción is közölt – festményt: „A Pipás csendéletben már kevésbé érdekli a tárgyak kifejező tartalma, sem azok objektív, külső valósága. Az ábrázolás módja némileg sematikussá válik, de ezzel szemben úgy látszik helyet kap piktúrájában egy új elem: a dolgok festői kvalitásának megjelenítésére irányuló törekvés. Nem jelenti ez azt, mintha korábbi képeinél nem foglalkoztatták volna színproblémák, de ott a helyi színek alárendelődtek a formák dekoratív fogalmazásának, míg itt az egész képre kiterjedő tónusegységbe próbálja összefoglalni az egyes helyi színek festői értékét. A Pipás csendélet minden egyéni kvalitása mellett is meg kell azonban állapítani, hogy Berény egyelőre csak kísérletezik ez irányban és ez egyetlen alkotásból még nem világlik ki, hogy a benne mutatkozó törekvések csak átmenetet jelentenek-e vagy pedig újabb stíluskorszak kezdeteit jelzik." A mai tudomány már tudja, hogy a Pipás csendélet nem tapogatózás, hanem kiérlelt főmű, ami – Barki szavaival élve – „sokkal inkább betetőzése, summázása a korábbi kísérleteknek".

Rieder Gábor

Berény Róbert: Asztali csendélet, 1928 körül, magántulajdon

74 | Nagy Oszkár (Magyarpecska, 1883-1965, Nagybánya)

Fényhatások Nagybányán, 1962
Lights in Nagybánya, 1962

37x75 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Nagy Oszkár 962

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **900 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 571 - 4 000 EUR**

75 | Nagy Oszkár (Magyarpecska, 1883-1965, Nagybánya)

Napsütötte ház Felsőbányán
Sunlit House in Nagybánya

50x63 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Nagy Oszkár

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 428 EUR**
Becsérték: **1 000 000 - 1 600 000 Ft**
Estimated price: **2 857 - 4 571 EUR**

76 | Lossonczy Tamás (Budapest, 1904-2009, Budapest)

Ringató, 1970
Cradle, 1970

70x80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Lossonczy Tamás 1970

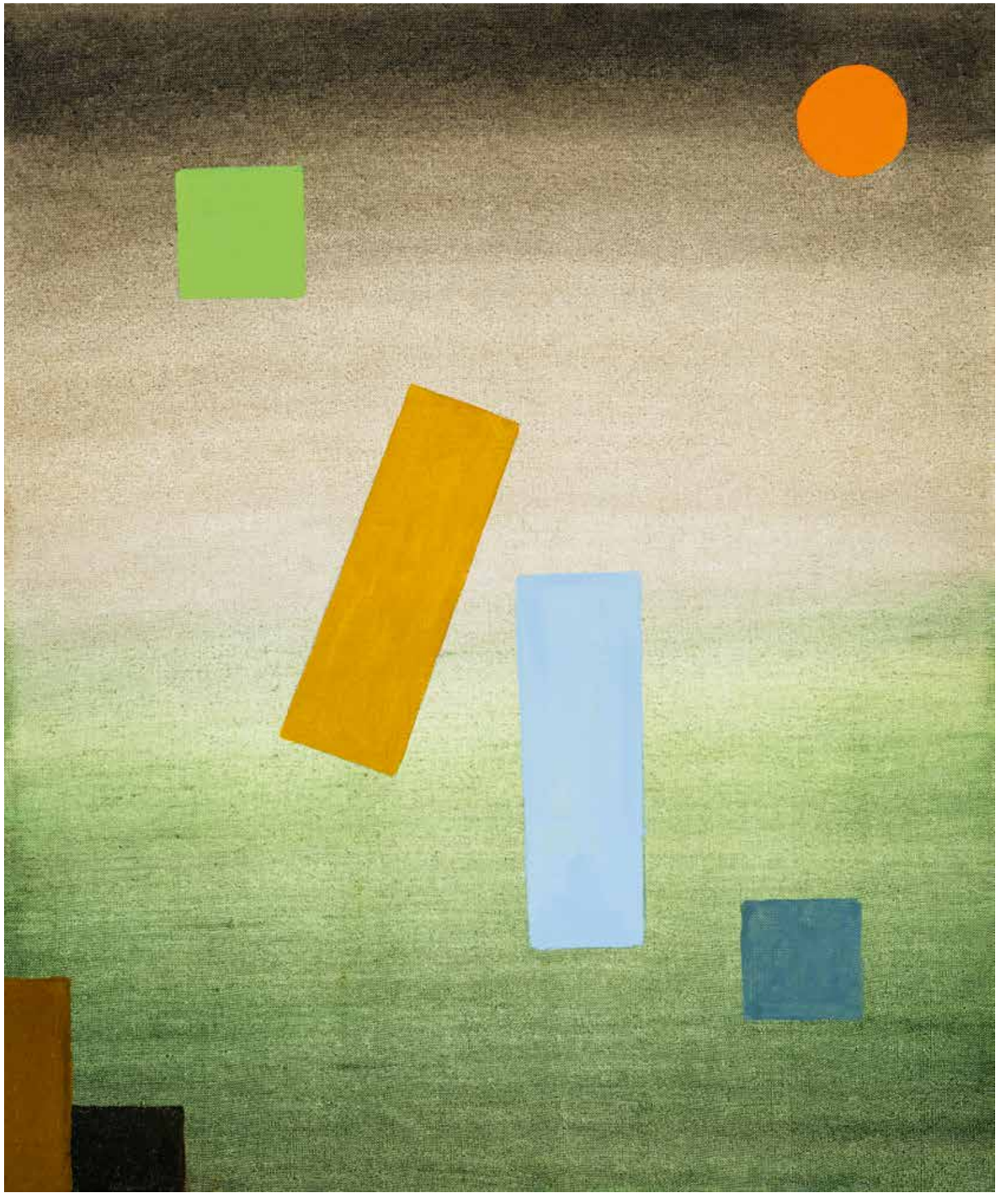
Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5143 EUR**
Becsérték: **2 200 000 - 2 800 000 Ft**
Estimated price: **6 286 - 8 000 EUR**

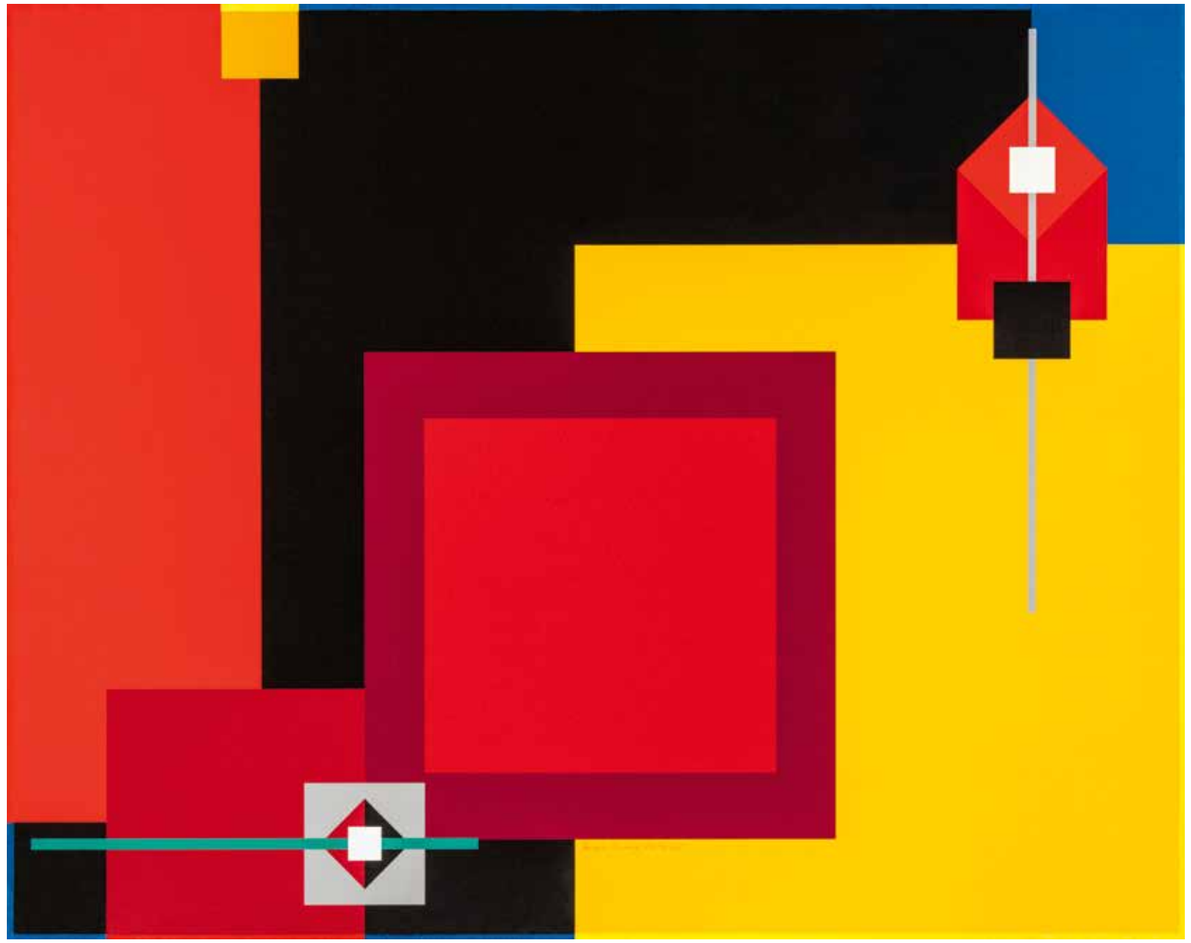
77 | Gyarmathy Tihamér (Pécs, 1915-2005, Budapest)

In memoriam Kassák, 1988
In memoriam Kassák, 1988

50x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon autográf felirat | Signed autograph inscription on reverse: Gyarmathy Tihamér 988 In memoriam Kassák

Kikiáltási ár: **2 200 000 Ft / 6 286 EUR**
Becsérték: **2 600 000 - 4 600 000 Ft**
Estimated price: **7 429 - 13 143 EUR**

78 | Joseph Kadar (Debrecen, 1936-2019, Budapest)

Színes négyzetek
Colored Squares

60x75 cm
Akril, vászon rétegelt falemezen | Acrylic, canvas on laminated panel
Jelezve a hátoldalon autográf felirat | Signed autograph inscription on reverse

Kikiáltási ár: **360 000 Ft / 1 029 EUR**
Becsérték: **400 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 2 000 EUR**

79 | Konok Tamás (Budapest, 1930-2020, Budapest)

Geometrikus kompozíció, 2004
Geometric Composition, 2004

60x60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Konok 2004

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 143 EUR**
Becsérték: **2 000 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **5 714 - 6 857 EUR**

80 | Anna Margit (Borota, 1913-1991, Budapest)

Fán ülő (Kékben), 1957
Sitting on the Tree (In Blue), 1957

31x22,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Anna Margit 1957

Kikiáltási ár: **2 800 000 Ft / 8 000 EUR**
Becsérték: **3 800 000 - 4 800 000 Ft**
Estimated price: **10 857 - 13 714 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Keresztes László gyűjteményében

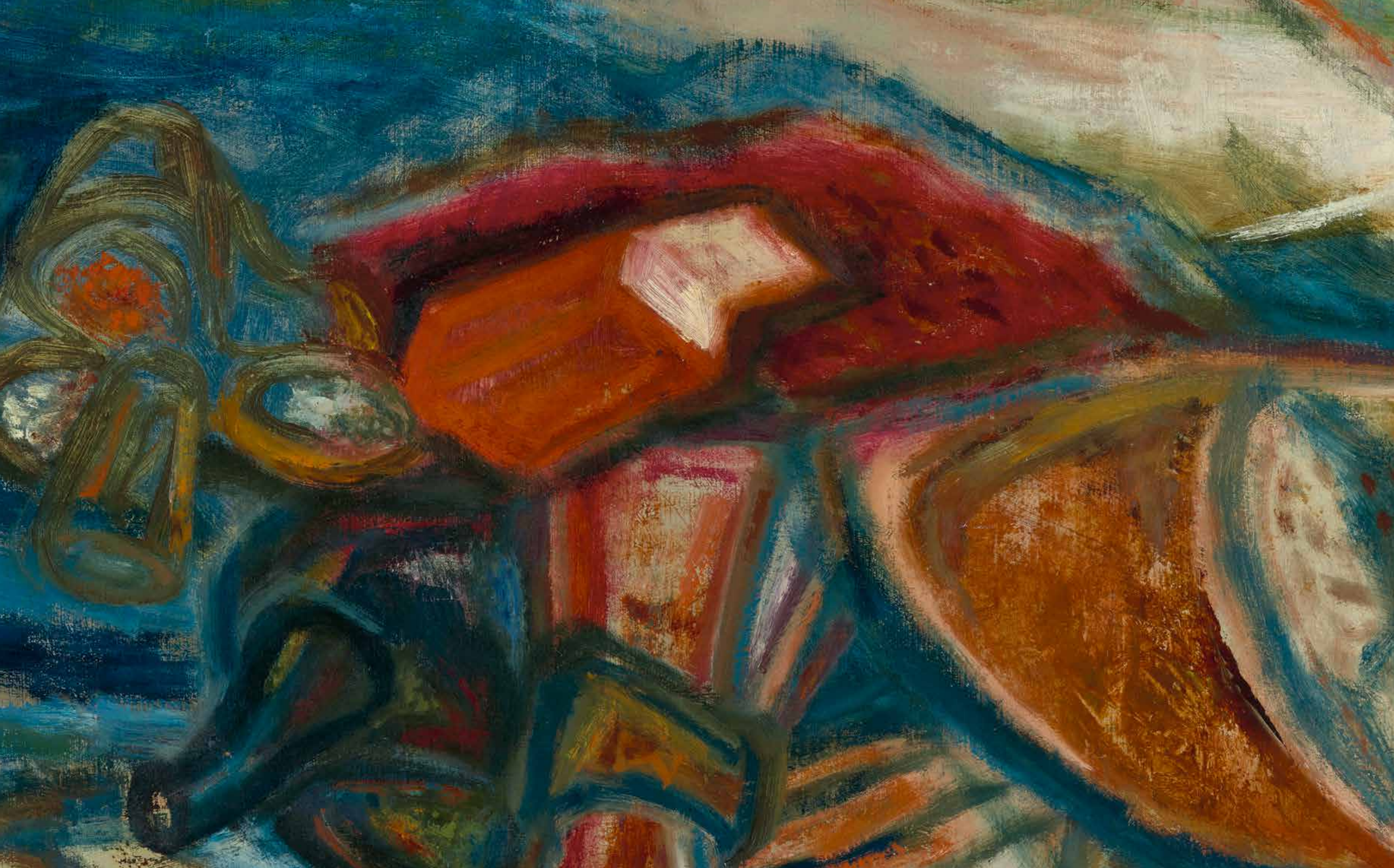
REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Kolozsváry Marianna: Mednyánszkytól Barcsayig. Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben. Keresztes Kiadás, 2010, Budapest. 137 o.

Giovanni Segantini: A gonosz anyák, 1894, Belvedere Collection, Bécs

81 | Ámos Imre (Nagykálló, 1907-1944, Ohrruf)

Asztali csendélet (Kenyér és só), 1942
Table Still-Life (Bread and Salt), 1942

67,5x98,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Ámos I. 1942
Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on reverse: Kenyér és só 1942
Vakrámán saját kezű felirat | Autograph inscription on the strecher: Anna Margit tulajdona

Kikiáltási ár: **22 000 000 Ft / 62 857 EUR**
Becsérték: **28 000 000 - 36 000 000 Ft**
Estimated price: **80 000 - 102 857 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Anna Margit tulajdona
- Egykor Péter Vladimir tulajdona

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 544 o. 1066. kép.
- Modern Hungarian Painting 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. p.544, 1066. kép.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- Haulich Lenke: Ámos. 1907–1944. Corvina, Budapest, 1966.
- Egri Mária: Ámos Imre (Szemtől Szemben). Gondolat, Budapest, 1980.
- Petényi Katalin: Ámos Imre. Corvina, Budapest, 1982.
- Ámos Imre a „magyar Chagall". A háború örvényében 1937–1944. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2013.

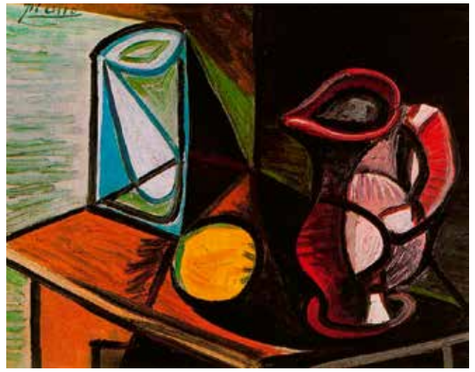

A festmény hátoldalán lévő autográf felirat

Ámos Imre: Sötét idők IV. (Csendélet fekete sertésekkel), 1940,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Pablo Picasso: Pohár és kancsó, 1944, Musée Picasso, Párizs

Korniss Dezső: Szentendrei motívum III. (Citerás csendélet), 1935, magántulajdon

TRIKOLÓR AZ ASZTALON

Ámos Imre sanyarú körülmények között – sok ezer zsidó munkaszolgálatos sorstársával együtt – indult el 1942 tavaszán a keleti frontra. Feleségének, Anna Margitnak címzett levelében részletesen megírta, milyen praktikus öltözéket készítsen a számára, olyan plusz kellékekkel, mint a kenyeres zsák vagy a szalonna. Mivel csak 1943-ban tért haza, a festmény minden bizonnyal az 1942-es év elején született, még otthon. Vaskos, expresszív kontúrokkal megfogalmazott, drámai hangon zengő csendélet. Sűrű festősége, telített kompozíciója ellenére monumentális hatású. A terítőkkel borított zöld asztalon sorakoznak a sematizált formákkal megfogalmazott csendélet-elemek: papírból kicsomagolt fél vekni kenyér, paprikába forgatott szalonna, három ágú asztali fűszertartó, összecsavart újságpapír, teáskanna és egy fenyegető élű kés. Hátul virágmintás piros panel (talán Ámos kedves motívumával, az olajággal) és egy megnyíló világos felület, ami feltehetőleg egy téli dombos tájra néz. A sűrű levegőjű kompozíciót három szín uralja: a piros-fehér-zöld trikolór. Ez tér vissza a terítők és az asztal lapján, illetve a bors, a pirospaprika és a só hármasságában.

FRANCIÁS EXPRESSZIONIZMUS

Miután Ámos egyetlen lelki társával, Anna Margittal meglátogatta Chagallt Párizsban és mélyet szippantott a francia izmusok szabad levegőjéből, 1938 és 1939 közötti vásznain egyre inkább egymásba folyt a reális és a képzeletbeli. A zsidó törvények bevezetése sötét sorsot vetített a múltat és a jövőt megszállottan kémlelő festő elé. Stílusa nemcsak Chagall álombéli világából merített, hanem abból a vastag kontúrokkal fogalmazó, franciás ízű expresszionizmusból, aminek legismertebb magyar képviselője a Párizsban mindig otthonosan mozgó, érett Czóbel Béla volt. A modern mozgalmak legjobb értője, Kállai Ernő 1942-ben a „magyar expresszionizmus" álmodozó, látomásos folytatói között említette Álmost, azok között, akik „nem félnek a merészebb álmoktól, nem félnek attól, hogy korunk rettenetes ábrázatával, az indulatok alvilági démoniumával farkasszemet nézzenek, vagy a lét érzékfölötti rejtelmeit idézzék". Olyan művészeket sorolt fel Kállai – Ámos mellett –, mint Gadányi, Vajda vagy Anna Margit; de az ámosi festészet ugyanúgy összekapcsolható a KUT vagy a Gresham-kör szintén korszellemből táplálkozó egyes alkotásaival.

JELKÉPEK NYELVEZETE

Míg a klasszikus csendéletek jellemzően rejtett szimbólumokat hordoznak, a modernizmus festői számára a műfaj a formai kísérletezés legmagasabb szintű terepe volt. Ámos visszatért a régi tradícióhoz és súlyos jelképiséggel párosította asztali kompozícióit. Ahogy Petényi Katalin monográfusa írta: „Művészetében felbomlanak a kompozíció klasszikus törvényei. Már nemcsak ábrázolni akar. Motívumai képi jelekké válnak, melyek szimbolikus témák építőelemei. Jelei kiérlelt állásfoglalásának, elszánt tiltakozásának kivetülései, ahol a tárgyak, jelenségek összefüggéseinek ambivalenciája fontosabbá válik a reális élet dimenzióiban betöltött funkciójuknál. Ámos Imre szimbólumai az emberiség mitikus képzeletéből erednek. Jeleinek jelentéstartalma társadalmilag objektíven és az alkotó pszichéje által szubjektíven meghatározottak." Ámost a nagykállói vallásos zsidó család körében töltött gyerekkor eleve fogékonnyá tette a misztikus szimbólumok nyelvezetére, de prófétai énjét is vonzották a különös jelképek.

KENYÉR ÉS SÓ

A vászon hátoldalára ákombákom betűkkel van felírva a kép címe (Kenyér és só) a születés dátumával együtt. (A festményt kedvenc képeivel együtt élete végéig Anna Margit őrizte, tőle került át Péter Vladimir tulajdonába.) A népi hiedelemvilágban a kenyér és só kettőse a lakók jólétét biztosította az új házakban, a szláv népeknél – különösen az oroszoknál – gonosz ellen védő, bőséget jelző, széles körben elterjed szimbólumpáros. A szerb folklórban a kenyér és a só a béke, a testvériség és a megbocsájtás jelképe. Az ortodox zsidó tradícióban szintén fontos szimbólumnak számít mindkét élelmiszer: sábeszkor, de a hétköznapokon is a kenyérféléket sóba mártják. Egyrészről a soha meg nem romló só az örök isteni szövetségre utal, másrészt az oltárnál végzett áldozati szertartást ismétli meg, amit a Szentély lerombolása után minden zsidó asztal jelképez. Ámos jól ismerhette ezeket jelentéstartalmakat, mind a héber misztikát, mind pedig – az ukrajnai munkaszolgálat és a szentendrei ortodox szerbek révén – a gazdag szláv hagyományt.

Vajda Lajos: Műtermi csendélet, 1934, magántulajdon

Anna Margit: Csendélet két krumplival, 1940 körül, magántulajdon

Derkovits Gyula: Halas csendélet, 1928, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Schubert Ernő: Csendélet hallal és késsel, 1932,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Juan Gris: Csendélet késsel, hegedűvel és gyümölcstállal, 1924,
Tate Modern, London

82 | Szín György (Léva, 1906-1943, Oboján)

Gangon (A tiszta mosás), 1940 körül
On the Gang (The Clean Wash), c.1940

80x90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szín Gy.

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 143 EUR**
Becsérték: **2 500 000 - 3 500 000 Ft**
Estimated price: **7 143 - 10 000 EUR**

Szőnyi István: Lépcsőház, 1936, magántulajdon

83 | Gruber Béla (Budapest, 1936-1963, Budapest)

Csendélet nyitott Bernáth könyvvel, 1963
Still-Life with Opened Bernáth Aurél Album, 1963

32x23 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Gruber
1408 Oeuvre katalógus szám

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 429 EUR**
Becsérték: **1 200 000 - 1 600 000 Ft**
Estimated price: **3 429 - 4 571 EUR**

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- 2016 Bálna

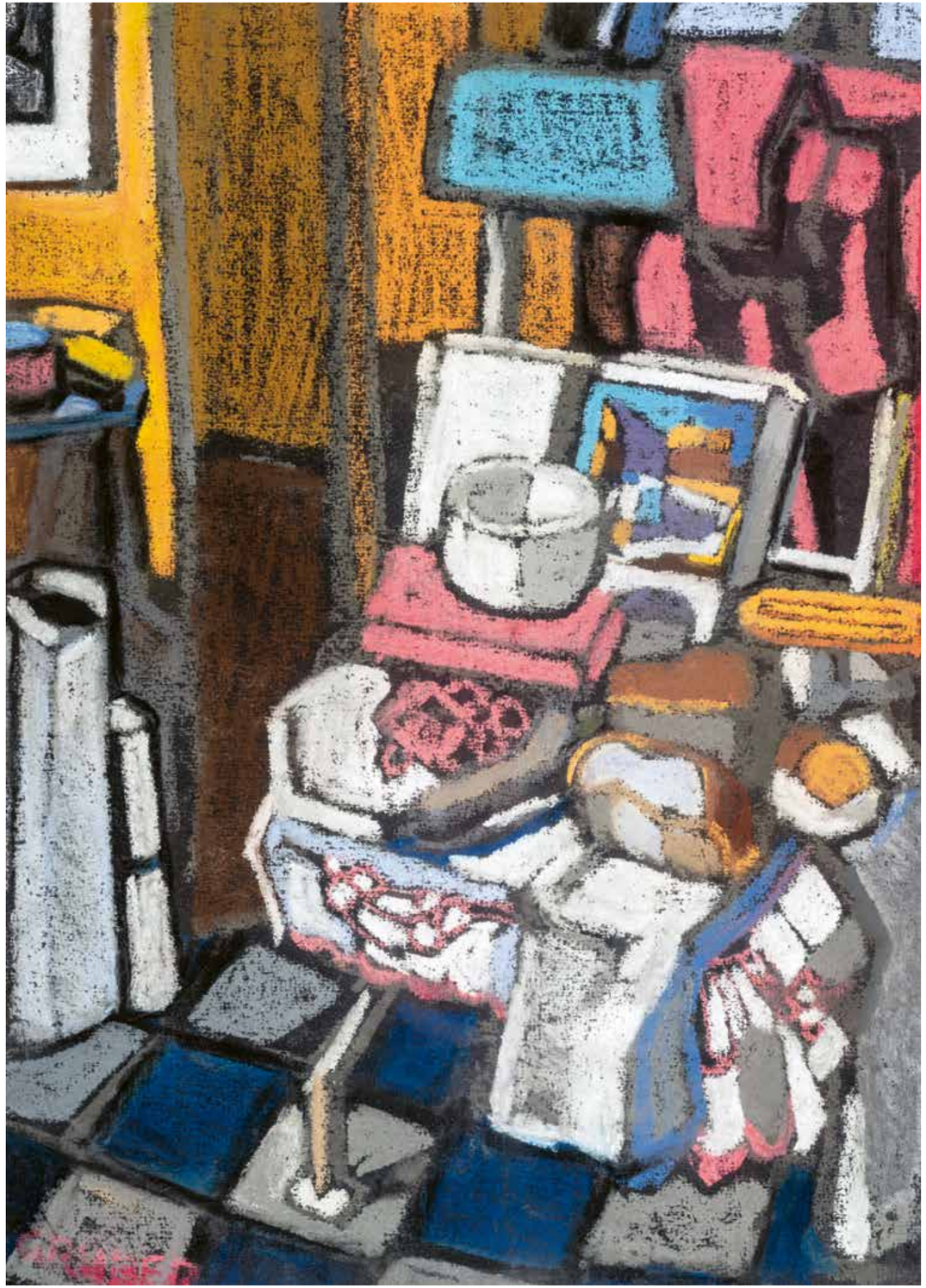
REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Gruber Béla (1936–1963) élete és művei. Szerk.: Gruber Ágota, Efo Kiadó, Százhalombatta, 2007, 1216-os kép, 539 o.

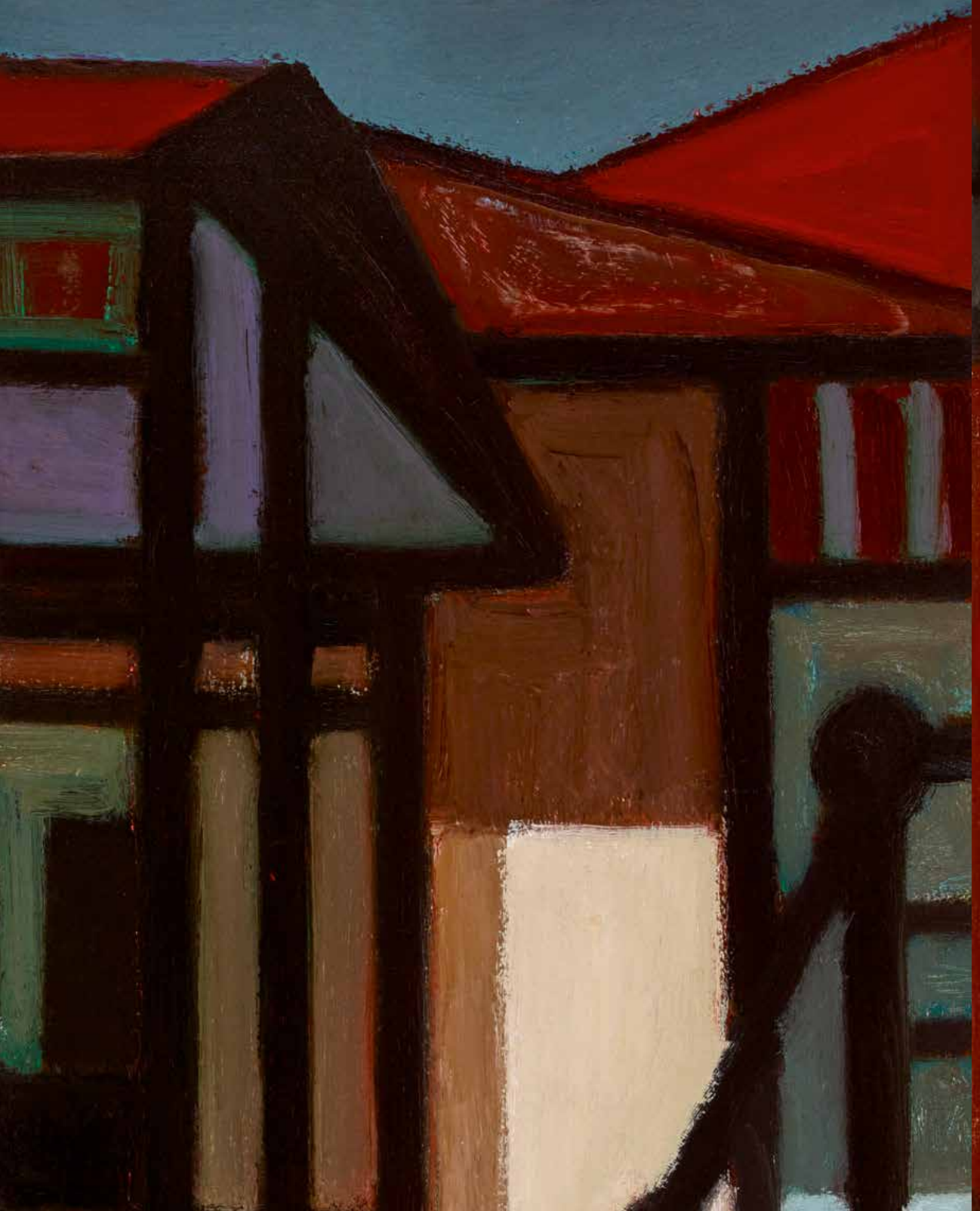
IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- Gruber Béla (1936–1963) élete és művei. Szerk.: Gruber Ágota, Efo Kiadó, Százhalombatta, 2007
– Németh Lajos: Modern magyar művészet. Corvina Kiadó, Budapest, 1968

„A művészetnek vannak rabszolgái, az egyik Ő volt" – emlékezett vissza a fiatalon elhunyt tanítványára Bernáth Aurél 1976-os emlékkiállításán. Pedig sem ő, sem tanár kollégái nem tudtak mit kezdeni a kirobbanóan tehetséges, mégis öntörvényű és szélsőségesen érzékeny Gruber Bélával. A tragikusan fiatalon elhunyt titánt a 20. század második felének legnagyobb hatású művészettörténész professzora, Németh Lajos a fiatal nemzedék egyik kulcsfigurájaként ünnepelte: „Gruber a cézanne-i örökséget élesztette fel, de stílusának szerves összetevőjévé vált már a szimultán kontrasztok elve is, és a cézanne-i formanyelv műveiben Van Gogh nyers indulatával telítődött. Témakörét leszűkítette: a festőműterem, csendéletek, önarcképek, majd a kórház parkja, kivilágított épülete. (...) Festéktraktálása brutális, úgyszólván szobrászi hatást ébreszt. A szín Grubernél ezért nemcsak festői elem, a látvány hordozója, hanem az anyag tartozéka, egylényegű vele, nem csupán fényvisszaverődés, hanem gyúrható, mint az agyag."

Gruber Béla festés közben

84 | Barcsay Jenő (Katona, 1900-1988, Budapest)

Szentendrei udvar este, 1961
Courtyard in Szentendre in the Evening, 1961

50x17 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Barcsay 1961
Hátoldalon | Reverse: Szentendrei udvar „este" 50x17 1961 XXXII.,Velencei Biennálé raglapja 1964. 518 sz.

Kikiáltási ár: **4 000 000 Ft / 11 428 EUR**
Becsérték: **7 000 000 - 9 000 000 Ft**
Estimated price: **20 000 - 25 714 EUR**

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Barcsay Jenő (1900–1988) a festő, a tanár. Szerk.: Szabó Noémi, KOGART Galéria – Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ, Budapest – Hódmezővásárhely, 2015
- Barcsay Jenő: Forma és tér, 1966, Corvina

A Velencei Biennále egyik címkéje a festmény hátoldalán

Fotó a lépcsőfeljáróról Barcsay Forma és tér című könyvéből, 1966

A KUBISTÁK TANÍTVÁNYA

Barcsay művészete hosszú évek alatt forrt ki: Vaszary osztályából átiratkozott Rudnayhoz, Párizsban az impresszionistákért rajongott az avantgárd helyett, Cézanne-t Toscanában értette meg, Aba-Novákos képeit megsemmisítette, végül pedig így szólt (Kassák Lajosnak tett vallomásában): „ami megtanulható volt számomra, a kubistáktól tanultam." Mikor Barcsay a kubizmust említi, akkor a látványt analizáló, a tájat vastag, sötét, szerkezetes vonalépítményre bontó esztétikai karakterére gondol. Ahogy a Tamás Galériabeli 1931-es kiállításának előszavában olvasható: „A lényeg summázása, biztos konstruáló készség, a redukált formák és a lefokozottságukban is tiszta színek szeretete jellemzi. (...) Megveti az olcsó kalandot, a külső effektusok hajhászását. Konstruktivizmusa soha nem válik szárazzá, vagy mértanian elvonttá. A valósággal eleven kapcsolatot tart és mindig megérezteti valami fojtott líra szordínós muzsikáját."

SZENTENDREI LÉPCSŐFELJÁRÓ

Barcsay még fiatal művészként, 1928-ban látogatott el Szentendrére, majd a helyi – régi – művésztelep tagja lett. Mint később annyi művészt, rabul ejtették a Duna menti szerb kisváros festői dombjai és szűk utcácskái. A második világháború után sorra készültek műtermében a kis méretű, mégis monumentális hatású városi látképek. Ezek a redukált szentendrei házfalakat, udvarokat és lépcsőket ábrázoló kompozíciók – a hozzájuk készíttetett saját keretekkel együtt – szerepelnek a műtermi festőállványok ikonikus képein is. 1966-os *Forma és tér* című könyvében Barcsay reprodukálta annak az emeletre vezető falépcsőnek a fotóját is, amelynek elvonatkoztatott, művészi átirata, Morandi koncentráltságához illő absztrakciója a most vizsgált kép is.

OTT VAN A LÉLEK

Barcsay hosszúkás, kis képei teljes művészi univerzumot sűrítő gyöngyszemek. Ahogy több fotón is látjuk, a Kodály köröndön álló apró műteremlakásának egy teljes falát beborították, modern ikonosztázként. A legjobb szemű gyűjtők és a modern múzeumok szerezték meg mindegyiket. Barcsay ezekben koncentrálta művészi gyakorlat, a képépítés festői tudományába burkolva a meditáció szerzetesi erejét. Ahogy a *Forma és tér*ben összefoglalta: „Festés közben a festő gondoljon elsősorban a festőelemekre, tehát a színek, vonalak, foltok, formák, tömegek érdekeljék, hogy ezeknek együttese segítse a mű megteremtésében. A lélek úgyis ott van, mindenben jelen van, s kifejezésének kényszere irányítja a festő látszólag objektív, mérlegelő figyelmét."

VELENCEI BIENNÁLÉN

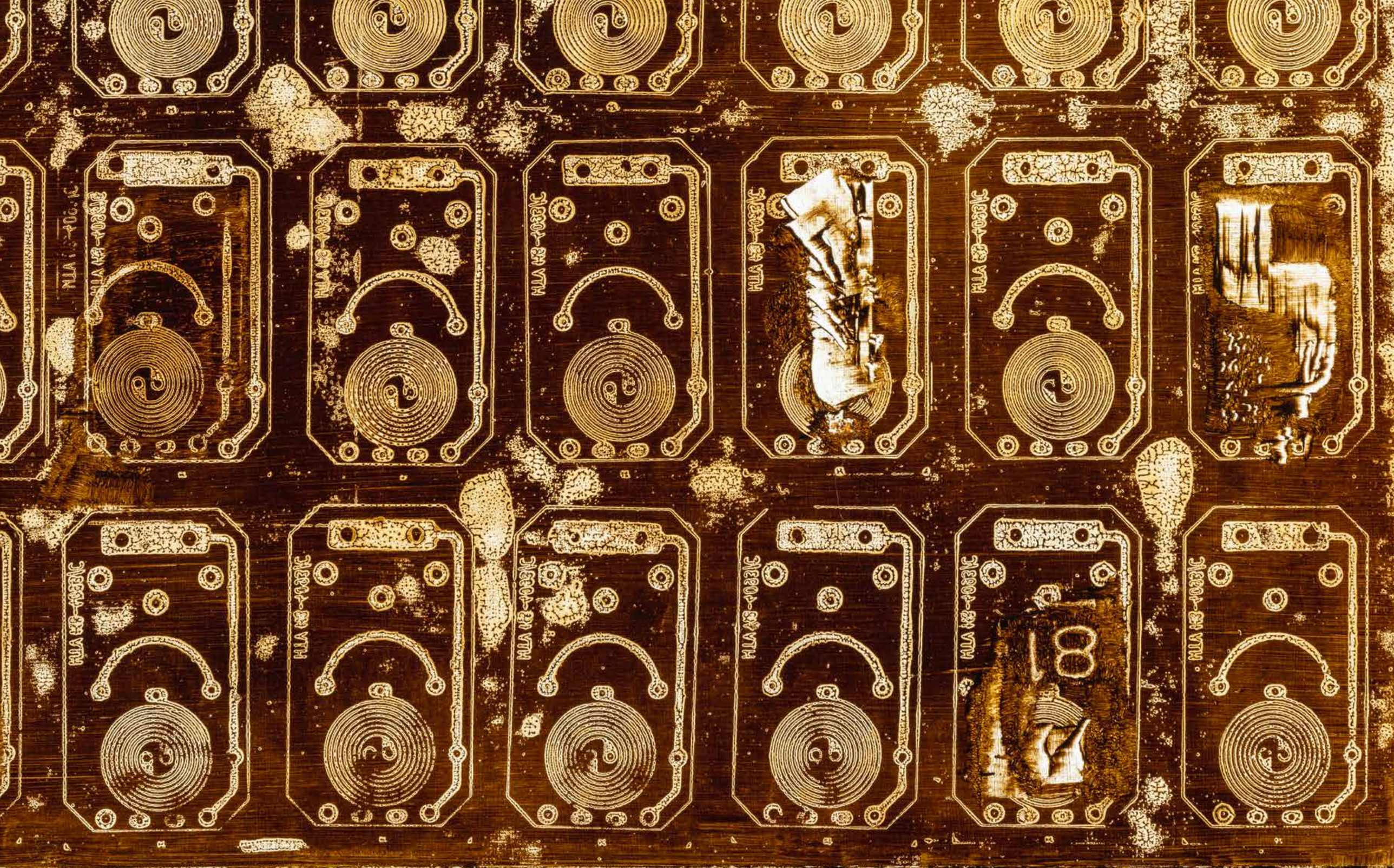
1963-ban enyhült a pártállami szorítás: a forradalom utáni megtorlás évei után életbe lépett a kádári amnesztia, az szocreál ósdi keretrendszerét levetve pedig elindult az óvatos esztétikai modernizálás. Az absztrakció még veszélyesnek számított, de az új, államilag támogatott fősodor a szocmodern konstruktivizáló, monumentális kifejezési formája lett. A köztéri alkotások és a képcsarnoki festmények ezrein megjelenő stílus Cézanne és Picasso művészeti elveit váltotta aprópénzre. Hazai ikonja pedig mindenek előtt Barcsay Jenő volt, akit – tökéletesen apolitikus alapkarakterének köszönhetően – a kultúrpolitika évtizedekig a tenyerén hordozta. Az ‚50-es években zseniális anatómia atlaszáért, a ‚60-as években pedig azért, mert aszketikusan kiérlelt, képstruktúrában gondolkodó, kiforrott kvalitású stílusnyelve kapóra jött a modernséget kereső Kádár-rendszernek. Így képviselhette Magyarországot 1964-ben a Velencei Biennálét, többek között a most kalapács alá kerülő festményével.

Rieder Gábor

Barcsay Kodály köröndi műtermében (Deim Pállal), 1976

85 | Ország Lili (Ungvár, 1926-1978, Budapest)

Bűvös négyszög, 1975
Magic Square, 1975

40x39,5 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **7 500 000 Ft / 21 429 EUR**
Becsérték: **8 000 000 - 10 000 000 Ft**
Estimated price: **22 857 - 28 571 EUR**

Ország Lili (Fotó: Kertész Csaba gyűjteményéből)

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a Vasilescu gyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1977: Ország Lili kiállítása, Galeria d'arte moderna Viotti, Torino
- 1979: Ország Lili kiállítása, Salzburger Kunstverein, Traklhaus, Salzburg
- 1979: Ország Lili kiállítása, Műcsarnok
- 1981: Ország Lili kiállítása a Vasilescu gyűjteményből, Művelődési Ház, Sárvár
- 1984: Vasilescu gyűjtemény, Budapest Kiállítóterem
- 1993: Ország Lili művei a Vasilescu gyűjteményben, Művészetek Háza, Pécs

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Árny a kövön. Ország Lili művészete. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2016, 386. oldal
- Id. Vasilescu János gyűjteménye. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Budapest, 1999, 226. oldal

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Árny a kövön. Ország Lili művészete. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2016

16. KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK — MŰCSARNOK
Budapest, XIV., Dózsa György út 37. Tel: 228-406
EXPOSITION:
KIÁLLÍTÁS: 1411 Ország
NOM ET PRÉNOM:
MŰVÉSZ NEVE:
TITRE DE L'OEUVRE:
MŰ CÍME: Magischse Vierack, 1975
DIMENSIONS:
MÉRET: 40x40 cm
TECHNIQUE:
A MŰ NEME: Öl, Holzfaserplatte
/ Sammlung JÁNOS Vasilescu /
Budapest, 19

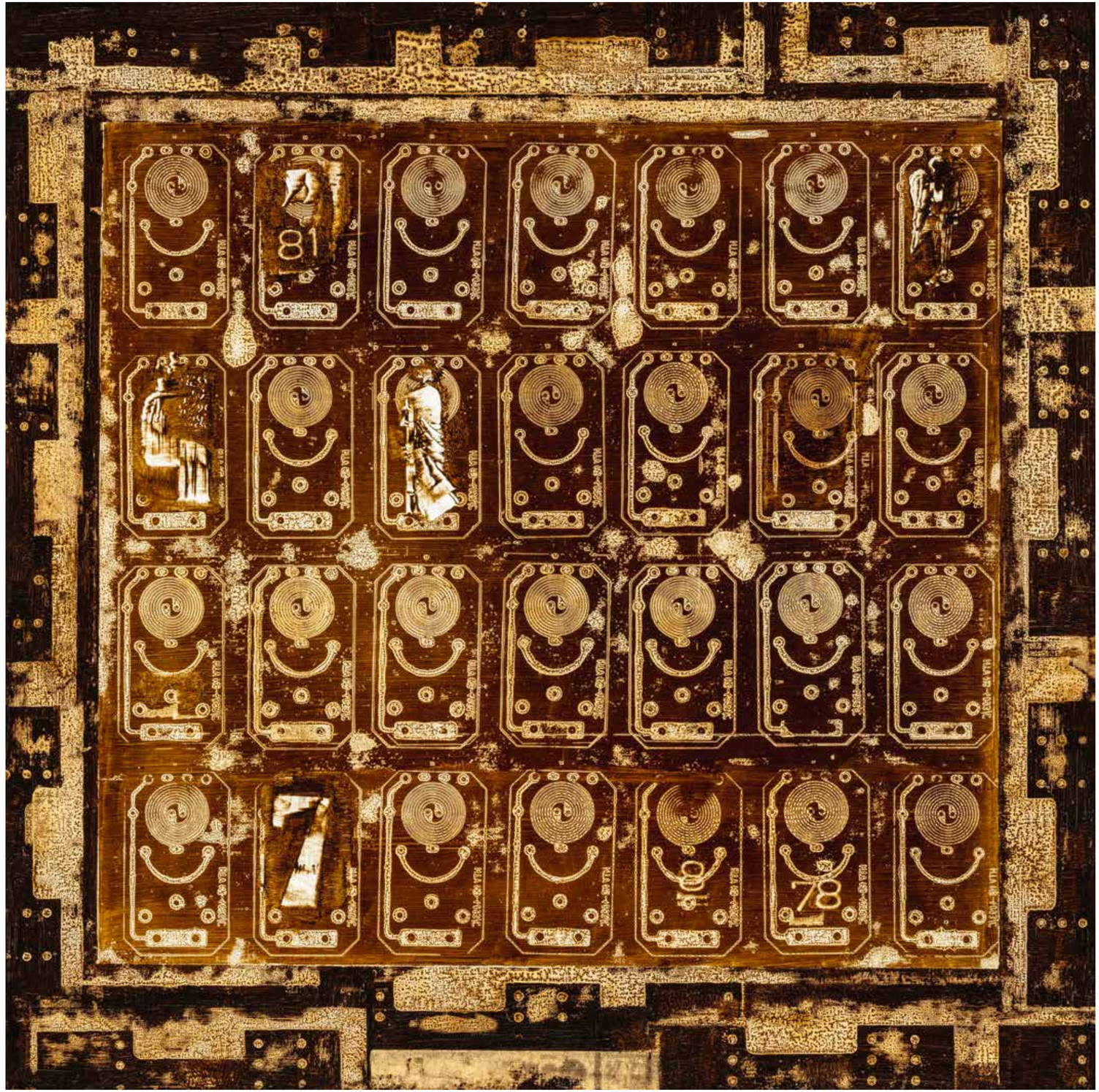
A festmény hátoldalán található kiállítási raglap

Ország Lili: Labirintus: XXI.század (Sosemvolt naptár I.), 1974, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Ország Lili: Labirintus: Ariadné fonala I., 1975-1976, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

MEZOPOTÁMIAI KIRÁLYNŐ

„Nyomban lenyűgözött ókort idéző, különös keleti szépsége, kiváltképpen sötéten tündöklő, sokat tudó tekintete, melyből eltűnt évezredek rejtélyes, mindmáig megfejthetetlen kultúrája sugárzott: csupa titok és titokzatosság" – írta Ország Liliről egy éles szemű író, Tordon Ákos. Jól ismerjük fotókról azt a feketével kihúzott szemű, mezopotámiai királynőre hasonlító különös festőművészt, akit kortársai hol okkult boszorkánynak, hol érzékeny lélekelemzőnek tartottak. A metafizikától irtózó, a tudományos materializmus varázstalan világképéhez ragaszkodó szocializmus nem tudott mit kezdeni Ország Lili mélyről felfakadó, ösztönön spiritualizmusával. Akár a szürrealista álmokhoz, akár a labirintusokhoz, akár a „bűvös négyzethez" nyúlt, ugyanaz a delejes mágia járta át különös festészetét. „A hermetikus hagyományok szerint a halál nem jelent lényeges változást életünkben s a bekövetkező átalakulás régóta ismert területre viszi a transzcendentális alanyt" – írta ki kézzel egyik ezoterikus könyvéből.

ÁRAMKÖR LABIRINTUS

Szent Hüppolütosz szerint: „A világ egy labirintus, melyben az emberi léleknek addig kell bolyongania, míg meg nem váltják." Ország Lili a nagy kultúrtörténeti motívumon, a labirintuson keresztül nemcsak a múltba jutott el, Ariadnéig, a pompeji romokig és az ősi nekropoliszokig, hanem egy hi-tech metaforához: a nyomtatott áramkörhöz. A kettő rajzolata vizuálisan összeért egymással. Ország Lili mélységesen mélyre merült a labirintus mitológiájának széles hagyományába, de ezzel párhuzamosan foglalkozott a nyomtatott áramkörök esztétikájával is. Mikor 1969-ben elkezdte rányomni az elektronikus lapokat gazdag felületű, montázsolt képeire, akkor nem tudhatta, hogy a jövőt író számítástechnikának az alaplapjaival dolgozik. Boszorkányos talentummal látott a jövőbe. (Azt se tudhatta, csak sejthette, hogy mára milyen fontossá válnak a digitális művészet nagy úttörői.)

MÁGIKUS NÉGYZET

A barnás-arany ikonként csillogó *Bűvös négyszög* 7×4 darab nyomtatott áramkör rajzolatából áll. Körülöttük antik romok alapfalaiként tűnnek fel a monotípia módjára cuppantott keretező vonalak. A nyomtatott áramkörök – sériaszámuk jelzése szerint a Híradástechnikai Vállalatnál készültek – megsokszorozott kártyalapokként sorakoznak egymás mellett. Leghangsúlyosabb elemük a körkörös csigavonal, ami a chartres-i katedrális padlólabirintusát idézi. A melegbarna olajfestékbe belenyomott rajzolatokat Ország Lili helyenként elkente, szellemfigurákat vagy számokat hozva létre belsejükben. A struktúra – és a cím – a középkori alkimisták matematikai leleményére, a „bűvös négyszögre" utal, ami a világegyetem titkainak aritmetikus leképzésének mágikus eszköze volt. Dürer *Melankólia*ján ugyanúgy felbukkant, mint a számítógép nyelvezetét elemző Vera Molnár munkásságában. Ország Lilinél rá jellemző, boszorkányos talizmánként jelent meg az 1970-es évek közepén, mint egy kiterített tarot-pakli.

ŐRZŐ VÉDANGYAL

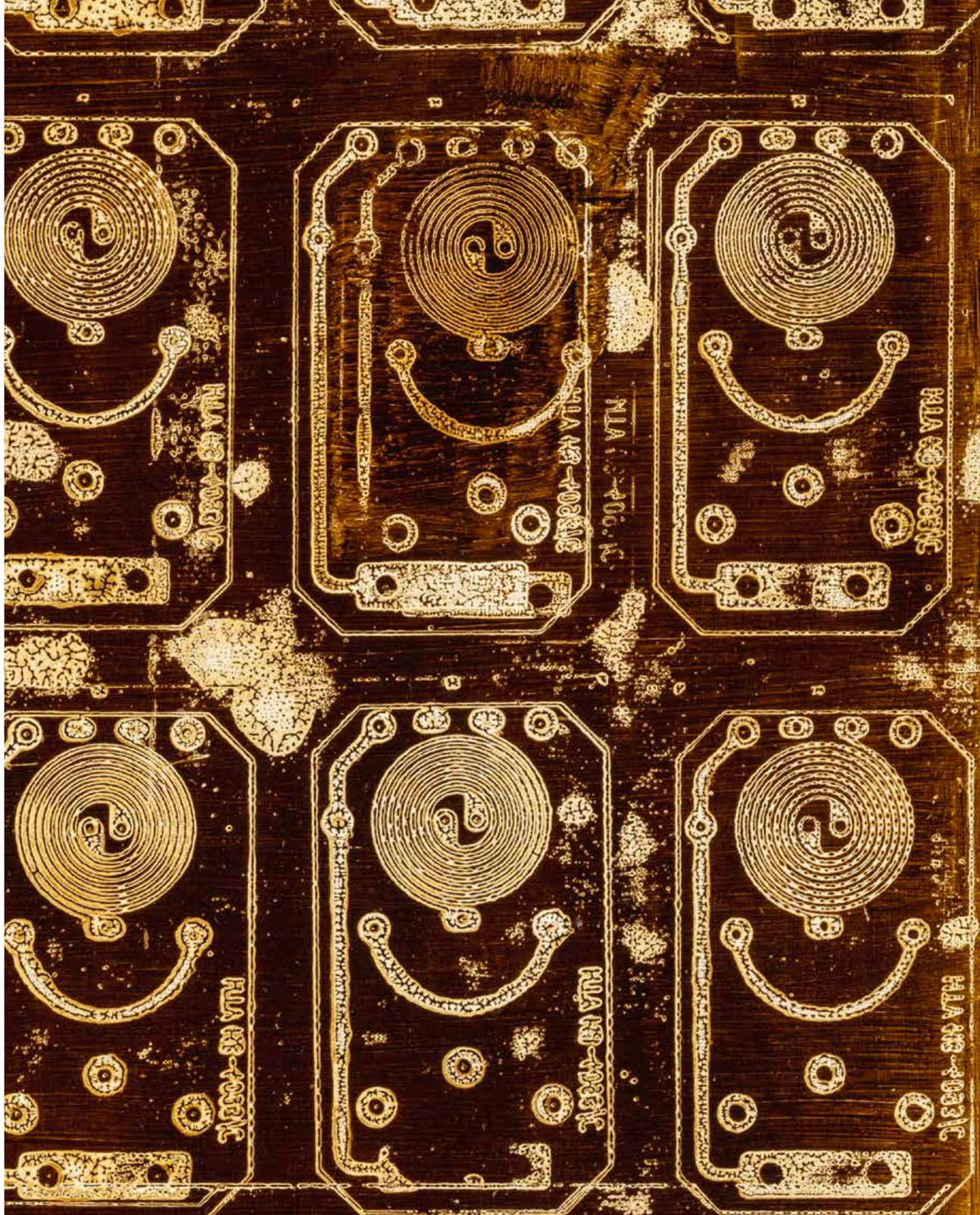
Ország Lilit az 1960-as, 1970-es évek modernségre nyitott legendás műgyűjtői karolták fel. Előbb Kolozsváry Ernő támogatta, majd az ő gyűjteményéből rendezett 1974-es győri kiállításon szeretett bele Vasilescu János is a festőnő különös művészetébe. A mérnöki végzettségű, orvostechnikai találmányai miatt kényelmes anyagi helyzetben lévő Vasilescu az idős Ország Lili támogatójává és közeli barátjává vált. Ahogy később visszaemlékezett: „Őre, testőre, védangyala lettem. Akkor már egyedül élt, ezért úgy alakult, hogy én lettem a »menedzsere« vagy inkább mecénása." A szoros baráti kapcsolatot rendszeres műtárgyvásárlások kísérték, számos remekművel, például a *Bűvös négyszög*gel. Ország Lili végül az egyre inkább kizárólagos baráttá váló Vasilescura hagyta valamennyi művét, aki az örökösödési illeték fejében számos alkotást az államnak adományozott. Halála után is gondozta a hagyatékot, kiállításokat szponzorált és könyveket adott ki. „Ország Lili tett nagy emberré engem" – nyilatkozta kapcsolatukról, példás gyűjtői alázattal.

Egy római villában talált mozaik, melynek közepén Thészeusz megküzd a Minótaurosszal, Kr. e. II. század

Azték faragás (Kő spirál), prekolumbiai idők, (1300-as évek), Museo de Malinalco, Mexikó

86 | Bartha László (Kolozsvár, 1902-1998, Kőszeg)

Zen, 1991
Zen, 1991

95x144 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bartha László 1991

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **700 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **2 000 - 2 571 EUR**

87 | Hencze Tamás (Szekszárd, 1938-2018, Budapest)

Fényvonal, 1996 (triptichon)
Light Line, 1996 (Triptych)

3x80x45 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Hencze 96

Kikiáltási ár: **1 400 000 Ft / 4 000 EUR**
Becsérték: **2 000 000 - 3 400 000 Ft**
Estimated price: **5 714 - 9 714 EUR**

88 | Uitz Béla (Temes-Mehala, 1887-1972, Budapest)

A moszkvai Vaszilij Blazsennij székesegyház, 1921
Cathedral in Moscow, 1921

58x44 cm
Színes tus, papír | Coloured Indian ink on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Uitz Moszkva

Kikiáltási ár: **65 000 000 Ft / 185 714 EUR**
Becsérték: **90 000 000 - 130 000 000 Ft**
Estimated price: **257 143 - 371 428 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Ék Sándor tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

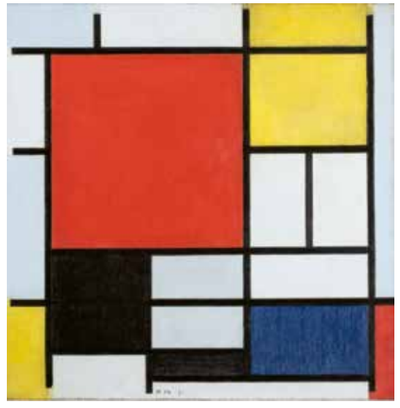
- A Modern magyar festészet legszebb képei II. Kieselbach Galéria, Budapest, 2004.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 93. kép.
- Modern Hungarian Painting 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 93. kép.
- Die Moderne in der Ungarischen Malerei 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Berlin, 2008. 93. kép.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Bajkay Éva: Uitz Béla. Budapest, 1987.
- Bajkay Éva: Szubjektív – avantgárd – gyűjtés – történet. In.: A Magyar Nemzeti Galéria Évkönyve 2005–2007. Budapest, 2008. 52–53.
- Bajkay Éva: Hol a kontextus. Artmagazin, 2016. 87. szám. 58–64.

Piet Mondrian: Kompozíció totálban, piros, sárga,
fekete, szürke és kék, 1921, Kunstmuseum Den Haag, Hága

A nemzetközi siker esélye

Az orosz avantgárd évtizedek óta az egyik legkurrensebb téma a nemzetközi művészettörténet, muzeológia és műkereskedelem területén: nézőszám-rekordokat döntő kiállítások, bestsellerré váló művészeti albumok és monográfiák, egeket ostromló aukciós árak fémjelzik ezt az egyre fokozódó népszerűséget. Ráadásul az utóbbi időben már nem „csupán" a tehetős nyugati galériák, múzeumok és műgyűjtők, de az időközben szupergazdaggá váló orosz gazdasági elit is csatasorba állt egy-egy jelentős műalkotás felbukkanásakor. Az elmúlt években olyan rekordok születtek, amelyek minden korábbi várakozást felülmúltak: Kazimir Malevics *Szuprematista kompozíció*ja 2018-ban több, mint 85 millió dollárért cserélt gazdát New Yorkban, felkerülve ezzel az esztendő tíz legdrágább festményének sorába, többek között Leonardo, Modigliani, Picasso, Monet és Matisse művei mellé. Ezért is meglepő, hogy a hazai művészettörténet-írás és muzeológia mindeddig kevés energiát fordított a magyar és az orosz avantgárd közötti szoros reláció bemutatására. Mindez azért is meglepő, mert számos nemzetközi példa bizonyítja, miként értékelődik fel minden, ami összefonható ezzel a területtel. Az elmúlt másfél évtized vitathatatlan sikertörténetéhez, a francia-magyar művészeti kapcsolatok bemutatásához hasonlóan itt is remekművek sora lenne közönség elé tárható egy ideális kiállításon, nemzetközi kontextusba helyezve ezzel a húszas évek elejének legmodernebb magyar alkotóit. Nem lehet kétséges, hogy ezen a remélt, talán a jövőben meg is valósuló tárlaton Uitz Béla művei foglalnák el a legfontosabb helyet. Monumentális méretű olajképei és páratlanul virtuóz tusfestményei kivételes értékű műalkotások, amelyek megállják a helyüket az orosz avantgárd nemzetközi hírű mestereinek legjobb munkái mellett is.

Uitz Béla: Orosz templom a Puskin téren, 1921, magántulajdon

Uitz Béla: Régi orosz templom (Vaszilij Blazsennij székesegyház), 1921, Dornyay Béla Múzeum, Salgótarján

Út Moszkvába

Bajkay Éva kutatásaiból tudjuk, hogy Uitz 1921-es oroszországi útjának közvetlen előzménye egy 1920 novemberében megtartott bécsi előadás volt, amelyen egy fiatal moszkvai egyetemista, Konsztantyin Umanszkij alapos áttekintést adott közönségének a közelmúlt modern orosz kiállításairól. A Ma szervezésében megtartott eseményről maga Uitz számolt be az avantgárd folyóirat 1921. február 15-i számában, így jól tudjuk, hogy a Tanácsköztársaság bukása után Bécsben letelepedő fiatal művészt szó szerint lenyűgözte mindaz, amit a legújabb szovjet képzőművészetről hallott. Chagall, Kandinszkij, Archipenko, Malevics, Tatlin és Rodcsenko műveit a szellemi forradalom, az egyetemes haladás mérföldköveinek tekintette, miközben leginkább a tárgynélküli művészet, a Malevics nevével fémjelzett szuprematizmus jelentőségét emelte ki cikkében.

A Ma munkatársai Bécsben: Bortnyik Sándor, Uitz Béla, Ujvári Erzsi, Simon Andor, Kassák Lajos, Simon Jolán, Barta Sándor, 1922

Umanszkij szerepe jóval több volt egyszerű előadónál. A több nyelven beszélő, később a szovjet hírügynökségnél és a moszkvai Külügyi Népbiztosságnál dolgozó fiatalember azzal a céllal érkezett Bécsbe, hogy az összehangolt, egész Nyugat-Európát behálózó szovjet politikai és kulturális expanzió részeként népszerűsítse az új orosz képzőművészetet. Ez volt az a különleges történelmi periódus, amikor az Orosz Művészek Nemzetközi Irodája Kandinszkij és Tatlin vezetésével hatalmas energiát és szinte kimeríthetetlen anyagi forrást ölt bele az orosz avantgárd nemzetközi propagálásába.

Uitz – minden bizonnyal Umanszkij előadása, valamint a tőle kapott információk és reprodukciók hatására – 1921 januárjában Moszkvába utazott. E különleges, közel nyolc hónapig tartó tanulmányút „hivatalosan" a kommunista párt megbízásából jött létre kapcsolatépítés és tapasztalatgyűjtés céljából, a Kommunista Internacionálé III. kongresszusára időzítve. Uitzot persze kevésbé politikai, sokkal inkább művészeti célok vezérelték. Felkereste az orosz avantgárd talán legfontosabb műhelyét, a moszkvai VHUTEMASZ főiskolát, megnézte műtermeit és aktuális kiállításait, köztük a Chagall által 1919-ben alapított UNOVISZ, vagyis az Új Művészet Hívei elnevezésű csoport reveláló tárlatát. Malevics fiatal követői leginkább geometrikus absztrakt művekkel léptek a közönség elé, amelyekről Uitz fényképeket, a kiállításról pedig számos enteriőrképet is magával hozott Bécsbe. Néhány fotót már Moszkvából, 1921 elején elküldött Kassáknak, amellyel radikális stílusváltást idézett elő a magyar avantgárd legnagyobb hatású képviselőjénél. Uitz e postára adott fotókon kívül a moszkvai tanulmányút során még összegyűjtött több mint száz fényképet, amelyeket egész életében magánál tartott.

Nagy találkozások — Uitz, Malevics és Rodcsenko

Uitz egész moszkvai utazásának talán legmeghatározóbb élménye Malevics festményeivel való személyes találkozása volt. A Kommunista Internacionálé III. kongresszusán rendezett nagy művészeti kiállításon nem csupán a képekkel, de magával a mesterrel is megismerkedett, sőt ajándékba kapott tőle egy példányt frissen megjelent *Szuprematizmus 34 rajz* című litografált mappájából. Az ajándékozás aktusa azért is kimagasló jelentőségű, mert Uitz – hazatérve Bécsbe – az *Egység* című folyóirat 1922/3. számában öt rajzot közölt saját linómetszet átiratban Malevics mappájából, így ezzel a gesztussal ő lett e kiadvány első európai népszerűsítője. Sőt: ő volt számos orosz avantgárd manifesztum legelső külföldi publikálója is, aminek jelentősége – bár ma még kevesek által ismert – szó szerint túlbecsülhetetlen. Neki köszönhető többek között Rodcsenko és felesége, Sztyepanova kiáltványának közreadása, valamint Pevsner és Gabo *Realista manifesztumá*nak publikálása. Talán még ennél is fontosabb, hogy e cikkeket az *Egység* hasábjain kiváló reprodukciók kísérték, amelyeket szintén Uitz hozott magával Moszkvából 1921 augusztusi hazatérésekor.

Vlagyimir Tatlin: A III. Kommunista Internacionálé emlékművének makettje, 1921

Robert Delaunay, Eiffel torony, 1910 körül,
Solomon Guggenheim Museum

Fernand Léger: Falu, 1914 The Metropolitan Museum, New York

Fernand Léger: A formák kontrasztja, 1913, reprodukálva
a Sturmban (1920 szeptember 5)

Uitz Béla: A moszkvai Vaszilij Blazsennij székesegyház, 1921

Az orosz avantgárd nyugati közvetítője

Az orosz absztrakt művészettel való személyes találkozás legfőbb eredménye – a művész monográfusa, Bajkay Éva szavai szerint – „Uitz öt, 1,5x1,5 m-es olajképe, melyeket többnyire Ikonanalíziseknek nevezett, néhány hasonló akvarellkompozícióhoz hasonlóan. Ezek részben az orosz ikonművészet, részben az avantgárd bűvöletében születtek, de nem spekulatív elemzések, hanem expresszív, öntörvényű átiratok voltak. Így lett Uitz Béla nagy olajképeivel 1921–22-ben a keleti tradíció ritka, nyugati továbbvivője. (...)
Uitz Béla a művészileg legizgalmasabb időszakban volt Moszkvában. Távozása után, 1921 őszén megkezdődtek az avantgárd elleni politikai fellépések. Bezárták a Pevsner testvérek »kapitalista kultúraként« elítélt műtermét, utánuk Kandinszkij és Liszickij is Németországba mentek a szaporodó rossz előjelek miatt. Liszickij és Ehrenburg még orosz állami propaganda pénzen indíthatták meg a Vescs/Objet/ Gegenstand című folyóiratot Berlinben három nyelven. Az orosz klasszikus avantgárd nyugati megismertetésében a szakirodalom sajnos máig kiindulópontnak tekinti, sőt egyoldalúan túlértékeli az 1922 őszén megrendezett felemás berlini orosz kiállítást. A politikai enyhülés idején Közép- Európa szinte versengett a klasszikus orosz avantgárd közvetítésében, melyben Uitz korábban, elsők között vette ki részét."

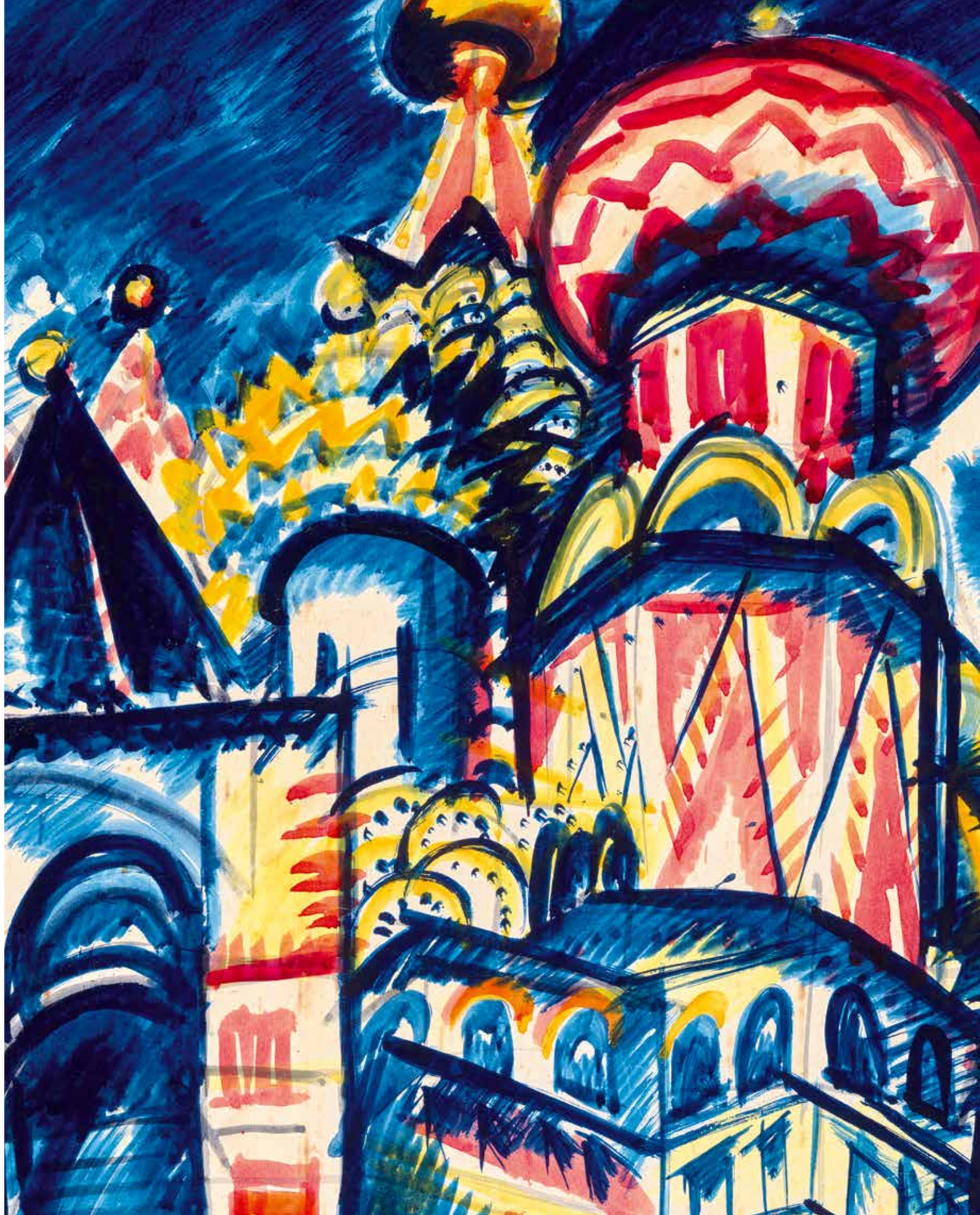

Az OBMOHU és az UNOVISZ kiállítási enteriőrje Uitz Béla Moszkvából magával hozott fotóin, 1921

Avantgárd a katedrális árnyékában

„Moszka. Kiteljesedés" – ezzel a sokatmondó címmel kezdte Uitz monográfusa, Bajkay Éva a közel nyolc hónapos orosz utazás művészi eredményeit tárgyaló fejezetet, majd így folytatta: „Moszkvában érkezett el művészetének zenitjére. Nemcsak világnézete szilárdult meg a Komintern III. kongresszusán, hanem egyszerre több meghatározó élmény is érte. Magával ragadta a város hangulata – A Kreml bástyája –, a hagymakupolák ragyogása, a középkori székesegyházak épületóriása, s benne a régi orosz festészet remekei."
Miként képünk is bizonyítja, Uitz figyelmét ellenállhatatlan erővel vonzotta magához Moszkva legismertebb templomának, a Vaszilij Blazsennij székesegyháznak meseszerű szépsége. A Vörös téren magasodó ortodox katedrális máig Oroszország egyik legnépszerűbb kulturális szimbóluma. Az eredetileg Mária Oltalma templomot Rettegett Iván orosz cár építettette a kazanyi tatár kánság felett aratott 1552-es győzelme emlékére. Az asszimetrikus felépítésű katedrális kilenc kupolájával, tobzódó formakavalkádjával és merész színezésével páratlanul áll az orosz építészetben, de a teljes bizánci tradícióban sem találunk egyetlen hozzá hasonlítható korabeli emléket sem.

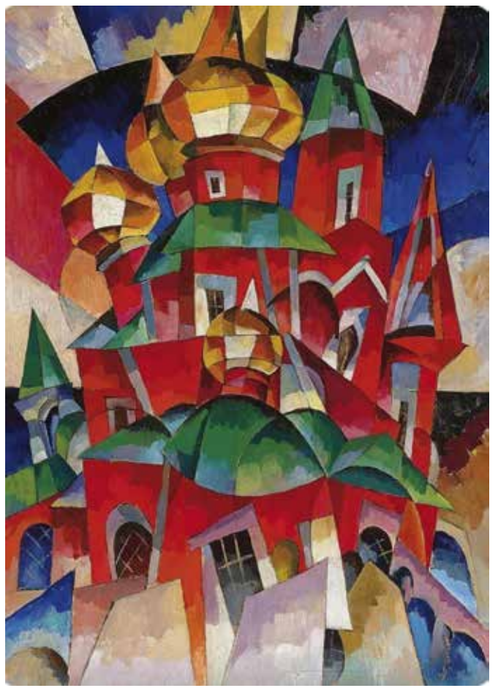

Aristarkh Lentulov: A Boldog Vazul-székesegyház, 1913,
Tretyakov Gallery, Moszkva

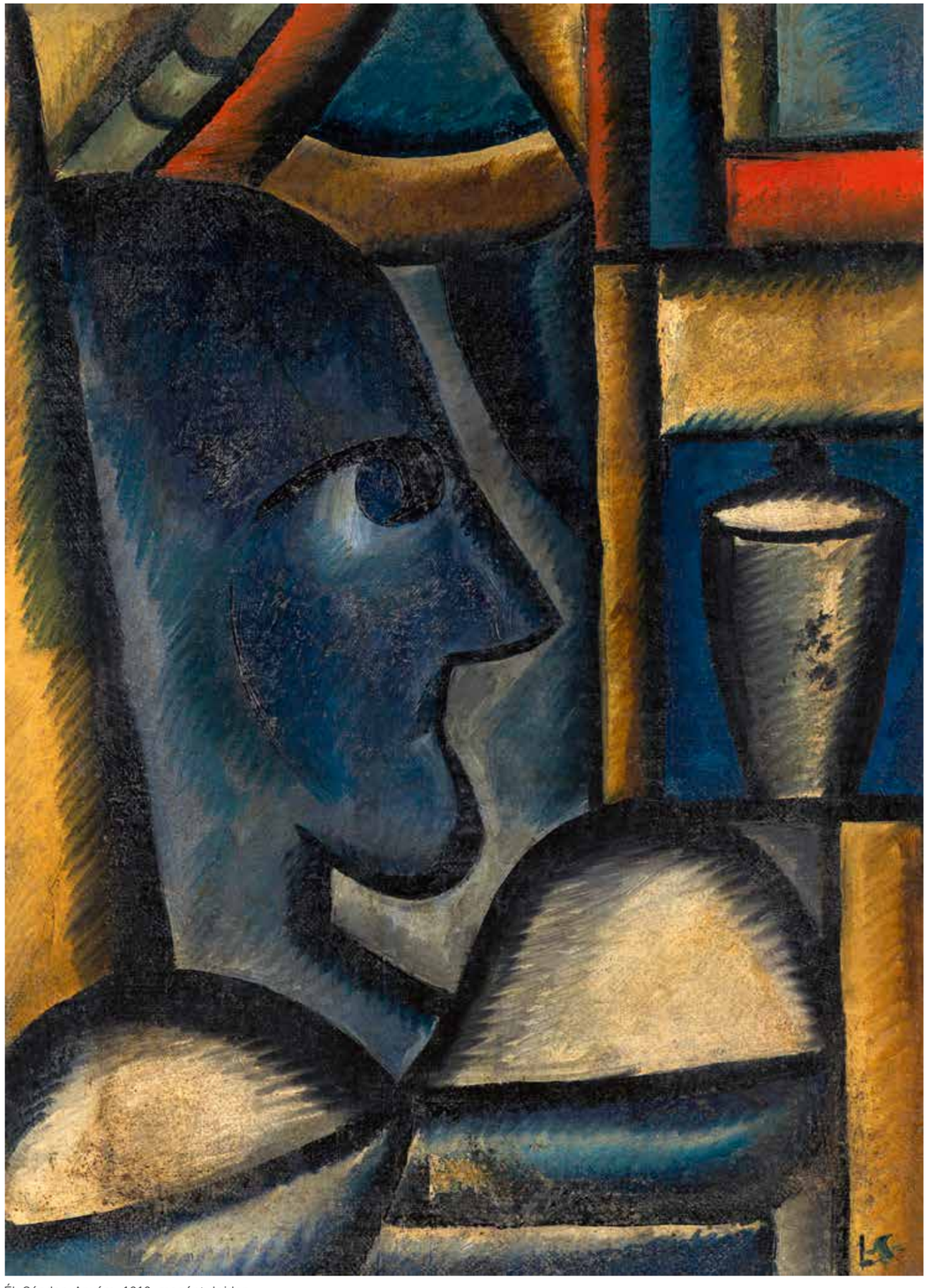

Aristarkh Lentulov: Harangozás (Nagy Iván harangtorony),
Tretyakov Gallery, Moszkva

Aristarkh Lentulov: A vörös templom, magántulajdon

Bár akadt néhány modern orosz festő, akiket megihletett e pazar dekorativitású épület, egyikük sem szentelt olyan gazdag sorozatot a Vaszilij Blazsennij székesegyháznak, mint Uitz Béla. A most bemutatott reprezentatív méretű tusfestmény e ciklus legszebb, legkomplexebb darabja. Tökéletes állapotban, szinte mindvégig mappában őrizve vészelte át az elmúlt egy évszázadot, így páratlan intenzitással jelenik meg rajta a papír vakító fehérje és a színes tus között feszülő dekoratív kontraszt. A mély párizsi kék, a meleg nápolyi sárga és a krapplakk élesen felragyogó vöröse olyan vizuális erővel szólal meg a kompozícióban, amely a konstruktív szerkezettel és az érzelmi, indulati elemeket is kidomborító expresszív kifejezéssel együtt a műfaj legjelentősebb darabjai közé emeli a képet. Bajkay Éva joggal emelte ki monográfiájában e monumentalitást sugárzó festmények páratlanul virtuóz megvalósítását. Szavai szerint „a technikai tudás és az expresszív invenció találkozásának fontosságát akkor érthetjük meg igazán, ha a magyar akvarellfestők 20. század elején megalakult társaságának Biedermeier hagyományú aprólékosságát vetjük össze az uitzi vonal lendületével." A most bemutatott tusfestmény is bámulatos manuális biztonságról, az ecsetet vezető kéz tévedhetetlen, mégis indulatokat közvetítő mozgásáról ad számot. A ceruzás alárajzolást és minden utólagos korrekciót mellőző kompozíció az eget ostromló hagymakupolák tömegével messze túlmutat az egzotikus látvány puszta rögzítésén: a ragyogó kék égbolt előtt kirajzolódó kupolák feszes ívei, a szerkezetes vonalháló, a kék, vörös és sárga foltok brutális erejű összecsendülése a fiatal művész indulati lobogását, egy új kor hajnalának reménnyel és hittel telített vizióját közvetíti a nézők felé.

Ék Sándor: Anyám, 1919, magántulajdon

A festmény megmentője

A kép egykori tulajdonosa, Ék Sándor a 20. századi magyar festészet történetének egyik legizgalmasabb sorsú és legellentmondásosabb megítélésű művésze volt. Festői tanulmányait a Tanácsköztársaság idején kezdte meg az Uitz Béla által vezetett Proletár Képzőművészeti Tanműhelyben. A kommün bukása után mesteréhez hasonlóan Bécsbe emigrált, majd Moszkvába utazott, ahol néhány hónapig El Liszickij tanítványa volt. 1922-ben Berlinben, majd ezt követően egy rövid ideig Párizsban élt, majd az évtized közepén – egy rövid, jórészt börtönben töltött budapesti epizód után – ismét Németországban telepedett le. Ebben az időben Alex Keil művésznéven elsősorban újságrajzolásból és plakáttervezésből tartotta fenn magát. „1933-ban Hitler hatalomra jutását követően a Szovjetunióba emigrált, ahonnan 1944-ben a Vörös Hadsereg tisztjeként tért vissza Magyarországra. Hajdani avantgárd művészi elveit feledve a szocreál egyik prominens képviselője lett, de szerepe sokkal fontosabb volt az Iparművészeti Múzeum igazgatójaként, majd a Képzőművészeti Főiskola grafikai tanszékének vezetőjeként. Korábbi élettörténete alapján sokan vonalas moszkovitaként tartották számon, diákjai körében mégis nagy népszerűséget vívott ki magának. Egyike volt azon keveseknek, akik a páratlan tehetségű, de lázító hajlamúnak kikiáltott fiatal Kondor Bélát megvédték az intézményt vezető Bortnyik Sándor haragjától.

Ék Sándor szovjet katonaruhában Csók Istvánnal a budapesti háborús harcok utolsó napjaiban, 1945

Bortnyik Sándor, Uitz Béla és Ék Sándor a Fészek Klubban, 1968 (Szebellédy Géza felvétele)

Kései kárpótlás

Érdekes paradoxon, hogy a már ifjú korától kommunista meggyőződésű, 1919-től közel fél évszázadon át emigrációban élő, ebből több mint négy évtizedet a Szovjetunióban töltő festő életműve 1968-as kiállításáig alig volt ismert Magyarországon. Annak ellenére, hogy a tőle vásárolt művek, valamint Bajkay Éva kiváló publikációi révén egy csapásra a kánon részévé vált, művei a mai napig nem kapták meg a kvalitásuknak és újszerűségüknek kijáró megbecsülést. Legjelentősebb festményei, a monumentális méretű ikonanalízisek előkerülésének története szinte megfilmesítésért kiált. A Szovjetunióból 1969-ben hazatelepülő idős művész hagyatékát Bajkay Éva rendezte össze a hazaszállításhoz. Emlékei szerint „minden nap elővettem a Bécsben készült olajképek reprodukcióit, és makacs kitartással kérdeztem a mestert az absztrakt kompozíciók holétéről. Csak kis morgás, vagy semmi volt a válasz. Végül unokája áthozott egy poros tekercset. »Na, itt van, amit annyira keresel« – mondta Uitz. Durva, régi festővásznakat láttam, szakszerűtlenül, festékes oldalukkal befelé tekerve, köztük öt darab1,5 x 1,5 méteres absztrakt kompozíció és másik három nagyméretű olajfestmény az 1930-as évek elejéről. Uitz ekkor látta viszont főműveit sok év után. Döbbenten állt, nézte, és potyogtak a könnyei. Amikor a formalizmus vádjával másfél évet töltött a sztálini börtönbe, élettársa mentette meg ezeket a műveket, és rejtette el Moszkvában."
Az öt kivételes értékű műalkotás közül három a Magyar Nemzeti Galériába került, kettőt pedig az idős mester 1970-ben eladott egy olasz műkereskedőnek. Utóbbiak fél évszázados lappangás után a közelmúltban bukkantak fel újra, és szerepeltek a Barki Gergely által rendezett, Az elveszett magyar kubizmus nyomában című reveláló tárlaton.
E képek a most bemutatott tusfestménnyel együtt a magyar modernizmus legfontosabb aranytartalékai közé tartoznak: nem kétséges, hogy a jövő nagy kiállításain valamennyi fő helyen fog szerepelni, bizonyítva a magyar festészet és az orosz avantgárd közötti szoros kapcsolatot.

Molnos Péter

Uitz Béla: Ikonanalízis II. (Absztrakt kompozíció női alakkal), 1921-22, magángyűjtemény

Uitz Béla: Ikonanalízis V. - Angyali üdvözlet (Absztrakt kompozíció ezüst és arany koronggal), 1921-22, magángyűjtemény

Uitz Béla: Analízis lila alapon, 1922, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Uitz Béla: Harc, 1922, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Uitz Béla: Orosz ikon analízise, 1921, Puskin Múzeum, Moszkva

Uitz Béla: Ikonanalízis Szentháromsággal és két szenttel, 1922, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Uitz Béla művei a világ nagy múzeumaiban

National Gallery of Scotland, Edinburgh

A moszkvai Puskin Múzeum

Art Institute of Chicago

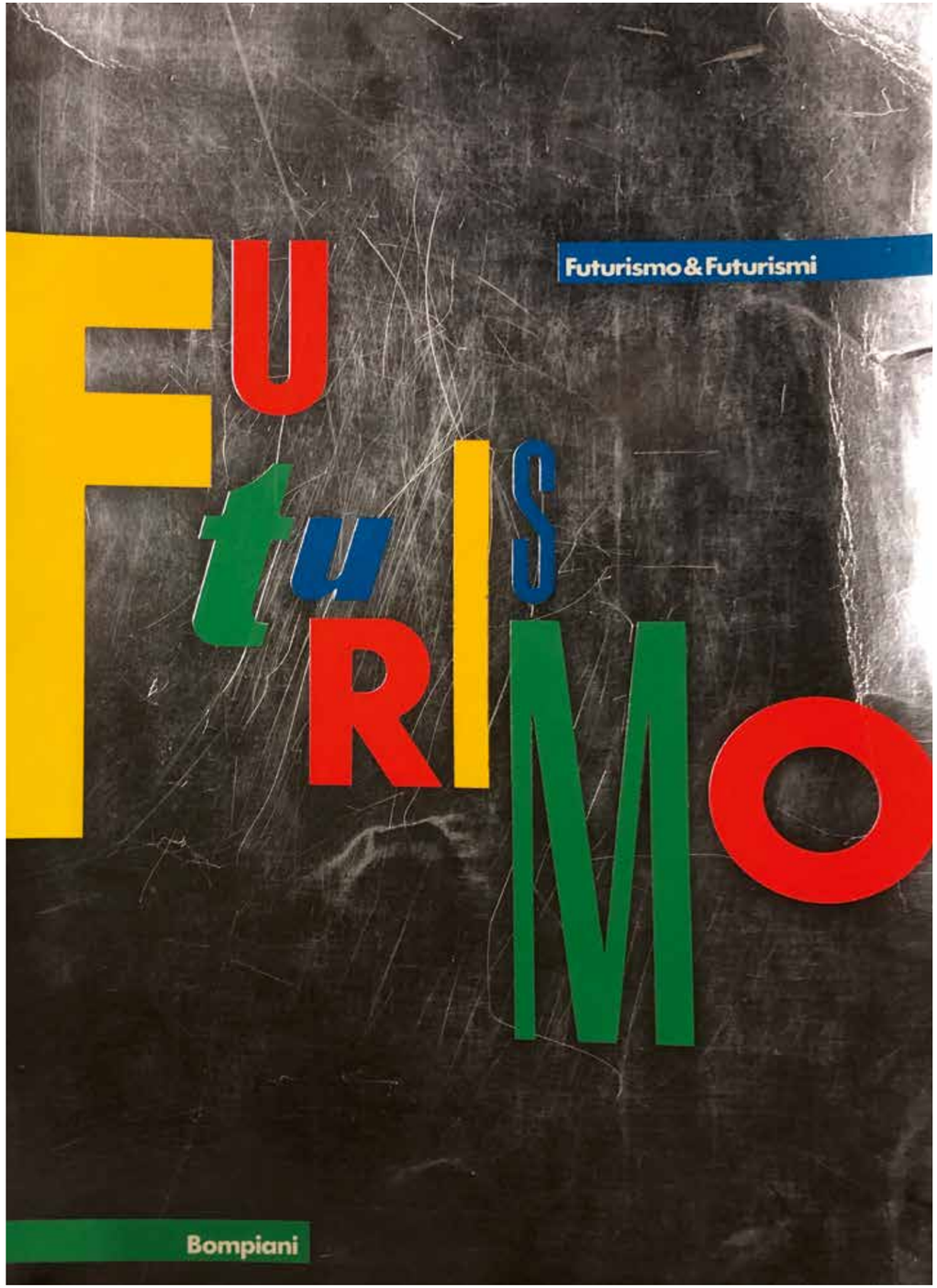
Albertina, Bécs

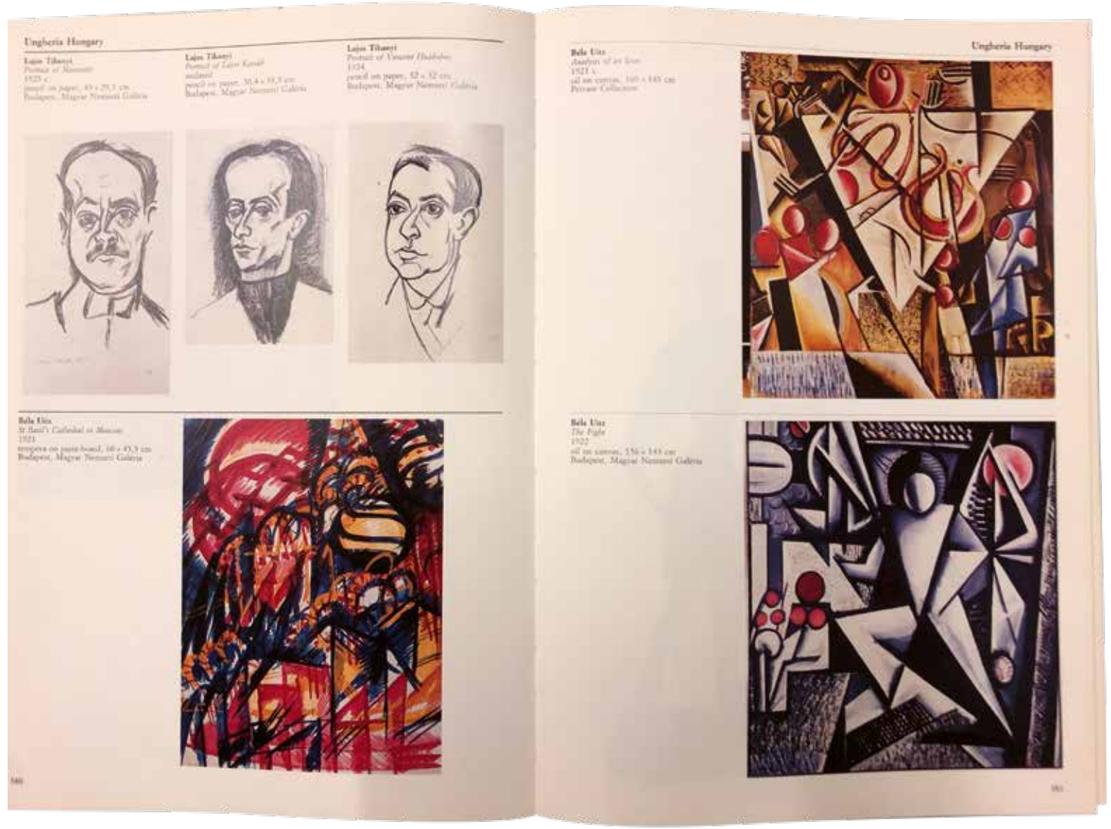
Ermitázs, Szentpétervár

A Tretyjakov Galéria Moszkvában

Uitz és a futuristák

Uitz Béla és Tihanyi Lajos művei a futurizmus egyik legnagyobb nemzetközi kiállításának katalógusában. Milánó, 1986

89 | Id. Markó Károly köre

Diana és a nimfák
Diana and the Nymphs

62,5x88 cm
Olaj, vászon falemezen | Oil, canvas on panel
Jelezve középen lent | Signed lower centre: C. Marko

Kikiáltási ár: **2 200 000 Ft / 6 286 EUR**
Becsérték: **3 000 000 - 4 000 000 Ft**
Estimated price: **8 571 - 11 428 EUR**

90 | Markó András (Bécs, 1824-1895, Viareggio (Marti))

A római Campagnán, 1891
The Campagna in Rome, 1891

41x66,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Andr Markó 1891

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 142 EUR**
Becsérték: **2 000 000 - 4 000 000 Ft**
Estimated price: **5 714 - 11 428 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor külföldi magángyűjteményben

91 | Markó András (Bécs, 1824–1895, Viareggio (Marti))

Itáliai táj (Lányok a forrásnál)
Italian Landscape (Girls by the Well)

113x93 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Markó A.

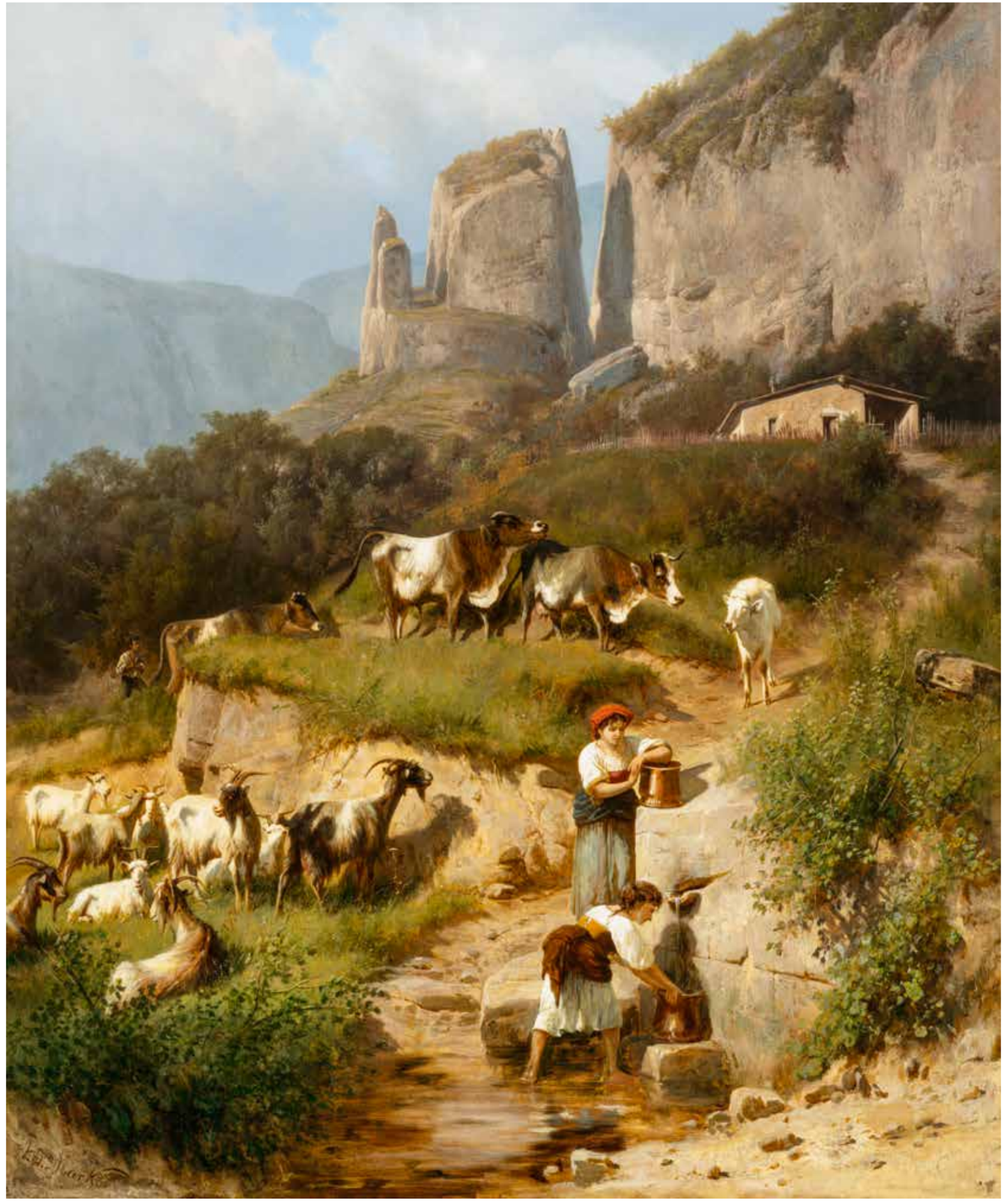
Kikiáltási ár: **4 400 000 Ft / 12 571 EUR**
Becsérték: **5 000 000 – 6 500 000 Ft**
Estimated price: **14 286 – 18 571 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor olasz magángyűjteményben

Markó András képei a Firenzei Palazzo Pitti állandó kiállításán

92 | Kádár Béla (Budapest, 1877-1956, Budapest)

Paul Arma portréja
Portrait of Paul Arma

60x41 cm
Szén, papír | Charcoal on paper
Jelezve jobbra középen | Signed centre right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: **400 000 Ft / 1 143 EUR**
Becsérték: **600 000 - 800 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 286 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor francia magángyűjteményben

Johan Hagemeyer: Paul Arma zeneszerző, zongoraművész fotója

André Kertész: Paul Arma kezei, 1928

93 | Rippl-Rónai József (Kaposvár, 1861-1927, Kaposvár)

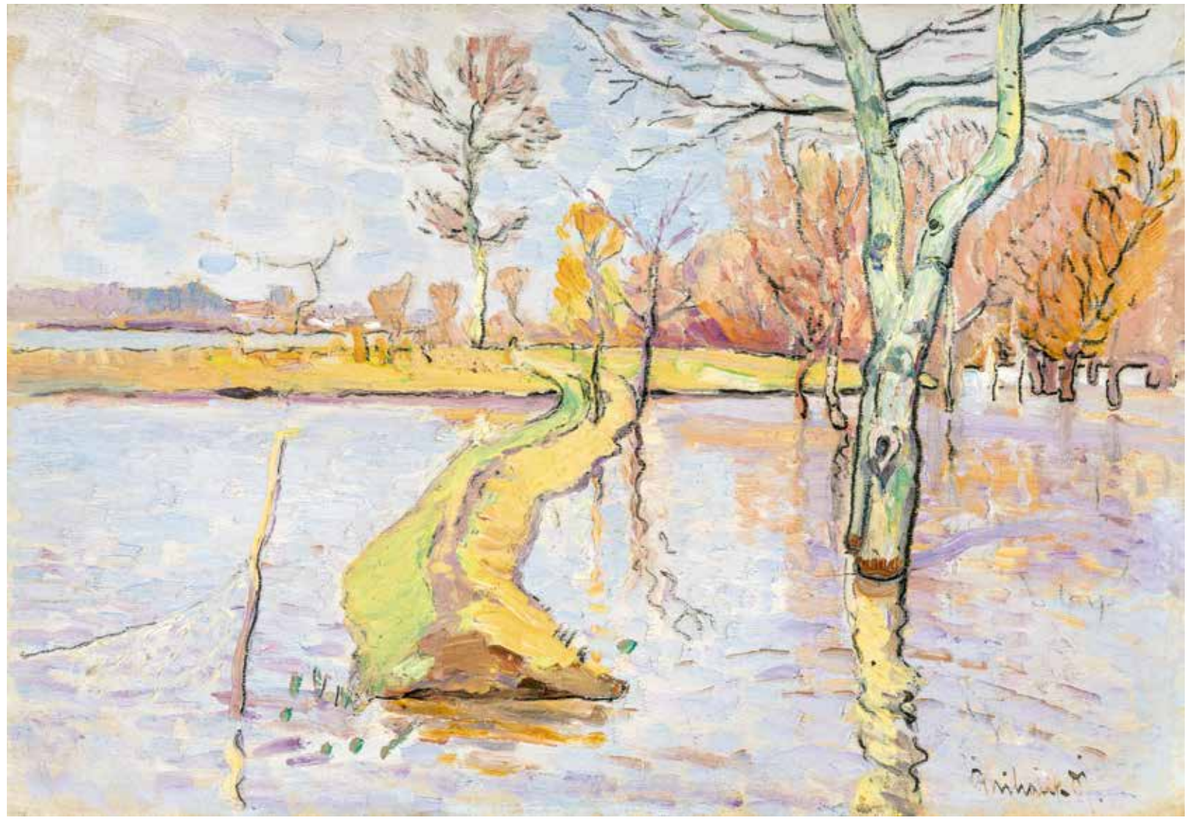
A Waldbauer-Kerpely vonósnégyes, 1919
The Waldbauer-Kerpely String Quartet, 1919

21x28 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve középen fent | Signed upper centre: Kerpely-Waldbauer vonósnégyes, 1919 Budapest

Kikiáltási ár: **3 400 000 Ft / 9 714 EUR**
Becsérték: **3 800 000 - 4 800 000 Ft**
Estimated price: **10 857 - 13 714 EUR**

Bartók Béla, Kodály Zoltán és a Waldbauer-Kerpely vonósnégyes, 1911

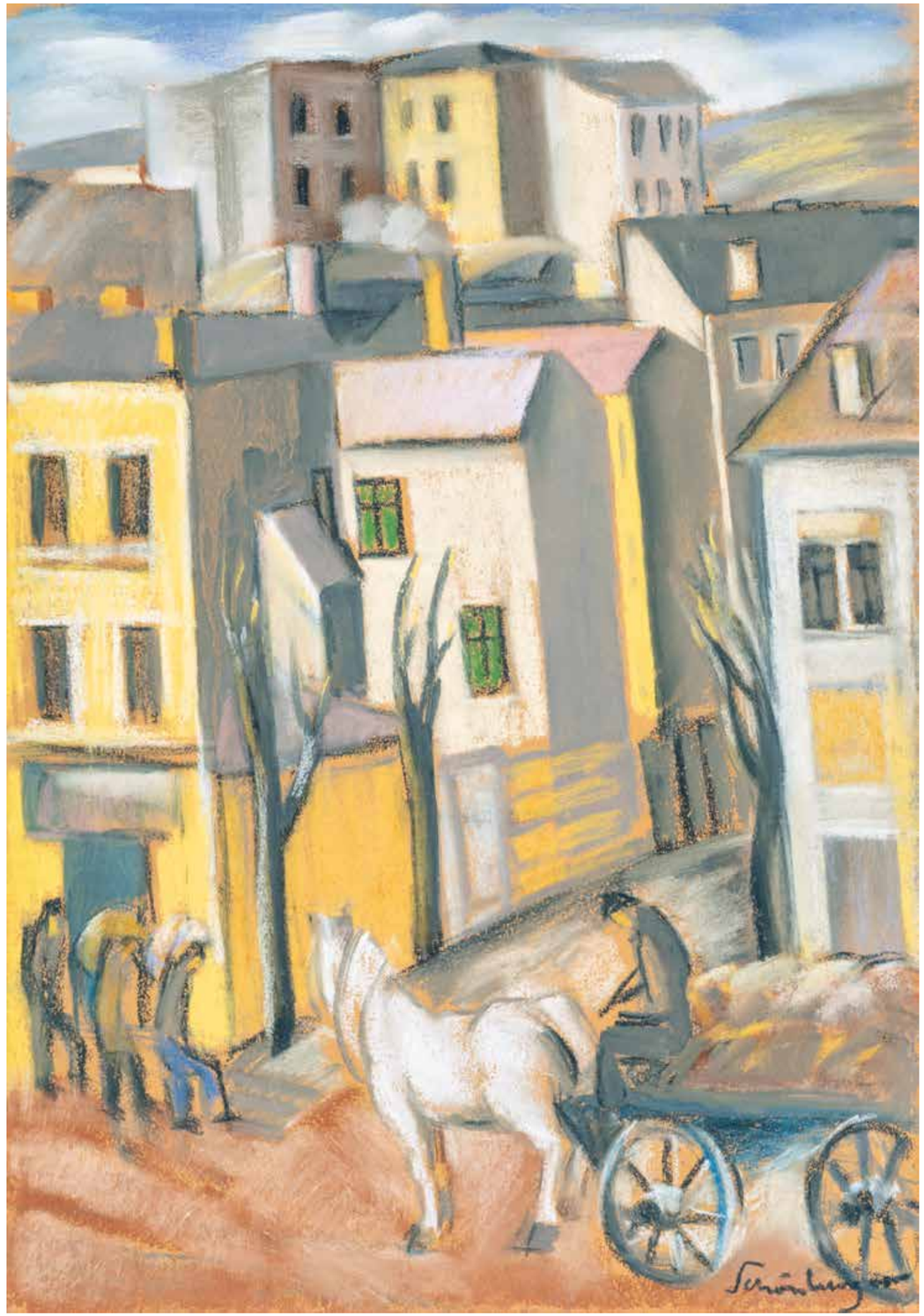

94 | Mihalik Dániel (Tallós, 1869-1910, Szolnok)

Tavaszi áradás (Szolnok), 1908 körül
Meadow in Spring during the Floods (Szolnok), c. 1908

21x30 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mihalik
Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on reverse: Mihalik D.
és raglap töredék

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **400 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 1 857 EUR**

95 | Schönberger Armand (Galgóc, 1885-1974, Budapest)

Városrészlet (Rózsadomb)
Detail of a City (Rózsadomb)

50x36 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Schönberger

Kikiáltási ár: **1 400 000 Ft / 4 000 EUR**
Becsérték: **1 800 000 - 2 800 000 Ft**
Estimated price: **5 143 - 8 000 EUR**

96 | Ferenczy Valér (Körmöcbánya, 1885-1954, Budapest)

Akt zöld drapéria előtt
Woman Nude in front of the Green Drapery

75x90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Ferenczy Valér

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 429 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 6 857 EUR**

Ferenczy Károly: Alvó lány, 1915,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

97 | Sassy Attila (Miskolc, 1880-1967, Budapest)

Álom
Dream

63x90 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Sassy

Kikiáltási ár: **1 400 000 Ft / 4 000 EUR**
Becsérték: **1 600 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **4 571 - 6 857 EUR**

Gellér Katalin: Sassy Attila, Ópium álmok, Budapest, 2014

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Gellér Katalin: Sassy Attila. Ópiumálmok. Kieselbach Galéria, Budapest, 2014 72 o.

98 | Ludmil Siskov (Szófia, 1936-)

Úton, 1970-es évek
On the Road, 1970s

20x30 cm
Akril, falemez | Acrylic on panel
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: L. Siskov

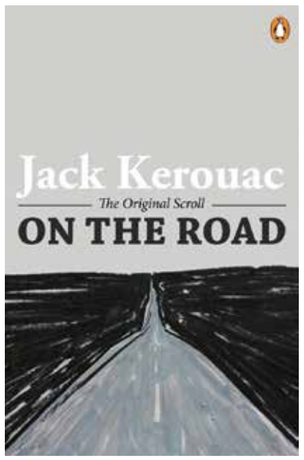
Kikiáltási ár: **900 000 Ft / 2 571 EUR**
Becsérték: **1 200 000 - 1 500 000 Ft**
Estimated price: **3 429 - 4 286 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a művész családjának tulajdonában

Ludmil Siskov műtermében

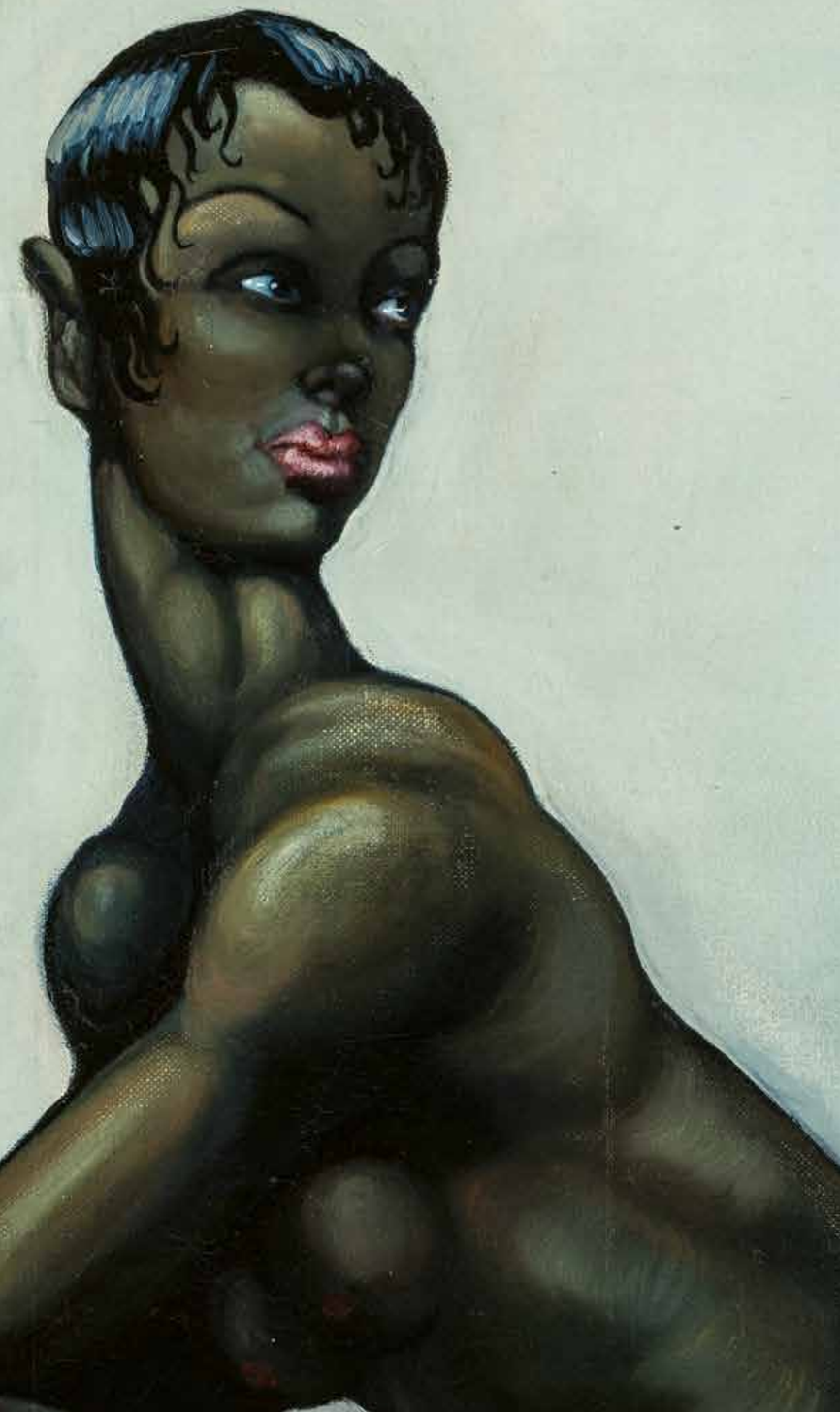

Jack Kerouac Úton című könyvének borítója

Batthyány Gyula

Fekete akt fehér lakkcipőben, 1929

99 | Batthyány Gyula (Ikervár, 1887–1959, Budapest)

Fekete akt fehér lakkcipőben, 1929
Black Nude in Patent Leather Shoes, 1929

80 x 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Batthyány 1929

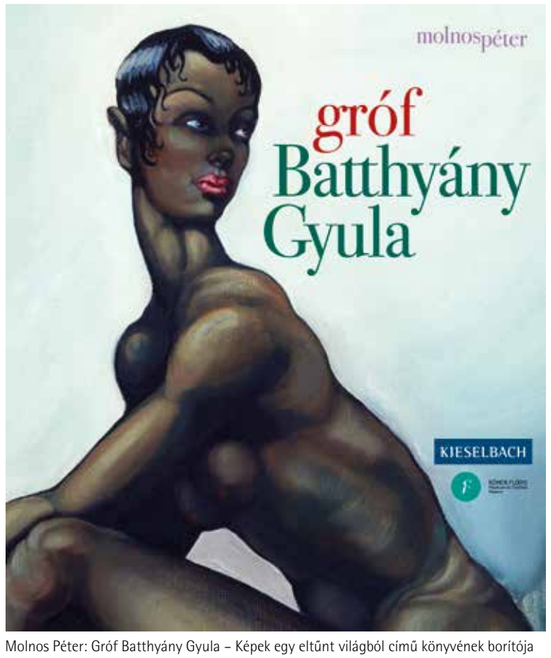
Kikiáltási ár: **28 000 000 Ft / 80 000 EUR**
Becsérték: **35 000 000 - 65 000 000 Ft**
Estimated price: **100 000 - 185 714 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

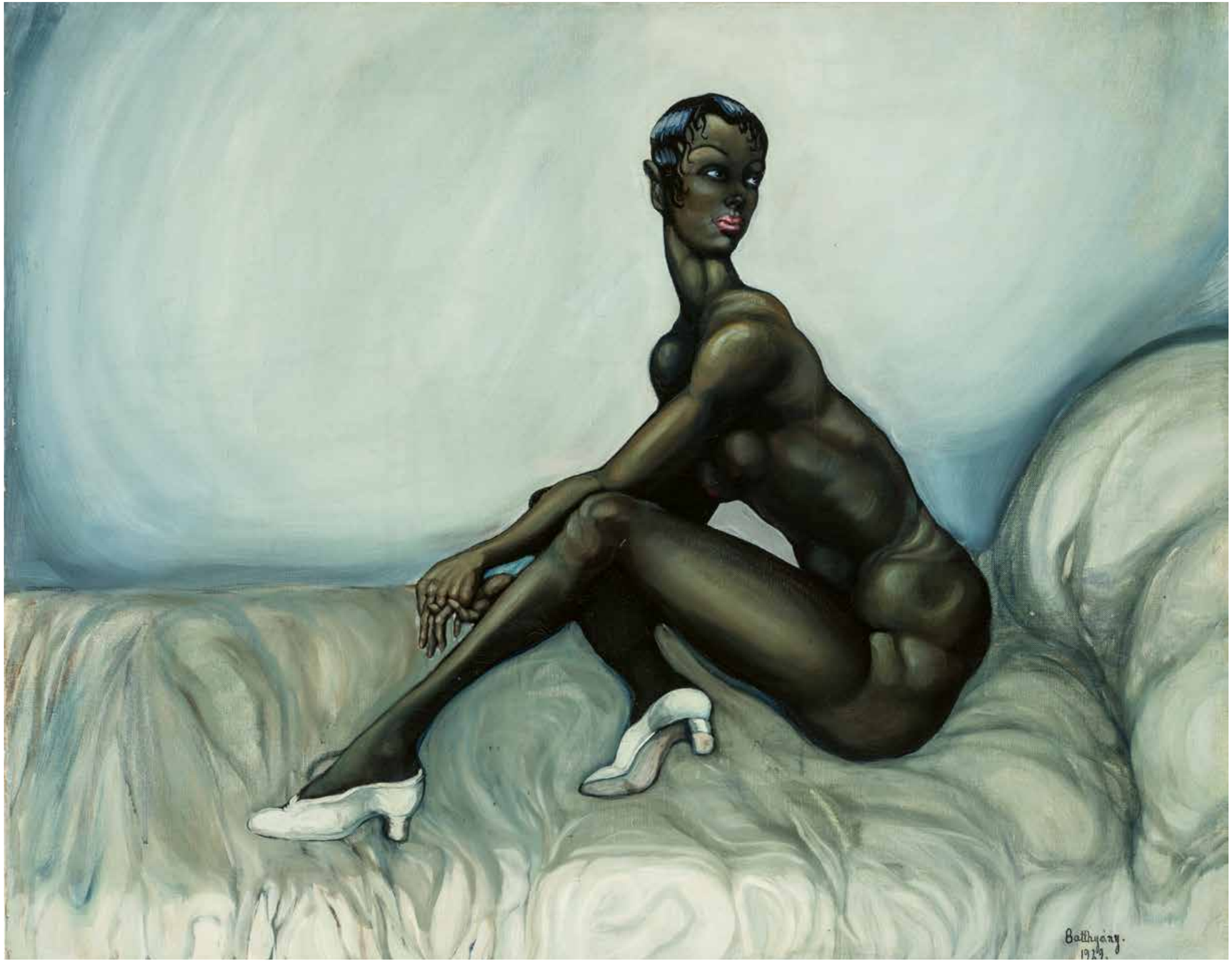
- Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Az elveszett Magyarország festője. Budapest, 2007. 114. kép
- Molnos, Péter: Count Gyula Batthyány. Painter of a Lost Hungary. Budapest, 2007. 114. kép
- Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula – Képek egy eltűnt világból. Budapest, 2015. 114 o.
- A csábitás fegyvere – Divat, stílus és öltözködés száz év magyar festészetében. Szerk.: Molnos péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2018. 147 o.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Gróf Batthyány Gyula – Képek egy eltűnt világból. Kieselbach Galéria, Budapest, 2015. március–április.;
- Gróf Batthyány Gyula – Képek egy eltűnt világból. Römer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Győr, 2015. május–augusztus.

Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula – Képek egy eltűnt világból című könyvének borítója

REVUE NÉGRE

Az élveteg erotikára kinyíló első világháború utáni korszak nyugati hőseit – kétezer évvel Kleopátra után – ismét elbűvölte az afrikai szépségideál. A 19. század még vásári látványosságként mutogatott egy fekete nőt, méltatlan módon hurcolva körbe a kontinensen. Az 1920-as években viszont, az amerikai szórakoztatóipar hatására, az afro-amerikai művészek meghódították a színpadokat, a jazz zenészektől a lenge szoknyás táncosokig. Az utóbbi műfaj vitathatatlan királynője, Josephine Baker volt, a Saint Louis-i fekete leány, aki 1925-ben, az art deco születésének éveben érkezett meg Párizsba. A hajlékony testű, sötét bőrű amerikai táncoslány elbűvölte a sokat látott éjszakai mulatók közönségét egzotikus szépségével, banánszoknyájával, közvetlen játékosságával és modern revütáncával. A „Bronz Vénusznak", „Fekete Gyöngynek" és „Kreol Istennőnek" is nevezett művésznő Revue négre című előadásával végigturnézza egész Európát. Rövid haj, széles mosoly, meztelen test, dzsesszes ritmusra kiforduló végtagok – mintha Batthyány Gyula fekete modelljéről olvasnánk.

ART DECO SZÉPSÉGIDEÁL

Batthyány az 1920-as években kiforrt stílusában, jellegzetes, hajladozó-ruganyos vonalakkal festette meg a fekete női aktot. A gyűrődésekkel teli, az ágyvégi párnánál már-már organikus hullámot vető fehér vánkoson ül – a létező legerősebb színkontraszttal – az ébenfaszínű modell. Manierisztikusan megnyújtott teste keresett pózban mutatja magát. Kihívó módon teljesen meztelen, de a fehér magas sarkú cipőt még az ágyba is magával vitte; attraktívan sminkelt arcát hátrafordítja, várakozó, hívogató fejmozdulattal néz kifelé a kép teréből. Rövidre vágott haja, brillantinnal lesimított tincsei, élénk rózsaszín rúzsa és magasra húzott szemöldöke tökéletesen megfelel az art deco szépségideáljának. Az arisztokrata Batthyány pontosan ismerte a kor eszményeit. Ahogy 1932-es cikkében kifejtette: „A mai szépségideál a magas, vékony, már a fiúhoz hasonló nő. (...) A fiús, fölöslegmentes, kisportolt női testek olyan magas kultúrát sugároznak ki magukból, olyan távolodást a nő, mint préda fogalomtól, hogy csak nagyon kifinomodott szépérzékű emberben keltenek erotikus vágyat."

Batthyány Gyula: Fekvő akt, 1930-as évek eleje, magántulajdon

FEKETE DIVAT EURÓPÁBAN

A most vizsgált festmény erotikus kisugárzása tagadhatatlan, még akkor is, ha a korszak hétköznapi budapesti nézői számára, még nehezen volt befogadható ez az új szépségeszmény. A fekete testtől való kissé riadt, korabeli nézőpont jól érzékelhető Reiter László (szintén képzőművész) 1926-es cikkében: „A háború előtt a négerek iránti érdeklődés még szórványos jelenség volt Európában, művészetükkel csak néhány különc párisi festő és író foglalkozott, a közvélemény munkáikat nem is tekintette művészetnek (...). A háború alatt a francia fronton harcoló rézbőrüek közelébb hozták pszichéjükét az európai kultúrához, a győzelmi mámorhoz pedig már ők szolgáltatták a tomboló zenét. Ma a csokoládékölykök ritmusa diktálja a szédült tempót és táncaik hidat vertek képzőművészetük megértéséhez is. Európában néger divat van és Párist kell értenünk, ha Európát említjük, Párisban betűk garmadája népszerűsíti a néger zenét, táncot, művészetet. A repülőgép, a rádió, az automobil és a relativitás tana mellett a néger szobrász ma a professzori elméletek legtöbbet vitatott problémája."

DEKADENS „NÉGER MEZTELENSÉG"

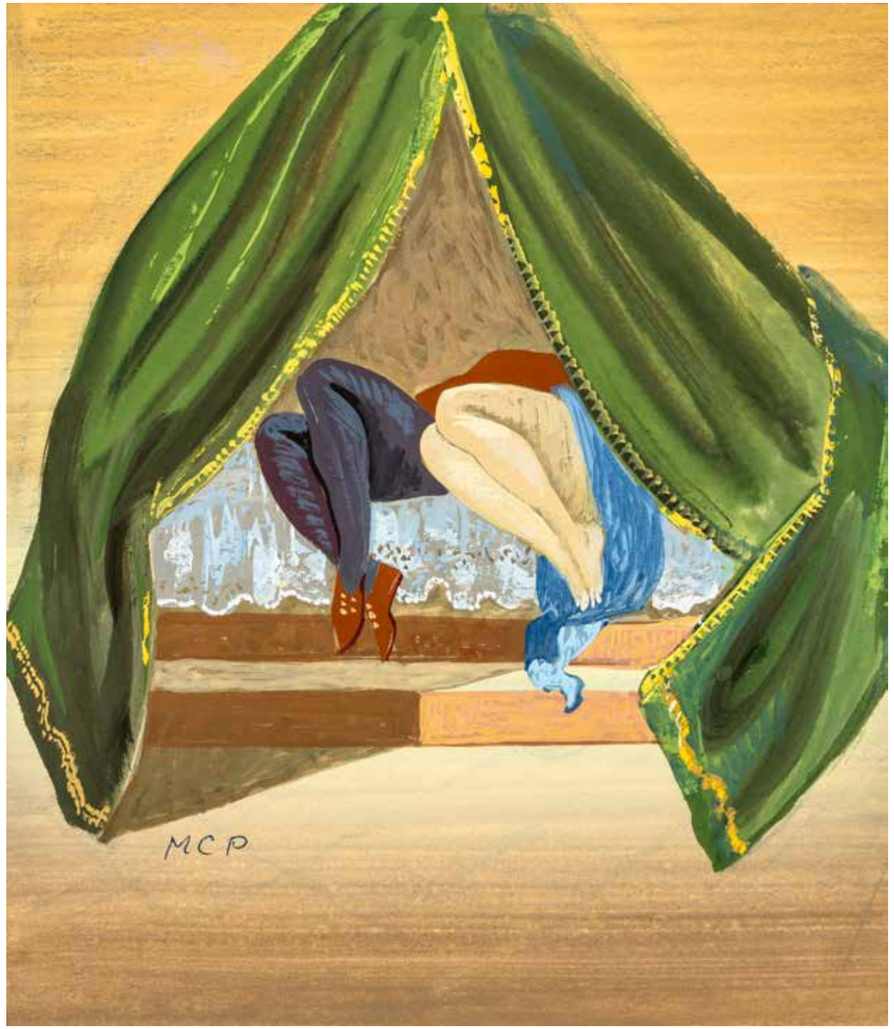
„Az arisztokratának mindig s mindenben a szépséget kell szolgálnia" – jelentette ki Batthyány 1943-as interjújában, a dübörgő háború árnyékában. A gróf nagyúri világa akkor már elmúlóban volt. A legelőkelőbb főrendi családba született festő élete addig kényelmes keretek között csordogált. A művészetet értő és szerető Andrássy-rokonság révén fiatal korában felfedezték rajztehetségét, és egy kiváló magántanárt fogadtak mellé, Vaszary János személyében. Az Európa-szerte a legjobb szalonokban forgolódó festő sajátos stílusnyelvet alakított ki, a szecesszió és a Vaszary-féle franciás festőiség ötvözésével. Az 1920-as és 1930-as évek ünnepelt társasági festőjévé vált, a pesti szépasszonyok hosszú sora örökíttette meg magát hajlékony ecsetjével. A kor konzervatív közönsége ugyanakkor meglepve látta, ahogy vásznain alakot öltöttek az art deco androgün erotikát lehelő modern szépségei. Ahogy Jajczay János borzongott – a jellegzetes fekete modelleket is említve – a Magyar Kultúra hasábjain: „Oh, ha a lelke mélyére nézhetnénk, megtalálhatnók indulatainak, érzéseinek, érzéki furcsaságainak, néger meztelenségének, (...) dekadens, gyötrő és hátborzongató indítékait."

AFRO DIADAL

Nehéz elhinni, hogy Batthyányt – miként Jajczay feltételezte – valami rejtett szándék vezérelte volna, mikor megfestette például a most vizsgált fekete szépséget. Az ars poetikával felérő korai gondolatai is ellentmondanak ennek: „Könnyűszerrel, de biztos készséggel megjeleníteni a lét napos szépségeit: ez művészi ideálom. A bánat, a nyomorúság, minden, ami leverő és rosszlelkű, nem valók megörökítésre. Legyen a képzőművész az emberiség kiválasztottja, ki csak a szépet, színeset, gazdagot, illatosat látja." Az idős grófot ugyancsak meghurcolta a történelem, gondtalan életet biztosító kastélyait a kommunizmus az ÁVH börtönére cserélte. Festészete nyom nélkül tűnt el a művészeti közéletből. A szecessziót újrafelfedező 80-as évek csodálkozott rá, hogy egykor létezett egy festő gróf a két világháború között, majd a rendszerváltás utáni műkereskedelem emelte ismét ünnepelt sztárt-státuszba. Művészetének mélységeit jelzi, hogy a legszebb magyar fekete képmások kötődnek a nevéhez, ami életművét különösen értékessé teszi abban a korban, ami – lásd az amerikai vagy brit kortárs képzőművészetet legfrissebb trendjeit! – az afro-amerikai, illetve afrikai kortárs festők diadalmenetétől hangos.

Édouard Manet: Olympia, 1863, Musée d'Orsay, Paris

100 | Molnár C. Pál (Battonya, 1894-1981, Budapest)

A zöld függöny
The Green Drapery

21,5x18,5 cm
Olaj, papír | Oil on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: **180 000 Ft / 514 EUR**
Becsérték: **300 000 - 440 000 Ft**
Estimated price: **857 - 1 257 EUR**

101 | Kádár Béla (Budapest, 1877-1956, Budapest)

Önarckép fezzel
Self-Portrait with Fez

46x35 cm
Olaj, vászon, kartonon | Oil, canvas on cardboard
J. n. | Unsigned

Kikiáltási ár: **380 000 Ft / 1 086 EUR**
Becsérték: **600 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 857 EUR**

102 | Scheiber Hugó (Budapest, 1873-1950, Budapest)

Férfi portré, 1941
Portrait of a Man, 1941

31x23 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber 1941

Kikiáltási ár: **300 000 Ft / 857 EUR**
Becsérték: **450 000 - 600 000 Ft**
Estimated price: **1 286 - 1 714 EUR**

103 | Béla de Kristo (Kristó Béla) (Magyarország, 1920-2006, Franciaország)

Art deco lány
Art Deco Girl

41x34 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: de Kristo

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 429 EUR**
Becsérték: **1 200 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **3 429 - 5 143 EUR**

104 | Szőnyi István (Újpest, 1894-1960, Zebegény)

Zebegényi tavasz, 1934
Spring in Zebegény, 1934

30x50,5 cm
Tempera, vászon | Tempera on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szőnyi I. 1934
VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 143 EUR**
Becsérték: **2 600 000 - 4 000 000 Ft**
Estimated price: **7 428 - 11 428 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a Dévényi Iván Gyűjteményben

105 | Nagy Sándor (Németbánya, 1869-1950, Gödöllő)

Jézus és a samáriai asszony, 1943
Jesus at the Well, 1943

100x64 cm
Tempera, gipsszel fedett fatáblán | Tempera, gypsum on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: NS 1943

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 6 857 EUR**

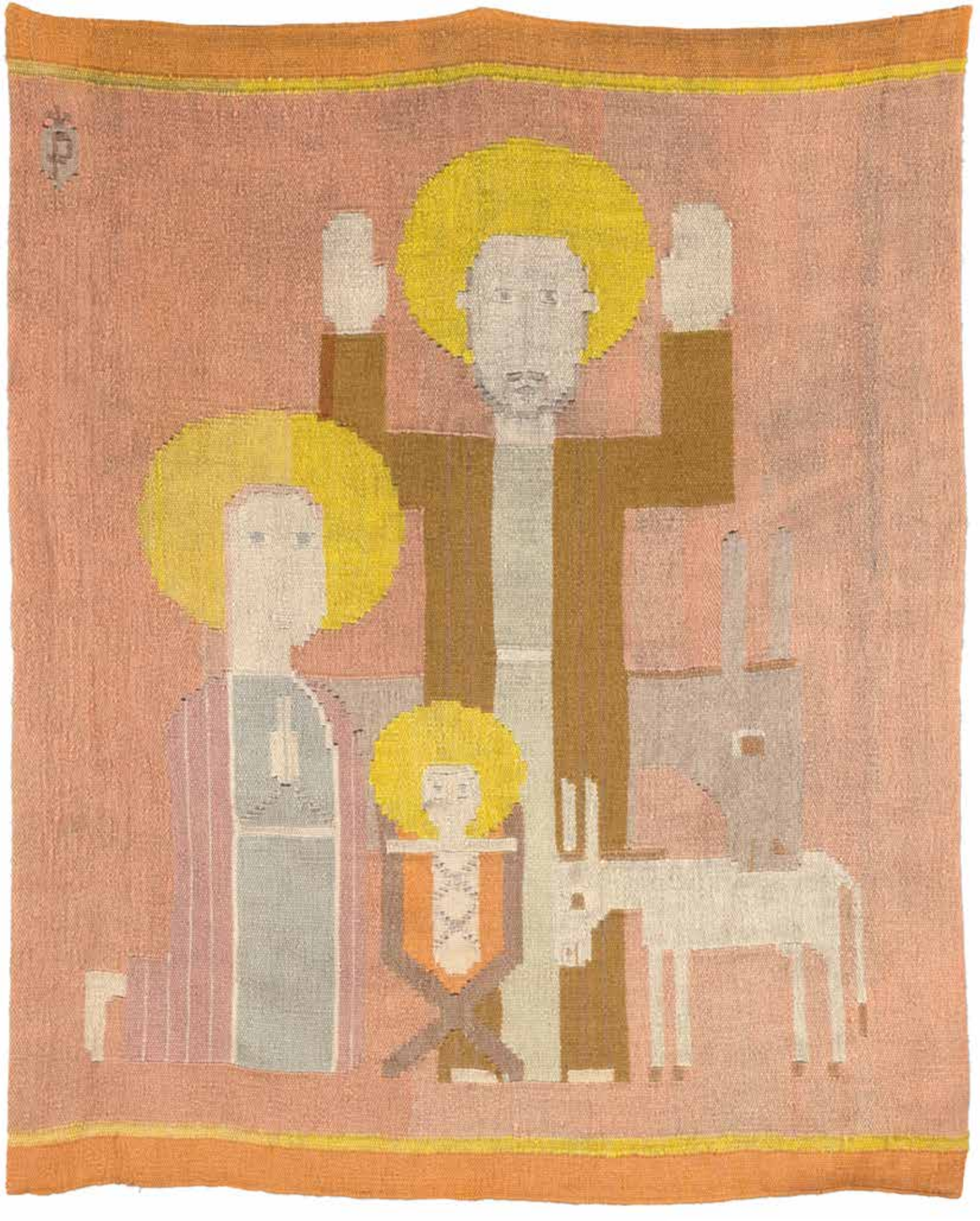

106 | Pekáry István (Budapest, 1905-1981, Budapest)

Pásztor, furulyaszó
Shepherd

72x82 cm
Szőttes | Crochet
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: PI monogram

Kikiáltási ár: **600 000 Ft / 1 714 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 3 428 EUR**

107 | Pekáry István (Budapest, 1905-1981, Budapest)

Szent család (Krisztus születése), 1933
Holy Family (Birth of Christ), 1933

136x111 cm
Szőttes | Crochet
Jelezve balra fent | Signed upper left: PI monogram

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 500 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **4 286 - 6 857 EUR**

108 | Komáromi-Kacz Endre (Komárom, 1880-1969, Balatonalmádi)

Kislány népviseletben
Girl in Traditional Costume

34,5x31 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Kacz E.

Kikiáltási ár: **180 000 Ft / 514 EUR**
Becsérték: **300 000 - 500 000 Ft**
Estimated price: **857 - 1 428 EUR**

109 | Glatz Oszkár (Pest, 1872-1958, Budapest)

Anya gyermekével, 1930
Mother wild Child, 1930

80x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Glatz 1930

Kikiáltási ár: **460 000 Ft / 1 314 EUR**
Becsérték: **600 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 571 EUR**

110 | Schönberger Armand (Galgóc, 1885-1974, Budapest)

Art-deco fej
Art-Deco Head

32x23,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Schönberger

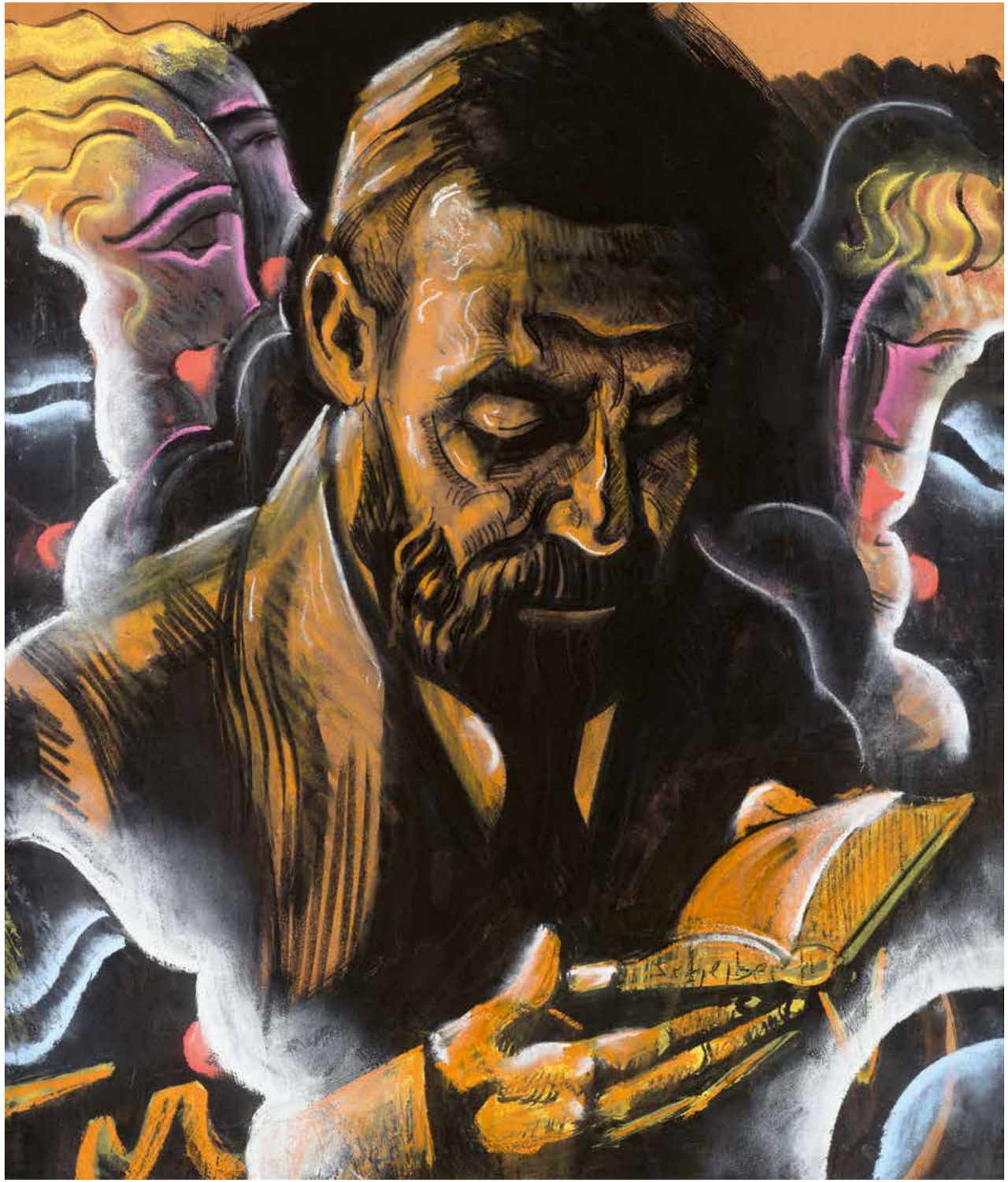
Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **500 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 428 - 2 000 EUR**

111 | Scheiber Hugó (Budapest, 1873-1950, Budapest)

Kísértés, 1930-as évek
Temptation, 1930s

67x57 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H.

Kikiáltási ár: **1 300 000 Ft / 3 714 EUR**
Becsérték: **2 000 000 - 3 000 000 Ft**
Estimated price: **5 714 - 8 571 EUR**

112 | Vaszary János (Kaposvár, 1867-1939, Budapest)

Éjszakai úrnő, 1930-as évek
Night Mistress, 1930s

45x34.5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Vaszary J.

Kikiáltási ár: **24 000 000 Ft / 68 571 EUR**
Becsérték: **30 000 000- 45 000 000 Ft**
Estimated price: **85 714 - 128 571 EUR**

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Vaszary János (1867–1939) gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Gergely Mariann–Plesznivy Edit–Veszprémi Nóra, Magyar Nemzeti Galéria, 2007.
- Haulisch Lenke: Vaszary János. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1978.
- Petrovics Elek–Kárpáti Aurél: Vaszary. Athenaeum, Budapest, 1941.
- Márjás Viktor: A mai Vaszary. Magyar Művészet, 1935, 161–168.

„LEGKEVESEBBEL A LEGTÖBBET"

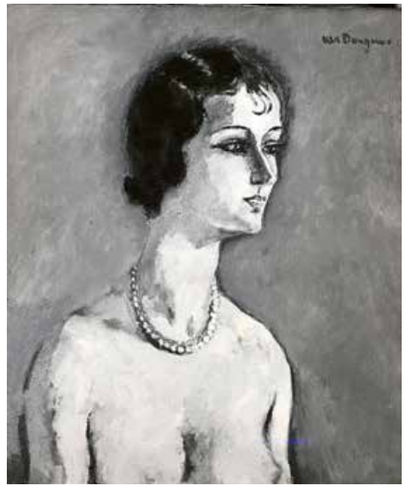
Az örökké kísérletező, idősödő Vaszary János az 1920-as évek végén talált rá „igazi" stílusára. kortársai élénk érdeklődéssel figyelték új korszakának kibontakozását; Márjás Viktor az 1935-ös Magyar Művészet hasábjain elemezte érzékenyen művészetét: „De vajon miben is különböznek ezek a képek minden más művész képeitől, sőt magának Vaszarynak régi képeitől is? Legelsősorban abban, hogy a rajzot tökéletesen redukálta, annyira, hogy már nincs is kalligrafiája. (...) Vaszarynál diabolikusabb tudású, tökéletesebb rajzművésze aligha van ma az európai piktúrának. Franciásan könnyed, világfiasan elegáns és mégis nemcsak szellemes, hanem mély s tartalmas művészet ez. Ahogy egy-egy formajelző ecsetvonással megfogja a mozdulatot, ahogy szinte melodikus zenét tud adni a vonalak hullámzásának, abban legmagasabbrendű művészetté teljesedik a tudás: a legkevesebbel a legtöbbet kifejezni."

ÓCEÁNKÉK, JAJVÖRÖS, VILLANYSÁRGA

A fauvizmus veteránja, a felkapott társasági portretista, Kees van Dongen festette ilyen eleganciával az előkelő nők arcképeit, mint az érett Vaszary. A most vizsgált képmáson az ünnepelt magyar festőfejedelem könnyed kézzel felvázolt, japánosan egyszerű, szinte absztrakt háttér előtt jelenítette meg modelljét. A szigorú szépségű úrinő arisztokratikus eleganciával tekint a kép keretén túl, a messzeségbe. Sötét haja art deco divat szerinti frizurába rendezve, fülében kék fülbevaló. A portré arra a szinte csattanásszerű színtalálkozásra épül, ahogy a háttér mély tónusokból induló, szélén azúros foltokként szétoszló óceánkékje összeütközik a modern női rúzs jajvörösével. Kék és vörös. Ezt a színpárosítást gazdagítja tovább a festő – főként a nyakon és a homloknál – sárga reflexfényekkel, a hölgyet egy mediterrán éjszaka villanylámpákkal bevilágított miliőjébe helyezve. Mintha a Riviéra egyik elegáns grand hoteljének teraszán készült volna a kép, egy nagyvilági estély éjféli óráiban.

ÖRÖKIFJÚ FESTŐISÉG

Az idős Vaszary minden kötöttséget elengedve élvezte zamatos élményfestészetét. Art deco női szépségek, tengerpart és elegáns hotelek. Vásznain a mediterrán életérzés mindent elsöprő, örökifjú jókedve jelenik meg. Ahogy Herman Lipót írta hüledezve az idős mester szakadatlan munkabírásán és könnyed kifejezésmódján 1937-ben: „De ha végignézzük a színes virágcsokrokat, szép nők arcképeit, gyönyörű délszaki tájakat, Portorose, Rimini, Rapalló, Velence s a csodás Taormina tájairól, ha megfürdetjük szemünket az ékes kékek, rózsaszínek, lilák, vérpirosak színtengerében, csak még jobban megerősödik bennünk, hogy itt egy fiatalos temperamentum heves és izgalmas eredményeit látjuk leszűrve a vásznakon. Egyik-másika az improvizáció mesterműve – csak néhány vakmerő színfolt a részben fehéren hagyott vásznon – valódi boszorkányság. De mennyire tudja, hogy hová kell azt a kevés pettyet tenni! Mögötte sok évtized tanulsága, tapasztalata, színélvezete, egy modern kifejezés utáni olthatatlan vágy és ambíció rejlik."

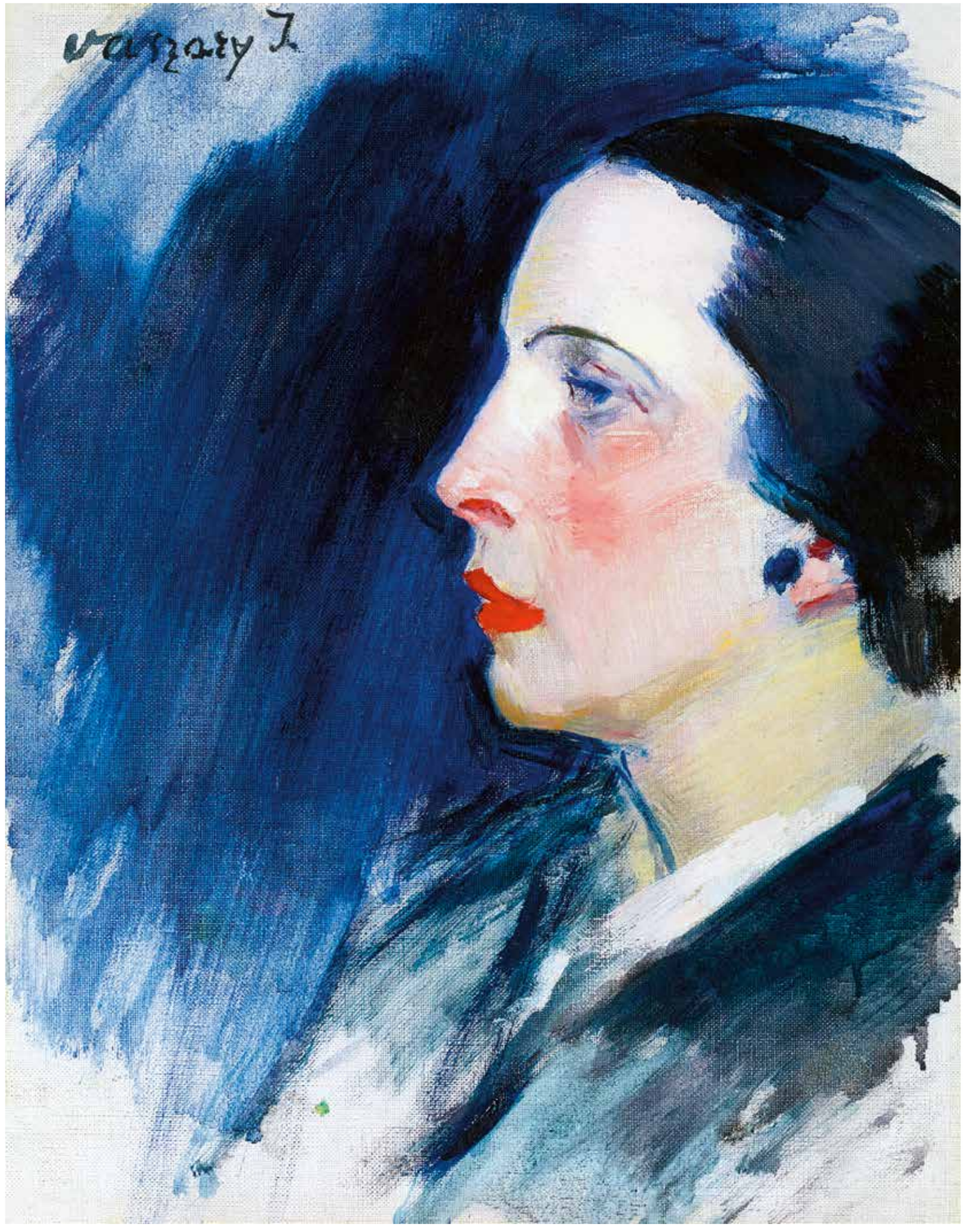
Kees van Dongen: Miss Franciaország, 1930,
Metropolitan Museum of Art, New York

Kees van Dongen: Arletty, 1931,
magántulajdon

Greta Garbo színésznő fotója

113 | Móricz Margit (Dombóvár, 1902-1990, Budapest)

Délutáni pihenő
Afternoon Rest

91x101 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Móricz M.

Kikiáltási ár: **4 400 000 Ft / 12 571 EUR**
Becsérték: **5 000 000 - 7 500 000 Ft**
Estimated price: **14 286 - 21 428 EUR**

Vaszary János: Női akt vázával, 1930-as évek, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

114 | Törzs Éva (Budapest, 1914-1987, Budapest)

Önarckép (Kilátás a műteremből), 1940 körül
Self Portrait (View from the Atelier), c. 1940

64,5x42 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Törzs Éva, Törzs É.

Kikiáltási ár: **440 000 Ft / 1 257 EUR**
Becsérték: **650 000 - 850 000 Ft**
Estimated price: **1 857 - 2 428 EUR**

115 | Gráber Margit (Budapest, 1895-1993, Budapest)

Építkezés, 1930 körül
Construction, c. 1930

53x76 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Gráber M

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **900 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 571 - 4 000 EUR**

116 | Kmetty János (Miskolc, 1889-1975, Budapest)

Nyári nap, 1920-as évek
Summer Day, 1920s

50x63 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kmetty

Kikiáltási ár: **2 200 000 Ft / 6 286 EUR**
Becsérték: **2 800 000 - 3 800 000 Ft**
Estimated price: **8 000 - 10 857 EUR**

Vörös Géza: Szentendrei részlet, 1930-as évek első fele, Ferenczy Múzeum, Szentendre

117 | Tscheligi Lajos
(Budapest, 1913-2003, St.Moritz, Svájc)

St. Moritz-i síelők
Skiers in St. Moritz

63x49,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
J. n. | Unsigned
Hátoldalon | Reverse: felragasztott életrajz

Kikiáltási ár: **140 000 Ft / 400 EUR**
Becsérték: **200 000 - 300 000 Ft**
Estimated price: **571 - 857 EUR**

Tscheligi Lajos arcképe

A Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár és Edvi Illés Aladár növendéke volt. 1957-ben Svájcba emigrált. Ezzel egy időben új stílusban kezdett dolgozni, melyet saját maga „metafizikai absztraktnak" nevezett el. 1943 óta vett részt tárlatokon. A hazai kiállítóhelyek mellett számos amerikai (Los Angeles, Rio de Janeiro) és európai (Zürich) városban szerepelt. 1958-ban tagja lett a párizsi Függetlenek Szalonjának, és 1964-től rendszeresen kiállított a párizsi Őszi Szalonban. Alkotásai világszerte megtalálhatóak különböző magángyűjteményekben, egy képét a berni Modern Múzeum őrzi.

118 | Basilides Barna (Ikervár, 1887-1959, Budapest)

Téli hangulat (Szánkózók)
Winter Mood (Sleighing)

51x61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Basilides Barna 1960

Kikiáltási ár: **1 000 000 Ft / 2 857 EUR**
Becsérték: **1 600 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **4 571 - 6 857 EUR**

119 | Kmetty János (Miskolc, 1889-1975, Budapest)

Táj verőfényben, 1940
Landscape in the Spotlight, 1940

32x48 cm
Akvarell, papír | Watercolour on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kmetty 940

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **750 000 - 800 000 Ft**
Estimated price: **2 143 - 2 286 EUR**

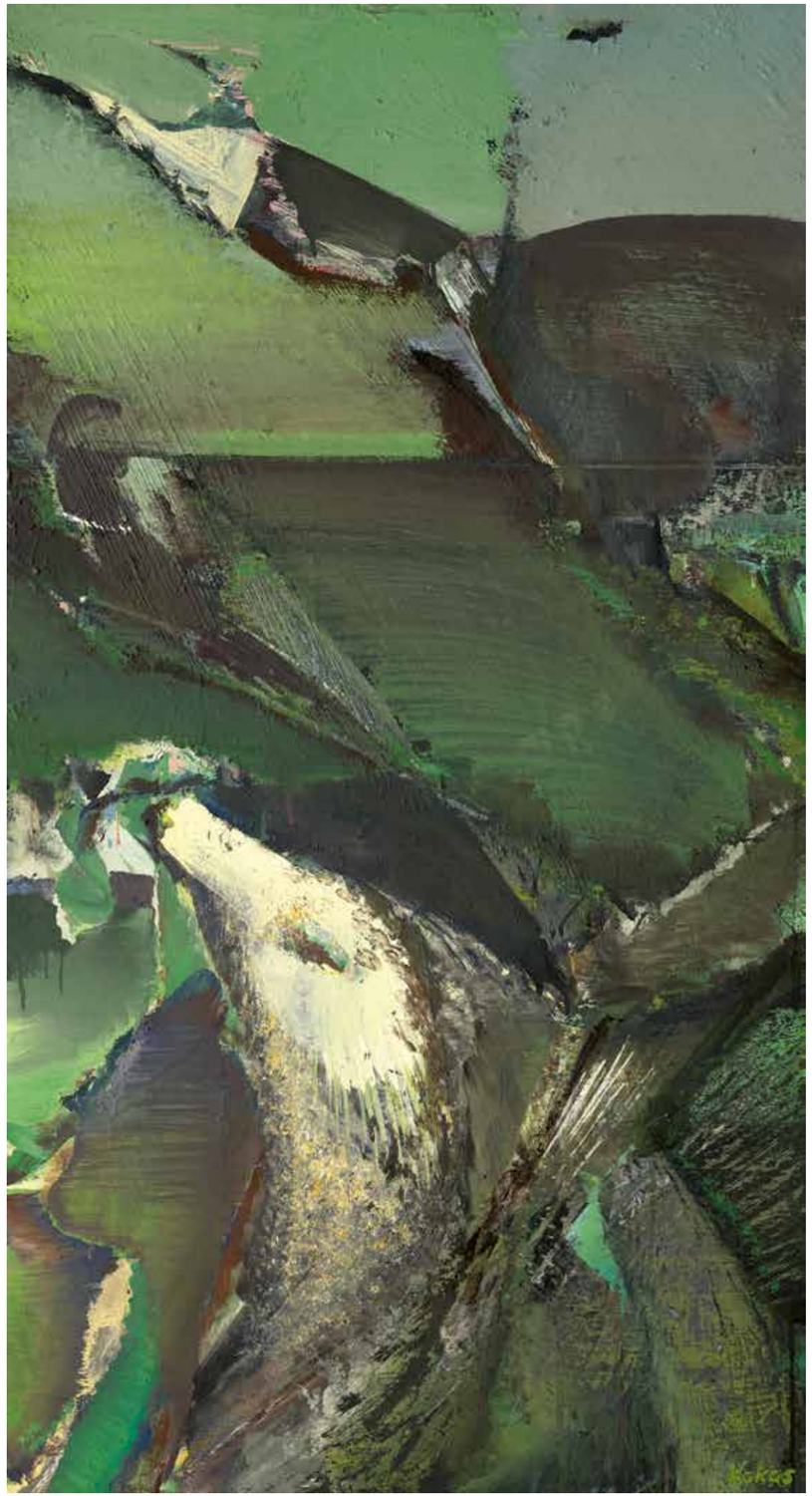

120 | Monostori Moller Pál (Szolnok, 1894-1978, Budapest)

Délutáni pihenő a kertben
Afternoon Rest in the Garden

44,5x53,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Monostori Moller Pál

Kikiáltási ár: **460 000 Ft / 1 314 EUR**
Becsérték: **550 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 571 - 2 000 EUR**

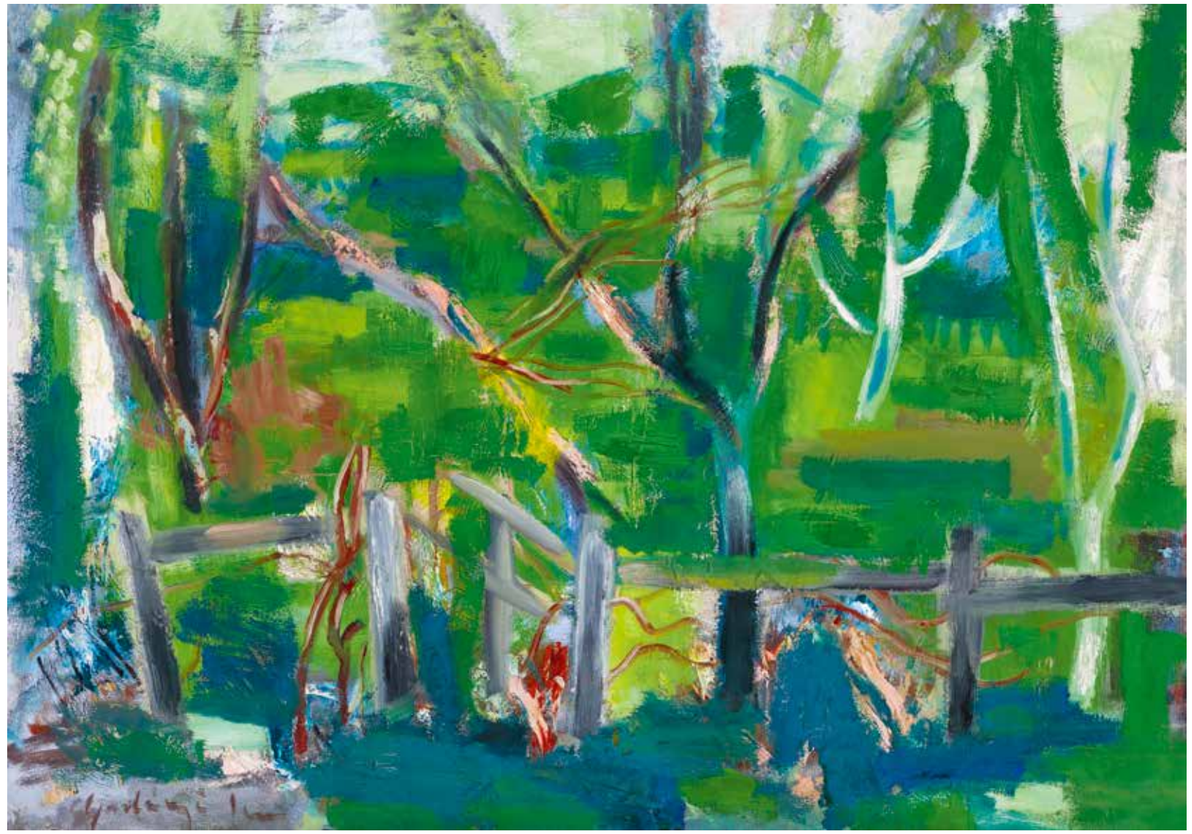

121 | Kokas Ignác (Vál, 1926-2009, Budapest)

Tavaszi ébredés, 1975
Spring Awakening, 1975

121x66 cm
Plextol, falemez | Plextol on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kokas
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: autográf felirat: Tavaszi ébredés

Kikiáltási ár: **700 000 Ft / 2 000 EUR**
Becsérték: **900 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 571 - 4 000 EUR**

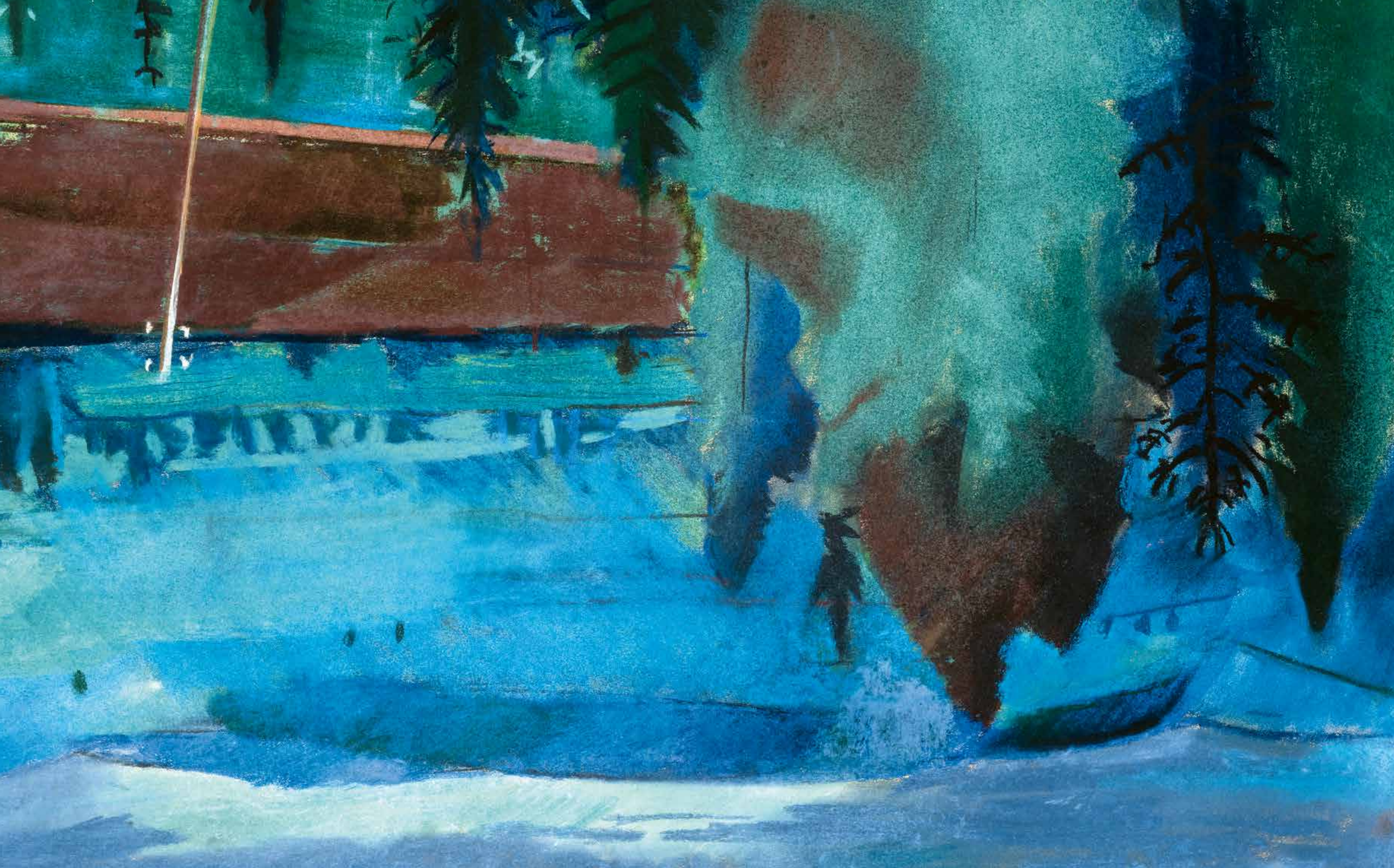

122 | Gadányi Jenő (Budapest, 1896-1960, Budapest)

Kertrészlet, 1950-es évek
Garden Detail, 1950s

59x84 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Gadányi Jenő

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 600 000 - 2 800 000 Ft**
Estimated price: **4 571 - 8 000 EUR**

123 | Bernáth Aurél (Marcali, 1895-1982, Budapest)

Azúrkék táj, 1928–1930 körül
Azure Landscape, c. 1928-1930

73x103 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: BA monogram

Kikiáltási ár: **16 000 000 Ft / 45 714 EUR**
Becsérték: **24 000 000 - 32 000 000 Ft**
Estimated price: **68 571 - 91 428 EUR**

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Rum Attila: Bernáth Aurél. Kossuth-Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009
- Végvári Lajos: Szőnyi István. Bernáth Aurél. Well-PRess, Miskolc, 2003
- Pataky Dénes: Bernáth Aurél. Corvina, 1972.
- ifj. Vayer Lajos: Bernáth Aurél kiállítása. Élet, 1939/46., 722–723.
- Kállai Ernő: Bernáth Aurél újabb munkái. Művészet, 1929, 241–252.
- XCIX/a. Csoportkiállítás. Bernáth Aurél, Bertalan Albert, Feszty Masa, Nagy Sándor, Rózsaffy Dezső, Simon György János és Zilzer Gyula festőművészek. Ernst Múzeum, Budapest, 1928.

Bernáth Aurél: Walchensee (Tóparti út), 1927, magántulajdon

Bernáth Aurél: Ősz, 1927, magántulajdon

Bernáth Aurél: Tópart fürdőházzal, 1920-as évek vége, magántulajdon

A TÜRKIZ FELFEDEZÉSE

Túlzás nélkül állítható, hogy a türkiz színt – legyen az zöldbe vagy kékbe hajló – Rippl-Rónai József fedezte fel a magyar festészet számára. Épp a frissen előkerült, ebben a katalógusban publikált női portréja jelzi, hogy már 1900 tájékán rátalált erre a különösen modern hatású színre; annyira megragadta kolorista képzeletét, hogy később számtalan festményén feltűnt, sőt, kaposvári otthonának falát is ilyenre festette. Ki más vitte volna tovább ennek a különös tónusnak az örökségét, mint Rippl-Rónai nagy tisztelője, földije, a másik páratlan színkultúrával rendelkező magyar festő, Bernáth Aurél. Mikor az avantgárdból kiábrándult fiatal Bernáth rátalált saját stílusára egy bajor tó partján az 1920-as évek közepén (*Starnbergi-tó*, 1926), azt éppen a türkiz különlegesen modern, északi szellemhez kötődő, borongósan metafizikus karakterével fejezte ki. A következő években a bajor Walchensee-sorozat vagy a fekete-erdei Titisee (talán itt készült a most vizsgált pasztell) kanyargós utakkal szabdalt, fenyőfás tájain teljesítette ki ezt a delikát színvilágot, a legszebb türkizekkel ajándékozva meg a magyar piktúrát.

ATMOSZFERIKUS CSODÁK

Az érett bernáthi festészet kristálytiszta, türkizes színeleménye tökéletesen rezonált a paszteltechnikára, aminek segítségével leginkább ki tudott bontakozni a bolyhosan puha festői poézis. Lázár Béla pontosan ragadta meg színvarázslatának nagyságát, mikor 1928-ban Bernáth bemutatta munkáit a pesti közönség előtt az Ernst Múzeumban: „Főleg az atmoszférikus csodák izgatják képzeletét, a színben pompás levegőhatások, a köd és pára tüneményei, melyeket hegyi vidékeken, tavak partján, tenger mellett figyelt meg. De nemcsak egyszerű megfigyeléseket ad, hanem azok monumentális felfokozását. Neki a világ létezik. Szikla és part, sétaút és virág, hegedű és tokja, parton merengő férfi és esti homályba elbújó szerelmes pár, minden valóság és minden színfolt igaz és egyszerű jelenség, de érzései mélységéből látományokká monumentalizálta őket, nem vesztették el sem súlyukat, sem anyagukat az atmoszféra burka alatt. Látományszerűvé válik nála a világ képzeletében. A szinek orchestrális kezelése csak alátámasztja a világ nagy szemmel való látását."

FINOM HANGULATOK

Csak a pasztellkréta tudja visszaadni az esőtől párálló északi táj hűvös, fenséges karakterét. A kígyózó országút, az őszi szántás és pár lombhullató fa barnája ellenpontozza az – örökzöldek sötétzöldjétől a távlatot teremtő türkizzöldekig és -kékekig tartó – domináns színskálát. Középen pedig vizuális csattanóként magasodik a fehérrel kihúzott villanypózna. Bernáth számára a kolorit nem önmagáért való, hanem a lélek mély érzéseinek kifejezőeszköze. Ahogy Vayer Lajos 1939-es recenziójában megállapította: „Szokás őt az impresszionista tradíciókat ápoló francia iskola legkiválóbb magyar képviselőjének tekinteni, a neoklasszikus, zárt formákkal és határozott vonalakkal dolgozó római iskolával, a római magyar akadémiából kikerült festőkkel szemben. (…) A neoklasszikus stílus festői problémáinak válságában a szín megváltó erejét hirdeti Bernáth Aurél pikturája. Ő nem az önmagáért való, hanem az őszinte érzéseket, nemes gondolatokat és finom hangulatokat kifejező színprófétája. Képei a tartalmi és formai szépségek harmóniájával hiányérzetek nélküli nyugodt gyönyörködésre késztetnek."

SZELLEMI VALÓSÁG

Az életmű csúcsán álló Bernáthot a hűvös szelek, az északi tájak hűvös tónusai tartották lázban, az a kolorit, ami illett férfiasra hangolt vizuális költészetének különös atmoszférájához. „Nem a kép tárgya a fontos – mondta –, hanem a szellemi valóság, amely általa testet öltött." Ahogy értő pályatársa, Kállai Ernő magyarázta alkotásmódját 1929-ben: „A formák szorosan egymásba öltött síklapok módjára terülnek szét a képen, akár háztetőn a cseréptéglák. Ez a váz a látszat legtávolabbi pontjait is oldhatatlanul, szilárdan beleágyazza a homloktérbe. Ahol a vízió határtalan távolságok látszatát kelti, ott is érezzük a képsíkkal való szerkezetes kapcsolatot és ez az összefüggés izmos feszültséget, támasztó, egybefoglaló rendet teremt a képben, akárcsak az expresszionizmus idejéből való alkotásokon. De Bernáth a képfelületnek ez az önálló éltű, szerkezetes foglalatát kimentette az absztrakciók elerőtlenedett általánosításaiból. Megtöltötte határozott tartalommal, a természet ezer arcú jelenségeivel."

Rippl-Rónai József: Szobarészlet, 1910, Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár

124 | Hoffmann Elemér (Budapest, 1906-1976, Ibiza)
Hory Elemér

Montmartre-i részlet (Párizs)
Detail of Montmartre (Paris)

29,5x40 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: E.F.Hory Hofman
Hátoldalon | Reverse: sajátkezű dedikálás

Kikiáltási ár: **400 000 Ft / 1 143 EUR**
Becsérték: **600 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 571 EUR**

125 | Hoffmann Elemér (Budapest, 1906-1976, Ibiza)
Hory Elemér

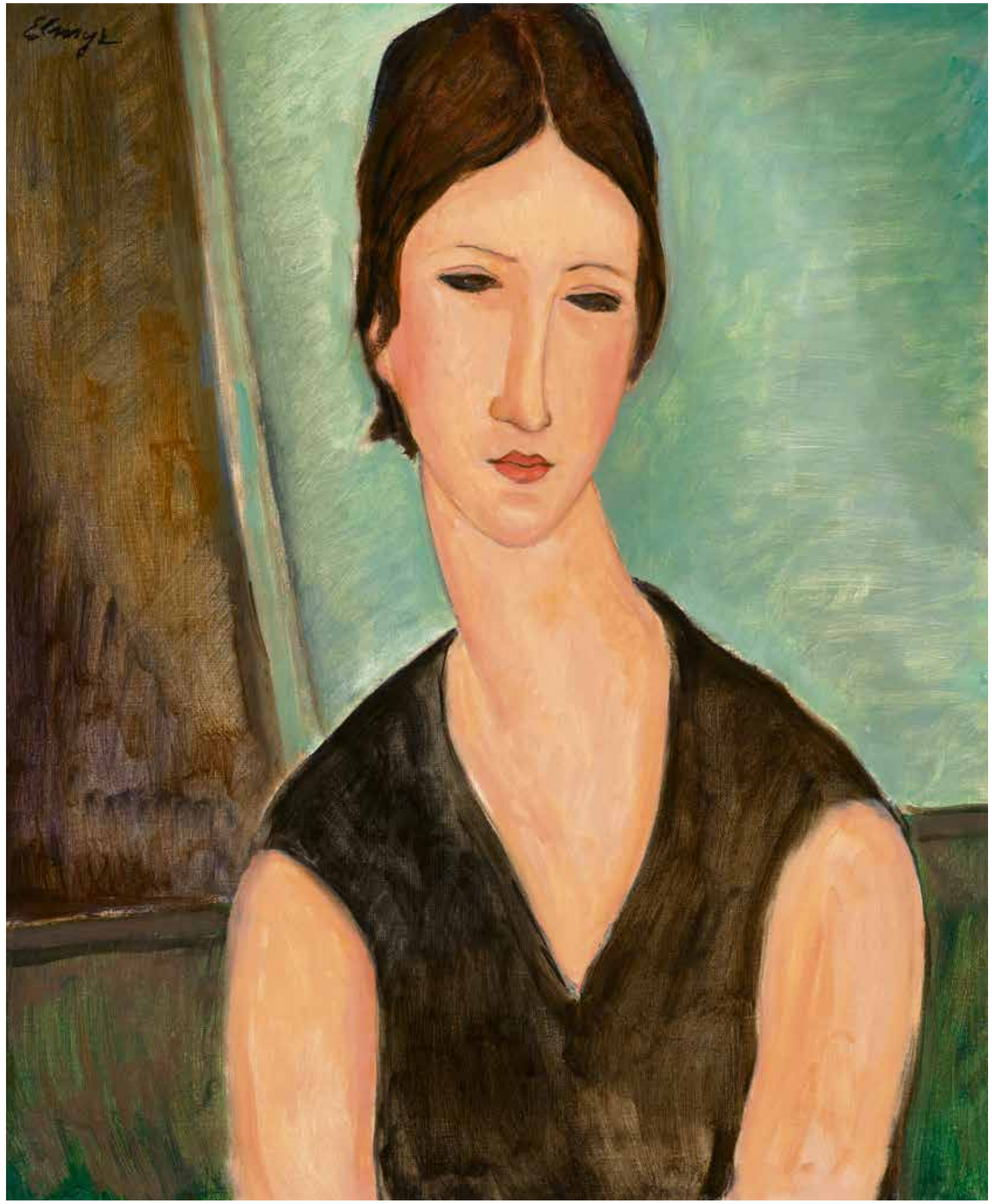
Fiatal hölgy (Modigliani stílusában)
Young Lady (Hommage a Modigliani)

61x50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Elemyr

Kikiáltási ár: **700 000 Ft / 2 000 EUR**
Becsérték: **1 000 000 - 2 000 000 Ft**
Estimated price: **2 857 - 5 714 EUR**

Hory Elemér műtermében

126 | A.Tóth Sándor (Rimaszombat, 1904-1980, Pápa)

Párizsi utcarészlet
Parisian Street

64x49 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: A. Tóth S. Paris

Kikiáltási ár: **1 600 000 Ft / 4 571 EUR**
Becsérték: **2 000 000 - 3 600 000 Ft**
Estimated price: **5 714 - 10 286 EUR**

A. Tóth Sándor: Önarckép, 1929,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

A. Tóth Sándor: Vízhordó, 1929, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

A.Tóth Sándor: Bábjátékos,
1931, magántulajdon

127 | Jancsek Antal (Budapest, 1907-1985, Budapest)

Porte Saint-Denis hóesésben
Porte Saint-Denis in Snowfall

60x81 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Jancsek A.

Kikiáltási ár: **340 000 Ft / 971 EUR**
Becsérték: **600 000 - 850 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 428 EUR**

128 | Molnár C. Pál (Battonya, 1894-1981, Budapest)

Milánói dóm (Múlt és jelen)
Milan Cathedral (Past and Present)

52x58,5 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **480 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 371 - 2 000 EUR**

129 | Basch Andor (Budapest, 1885-1944, Budapest)

Délutáni tea, 1941
Afternoon Tea, 1941

24x33 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Basch 41

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **700 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **2 000 - 2 571 EUR**

130 | Barta Ernő (Székesfehérvár, 1878-1956, Budapest)

Kislány tükör előtt (Szolnoki műterem), 1910 körül
Little Girl in front of a Mirror (Studio in Szolnok), c. 1910

60x50,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Barta E.

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 300 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 3 714 EUR**

Fényes Adolf: Egy legény meg egy leány, 1904, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

131 | Koszta József (Brassó, 1861-1949, Budapest)

Leány cicával
Little Girl with Kitty

60,5x52 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Koszta

Kikiáltási ár: **6 500 000 Ft / 18 571 EUR**
Becsérték: **8 000 000 - 12 500 000 Ft**
Estimated price: **22 857 - 35 714 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Tarján Jenő gyűjteményében
- Egykor pécsi magángyűjteményben

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Dévényi Iván: A színek hatalma, Műgyűjtő, 1970/4, 11.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

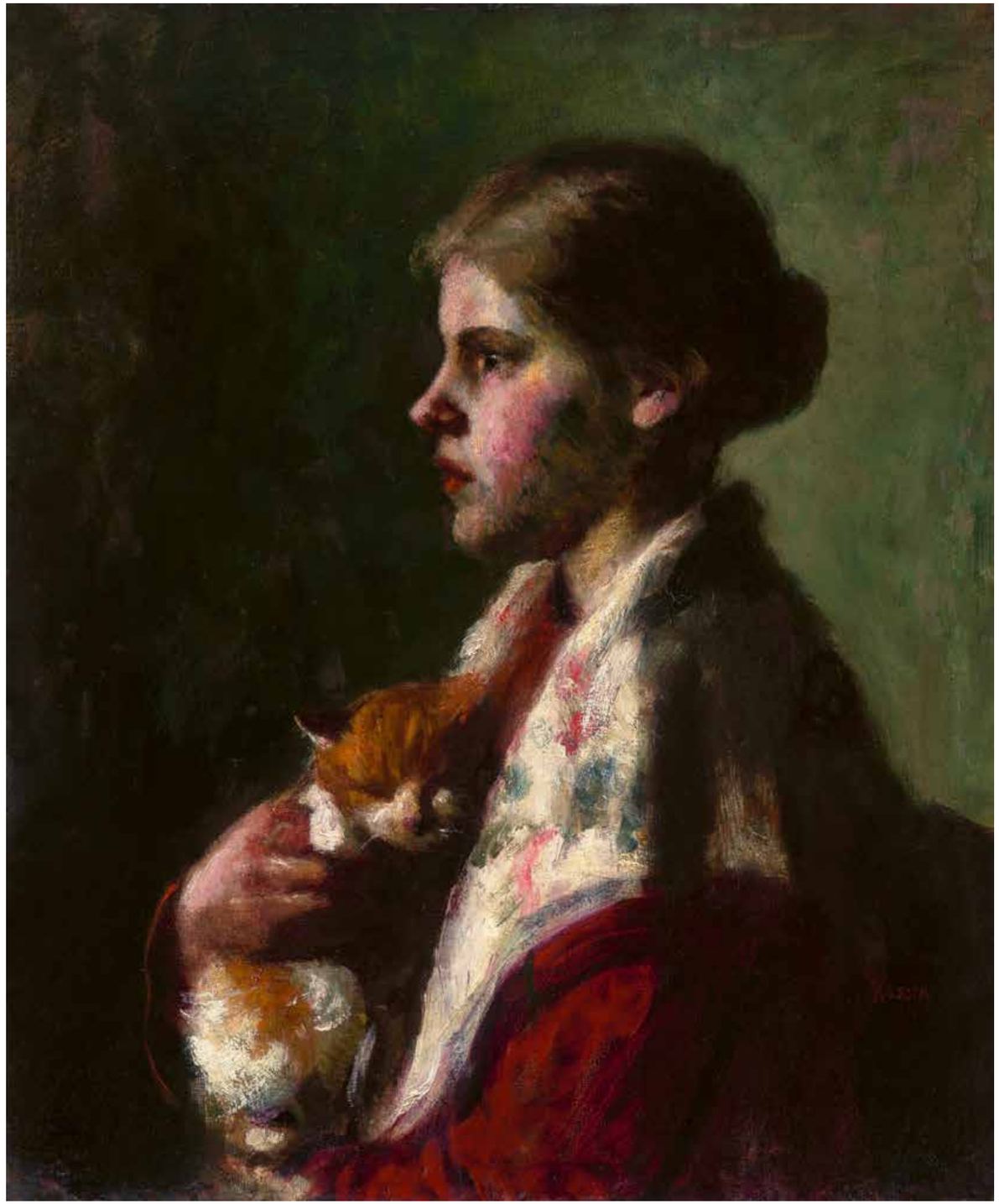
- Szinyei Merse Anna: Koszta József 1861–1949. élete és művészete a dokumentumok tükrében. Kogart, Budapest, 2014.
- Egri Mária: Koszta József. Corvina, Budapest, 1989.
- Bényi László: Koszta József 1861–1949. Szentes, 1976.
- Dévényi Iván: A színek hatalma, Műgyűjtő, 1970/4, 11–12.

Berthe Morisot: Lány macskával, 1892, magántulajdon

Pierre August Renoir: Lány macskával, 1881, magántulajdon

BENSŐSÉGES SZÉPSÉG

A reneszánszból ismerős módon profilba állított hamvas fiatal menyecske a kép szélén túli messzeségbe néz. Jobbjával szívére szorítja a békésen szunnyadó kismacskát. A lélek húrjain játszó, bensőséges szépségtől sugárzó portré Koszta József egyik legcsodálatosabban megfogalmazott képmása. A festő egy szoba félhomályos, zárt terében ültette le modelljét. Más festők páriányították volna a harsány fényáradatot, de ő a bensőséges hangulatú, simogató árnyékokat választotta. A leányhoz bújó kiscica meghitt melegségét ismétli az ecsetkezelés elomló, bolyhos, simogató karaktere. Jól tudjuk, hogy Koszta József női portréihoz modellként hol hűséges párját, Annuskát kérte fel, hol különféle menyecskéket a környező tanyavilágból. Az aukcióra kerülő kép valószínűleg szintén egy fiatal parasztleány. Pisze orra és élesen metszett szája alapján alighanem azonos a *Kislány kakassal* című, 1920-as évekbeli kép megkapó, pirosló arcú modelljével.

MAGYAR PIKTÚRA

Koszta a modern művészet ikonjához, Gauguinhoz hasonlóan elvonult a civilizáció elől, de nem Tahitire, hanem a magyar pusztára. Hiszen csak ott tudta megteremteni az „igaz magyar piktúrát". A „magyar piktúrán" a kor nyelve az ízes, pasztózus, nagyformátumú, a magyar termőföld és a paraszti kultúra televényéből kisarjadó unikális festészetet értette, amit az olyan, rokonítható szellemiségű alkotók is képviseltek, mint Nagy István vagy Rudnay Gyula. „A piktor, aki nem a természetben, mélyen a földben gyökerezik, az nem az igazi. A kiagyalt kép sosem lehet jó, technikailag tán érdekes, de nincsen igazi súlya" – vallotta Koszta. A századelő értette szellemi törekvéseit és értékelte kivételes koloritját. A modern színkezelés ünnepelt nagymestere, Szinyei Merse Pál például mindvégig fenntartott maga mellett egy helyet a ritkán felbukkanó kollégа számára a Japán kávéház művészasztalánál. De hasonlóan lelkesedett Koszta mélyzengésű, drámai festészetéért az avantgárd művészet fejedelme, Kassák Lajos is.

KIVILLANÓ FEHÉR

A velencei reneszánsz festőket idéző drámai sötét háttérből szinte lámpással megvilágítva ragyog ki a virágos vállkendő fehérje. „A fehér nem szín" – idézte Koszta első monográfusa, Bényi László egy festőkolléga csipkelődő megjegyzését, amint megállt egyik képe előtt. Márpedig ha valakinél a fehér kardinális szerepet játszik a színpalettán, az éppen Koszta József. A vaskos, bolyhos festékpászmák elomló, sötétlő felületéből kiviláglanak a világos foltok. „Hallom néha – meséli Koszta –, hogy transzponálom képeimen a színeket. Csodálkozom rajta, ha azt mondják, hogy nem olyan a kép, mint ahogy a természetben van. Pedig én csak azt csinálom, ami ott van! Persze nem szoktam nézni a részleteket, hanem az egészet. Nem egy színt, egy tónust külön, hanem együtt a mellette lévővel. Így aztán az ég néha azért sötétebb, hogy a fehér fal, amelyre rásüt a nap, »kibiceljen«."

ÜNNEP A SZEMNEK

A népszerű kompozícióból Koszta több, nagyon hasonló variációt is festett. A most vizsgált változatot a Műgyűjtő folyóirat fekete-fehér fotón reprodukálta 1970-ben, a neves Tarján Jenő-gyűjteményt bemutató, Dévényi Iván által írt tanulmány mellett, *Nói fej macskával* (képalá), illetve *Kislány macskával* (tanulmányszöveg) címmel. Dévényi pontosan elemezte 20. századi magyar remekműveket felvonultató kollekció karakterét: „Tarján Jenő szívéhez elsősorban azok a művészek állnak közel, akiknek munkái derűs, harmonikus életérzést sugároznak, s ennek megfelelően élénk, vidám, világos koloritúak. A gyűjtemény tulajdonosa Delacroix-val vallja, hogy a képnek »ünnepnek kell lennie a szem számára«, s egyetért a francia romantikus mester egy másik kijelentésével is: »Az általános véleménnyel szemben azt állítom, hogy a színnek sokkal titokzatosabb és talán nagyobb hatalma van, mint a rajznak; a szín úgyszólván tudattalan mélységeink hatása ránk«."

A TARJÁN GYŰJTEMÉNY KINCSEI

Tarján Jenő a szocializmus idejének tipikus gyűjtője volt: maszek munkákból meggazdagodó „vállalkozó" egy magánvállalkozásokat tiltó korszakban, aki tetemes vagyona jelentős részét az alacsony árakat tartó, államosított műtárgypiacon költötte el. (Másik felét pedig a félillegalitásban működő, műértők közötti magántranzakciók és cserék világában.) Így tehetett szert olyan mesés műgyűjteményre, aminek rangos alkotásai ma már az aukciók sztárjai. Olyan főműveket őrzött egykor a Tarján Gyűjtemény, mint Csontvárytól a *Holdtölte Taorminában* (1901), Ferenczy Károlytól a *Nagybányai református templom* (1903), Vaszary Jánostól a kapitális *Beszélgetők* (1909), vagy az épp a közelmúltban közgyűjteménybe került, *Medgyessy Ferenc mintázza Rippl-Rónai szobrát* című kukoricás Rippl-Rónai (1913). A biztos szemmel és kiváló ízléssel választó Tarján kollekciója méltó környezetet biztosított Koszta portréjának.

REMEKMŰVEK AZ EGYKORI TARJÁN GYŰJTEMÉNYBEN

Vaszary János: Beszélgetők, 1909, magántulajdon

Ferenczy Károly: Templom, 1903, magántulajdon

Csontváry Kosztka Tivadar: Holdtölte Taorminában, 1901, magántulajdon

132 | Batthyány Gyula (Ikervár, 1887-1959, Budapest)

Barátság (A papagáj)
Friendship (The Parrot)

43,5x30 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Batthyány

Kikiáltási ár: **1 400 000 Ft / 4 000 EUR**
Becsérték: **1 500 000 - 2 200 000 Ft**
Estimated price: **4 286 - 6 286 EUR**

133 | Faragó Géza (Budapest, 1877-1928, Budapest)

A beteg világirodalom - György király, mint Hamlet
The Sick World Literature - King George as Hamlet

46x33,5 cm
Vegyes technika, karton| Mixed technique on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Faragó Géza
Hátoldalon | Reverse: Ernst Múzeum aukciós címke 1668-as számmal
Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on reverse: Faragó Géza
King George mint Hamlet

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **750 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **2 143 - 2 857 EUR**

134 | Marosán Gyula (Budapest, 1915-2003, Toronto)

Absztrakt kompozíció
Abstract Composition

21,5x30 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **280 000 Ft / 800 EUR**
Becsérték: **440 000 - 600 000 Ft**
Estimated price: **1 257 - 1 714 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Zemplényi Magda hagyatékában

135 | Bak Imre (Budapest, 1939-)

Nap-Madár-Arc, 1976
Sun-Bird-Face, 1976

44,5x61 cm
Szitanyomat, papír | Screen print on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bak/76

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **400 000 - 800 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 2 286 EUR**

136 | Altorjai Sándor (Maklár, 1933-1979, Szigliget)

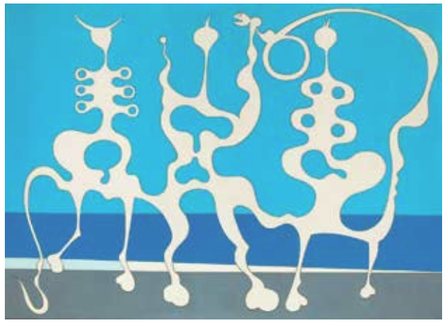
Laokoon
Laokoon

73,5x102 cm
Ipari zománcfesték, papír farostra kasírozva | Mixed tachnique, paper on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **2 600 000 Ft / 7 428 EUR**
Becsérték: **3 500 000 - 6 500 000 Ft**
Estimated price: **10 000 - 18 571 EUR**

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Altorjai Sándor (1933–1979). Műcsarnok–Első Magyar Látványtár–
MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, Budapest, 2003.

Korniss Dezső: Laokoon (Küzdés) II., 1949, magántulajdon

ABSZURD NEOAVANTGÁRD

Altorjai Sándor különös, egyéni univerzumot teremtett a 20. századi magyar képzőművészetben, ami egyszerre kötődött a kor egyetemes tendenciáihoz, a pop arthoz, a Nouveau Réalisme-hoz és a konceptualizmushoz, illetve a hazai közeghez, a szürnaturalizmushoz, az Aczél-korszak abszurd művészetirányítási szisztémájához, a Balatonhoz és a Káli-medence dombjaihoz. Altorjai végzett gyógyszerészként választotta – mint Csontváry – a művészeti pályát az 1950-es években. Olyan későbbi neoavantgárd alkotókkal tanult együtt a Képzőművészeti Főiskolán, mint Nádler István, Konkoly Gyula vagy Bak Imre. Szabó Ákossal való barátsága révén 1964 környékén alakította ki szürnaturalista-jellegű festői nyelvét, amibe pop artos gesztusokat vegyített. (Ebből született meg a *Süllyedek felfelé* című hatalmas montázsképe, ami a magyar neoavantgárd egyik főműve.) A szürrealizmus abszurd humorára fogékony, önironikus énje különös, bohém ízt adott művészetének. Még a neoavantgárd közönséget is meglepte, mikor 1971-es kiállításán – miközben Erdély Miklós barátja felolvasta a *Gyagyaista kiáltvány*t – kamillába mártott vattát szolgáltak fel.

LAUTRÉAMONT BONCASZTALA

Altorjai továbbgondolta a magyar szürnaturalizmus jellegzetes, csurgatással, cuppantással, megfolyatással és visszakaparással kialakított, artisztikus kifejezésmódját. A Max Ernst-i szürrealista eszköztárból származó technikát átitatta eredendően dadaista, a véletlennek nagy szerepet hagyó gondolkodásmódjával. (Szemben Csernus Tibor távolságtartó, bernáthi eleganciájával.) A különböző hatásoknak – a szigligeti „boncasztalon" történő – véletlenszerű találkozásból született meg altorjai univerzumának főszereplője, az Übü királyt idéző Gyagya bácsi. A most vizsgált kép az 1970 körül született, imbolygó, absztrahált szürnaturalista alakzatokat kombináló „Gyagya bácsis ciklus" körébe tartozik. Hasonló képszerkesztési elvek mentén épül fel, mint a híres *Bon jour Monsieur Altorjai, mondá Gyagya bácsi és jól fejbehúzta tanítványát* (1970 körül), ami a szürrealisták spontán kialakuló, biomorf alakzatait ütközteti Courbet híres klasszikusával (*Bonjour, Monsieur Courbet!*, 1854).

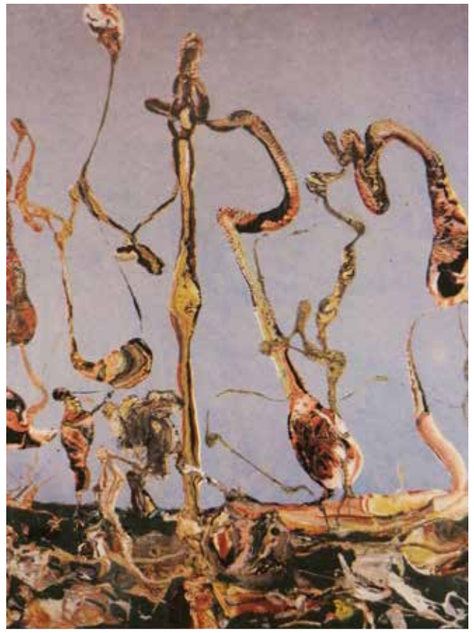
CSURGATÁS AZ ŰRBEN

Altorjai – Baranyay Andrásnak küldött 1964-es levelében – írta le sajátos eljárásmódját: „hígan-folyós olajfestéket készítek, amiből »tócsákat« csinálok a vásznon, gyufaszállal vezetve az egyes színeket". Ennek a szürnaturalista gesztusnak a nyomait látjuk a most vizsgált képen is, a feketék, narancsok, pirosak és sárgák egymásra rétegzett, fodrosan rovátkolt, megfolyatott formáiban. A márványos felületű biomorf alakzatok tekeregnek a kép felületén, elvékonyodó csápokkal egymáshoz kötve. A lebegő plazma idomok környezetét a testetlen, világos türkiz űr és az alul gomolygó barnás foltok töltik ki. A kép bal oldalán, egy apró, fejjel lefelé zuhanó emberi figura sziluettje változtatja csak át a – lépték nélküli – teret égbolttá és földi tájjá. De ez az Altorjaira jellemző, kétértelmű, nehezen megfogható módon történik, ahogyan Kovalovszky Márta írta stílusáról: „egyidejűleg sikerült biztosítani a formák szeizmográfszerű rebbenékenységét és érzékenységét, elővarázsolnia a festékanyagból a színek márványosan kavargó arabeszkjeit és végül megadni a formák bizonytalan, sejtésszerű, a valósággal a képzeletbe, az álomba átcsúszó, többértelmű jelentését."

GONDOZOTT ÉLETMŰ

Bár az élete során különféle betegségekkel küzdő Altorjait korán elragadta a halál, életműve gondos kezek közé került. Ennek köszönhetően rendeztek műveiből nagy kiállítást a Műcsarnokban 2003–2004-ben, bemutatva – a neoavantgárd kánonba illeszthető művei mellett – a Képcsarnok számára készített „háziipari absztrakciójának" termékeit is. A tárlathoz készült katalógusban méltatta egyedi értékeit Pataki Gábor: „Művészete bizonyító erejű példa arra, hogy Magyarországon, illetve Közép-Európában minden represszió s elzártság ellenére univerzális jelentőségű életművek születhettek az 1960–70-es években. Alkukat nem ismerő, etikus személyiségének vállalása s annak műveibe való transzponálása úgyszintén egyedivé, rendkívüli értékűvé teszi művészetét."

Rieder Gábor

Altorjai Sándor: Bon jour Monsieur Altorjai, mondá Gyagya bácsi és jól fejbehúzta tanítványát, 1970 körül, magántulajdon

Max Ernst: A horda, 1927, magántulajdon

137 | Aknay János (Nyíregyháza, 1949-,)

Szentendrei emlék, 2017
The Memory of Szentendre, 2017

90x100 cm
Akril, vászon | Acrylic on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ligatúra

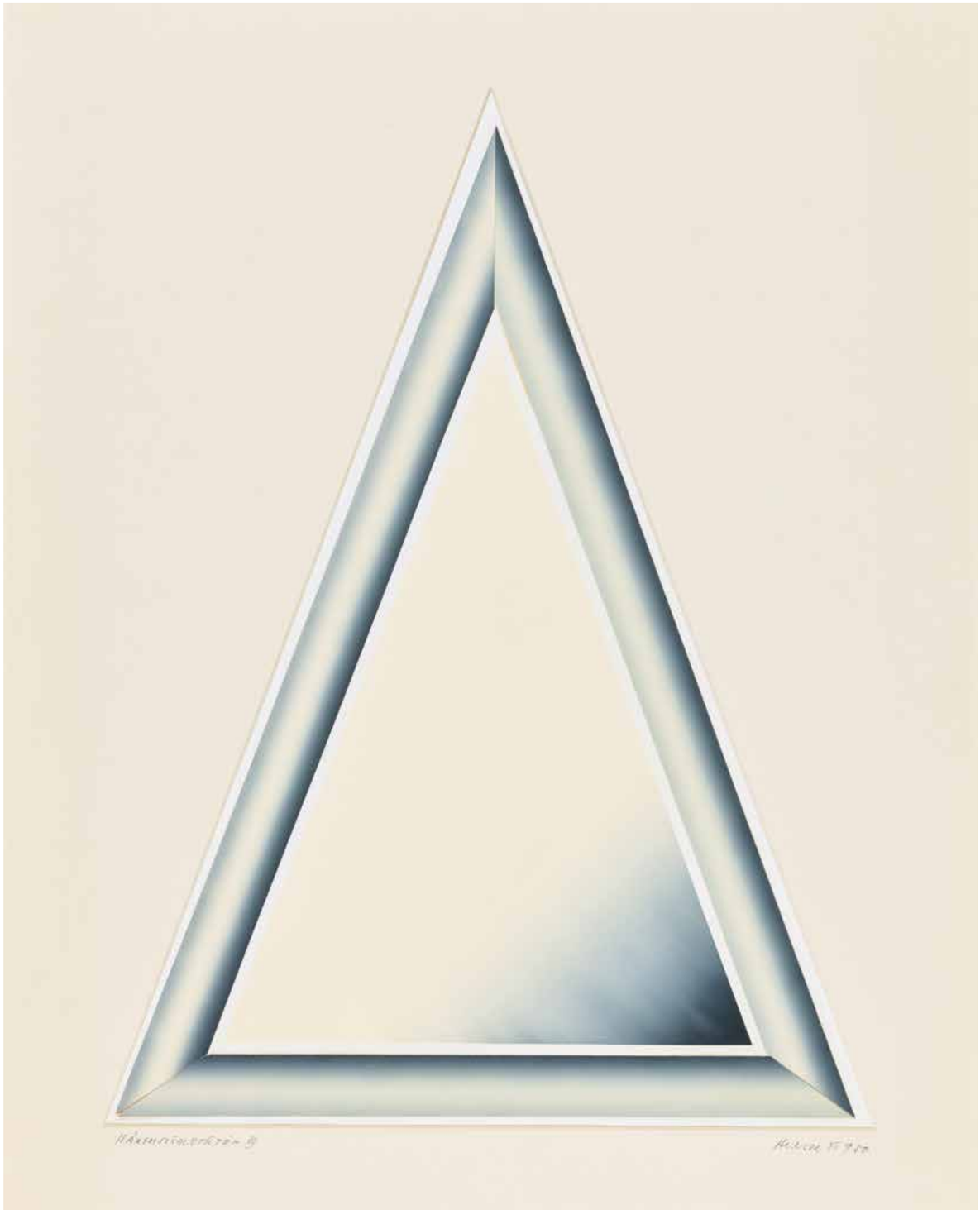
Kikiáltási ár: **480 000 Ft / 1 371 EUR**
Becsérték: **550 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 571 - 2 000 EUR**

138 | Hencze Tamás (Szekszárd, 1938-2018, Budapest)

Háromszögletű tér III., 1980
Triangular Space III., 1980

100x80 cm
Ofszetfesték, karton | Offsetpaint on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Hencze T. 1980
Jelezve balra lent | Signed lower left: Háromszögletű tér III.

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 500 000 - 2 000 000 Ft**
Estimated price: **4 286 - 5 714 EUR**

139 | Wágner Géza (Gömörnyilas, 1879 - 1939, Székesfehérvár)

Balaton vitorlással
Lake Balaton with Sailboat

48x64,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Wágner Géza

Kikiáltási ár: **180 000 Ft / 514 EUR**
Becsérték: **240 000 - 360 000 Ft**
Estimated price: **686 - 1 028 EUR**

140 | Czene Béla (Isaszeg, 1911-1999, Budapest)

Szüret, 1969
Harvest, 1969

62x114 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Czene Béla 1969

Kikiáltási ár: **1 000 000 Ft / 2 857 EUR**
Becsérték: **1 800 000 - 2 800 000 Ft**
Estimated price: **5 143 - 8 000 EUR**

141 | Ősi László (Budapest, 1947-)

Megfontolt döntés, 2021 (A végtelen történet része)
Considered Decision, 2021 (Neverending Story)

70x100 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Ősi L. 2021

Kikiáltási ár: **700 000 Ft / 2 000 EUR**
Becsérték: **1 000 000 – 1 600 000 Ft**
Estimated price: **2 857 – 4 571 EUR**

142 | Szóbel Géza (Révkomárom, 1905-1963, Párizs)

Jégzajlás, 1962 körül
Debacle, c. 1962

55x69,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Géza Szóbel

Kikiáltási ár: **1 000 000 Ft / 2 857 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 2 600 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 7 428 EUR**

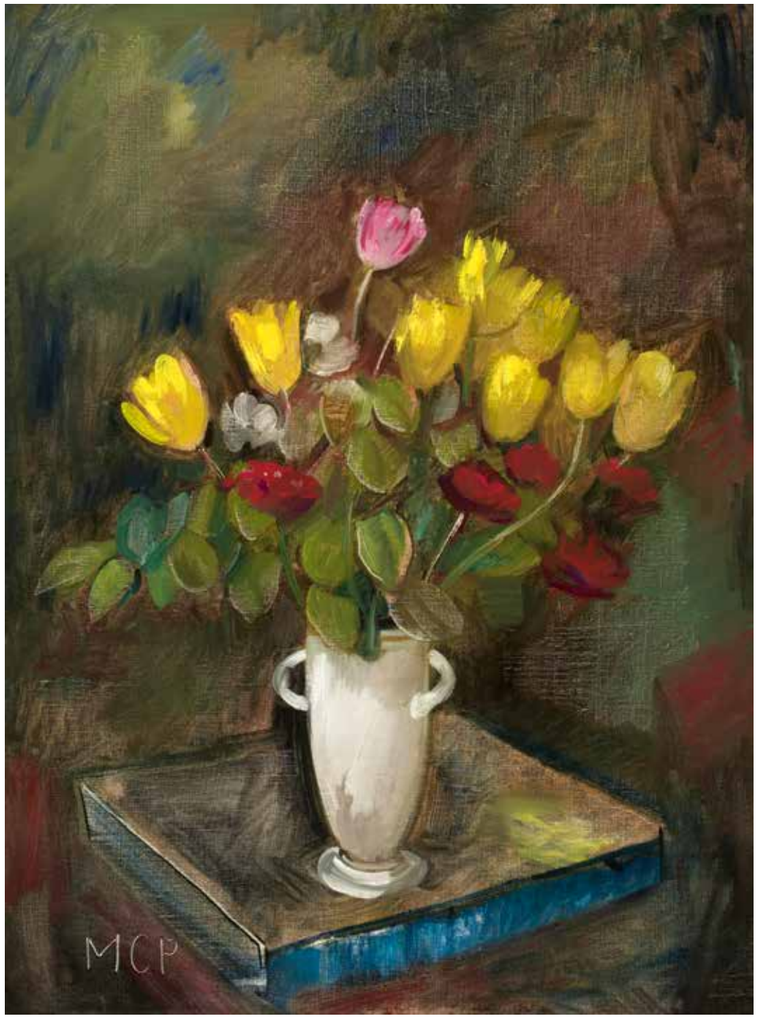

143 | Crouy-Channel László (Ipolyszécsénke, 1885-1945, Budapest)

Vándorok
Wanderers

62x80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Crovy

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 500 000 - 2 000 000 Ft**
Estimated price: **4 286 - 5 714 EUR**

144 | Molnár C. Pál (Battonya, 1894-1981, Budapest)

Sárga tulipánok
Yellow Tulips

80x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: **380 000 Ft / 1 086 EUR**
Becsérték: **420 000 - 640 000 Ft**
Estimated price: **1 200 - 1 828 EUR**

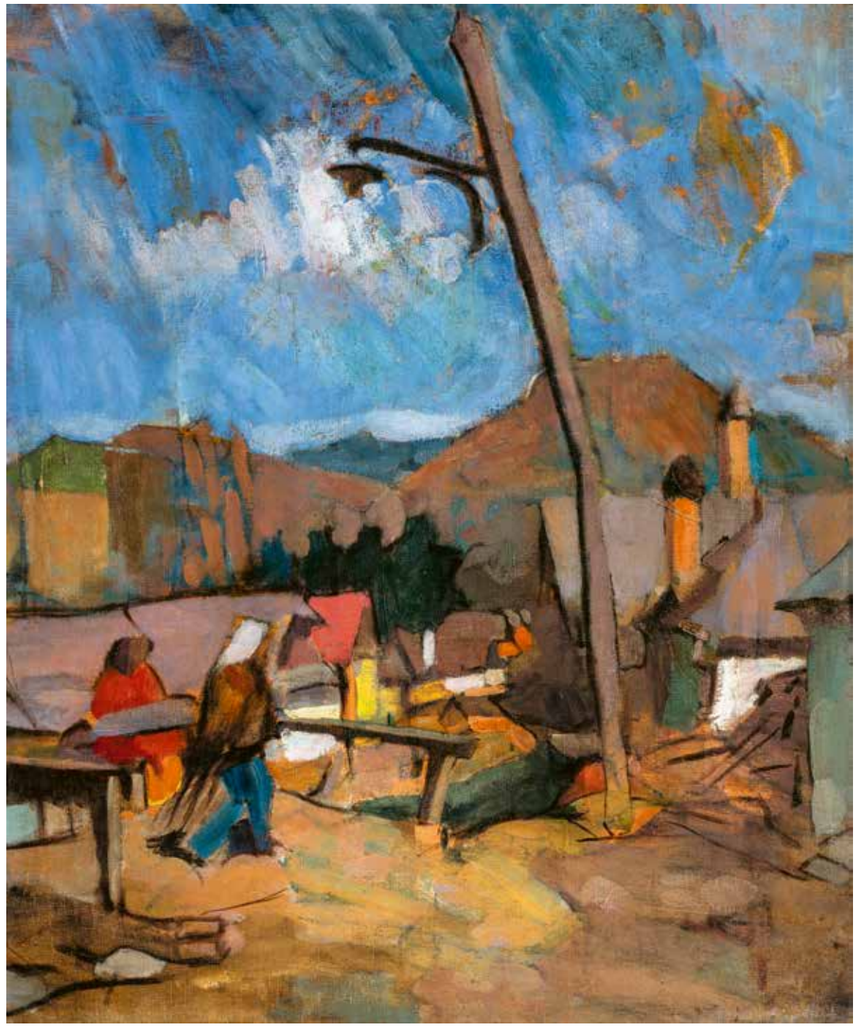

145 | Boldizsár István (Orosháza, 1897-1984, Budapest)

Színes virágok vázában, 1967
Colorful Flowers in vase, 1967

65x50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Boldizsár 1967

Kikiáltási ár: **220 000 Ft / 628 EUR**
Becsérték: **260 000 - 400 000 Ft**
Estimated price: **743 - 1 143 EUR**

146 | Nagy Oszkár (Magyarpecska, 1883-1965, Nagybánya)

Felsőbánya őszi napsütésben
Felsőbánya in Autumn Sunlights

70x58 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **750 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 143 - 3 428 EUR**

147 | Kövér Gyula (Verpelét, 1883-1950, Helsinki)

Körmöcbánya (Kremnica) látképe, 1910-es évek
View of Kremnica, 1910s

81x100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve középen lent | Signed lower centre: Kövér Gyula

Kikiáltási ár: **1 000 000 Ft / 2 857 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 1 900 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 5 428 EUR**

Körmöcbánya látképe korabeli képeslapon, 1910-es évek

Károly Róbert Körmöcbányán vert aranyforintja

Mátyás király Körmöcbányán vert aranyforintja

148 | Pólya Tibor (Szolnok, 1886-1937, Szolnok)

Kertrészlet, 1910 körül
Detail of a Garden, c. 1910

86x77 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Pólya T.

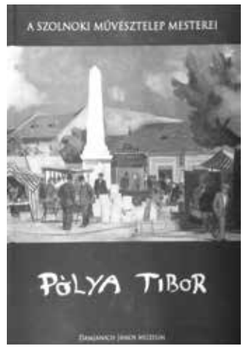
Kikiáltási ár: **12 000 000 Ft / 34 286 EUR**
Becsérték: **14 000 000 - 20 000 000 Ft**
Estimated price: **40 000 - 57 143 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar Festészet 1892-1919. Szerk. Kieselbach Tamás. Budapest. 2003. 753. kép 498 o.
- Csiszár Róbert Péter: Pólya Tibor. A Szolnoki Művésztelep mesterei. Damjanich János Múzeum, Szolnok, 2017, 10. kép

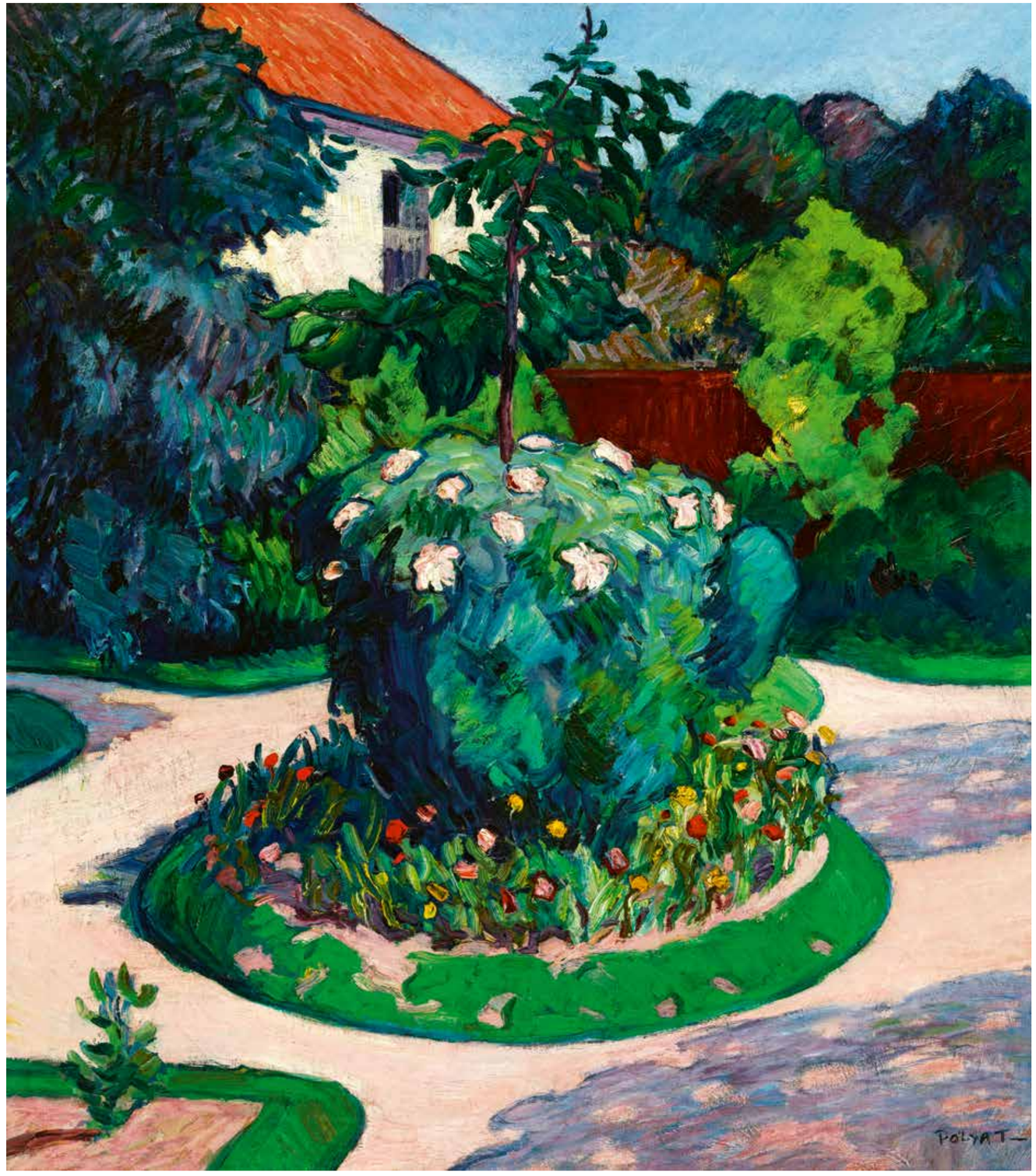
IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. Szerk.: Passuth Krisztina–Szücs György–Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, 2006.
- Csiszár Róbert Péter: Pólya Tibor. A Szolnoki Művésztelep mesterei. Damjanich János Múzeum, Szolnok, 2017.

Csiszár Róbert Péter: Pólya Tibor.
Damjanich Múzeum, Szolnok, 2017.

Perlrott Csaba Vilmos: Park, 1916, magántulajdon

Berény Róbert: Parkrészlet, 1909, magántulajdon

MODERN SZÍNPALETTA

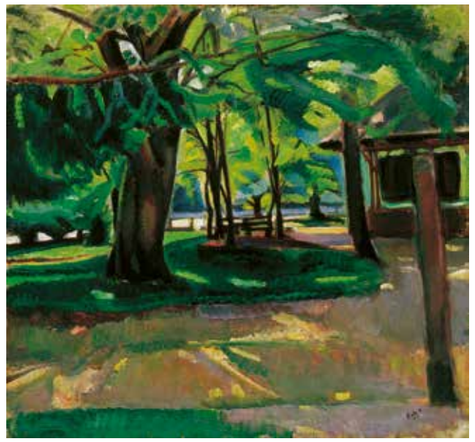
Vitális energiáktól kicsattanó nyári kert, gondos kezű kertészek által karban tartva. Pólya Tibor engedte, hogy tomboljanak a modern, fauve-os színhatások. A festmény közepén egy nagy odafigyeléssel kialakított kerti sziget látható: vékony gyümölcsfa köré ültetett, dús bokorrá sűrűsödő rózsaszínű babarózsák, körülöttük sárga és piros tulipános ágyás, gyepkaréjjal. Az életteli nedvzöldekhez vad rózsaszínnel festett kerti utacskák járulnak, az impresszionista színtörvényeket idéző lila árnyékokkal. A háttérben félárnyékos fák, egy különös, meleg barna palánkkerítés és egy fehér falú, naptól ragyogó cseréptetejű villaépület. Perlrott Csaba Vilmos festett ilyen örvénylő fauve-os expresszivitással kerteket az 1910 körüli esztendőkben, de joggal merül fel Iványi Grünwald Béla Kecskeméti kaszinó parkja (1912 körül) is párhuzamként.

Pólya Tibor: Parkrészlet, 1910 körül, magántulajdon

HUMORISTA SZEREP

Pólya a korabeli kritika egyik nagy kedvence volt, egy igazi kávéházi figura a pesti vicc születésének idején. Örök nevettető, filléres gondokkal. Bár korai képei is rendre elismerést szereztek, a humorra jobban kiélezett fővárosi közönség karikaturisztikus énjére volt kíváncsi. Maga is erősítette a nevettető bohóc képét, életrajzában könnyedén jegyezte meg, hogy a szolnoki „víg cimborái" közül mesterének súlyos keze rántotta csak ki, a pesti iparművészeti iskolából hasonló okokból tanácsolták el, akárcsak a müncheni akadémiáról, ahonnan inkább átigazolt a híres szatirikus hetilaphoz, a Fliegende Blätterhez. És ha ez még nem lenne elég, mikor fiatal tehetségként a francia fővárosba küldték „dicsőséget szerezni", ő mindenekelőtt Párizs éjszakai életében igyekezett „virtusokat elérni". A Japán kávéház híres művészasztalánál is úgy ült, mint a szép reményű ifjú karikaturista, aki mindenkit „letorzrajzolt". Miközben valósággal „beleragad" a komikus szerepbe, elsőrangú modern képeket festett 1910 körül, amiket csak ma értékelnek igazán a művészetek kedvelői.

Erős Andor: Park, 1912, magántulajdon

Orbán Dezső: Parkrészlet, 1910-es évek, magántulajdon

Iványi Grünwald Béla: Parkrészlet Kecskeméten (Kecskeméti Kaszinó kert), 1911-1912, magántulajdon

AZ ALFÖLDI FAUVE

A másfél évtizeddel ezelőtti legendás Magyar Vadak kiállítás irányította rá a figyelmet, hogy a frappáns karikatúráiról és népies életképeiről ismert Pólya Tibor milyen modern festőként indult. Legkiválóbb fauve műve, a Fésülködő akt műteremben (1910) keresetlen hétköznapiságával és erőteljes kifejezésmódjával egy csapásra meggyőzte a művészettörténészeket, hogy a humoros grafikáiról ismert Pólyának helye van a magyar fauve panteonban. Pólya mesteri módon fonta össze az alföldi szülővárosában és azon túl megismert magyar valóságot a modern francia stílustendenciákkal. Ahogyan ő emlékezett vissza a bohém párizsi időszakra: „ebbe az időszakba esett a franciáknak »neoimpresszio« jelszó alatt megindult művészi harca, ami aztán ellenállhatatlan erővel Párizsba csalt és itt a legszélsőségesebb irányzat befolyása alá kerültem". Ennek a „szélsőséges" avantgárd irányzatoknak a hatása tükröződik a most vizsgált kert friss, modern ecsetkezelésében és koloritjában.

Perlrott Csaba Vilmos: Park, 1908 körül, magántulajdon

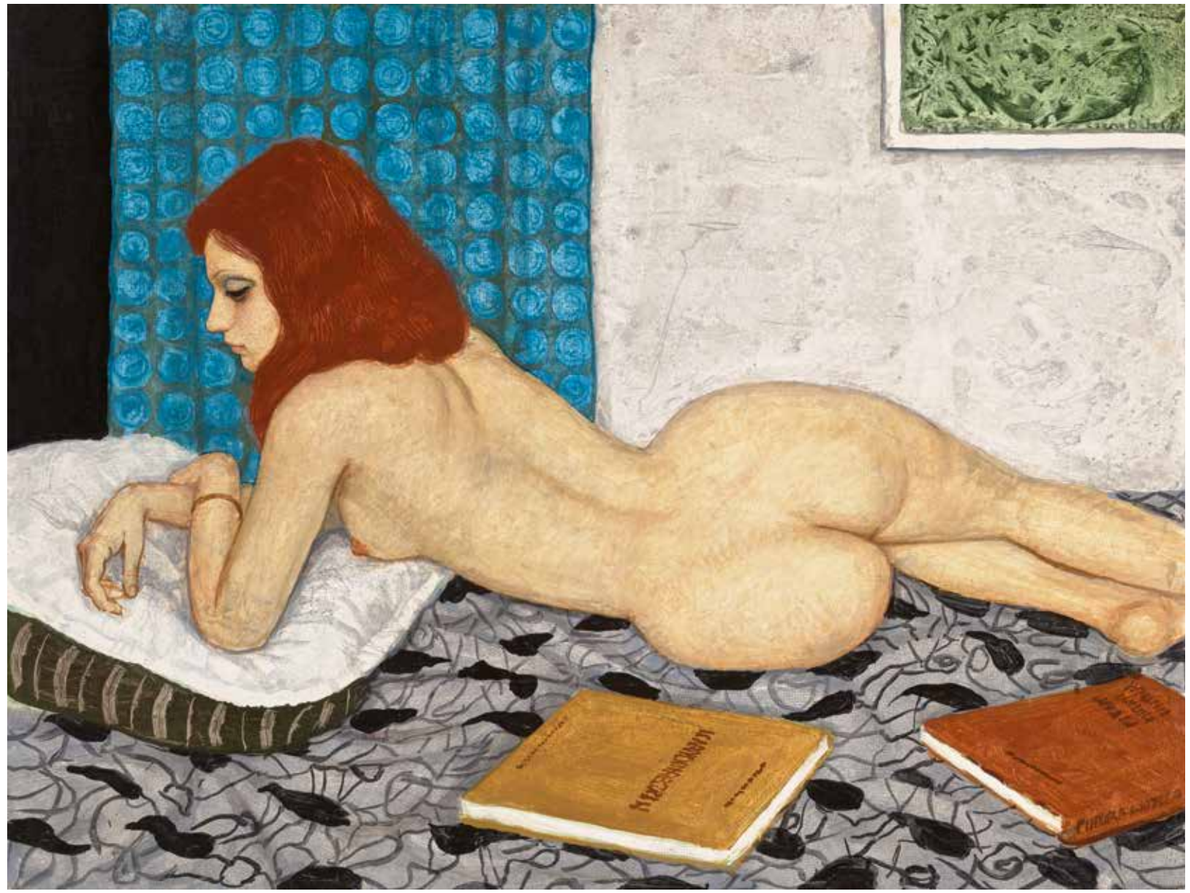
149 | Fenyő Andor Endre (Baja, 1904–1971, Budapest)

Műteremben (Ozirisz)
In the Studio (Osiris)

61x61 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **400 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 1 857 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a művész hagyatékában

150 | Czene Béla (Isaszeg, 1911-1999, Budapest)

Fekvő akt Mednyánszky könyvvel
Lying Female Nude with Mednyánszky Album

60x80 cm
Akril, farost | Acrylic on fibre board
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Czene Béla

Kikiáltási ár: **900 000 Ft / 2 571 EUR**
Becsérték: **1 200 000 - 2 000 000 Ft**
Estimated price: **3 428 - 5 714 EUR**

Vajda Lajos: Anna Margit, 1934,
Ferenczy Múzeum, Szentendre

151 | Anna Margit (Borota, 1913-1991, Budapest)

Önarckép kék medállal
Self-Portrait with Blue Pendant

41x25,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **800 000 Ft / 2 286 EUR**
Becsérték: **1 200 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **3 428 - 5 143 EUR**

152 | Regős István (Budapest, 1945-)

Szürrealista táj francia zászlóval, 1989
Surreal Landscape with French Flag, 1989

50x60 cm
Vegyes technika, applikáció, farost | Mixed technique, application on fibre board
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Regős 89
Hátoldalon | Reverse: Regős István „Romantikus kép a forradalomról" /1789-1989/
50x66 cm vegyes technika

Kikiáltási ár: **420 000 Ft / 1 200 EUR**
Becsérték: **550 000 - 950 000 Ft**
Estimated price: **1 571 - 2 714 EUR**

153 | Czétényi János (Budapest, 1955-)

Álom, 1983
Dream, 1983

120x100 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Czétényi János 83

Kikiáltási ár: **380 000 Ft / 1 086 EUR**
Becsérték: **500 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 428 - 2 000 EUR**

154 | Sándorfi István (Budapest, 1948-2007, Párizs)

Nature morte (Műtermi csendélet), 1994
Nature morte (Studio Still-Life), 1994

86x59 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Sándorfi István 1994
Nature Morte au jus de Tomate

Kikiáltási ár: **1 500 000 Ft / 4 286 EUR**
Becsérték: **2 200 000 - 3 200 000 Ft**
Estimated price: **6 286 - 9 143 EUR**

155 | Koncz András (Budapest, 1953-)

Györgyi, 1976
Györgyi, 1976

80,5x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent és hátul | Signed lower left and reverse: Koncz
Jelezve a hátoldalon (pirossal) | Signed on the reverse with red: Koncz András
Hátoldalon stencilezett felirat | I Mimeographed inscription on reverse: Budapest 1976

Kikiáltási ár: **2 600 000 Ft / 7 428 EUR**
Becsérték: **3 500 000 - 7 000 000 Ft**
Estimated price: **10 000 - 20 000 EUR**

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- 1976: Kreativitás és vizualitás, Józsefvárosi Galéria
- 1998: Rózsa presszó, Ernst Múzeum
- 2014: Az avantgarde 35 évente újjászületik, Neon Galéria

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Kozák Csaba: Egy konceptuális művész ‚76-ból. Koncz András kiállítása. Balkon, 2014/10., 35.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- A hetvenes években fotókat csináltunk. Koncz András kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 2002.
- Koncz András. Művek 1974–1998 között. Ernst Múzeum, Budapest, 1998.

A VÁGY TÁRGYA

A magyar pop art Sixtus-kápolnájában, a Kemény György által Kőszeg Ferenc cselédszobájába készített totális falképen egy farmer se szerepel. Az amerikai fogyasztói társadalom legjellegzetesebb szimbóluma 1970–1971-ben még alig-alig volt elérhető a szocialista Magyarországon. Pár évvel később, 1976-ban, mikor Koncz András a Képzőművészeti Főiskolára járt, már egyre több „lázadó fiatal" hordta a különféle illegális csatornákon nyugatról beszüremkedő farmernadrágokat. (A magyar változatot, a Trappert 1977-től kezdték gyártani.) Ahogy Koncz kék farmerbe öltöztette meztelen női modelljét, az egy lázadással ért fel a hagyományos művészképzés unalmas zsánereivel szemben. A divatos, tépett frizurát viselő fiatal nő az underground sztárok öntörvényű flegmaságával néz bele a kamerába. Mintha egy nyugati lemezborítóról lenne kivágva: meztelen melleit csak félig fedi a lezserül szétnyitott farmerdzseki, cipzárja beszédes lyukat formál a slicc gombja alatt. Megközelíthetetlen lazaságával a vágy tárgyaként tűnik elénk, mind erotikus, mind fogyasztói szempontból közelítve. (A kontraszt kedvéért: Koncz híres testvére, Koncz Zsuzsa 1976-os lemezborítóján decens fehér blúzt viselt a farmermellényhez és trapéznadrághoz.)

Koncz András: A Rózsa presszó terasza, 1976

FARMERDZSEKI, FARMERNADRÁG

Koncz Andrást elsősorban az 1980-as években kiforrt, az új festészet fősodrába tartozó, jellegzetes, expresszív nyelvezetéről ismeri a közönség. De az elmúlt évtized során ráirányult a figyelem korai alkotásaira is, amelyeket az 1970-es évek meghatározó tendenciái alakítottak, a konceptualizmustól a hiperrealizmusig. Koncz a konceptuális művészet második, „elátkozott" nemzedékéhez tartozott, a Rózsa Presszó köréhez, ahol olyan fiatalok bontogatták szárnyaikat, mint Drozdik Orshi vagy Károlyi Zsigmond. Jellemzően éppen kék farmerdzsekiben és -nadrágban kavargatták kávéjukat, mint Tolvaly Ernő akcióján szintén 1976-ban. Vagy egyszerűen üldögéltek a teraszon és szövögették konceptuális művészeti terveiket – a fotók tanulsága szerint rendszeresen így tett jellegzetes farmerkékben Vető János, Bódy Gábor, Méhes Lóránt, vagy akár maga Koncz is. A festmény modelljén egy klasszikus Levi's dzseki látható (Trucker), középkék színben, a zsebe mellett kivillanó piros címkével, az optikai hatás kedvéért zölddel festett fehér cérnával, megcsillanó fémgombokkal. A festmény könnyen vált korszakszimbólummá, már 1976-ban szerepelt a Józsefvárosi Galéria kiállításán, de látható volt a Rózsa Presszó történetét feldolgozó 1998-as Ernst Múzeum-beli tárlaton is.

MÉLYHŰTÖTT SZENVEDÉLY

A modell körüli enteriőr halványan derengő világoskék felület, mint egy fotóműtermi háttér, amiből csak a felső élen szabadon hagyott rögzítő csipesz nyoma marad ki. Fricska a fotórealizmusnak, megtörve a fényképszerűség hatását. „A modell ránk néz, de nem kacérkodik, nem kommunikál velünk. Semmi éteri nincs benne, hús-vér valóságában a hiperrealista festmény, az aprólékosan kidolgozott rajz és fényképek azt sugallják, hogy »ez az én átiratom a nőiséggel kapcsolatban«" – írta Kozák Csaba pár éve Koncz ekkoriban készített aktjairól. Kétségkívül Koncz az 1970-es évekbeli amerikai hiperrealizmus hűvösen szenvtelen stílusát alkalmazta. De a most vizsgált képen – túl a melleket félig láttatni engedő farmerdzsekin – mindenhol tetten érhető a szenvedély a festészet nyelvén kódolva. A fotografikus precizitással megjelenített nőalak alatt egy széles ecsetvonásokkal felmázolt csontszínű alapréteg búvik meg. (A test színe ezt modellálja halvány rózsaszínekkel.) A kép bal oldalán még a csontszínű felület alatti szürke alapozás is látható, amire látványos, expresszív sávot húzott a sárgába mártott ecset, jelezve a festő zabolátlan, de a kép kedvéért visszafojtott energiáit, azokat a szenvedélyeket, amiket a modell hűvös jelenléte fagyasztott meg.

Rieder Gábor

156 | Kádár Béla (Budapest, 1877-1956, Budapest)

Mitológiai jelenet
Mythological Scene

29,5x22,5 cm
Tus, papír | Indian ink on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: **380 000 Ft / 1 086 EUR**
Becsérték: **480 000 - 600 000 Ft**
Estimated price: **1 371 - 1 714 EUR**

Jelen képünk hátoldala: Házak, kutya és gazdája

157 | Ámos Imre (Nagykálló, 1907-1944, Ohrruf)

Ketten, 1941
Together, 1941

58,5x46 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ámos I. 1941

Kikiáltási ár: **3 200 000 Ft / 9 143 EUR**
Becsérték: **3 800 000 - 4 800 000 Ft**
Estimated price: **10 857 - 13 714 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor izraeli magángyűjteményben

Ez az ő drámai jegyzete az életről, ez az ő Bori notesze, melynek egy jelentős lapja a Ketten című 1941-es munkája. Az otthonába újra visszatérő Ámos, nem csak a feltorlódó élmények hatására dolgozott megszállottan, hanem azért is, mert így akarta visszakapni régi életét, hogy újra alkotó művésznek, illetve egyszerűen csak újra embernek érezze magát. A megnyugvást adó egyik legáltalánosabb témához nyúlt, a csendélethez. Talán erre volt szüksége. De érdemes ezt az összetett szót esetünkben kettéválasztani: csend és élet. Ez az, ami kellett neki. A keretlegények vad kiáltozásai, a bakancsok csattogása, a csákányok csörömpölése helyett, a csend. A másik dolog az élet, amire vágyott, az otthon, a szeretett, megszokott hétköznapok felesége és festőtársa Anna Margit oldalán, illetve az élet, mint maga a fizikai lét e félelmetes idők szorításában. Ebben a szellemben kerül a csendélet asztalára a pohár vízben sarjadni akaró kis növény, a csatos üveg éltető folyadékkal és a gyümölcsök, melyek enyhítik az étvágyat és a mintás abrosz mely idézi az otthon puhaságát, melegét. A munkatábor távolából nézve, annyira szép ez a jelenet, hogy szinte már bibliai édenkertté válik és ez az az édenkert – amire Ámos józanul ráérzett – hogy onnan már ő örökre kiűzetett. A kép szélére szoruló, csonka fa előtt ábrázolt emberpár egymásba karol a bajban, a nő támaszt adna, de a férfi érzi, hogy a bűn, az emberiség bűne a háború formájában már beteljesedett.

Részlet Kolozsváry Marianna, Ámos Imre monográfusának tanulmányából

158 | Szabó Vladimir (Balassagyarmat, 1905-1991, Budapest)

Cicák
Kitties

41x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szabó Vladimir

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 428 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 2 800 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 8 000 EUR**

Tsuguharu Foujita: Cica, 1924, magántulajdon

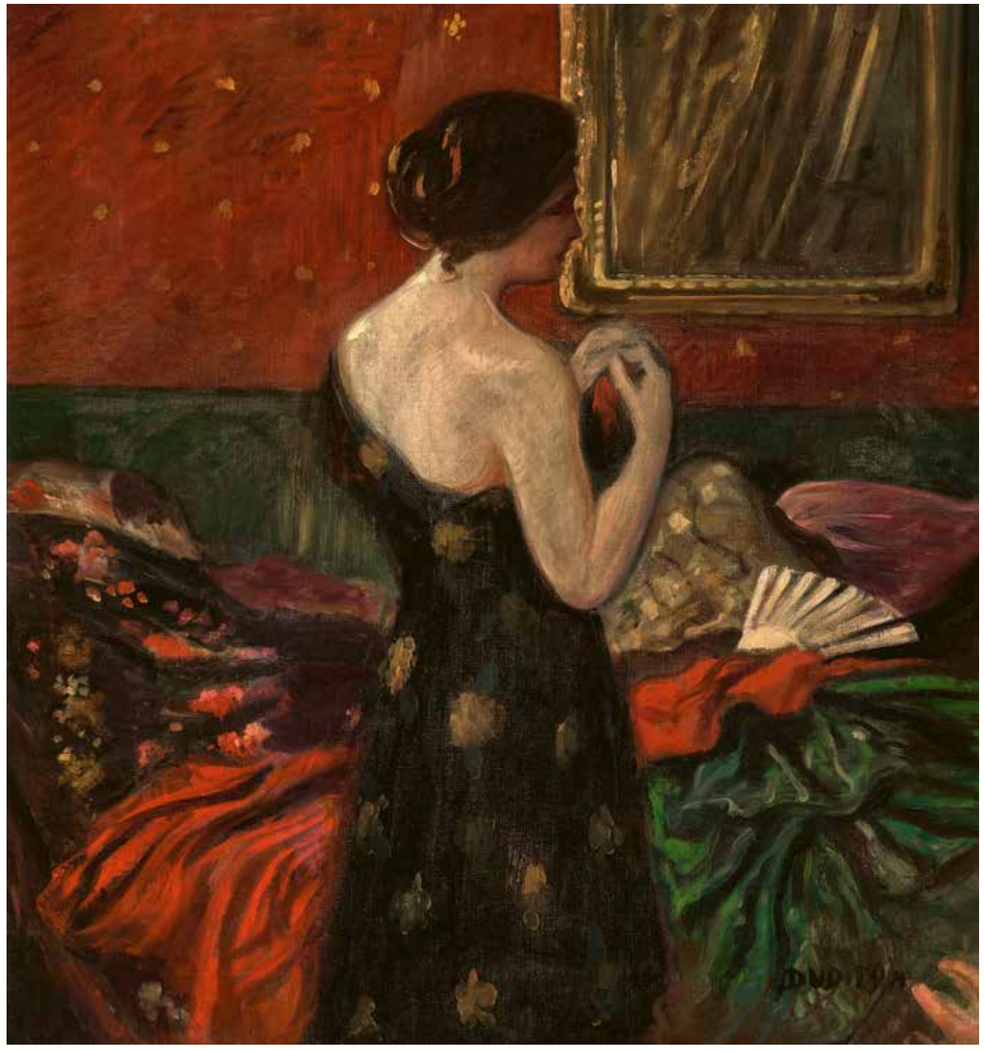

159 | Nagy Vilmos (Budapest, 1874-1953, Budapest)

Hölgy szalonban, 1908
Lady in the Salon, 1908

68x45 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nagy Vilmos 1908

Kikiáltási ár: **280 000 Ft / 800 EUR**
Becsérték: **360 000 - 500 000 Ft**
Estimated price: **1 028 - 1 428 EUR**

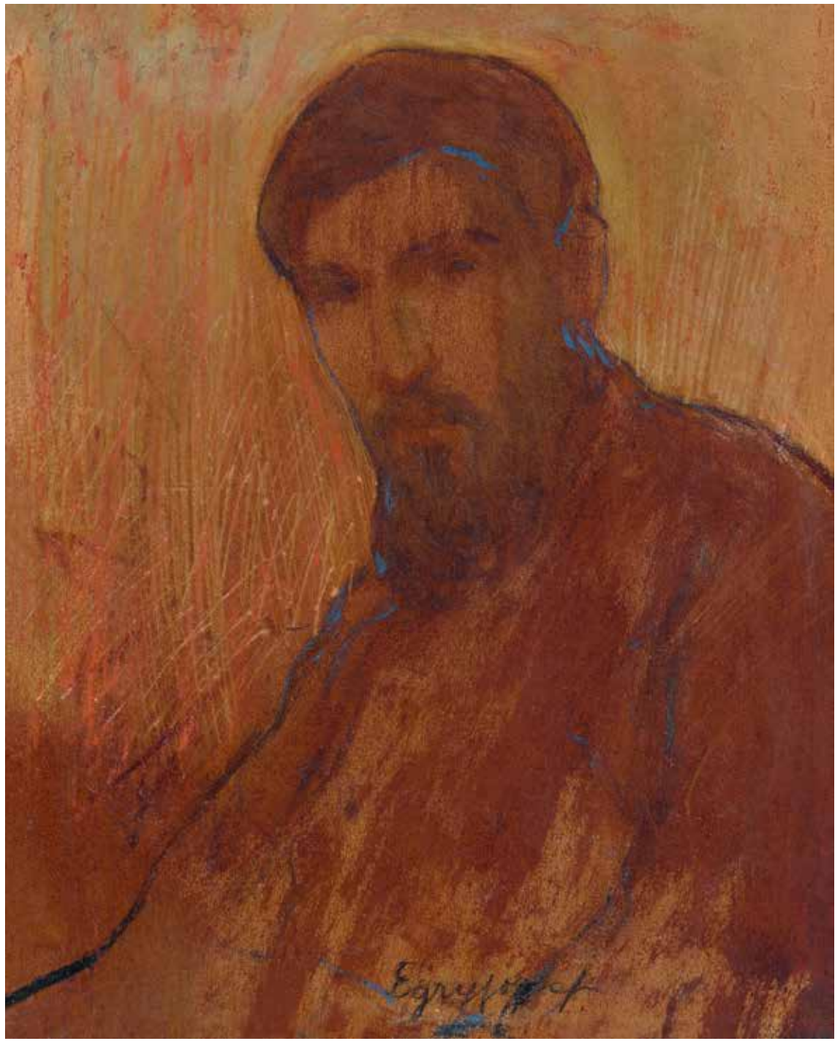

160 | Dudits Andor (Budapest, 1866-1944, Budapest)

Bál után
After the Ball

62x58 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Dudits A.

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **440 000 - 650 000 Ft**
Estimated price: **1 257 - 1 857 EUR**

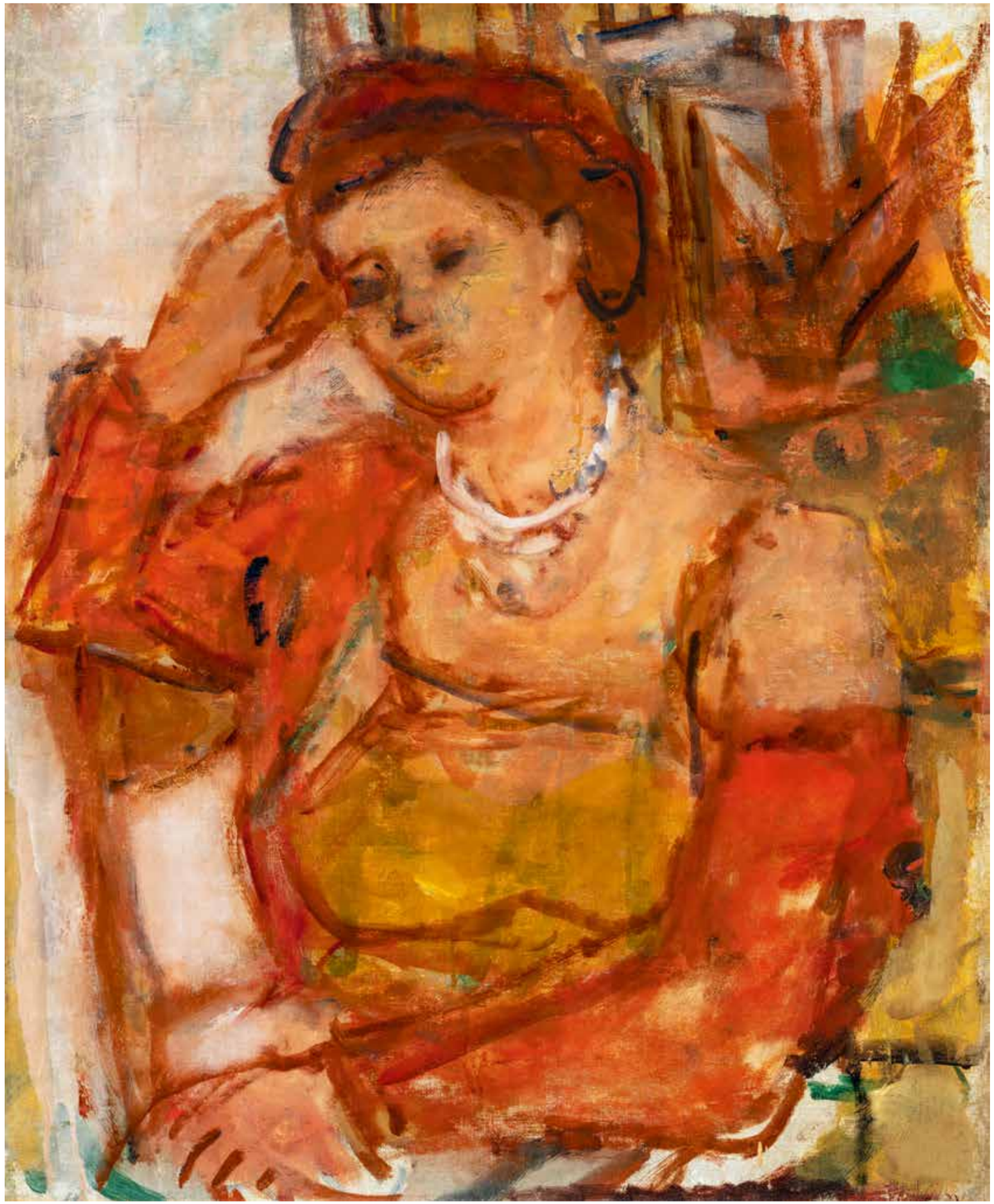

161 | Egry József (Zalaújlak, 1883-1951, Badacsonytomaj)

Ifjúkori önarckép, 1906
Self-Portrait in the Artist's Young Age, 1906

27,6x21,7 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve középen lent | Signed lower centre: Egry József
Jelezve balra fent | Signed upper left: Egry József 1906

Kikiáltási ár: **380 000 Ft / 1 086 EUR**
Becsérték: **500 000 - 750 000 Ft**
Estimated price: **1 428 - 2 143 EUR**

162 | Czóbel Béla (Budapest, 1883-1976, Budapest)

Párizsi modell karosszékben
Parisian Model in Armchair

74,5x60,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 143 EUR**
Becsérték: **2 200 000 - 3 800 000 Ft**
Estimated price: **6 286 - 10 857 EUR**

163 | Rippl-Rónai József (Kaposvár, 1861-1927, Kaposvár)

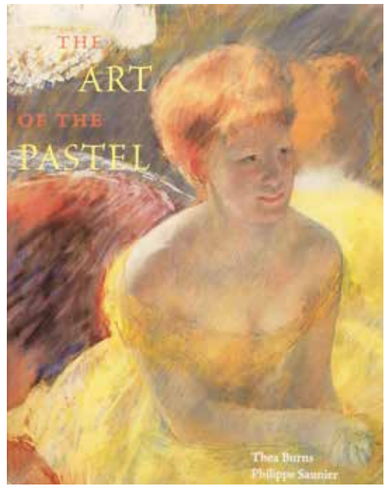
Yvonne (A rejtélyes hölgy), 1900 körül
Yvonne (Anigmatic Lady), c. 1900

50x38,5 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Rónai

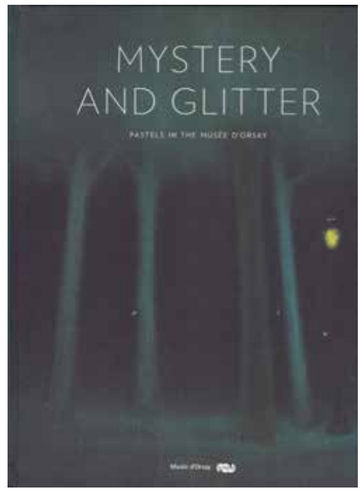
Kikiáltási ár: **12 000 000 Ft / 34 286 EUR**
Becsérték: **14 000 000 - 19 000 000 Ft**
Estimated price: **40 000 - 54 286 EUR**

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

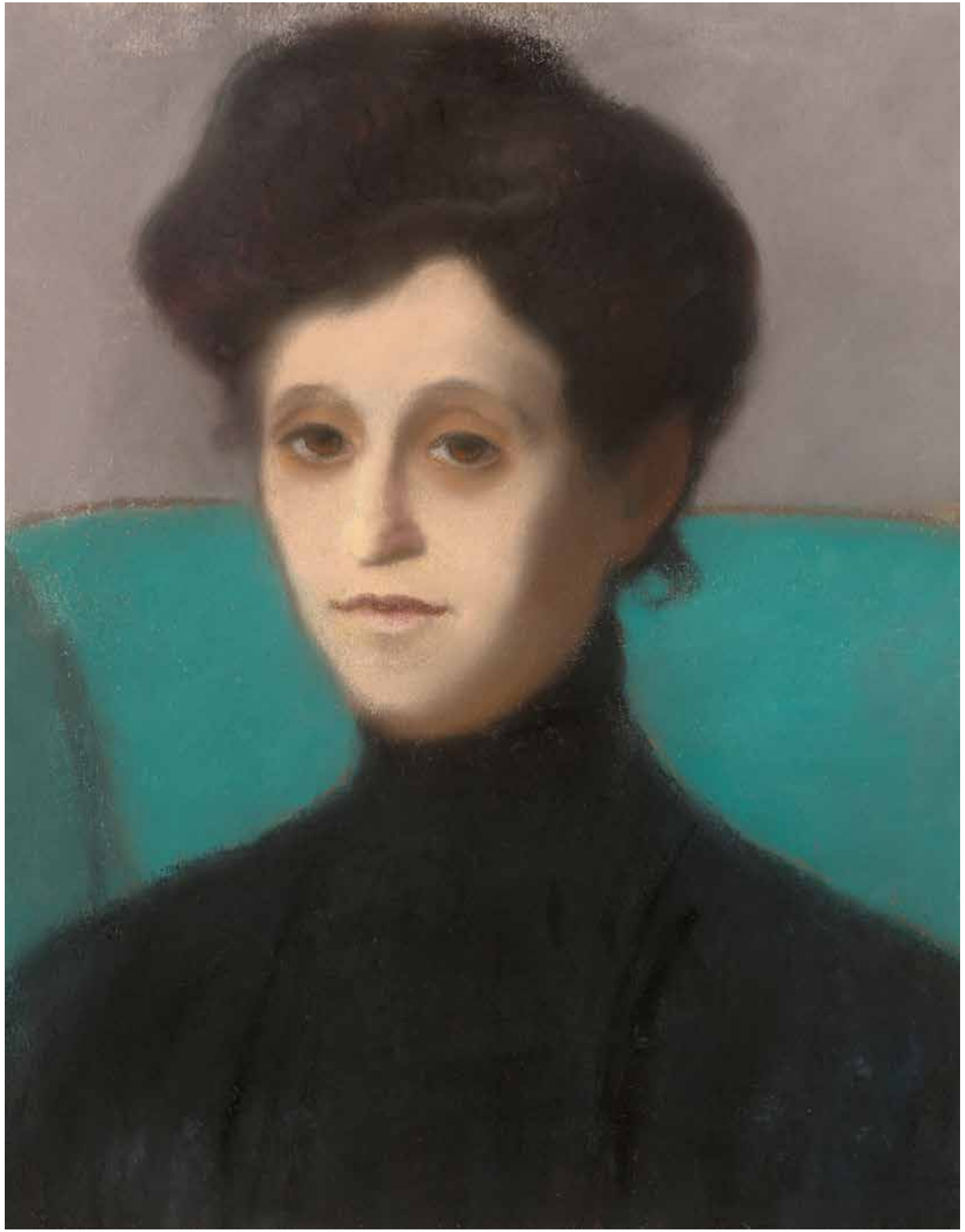
- Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Szerk.: Bernáth Mária–Nagy Ildikó, Magyar Nemzeti Galéria, 1998.
- Neuillyben. Rippl-Rónai József és James Pitcairn-Knowles. Szerk.: Keserü Katalin, Ernst Múzeum, Budapest, 2004.
- Farkas Zsuzsa: Rippl-Rónai József. Kossuth–Magyar Nemzeti Galéria, 2006.

Thea Burns: The Art of the Pastel.
Abbeville Press Inc.,
U.S. 2015 című könyv borítója

Guy Cogeval–Araxie Toutghalian–Philippe Saunier–Isabelle Gaëtan: Le mystère et l'éclat. Pastels du musée d'Orsay. RMN–Musée d'Orsay, Párizs, 2008. kiállításhoz készült kiadványa. A kiadványban olyan remek művészek munkái vannak reprodukálva, mint Millet, Manet, Degas, Redon, Rippl-Rónai József vagy Lévy-Dhurmer.

MONA LISA MOSOLYA

Álmodozó tekintetű, törékeny francia hölgy, a párizsi századforduló kifinomult miliőjéből: ő volt Rippl-Rónai József skót barátjának, James Pitcairn-Knowles-nak szerelme, a „rejtélyes hölgy", Yvonne, aki a visszaemlékezések szerint III. Napóleon császár balkézről származó leánya volt. Szája szegletében a szfinxek – a szimbolizmus idején különösen kedvelt – megfoghatatlan mosolya bujkál, épp olyan sejtelmesen, mint Mona Lisánál. Igéző jelenség: feltornyozott sötét frizurával, a lélek mélyére ható barna szemekkel és a karcsú nyakára felkúszó magas, zárt gallérú fekete kosztümmel. A bal oldalról beeső fény különös karaktert ad éteri megjelenésének. A whistleri esztétika szellemében tartott, visszafogott színvilágú figura mögött egy ízig-vérig Rippl-Rónaira jellemző, delikát színpárosítás tölti ki a hátteret. A hatalmas karosszék színe az ünnepelt festő Róma dombi villájának türkizzöld falfestését elővegezi meg, ami a „kukoricás korszak" számos képéről lehet ismerős. Ezt az élénk tónust ellenpontozza a háttér egynemű lila felülete, különleges színkultúráról tanúskodva. Hasonló színkontraszt tér vissza Rippl-Rónai több későbbi képén, például Petrovics Elek mögött: a türkizre átszínezett füles fotel és a szürke háttérfal kettősén (Petrovics Elek és Meller Simon, 1910).

PÁRIZSI PÁLYAKEZDÉS

Rippl-Rónai nem „megfordult" Párizsban, mint oly sok magyar művész, hanem egész tudatosan települt ki, dolgozott Munkácsy szárnyai alatt, közben előkészítve saját pályakezdését. Kereste kortársainak, a sejtelmes hangulatokra fogékony Nabis csoportnak a társaságát. Pontosan tudta, hogy a párizsi művészek tolongó tömegéből csak egy nagyszabású attrakcióval tud kitűnni. Ezért készült nagyon komolyan első, Palais Gallierában megrendezett, 1892-es kiállítására. Jogos szorongása büszkeséggé változott át, amikor a megnyitót elárasztó elegáns közönség véleményét levélben írta meg apjának: „Kiállításom általában mindenkit meglepett eredetiségénél fogva... mindenben sok ízlést látnak. Annyi bizonyos, hogy a Párizsban élő 25 000 festő közt előnyösen fognak ismerni és egy kis névre is szert teszek, máris tudják, hogy van egy Rónai nevű magyar festő, aki az ő francia ízlésüknek teljesen megfelel."

FRANCIA MŰÉRTŐK KÖZÖTT

Rippl-Rónai párizsi bemutatkozó kiállítása a Pester Lloyd 1882-es tudósítása szerint is komoly sikereket hozott: „Az a tény, hogy a kiállítás több darabja már ismert párizsi magángyűjteményekhez tartozik, azt mutatja, hogy ez a fiatal, eredeti magyar tehetség a legjobb úton van ahhoz, hogy Párizsban érvényesülni tudjon." Rippl-Rónai ekkor sajátította el az 1890-es években népszerű pasztelltechnikát, aminek borongós sejtelmessége, delikát artisztikus kifejezésmódja jól illeszkedett a kifinomult párizsi közönség esztétikai világához. (Ehhez tért vissza idős korában Kaposváron, amikor a hazai műtárgypiacon gyakran szereplő pasztellportréinak túlnyomó többségét készítette.) A francia műértők még ma is pontosan értik ezeknek a műveknek a kifinomult szépségét, nem véletlen látható a Musée d'Orsay állandó kiállításán, a pasztell teremben – Degas- és Denis-művek között – a nyolcvanas évek óta Rippl-Rónai 1891-es Nő virággal című híres kompozíciója. Bár a Rippl-Rónai-szakirodalom „fekete korszakként" tartja számon ezt a korai párizsi időszakot, nem kizárólagosan a whistleri sötét tónusok voltak rá jellemzőek, hanem inkább a diszkrét kontrasztokra épített színpaletta – ahogy a most vizsgált portrén a türkiz-lila páros.

A „SZELLEM FINOM ÁRAMA"

A kép szélesebb holdudvarát az életműben a Nemzeti Galériában őrzött Nő fehérpettyes ruhában (1892) karcsú alakja jelenti, valamint zöld füles fotelben szivarozó művészt ábrázoló Szinyei Merse Pál képmás (1911, MNG). Rippl-Rónai feltehetőleg párizsi tartózkodása alatt készítette, az 1890-es évek végén, amikor kiforrt arcképfestői tudománya. Legpontosabban a későbbi múzeumigazgató, Petrovics Emil méltatta – 1906-os kiállításán – portréinak páratlan lélekábrázoló képességét: „Vegyük szemügyre Rippl-Rónai arcképeit. A puritánságig menő, szinte szegényes egyszerűségük ötlik először szemünkbe, amint előállításuk is a legegyszerűbb eszközökkel történt; egy-két ecsettel és négy-öt színnel van legtöbbjük megoldva. Ily szűkszavú előadásban természetesen nem jut hely a külsőségek tüzetes leírásának, a ruha, a haj, körmök és egyéb részletek hű kimunkálásának, mely oly örömmel tölti el a nézők egy részét. De nagy erővel válik ki a képből az, amit a művész az ábrázoltban különösen megérzett, s aminek közlésére minden igyekezetét összesítette: az emberi lélek. A vonásokon a szellem finom árama szalad végig; a lélek mintegy kiszökken az arcból s elébe jön fürkésző tekintetünknek."

Rippl-Rónai József: James Pitcairn-Knowles arcképe, 1892,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Rippl-Rónai József: Szinyei Merse Pál képmása, 1911,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Yvonne, 1890-es évek második fele. Feltehetően
Rippl-Rónai József felvétele. MNG Adattár

ÉLET A NEUILLYI ÓDON HÁZBAN

A párizsi művészeti színtér nemzetközi társaságában néha egész különös barátságok szövődtek. Ilyen a gazdag skót családból származó James Pitcairn-Knowles és a kaposvári festő testvéri szövetsége. Mindketten 1887-ben érkeztek Párizsba, és Munkácsy estélyein ismerkedtek meg egymással, ahová Rippl-Rónai mint a festőfejedelem segédje volt bejáratos. Pitcairn-Knowles gazdag, műgyűjtőként is ismert, posztókereskedő apja révén juthatott be a sikerei csúcsán álló művészfejedelemhez. A más társadalmi rangú, de hasonlóan gondolkodó fiatal művészek összefogtak, bevéve Aristide Maillolt is triumvirátusukba. Pitcairn-Knowles és Rippl-Rónai 1892–1899 között együtt laktak egy antik bútorokkal berendezett, ódon házban a Párizs melletti Neuillyben (a bérlő a tehetős skót volt). Sok, később híressé vált festőbarát megfordult itt vendégként, Bonnard-tól Vuillard-ig. Ebben a borongós, meghitt otthonban velük élt Rippl-Rónai későbbi felesége, Lazarine és a korszak vége felé Pitcairn-Knowles különös barátnője, a „rejtélyes hölgy", az „ájtatos magaviseletű" Yvonne.

EGY RÉGI FOTÓ ÉS SZÖKTETÉS A ZÁRDÁBÓL

Ismert az a femme fatale-os beállítású archív fotó (MNG Adattár, ltsz.: 5143/1950.14.), amit feltehetőleg Rippl-Rónai készített a könyökét felemelő, fekete ruhás Yvonne-ról. A fénykép és a 2004-es közös Knowles–Rippl-Rónai-kiállítás katalógusában közölt öregkori fotó alapján a most vizsgált, valamikor 1900 környékén készült pasztellportré modellje egyértelműen azonosítható Yvonne-nal. A különös, előkelő hölgy eredeti nevét – sőt, első férjének nevét se! – tudta kideríteni eddig a kutatás. Jeremy Howard 2004-es tanulmányából viszont ismerjük különös életének pár részletét. Mikor az 1890-es évek vége felé a borongós lelkivilágú, neurózisra hajlamos Pitcairn-Knowles elhatározta, hogy kolostorba vonul, ott találkozott ezzel a különös asszonnyal. A nő egy idős francia herceggel való rossz házasság miatt menekült a zárdába, már a haját is levágatta, hogy apácának álljon. De e helyett – mint egy Balzac-regényben – összekötötték életüket, a skót festő magával vitte neuillyi otthonába.

James Pitcairn-Knowles sógornővel és a „Rejtélyes hölggyel"
Yvonne-nal Weisbadenben

III. NAPÓLEON LEÁNYA

Mikor a következő években, valamikor 1900 körül Pitcairn-Knowles elvitte új szerelmét gazdag családja közös wiesbadeni nyaralására, szigorú szabályokat fektetett le az inkognitó érdekében: a hölgy kilétét nem lehetett taglalni, egyszerűen Yvonne-ként kellett szólítani, mintha a festő felesége lenne. Ekkoriban ért véget Rippl-Rónai és Pitcairn-Knowles közös neuillyi tartózkodása, feltehetőleg épp a magánéleti változás hatására. A skót művész Németország felé vette az irányt (francia barátnőjével), míg a magyar Kaposvár felé (Lazarine-nel az oldalán). Pitcairn-Knowles és a rejtélyes Yvonne – rövid angliai kitérő után – 1902-ben Wiesbaden mellett vásárolt birtokot, majd építtetett egy házat. A skót művész Andrew nevű, fotográfus öccse leveléből különös részletek derültek ki: „Gyakran meghívtak, hogy töltsek náluk egy napot. Egyszer Yvonne hálószobájában voltunk. Öltözőasztalán ezüstkeretes fénykép. »Ez volt az apám« – mondta, és várta, hogy felismerem. Nem ismertem fel, úgyhogy megmondta: III. Napóleon." Ebből a forrásból tudjuk, hogy az egymás között „rejtélyes hölgyként" emlegetett Yvonne-nak alapos oka volt a diszkrécióra.

HERCEGEK ÉS KASTÉLYOK

Andrew leveléből további életrajzi részletek is kiderülnek: „Anyja udvarhölgy volt, rangon aluli kapcsolat. Úgy látszik, Eugénie (a császárné) nem bánta, és Yvonne keresztanyja lett. Yvonne elmondta, hogy gyermekként gyakran tartózkodott Angliában, a császárnénál... Férje... herceg, elfelejtettem a nevét, nála sokkal idősebb volt. Nagyon boldogtalan volt." Minden különcsége ellenére, Yvonne regényes élettörténete nem tűnik kitalációnak. Lakásukban díszes bútorok voltak I. Napóleontól, ízlésében és stílusában megfelelt a francia arisztokrácia kívánalmainak. Ráadásul olyan tetemes vagyonnal rendelkezett, hogy Pitcairn-Knowles örökségével megtámogatva egy pompás kastélyt építtettek maguknak Freudenbergben. Yvonne – többnyire hamis – papírjain Marie-Eugénie Victorie Guérinet néven szerepelt, de idős korára inkább csak „Madame Louis"-nak hívatta magát. (Ne felejtsük el, hogy ez már a harmadik köztársaság kora!)

Marie-Eugénie Victoria Guérinet

III. Napóleon, 1860-70

BONAPARTE ÖRÖKSÉGE

III. Napóleon a nagy Bonaparte Napóleon öccsének és egy francia hercegnőnek volt a fia, aki az első utód, a Sasfiók halála után rangidős Bonaparte-örökösként lépett fel. 1848-ban előbb köztársasági elnöknek szavazta meg a nép, majd kihirdette a Második Császárságot, és III. Napóleon néven elfoglalta a trónt. Közel két évtized prosperáló gazdasága és változó sikerű, kalandor külpolitikája után 1870-ben megbukott, és lemondott. A köztárság elől a szomszédos Angliába települ át, ahol 1873-ban hunyt el. Bár szerelmi házasságban élt, ifjúkorától kezdve híresen sok szeretőt tartott. Egyáltalán nem hihetetlen, hogy a rejtélyes Yvonne a császár balkézről származó leánya lett volna. (Bár a kutatás, jelesül Jeremy Howard szerint az is lehetséges, hogy mivel Yvonne a kevés ismert dokumentuma szerint 1870-ben született, az akkorra már legendás szexuális étvágyát elveszítő, vesekőtől szenvedő III. Napóleon helyett fia, Labenne grófja volt az apa.)

EGY BARÁTSÁG MEMENTÓJA

Yvonne és Pitcairn-Knowles életvitele freudenbergi kastélyukban kifejezetten udvari jellegű volt. Két tucat szolga leste kívánságaikat, teát ittak a kerti pavilonban, luxusautót tartottak és álarcosbálokat szerveztek. Az asszony évekig a neurózistól szenvedő férfi ápolónőjévé és őrző angyalává vált. Közben Rippl-Rónaival való barátsága nem szakadt meg soha, levelek, fotók és festmények tanúskodnak róla. Yvonne 1909-ben hagyta ott a freudenbergi kastélyt és Pitcairn-Knowles-t. Kevés nyom maradt utána. Ahogy Jeremy Howard fogalmazott: „A »rejtélyes hölgyről« annyit tudunk, hogy alacsony volt (1.60 méter), barna haja és szeme volt, és gyakran viselt hosszú fehér öltözetet és fátylat. A freudenbergi időszakban művészként is működött. Három pillangót ábrázoló melankolikus festménye Rippl-Rónaihoz került Kaposvárra." Rippl-Rónai pedig – feltehetőleg – a most felbukkant, költői szépségű pasztellportrén örökítette meg rejtélyes, éteri karakterét.

Rippl-Rónai József: Petrovics Elek és Meller Simon, 1910, magántulajdon

164 | Pankotai Farkas Béla (Pécel, 1885-1945)

Birkózók, 1928
Wrestlers, 1928

50x38,5 cm
Magasság: | Height: 35,5 cm
Bronz | Bronze
Jelezve a talapzaton | Signed on pedestal: Farkas Béla 928

Kikiáltási ár: **600 000 Ft / 1 714 EUR**
Becsérték: **900 000 - 1 500 000 Ft**
Estimated price: **2 571 - 4 286 EUR**

165 | Szirt Oszkár (Budapest, 1889-1915, Galicia)

Szabin nők elrablása, 1910 körül
Abduction of Sabin Women, c. 1910

40x58 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **340 000 Ft / 971 EUR**
Becsérték: **500 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 428 - 2 000 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Feltehetően egykor Rippl-Rónai Ödön gyűjteményében

166 | Berény Róbert (Budapest, 1887-1953, Budapest)

Zebegényi táj, 1935 körül
Zebegény, c. 1935

70x90 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Berény
Hátoldalon | Reverse: Magyar Nemzeti Galéria bírálati száma, Nemzeti Szalon raglap, BÁV raglap, Fränkl felirat

Kikiáltási ár: **12 000 000 Ft / 34 286 EUR**
Becsérték: **14 000 000 - 18 000 000 Ft**
Estimated price: **40 000 - 51 428 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Tarján Jenő gyűjteményében
- Egykor pécsi magángyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1977: BÁV, 42. aukció (kat. 28.)
- 1937: Képzőművészek Új Társasága jubiláris kiállítása, Nemzeti Szalon (kat. 25.)

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Képzőművészek Új Társasága jubiláris kiállításának katalógusa. Nemzeti Szalon, Budapest, 1937.
- Oltványi-Ártinger Imre: Berény Róbert. Magyar Művészet, 1936, 67–72.
- (e. a.): Berény Róbert új festményei. Ujság, 1937. március 7.

Berény Róbert: Kunyhók, 1932, magántulajdon

ZEBEGÉNYI KÖZÖSSÉG

A világpolitikától megcsömörlő fővárosi festők közül Szőnyi István fedezte fel Zebegényt, a Dunakanyar szépséges ékkövét a 20-as években. A Gresham-kör számos szellemi társa követte ide hosszabb-rövidebb időre. A zebegényi alkotók a nagybányai figurális látványfestészet expresszív, foltokkal és valőrökkel játszó, humanista folytatását képviselték a 30-as, 40-es években. Szőnyi mellett Berény volt a zebegényi kolónia legrangosabb művésze, aki 1934-től dolgozott a Dunakanyar-beli településen. A környékbeli alkotók művészete észrevétlen egymáshoz hangolódott, mint azt az Ujság korabeli kritikusa is észrevette: „A motívumok meg-megismétlődése más-más művészek munkáin, egymaga is stílusalakító folyamat. Másik stíluselőkészítő tényező az egy tájékon működő festők lelki rokonsága és barátsága. Ez magyarázza meg a Zebegényben dolgozó festők munkáinak bizonyos közös külső sajátosságait. (...) Berény Róbert ecsete alatt is elragadóan szép harmóniákká alakulnak az elmúlás évadjának bánattal itatott borongó színei."

BELEÉRZŐ FOLTKÖLTÉSZET

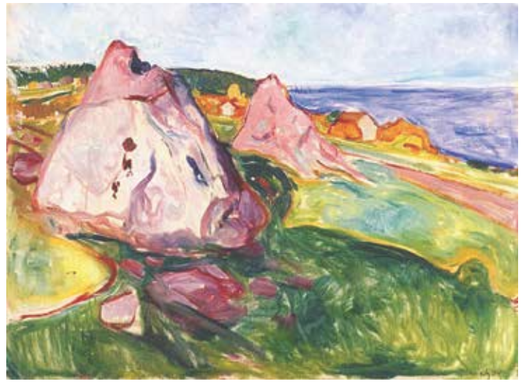
Berény nyughatatlan, intellektuális énje valósággal megpihent a vidéki táj ölén. A sematizált foltrendszerek dekoratív táncára épülő korábbi festői nyelve meglágyult, gördülékennyé, szinte simogatóvá vált. A most vizsgált tájképe egy bokros és erdős sávokkal tarkított íves völgyet ábrázol a meleg őszi napsütésben. A központi motívum egy rakott kőfalú, nádfedeles épület, ami valósággal beleolvad a domboldalba. Berény nem a táj leképezésével bajlódott, hanem a lírai szépségű foltrendszer megkomponálásával. Az avantgárd csattogós, agresszív vizualitása helyett csendes, férfias költészetet teremtett, mint több társa a Gresham-körben, olyan poétikus nyelvezetet, aminek megértéséhez beleérző szem szükséges. A hátoldal tanulsága szerint a festmény több helyen is szerepelt az elmúlt közel egy évszázadban. 1977-ben a BÁV aukcióján került eladásra *Zebegényi táj* címmel. Mivel egy töredékes Nemzeti Szalonos raglap is látható a kép vakkeretén, Berény pedig csak ritkán, a KUT tagjaként szerepelt az intézmény kiállításain, egyértelműen az 1937-es tárlaton szereplő szintén *Zebegényi táj* című kompozícióval azonosíthatjuk. Egy nagybetűs felirat szerint a Fränkl Szalonnál is megfordult.

ÉRZÉKI SZÍNKÉPEK

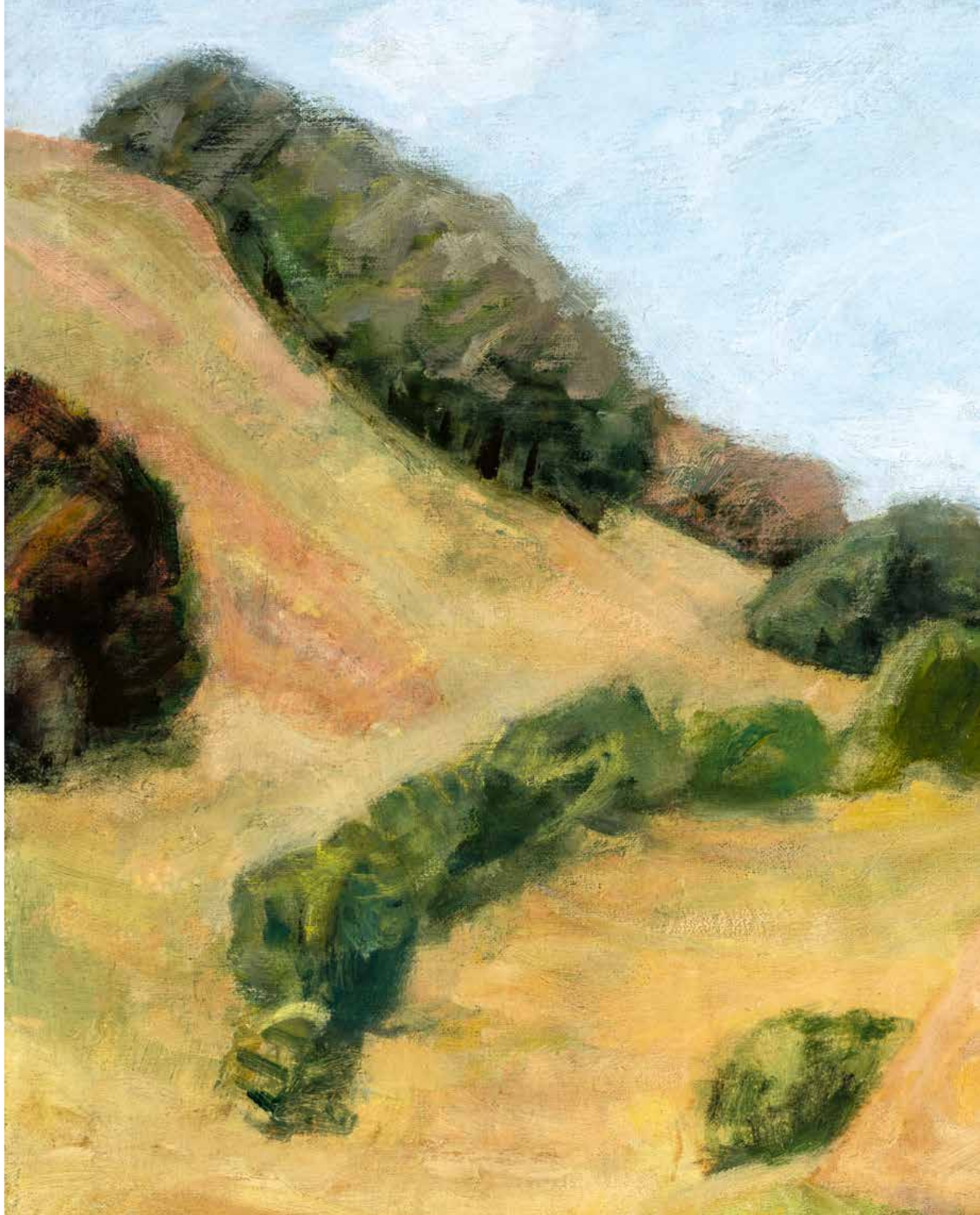
Ma már kevesen értik azt az érzékeny festőiséget, amit a Gresham-kör művészei műveltek. A kor hangadó műgyűjtője, Oltványi-Ártinger még pontosan tudta, miről szól az érett berényi piktúra: „Egészben lát, egészben koncipiál. Mélygyökerű életszeretete megakadályozta, hogy az izmusok felőrlő ereje és opponáló szándéka huzamosan magához láncolja. Anélkül, hogy részvételenül ment volna el azon áramlatok mellett, amelyek minden vérbeli festőt felizgattak és állásfoglalásra kényszerítettek, kétségtelen eredményeikből csak annyit vett át, amennyit a régibb festészet tanulságaihoz haszonnal fűzhetett. (...) Nincs tematikus kötöttsége sem. Az élet gazdag jelenségeiből szabadon választja képötleteit és telt, teljes skálájú palettájának érzéki színképei engedelmes hangzattal állanak a festői közlés szolgálatába. Minthogy motívumait a természet és a felszabadult képzelet sugallják, képei egészséges életközelséget árasztanak abban a költői értelmezésben, amely az ábrázolást szellemivé, művészetté varázsolja."

Edvard Munch: Åsgårdstrandi vörös sziklák, 1904, Munch Museum, Oslo

Edvard Munch: Thuringewaldból, 1905, Munch Museum, Oslo

167 | Egry József (Zalaújlak, 1883-1951, Badacsonytomaj)

Brugge-i kikötőben, korai 1910-es évek
In the Port by Brugge, early 1910s

47,5x68,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Egry József

Kikiáltási ár: **850 000 Ft / 2 428 EUR**
Becsérték: **1 000 000 - 1 500 000 Ft**
Estimated price: **2 857 - 4 286 EUR**

168 | Frank Frigyes (Budapest, 1890-1976, Budapest)

Műtermi csendélet erdélyi bokállyal
Studio Still-Life

75x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Frank Frigyes

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 3 428 EUR**

Czóbel Béla: Virágcsendélet, 1929, magántulajdon

169 | Csók István (Sáregres, 1865-1961, Budapest)

Dunaparton, 1911
Danube Bank, 1911

65x85 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Csók I. 911
Vakrámán saját kezű felirat | Autograph inscription on the strecher: Csók István olajf. Züzü első sétája 1600 Korona

Kikiáltási ár: **5 500 000 Ft / 15 714 EUR**
Becsérték: **7 000 000 - 9 000 000 Ft**
Estimated price: **20 000 000 - 25 714 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Vasárnapi Újság, 1911/51., 1025. oldal

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- Bálványok és démonok. Csók István (1865–1961) festészete. Szerk.: Gärtner Petra–Király Erzsébet, Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár, 2013.
- A csábítás fegyvere. Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2018.

Csók István: Felesége arcképe, 1905 körül,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

MODERN ÉS HAGYOMÁNYOS

A mohácsi Duna-part fövenyén két nőalak áll: egy népviseletbe öltözött menyecske és egy legfrissebb párizsi divat szerint öltözködő fiatalasszony. A széles kalapot, fekete keszty˝ut, szoknyát, kendőt és aranyló felsőruhát viselő babaarcú szépség a festő imádott felesége, a jó családból származó Nagy Júlia. A fehér babakocsit óvatosan toló leányka az újszülöttre felügyelő dadus; jellegzetes népviselete alapján könnyen beazonosíthatóan egy sokác menyecske. A mohácsi sokácok (horvátok) ruházata különösen látványos: művirágdíszes főkötő, dúsan hímzett házivászoning, gyapjúszoknya, nagyvirágos, tarka selyemkötény és a kimenő idején hátravetett fátyolkendő. Csók elomlóan expresszív, impresszionistáktól tanult ecsetkezeléssel jelenítette meg a plein air jelenetet, a kisbabát sétáltató nőket, az árnyat vető falombot, a hullámzó folyót, a távoli uszályt és a messzi túlpart felett gomolygó fellegeket. Jelképes erejű kompozícióba sűrítette a nagyvárosi modernség és a népi hagyomány találkozását.

A FORDULÓPONT

A negyvennégy éves, érett művész számára az 1909-es év döntő fordulatot hozott. Túl a bohém müncheni és párizsi éveken, a festői kudarcokon és sikereken, megszületett kislánya. Bár eredetileg Juliette-nek keresztelték, a művészettörténetbe becenevén, Züzükéként vonult be. A Magyarországra hazatelepült Csók nem tudott betelni kislánya szépségével, és akárcsak francia modern előképei, Monet, Renoir vagy Bonnard, számtalan képen örökítette meg tündéri szépségű leányát. Ahogy Bálint Jenő írta a róla készített képekről, 1930-ból visszatekintve, megható érzékenységgel: „És Züzü. Legmegkapóbb képeit róla festette. Ő volt az, aki nemcsak atyai szívét, de művészi ambícióit is édes tartalommal telítette és a legmagasabb képességekre fokozta. Már mint csecsemő, ő az igazi modellje, s úgyszólván ott serdül kiteljesedett női szépséggé művészatyja ecsetje alatt."

A ZÜZÜ-CIKLUS ELSŐ JELENETE

A festő monográfusa, Révész Emese nagy tanulmányában elemezte az 1910–1925 születő Züzü-ciklust. A most elemzett jelenetről így írt: „A sorozat legkorábban készült darabja, a *Züzü első sétája* mind közül a leginkább szimbolikus értelmű. A babakocsiban »első sétára« vitt csecsemő kísérői – éppúgy, mint a jelenet színtere – jelképesek. Együtt van itt mindaz, aki és ami Csók számára élete e fordulópontján különösen értékes: a mohácsi Duna-part, a babakocsiban újszülött lánya, oldalán pedig a két »világrend« szépségei, a sokác parasztasszony ünnepi viseletben és a festő szépséges felesége divatos párizsi ruhájában. Mindkét öltözet drága és színpompás, viselőik saját kultúrájában a gazdagság és a szépség kifejezői, s a festő mindkét felületet vibráló, expresszív színfoltokkal kelti életre. E tarka színcsokrok között a babakocsi a fehér szín különböző árnyalataiból bontakozik ki. Az eltérő kulturális zónák közös jelenléte ekkor élénken foglalkoztatta a Párizsból mind gyakrabban hazatekintő Csókot."

NÉPSZERŰ KLASSZIKUS

A *Züzü első sétája* nagy karriert futott be. Már 1911-ben színes mellékletként szerepelt – *Séta* címmel – a Művészetben közölt hosszú Csók tanulmány mellett (1911/3.). Ez a kép feltehetőleg azonos azzal az 1910-es első változattal, ami a hagyatékból került be 1961-ben a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe. Csók népszerű festői témáit sok változatban megismételte. A most vizsgált *Züzü első sétája* – részletei és dátuma alapján – egyértelműen azonosítható a Vasárnapi Újság 1911. decemberi számában reprodukált változattal. (További, később készült változata is ismert a témának, az egyik a 2018-as *A csábítás fegyvere* című kötetben is látható.) A téma népszerűségét tovább fokozta, hogy helyet kapott az 1932-ben kiadott, színes litográfiai lapokat tartalmazó, *Züzü ciklus* című grafikai albumban (*Züzü a kocsiban* címmel), így a legszélesebb közönséghez is eljutott. Azóta megszámlálhatatlan alkalommal szerepelt különféle Csók-kötetekben és -kiállításokon, igazi klasszikussá válva.

Csók István: Züzü a bölcsőben, 1910 körül, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Csók István: Züzü a kakassal, 1912, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

170 | Glatz Oszkár (Pest, 1872-1958, Budapest)

Bujáki utca, 1923
Street in Buják, 1923

50x68 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Glatz 1923

Kikiáltási ár: **480 000 Ft / 1 371 EUR**
Becsérték: **600 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 571 EUR**

171 | Anton Ebert (Kladruby, 1845-1896, Bécs)

A kis Ámor, 1876
The Little Cupido, 1876

68,5x54,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: A. Ebert Wien 1876

Kikiáltási ár: **1 000 000 Ft / 2 857 EUR**
Becsérték: **1 300 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **3 714 - 5 143 EUR**

172 | Czigány Dezső (Budapest, 1883-1938, Budapest)

Önarckép
Self-Portrait

72x51 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Czigány

Kikiáltási ár: **7 500 000 Ft / 21 428 EUR**
Becsérték: **9 000 000 - 12 000 000 Ft**
Estimated price: **25 714 - 34 286 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Tarján Jenő, majd pécsi magángyűjteményben

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Rum Attila: Czigány Dezső. Budapest, 2004, 95. kép
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2004, 344. kép
- A pécsi Petró Gyűjtemény. Válogatás. Szent István Társulat, Budapest, 2002, 106.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- Rum Attila: Czigány Dezső. Kossuth–Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2015.
- A Nyolcak. Szerk.: Markója Csilla–Bardoly István, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010.
- Rum Attila: Czigány Dezső. Budapest, 2004

A LEGNEHEZEBB ÖNARCKÉP TÍPUS

Nevető önarcképet festeni egyáltalán nem könnyű feladat. Egy gondosan kivitelezett olajképen nehéz megörökíteni az arcnak azt a pillanatnyi érzelmi hullámzását, amit a nevetés jelent. A holland aranykor legjobb portretistái külön nevető karakterfejeket festettek (például Frans Hals), de a műfajnak Rembrandt kíméletlen önarcképei adták meg az igazi művészettörténeti rangot. Rembrandt pályakezdő fiatalságától kezdve egész öreg koráig számtalanszor megörökítette önmagát, széles szájjal nevetve, dévajul kacagva vagy kajánul mosolyogva. A magyar festészetben kevesen nyúltak ehhez a kényes, nehéz témához, ami könnyen átbillenhet torz vigyorba. Rudnay Gyula festette meg magát nevető szatírként többször is, illetve a hol mosolygó, hol kacsintó, hol üvöltő pirospozsgás Scheiber Hugó. A legtöbb vidám önarcképet viszont Czigány Dezső hagyta az utókorra – bármilyen meglepő is ez a tény életrajzának tükrében.

KERESŐK LÉNYEGLÁTÁSA

A pesti kispolgári családban felcseperedő Czigány kora gyermekkorától kezdve művészi pályára készült. A párizsi eszmélés előtt belekóstolt az akadémikus képzésbe. 1904-ben utazott először Párizsba, ahol bejárt a modern szellemiségű Julian Akadémiára, majd hamarosan a Független Szalonjának elismert részvevőjévé vált. Közben rendszeresen eljárt festeni Nagybányára és közeli barátságba került a modern művészet első számú nemzeti ikonjával, Ady Endrével. Formálódó festészetére Matisse, Gauguin és mindenekelőtt Cézanne volt nagy hatással. A franciás modernség tudatosan építkező, „kutató", „kereső" értelmiségi képviselőjeként helyet kapott a Nyolcak csoportjában. Pazar önarcképekben és cézanne-os csendéletekben gazdag festészetével komoly sikereket ért el a következő évtizedekben. 1922-es kiállítása kapcsán írta művészetéről Bálint Aladár a Nyugat hasábjain: „Czigány Dezső se óhajtja a szivárvány minden színét rászórni vásznaira, egy-egy erősebben hangsúlyozott bíborpiros színfolt, meleg kék vagy fülledt barna színtömeg elmond mindent. Fegyelmezettsége a rajzban, a szerkezetben megnyilatkozó fölényes biztonsága, az érett tehetség jóleső kiegyenlítettségét mutatja."

NEVETŐ ÖNARCKÉPEK CIKLUSA

Czigány legfontosabb zsánerének – a cézanne-i ihletésű csendéletek mellett – a portré, azokon belül is az önarckép számított. Az önelemzés és a szerepjáték rembrandti mélységével faggatta saját arcvonásait és érzelmi állapotának hullámzását hosszú évtizedeken keresztül. Saját magáról festett portréi között is külön csoportot alkotnak azok az 1912–1914 környékén készült alkotások, amelyeken Velázquez vidám népi figuráihoz hasonlóan gitárral, kancsóval vagy pörge kalappal nevet bele a néző szemébe. A most vizsgált, sokáig egy neves pécsi magángyűjteményben őrzött példányhoz legközelebb a gitáros változat áll, amin ugyanazt a széles karimájú kalapot, sötét mellényt és kibontott fehér inget hordja a művész. A naplementére jellemző fényviszonyok között megfestett, itt elemzett portré legfontosabb karakterjegyét a kalapba tűzött, jelképes erejű toll adja.

SZABADON, MINT A MADÁR

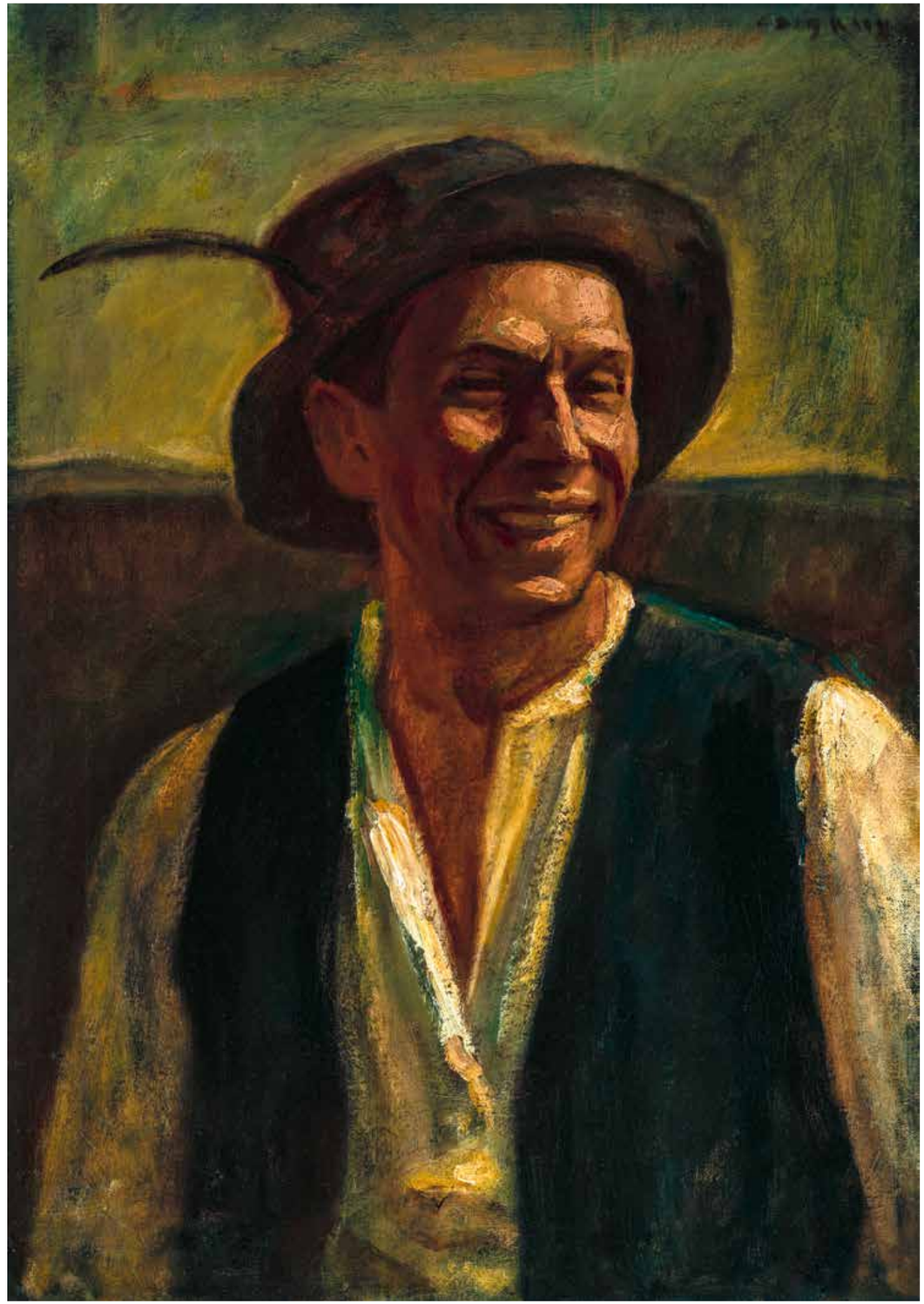
A különféle szárnyasoktól beszerezhető kiegészítő története messzire vezet vissza. A középkori diákok ugyanúgy tollat tűztek süvegükbe, mint a 48-as tábornokok (csak ők strucctollat a pörge karimájú Kossuth-kalapba), nem beszélve az észak-amerikai indián törzsfőnökök emblematikus fejékéről. A régi magyar kultúra szerves része volt a tollas kalapdísz: a nemes urak a kócsagok vagy darvak evezőtollait szúrták a forgóba, míg a parasztok a kakas- vagy lúdtollakat a süveg szalagjába. A hazai népszokások szerint ilyen hetyke díszt az idősebb emberek nem hordhattak, csak a legények vagy a fiatal házasok. Czigány viszont nem fiatal fiúként tűzte parasztkalapjába a barna tollat, hanem már meglett férfiként: a szimbólumok erejével idézve meg azt a szabadságot, amit a madarak képviseltek a magafajta, vándoréletet élő, független művészek számára.

Gulácsy Lajos: Cogito ergo sum (A falu bolondja), 1903, magántulajdon

Rembrandt: Önarckép mint nevető Zeuxis, c.1662, Wallraf-Richartz-Museum & Fondation Corboud, Cologne

173 | Szilágyi Ilona (Gyöngyös, 1904-1985, Budapest)

Barátnők, 1924
Girlfriends, 1924

33x27 cm
Akvarell, papír | Watercolour on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szilágyi Ilona Wien 1924

Kikiáltási ár: **180 000 Ft / 514 EUR**
Becsérték: **280 000 - 400 000 Ft**
Estimated price: **800 - 1 143 EUR**

174 | Fonó (Fleischer) Lajos (Budapest, 1889-1951, USA)

Éva
Eve

28,5x21 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Fonó
Hátoldalon | Reverse: Kiűzött Éva Fonó Lajos

Kikiáltási ár: **460 000 Ft / 1 314 EUR**
Becsérték: **550 000 - 750 000 Ft**
Estimated price: **1 571 - 2 143 EUR**

Patkó Károly: Fürdő után, 1923, magántulajdon

175 | Böhm Pál (Nagyvárad, 1839-1905, München)

A vásárfia, 1877
Fairing, 1877

45x63,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Böhm P 1877

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 143 EUR**
Becsérték: **2 400 000 - 3 400 000 Ft**
Estimated price: **6 857 - 9 714 EUR**

176 | Tibor Ernő (Nagyvárad, 1885-1945, Dachau)

Velencei részlet
Detail of Venezia

41x55 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Tibor Ernő

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 2 857 EUR**

177 | Vadász Endre (Szeged, 1901-1944, Budapest)

Velence, 1938
Venezia, 1938

30x40 cm
Tempera, falemez | Tempera on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Vadász 1938

Kikiáltási ár: **750 000 Ft / 2 143 EUR**
Becsérték: **1 000 000 - 1 500 000 Ft**
Estimated price: **2 857 - 4 286 EUR**

178 | Bruck Lajos (Pápa, 1846-1910, Budapest)

A Rialto híd feljárata Velencében, 1872
The Rialto Bridge in Venice, 1872

50x61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Bruck 872

Kikiáltási ár: **3 800 000 Ft / 10 857 EUR**
Becsérték: **4 600 000 - 6 000 000 Ft**
Estimated price: **13 143 - 17 143 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor külföldi magángyűjteményben

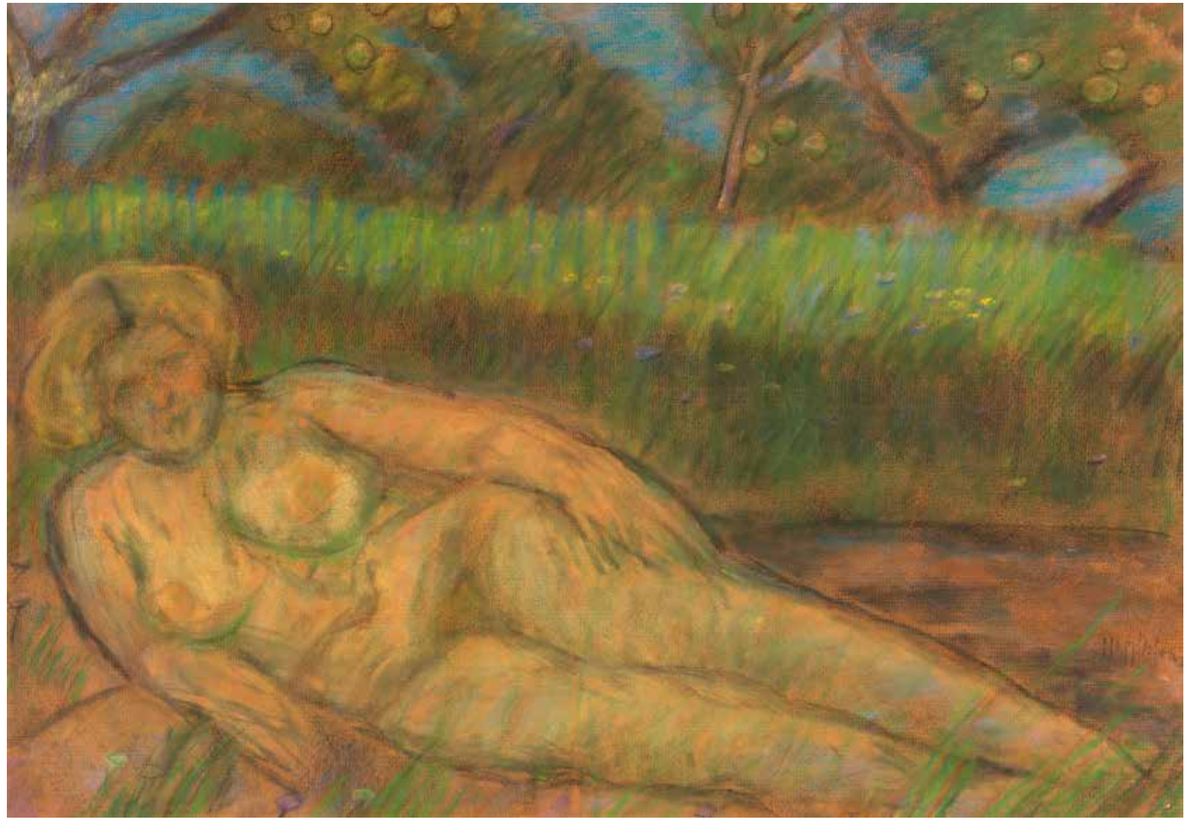
KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1873. Bécsi Világkiállítás

Michele Marieschi: Rialto híd, 1740-es évek, Ermitázs, Szentpétervár

179 | Nagy István (Csíkmindszent, 1873-1937, Baja)

Fekvő akt
Lying Female Nude

76x97 cm
Pasztell, papír | Pastel on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nagy István

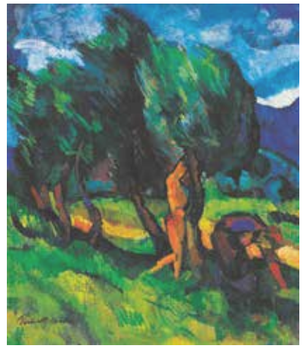
Kikiáltási ár: **750 000 Ft / 2 143 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 2 857 EUR**

180 | Holló László (Kiskunfélegyháza, 1887-1976, Debrecen)

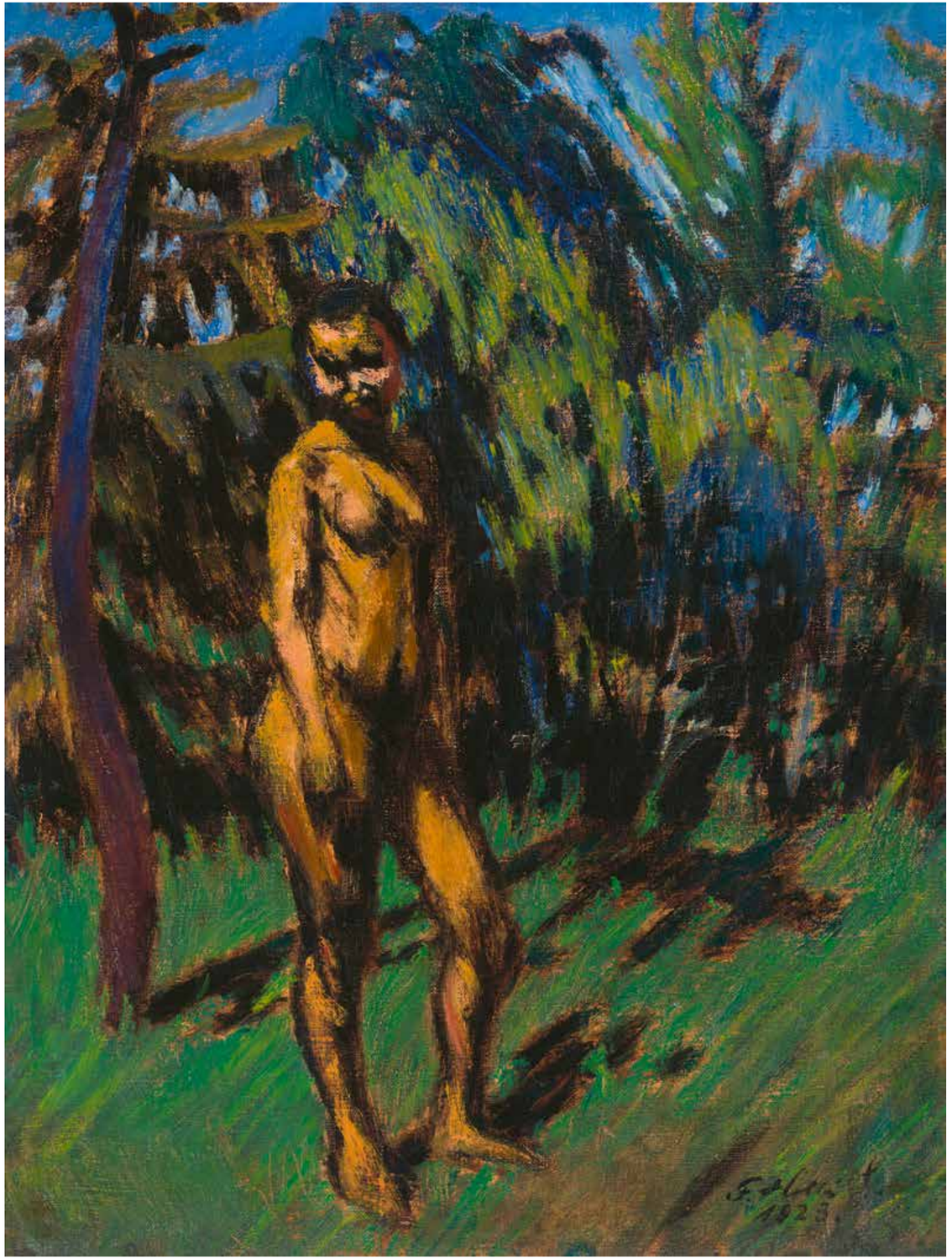
Szabadban, 1923
In the Open-Air, 1923

85x65 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: F. Holló L. 1923

Kikiáltási ár: **1 200 000 Ft / 3 428 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 5 143 EUR**

Perlrott Csaba Vilmos: Akt a természetben, 1910-es évek, magántulajdon

181 | Ismeretlen magyar festő 1890 körül

Falusi jelenet
Village Scene

111x80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 143 EUR**
Becsérték: **2 200 000 - 3 000 000 Ft**
Estimated price: **6 286 - 8 571 EUR**

182 | Telepy Károly (Debrecen, 1828-1906, Budapest)

Füleki vár a Felvidéken (Találka)
Fülek Castle in the Highlands (Meeting)

50x70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Telepy K.

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 143 EUR**
Becsérték: **2 600 000 - 3 800 000 Ft**
Estimated price: **7 428 - 10 857 EUR**

A Füleki vár egy 1909-es képeslapon

183 | Scheiber Hugó (Budapest, 1873-1950, Budapest)

Férfi pipával, 1930-as évek második fele
Man with Pipe, the second half of 1930s

57,5x46 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve középen lent | Signed lower centre: Scheiber H

Kikiáltási ár: **750 000 Ft / 2 143 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 2 200 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 6 286 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában. Budapest, 2014. 412.;
- Molnos Péter: Hugó Scheiber. Painting in the Rhythm of Jazz. Budapest, 2014. 412.

184 | Pallay Sándor (Szabadbattyán, 1903-1954, Budapest)

Ketten (Halászok)
Together (Fishermen)

90x80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **480 000 Ft / 1 371 EUR**
Becsérték: **600 000 - 900 000 Ft**
Estimated price: **1 714 - 2 571 EUR**

185 | Tobisch Ilona (Budapest, 1900-1985, Budapest)

Balatonfelvidéki táj (Balatonederics), 1930 körül
North of Lake Balaton (Balatonederics), c. 1930

60x80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J. n. | Unsigned

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **380 000 - 550 000 Ft**
Estimated price: **1 086 - 1 571 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- A művész ajándéka unokatestvérének, Gras Viktornak a Ganz és Társa Rt. Főmérnökének, utána Gras Viktor leszármazottainak tulajdonában

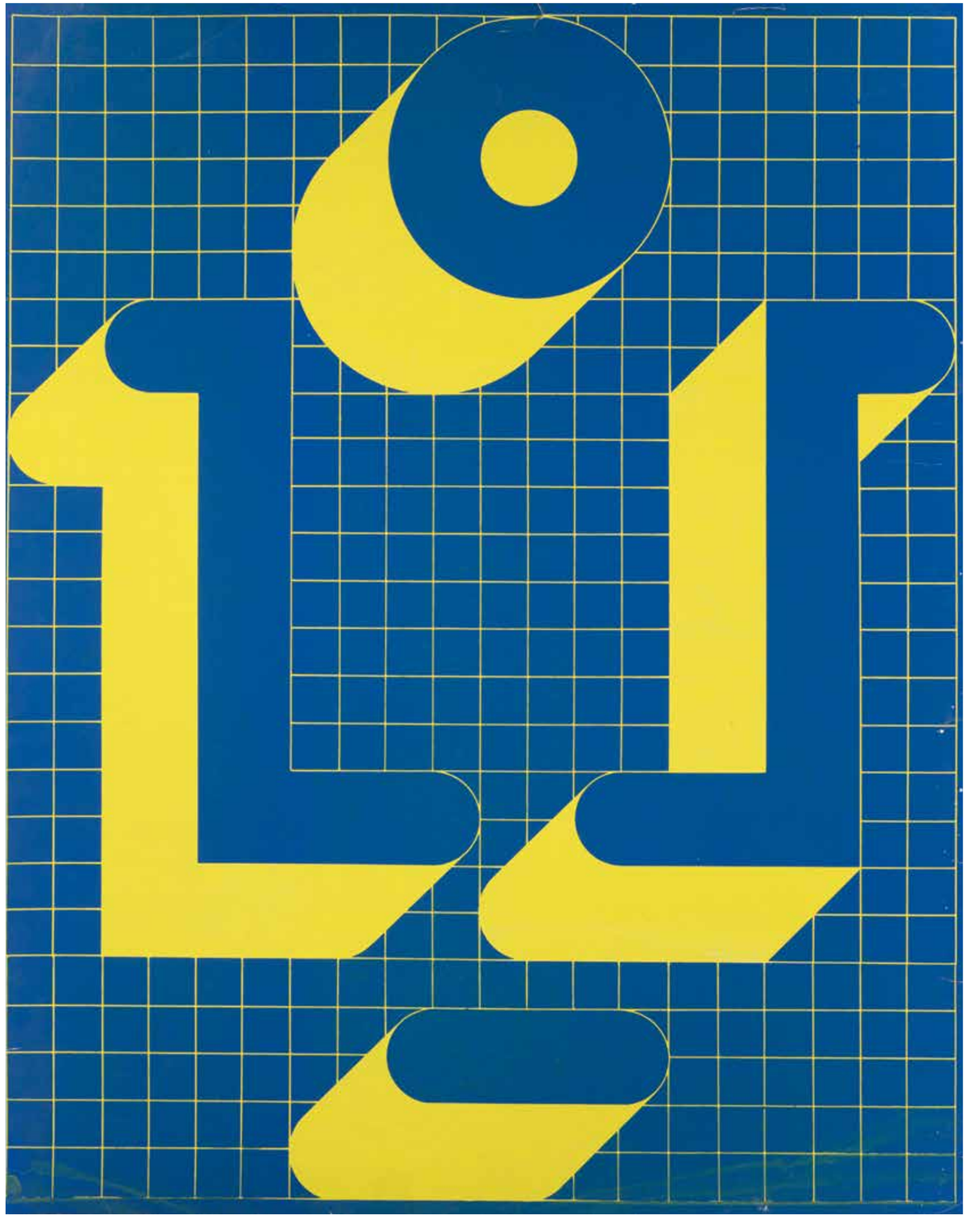

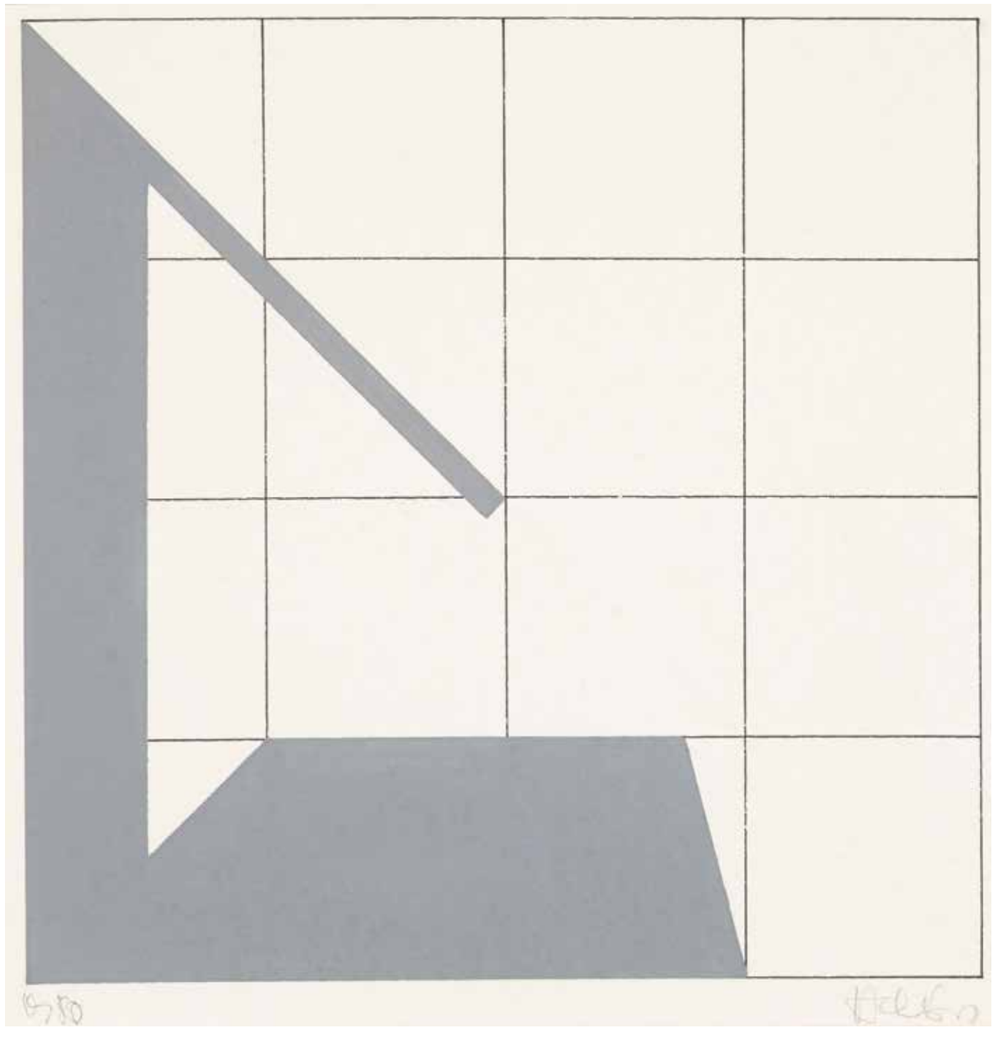
186 | Vadász Endre (Szeged, 1901-1944, Budapest)

Kilátó
Viewpoint

40x50 cm
Tempera, falemez | Tempera on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Vadász Endre

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 3 428 EUR**

187 | Bak Imre (Budapest, 1939-)

Kék-sárga kompozíció, 1977
Blue and Yellow Composition, 1977

61x48 cm
Szitanyomat, papír | Screen print on paper
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Bak/77 szitanyomat

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **400 000 - 800 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 2 286 EUR**

188 | Hopp-Halász Károly (Paks, 1946-2016, Paks)

Rész és egész, 1980
Part and Whole, 1980

22x22 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: 1980
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Halász

Kikiáltási ár: **280 000 Ft / 800 EUR**
Becsérték: **380 000 - 500 000 Ft**
Estimated price: **1 086 - 1 428 EUR**

189 | Szoboszlay Éva (Mosonmagyaróvár, 1942-)

Születés, 1969
Birth, 1969

37x25,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Szobi 969 VIII. 12.

Kikiáltási ár: **170 000 Ft / 486 EUR**
Becsérték: **260 000 - 380 000 Ft**
Estimated price: **743 - 1 086 EUR**

190 | Bornemisza László (Tiszadada, 1910-1995, Budapest)

Meseváros
Fairy Town

10x8 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Bornemisza

Kikiáltási ár: **240 000 Ft / 686 EUR**
Becsérték: **340 000 - 440 000 Ft**
Estimated price: **971 - 1 257 EUR**

191 | Román György (Budapest, 1903-1981, Budapest)

Fürdő, 1978/6
Bath, 1978/6

70x100 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **1 100 000 Ft / 3 143 EUR**
Becsérték: **1 600 000 - 2 400 000 Ft**
Estimated price: **4 571 - 6 857 EUR**

192 | Almásy Aladár (Debrecen, 1946-)

Angyalföldi elmegyógyintézet
Mental Hospital in the District of Budapest (Angyalföld)

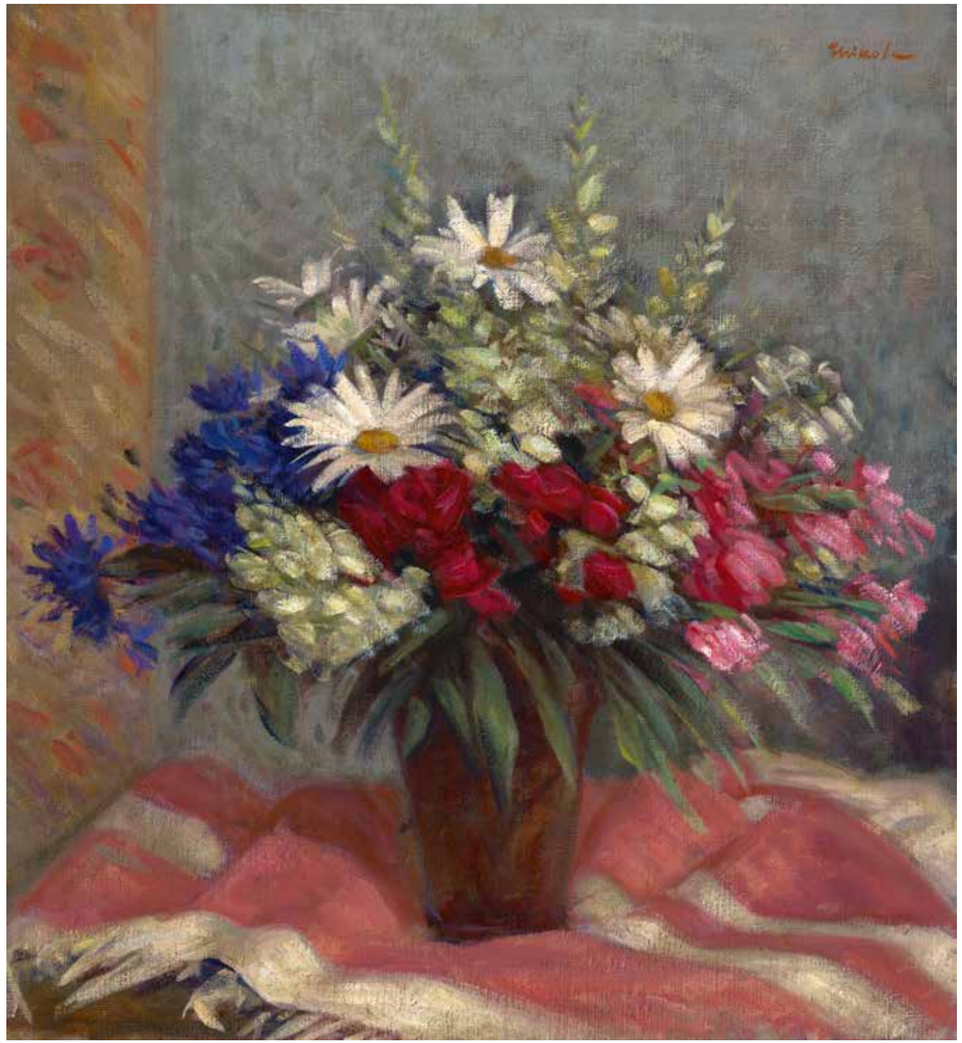
52x66 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Almásy A.
Hátoldalon | Reverse: címke

Kikiáltási ár: **750 000 Ft / 2 143 EUR**
Becsérték: **1 300 000 - 1 700 000 Ft**
Estimated price: **3 714 - 4 857 EUR**

A festmény hátoldalán található címke Almásy Aladár írásával

193 | Mikola András (Nagypeleske, 1884-1970, Nagybánya)

Mezei csokor
Bouquet of Wild Flowers

60x55 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Mikola

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 2 857 EUR**

194 | Basch Andor (Budapest, 1885-1944, Budapest)

Csendélet narancsokkal, 1931
Still-Life with Oranges, 1931

81x65,5 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Jelezve jobbra középen | Signed centre right: Basch 31

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 3 428 EUR**

195 | Egry József (Újlak, 1883-1951, Badacsonytomaj)

Kilátás Egry József műteréből
View from the Painter's Studio

42x31,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Hátoldalon | On the reverse: Nagy Istvánnénak, Klárikának szeretettel Dr.Radnai Béláné

Kikiáltási ár: **2 800 000 Ft / 8 000 EUR**
Becsérték: **3 800 000 - 5 000 000 Ft**
Estimated price: **10 857 - 14 286 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a Radnai gyűjteményben, majd Keresztes László tulajdonában

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Kolozsváry Marianna: Mednyánszkytól Barcsayig. Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben. Keresztes Kiadás, 2010, Budapest. 131 o.

Egry József: A festő (Ajtó mögött), 1933, BTM Fővárosi Képtár

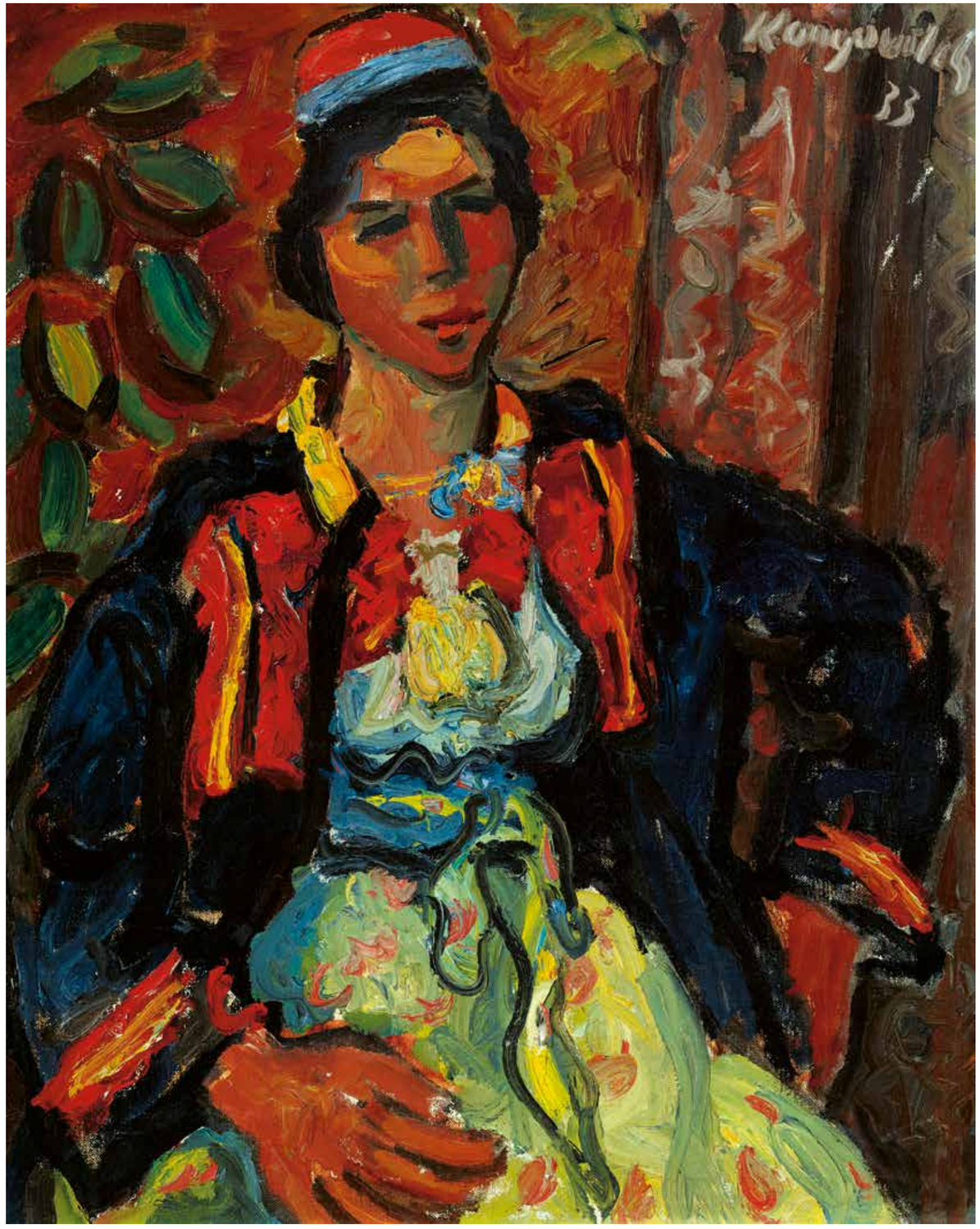

196 | Czóbel Béla (Budapest, 1883-1976, Budapest)

Párizsi diáklány piros mellényben, 1945
Parisian Student in Red Vest, 1945

66x50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Czóbel 945

Kikiáltási ár: **1 800 000 Ft / 5 143 EUR**
Becsérték: **2 200 000 - 3 800 000 Ft**
Estimated price: **6 286 - 10 853 EUR**

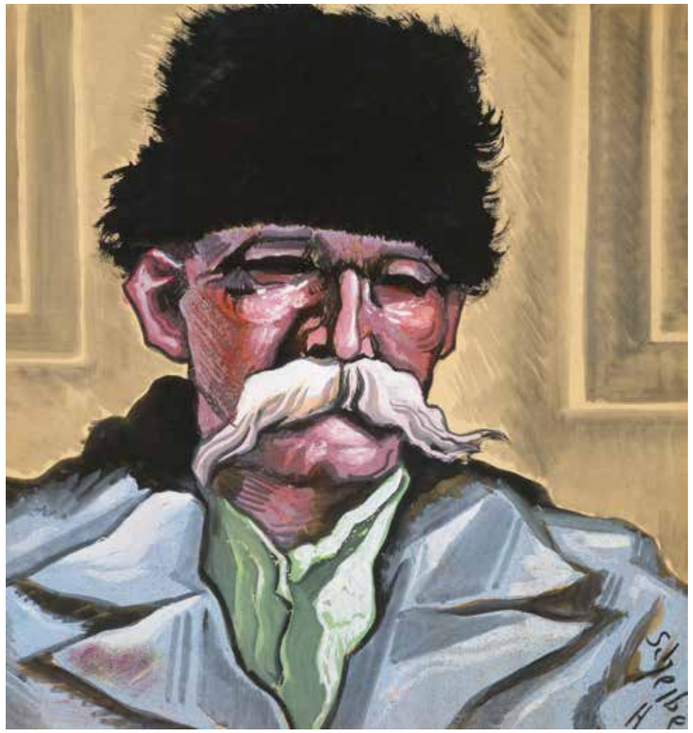

197 | Konjovic, Milan (Zombor, 1898-1993, Zombor)

Szobában, 1933
In the Room, 1933

80x64 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Konjovic 33

Kikiáltási ár: **6 500 000 Ft / 18 571 EUR**
Becsérték: **7 000 000 - 9 000 000 Ft**
Estimated price: **20 000 - 25 714 EUR**

198 | Scheiber Hugó (Budapest, 1873-1950, Budapest)

Férfi kék kabátban
Man in Blue Coat

50,5x47,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H.

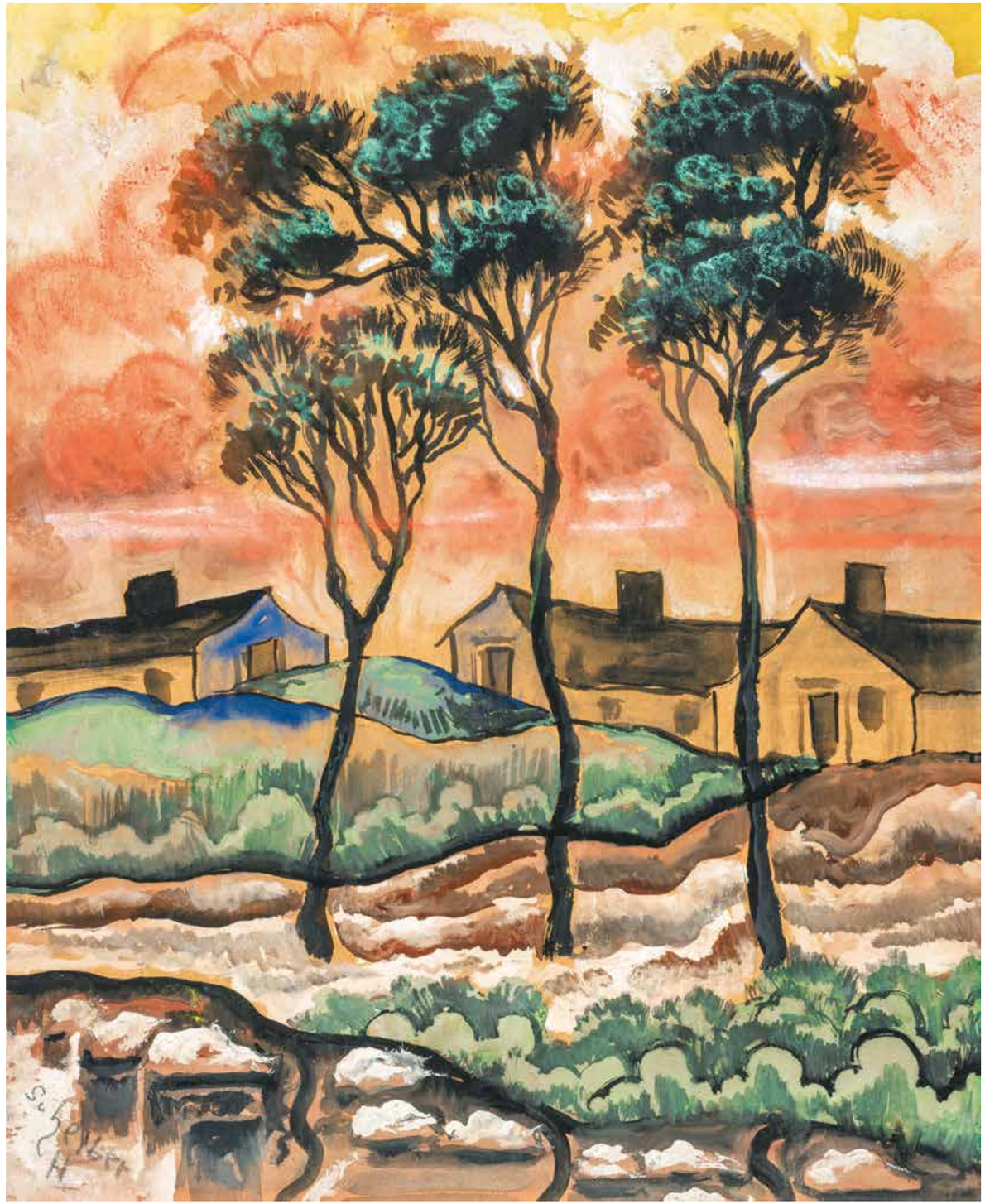
Kikiáltási ár: **480 000 Ft / 1 371 EUR**
Becsérték: **550 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 571 - 2 000 EUR**

199 | Scheiber Hugó (Budapest, 1873-1950, Budapest)

Naplemente a város határán, 1930-as évek
Sunset on the City Border, 1930s

49x40,5 cm
Gouache, papír | Gouache on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár: **2 400 000 Ft / 6 857 EUR**
Becsérték: **2 800 000 - 3 400 000 Ft**
Estimated price: **8 000 - 9 714 EUR**

200 | Czóbel Béla (Budapest, 1883-1976, Szentendre)

Kubikusok, 1904
Diggers, 1904

32,5x40,5 cm
Olaj, vászon, papírlemezen | Oil, canvas on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Czóbel

Kikiáltási ár: **2 200 000 Ft / 6 286 EUR**
Becsérték: **3 400 000 - 4 800 000 Ft**
Estimated price: **9 714 - 13 714 EUR**

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- 1971: Czóbel Béla (1883-1976) Kossuth-díjas festőművész kiállítása, Műcsarnok

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Bölöni György: Külföldi kiállítások. I. A párisi Szalonok. Jövendő 1906. június, 25.
- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914.
  Szerk.: Passuth Krisztina–Szücs György–Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, 2006.

„DURVA KÉZZEL, KÖNNYEN"

Domb tetején két kubikus húzza a taligát. A plein air kompozíción szinte érezni a nyári napsütés perzselő forróságát, a festő is hunyorít: a mélyebb árnyékok fekete folttá mosódnak, nem látjuk a figurák arcát sem, de a messzi lombok is egy sötétzöld sávvá olvadnak össze. A talicskás felgyűrt ujjú fehér inge viszont világít, akár a kék nadrágok királykék foltja az egynemű égbolt előtt. A posztimpresszionista remeklést nézve – amihez hasonlókat csak Nagy Balogh Jánostól ismerünk – pontosan érteni lehet, miért tartották kirobbanóan tehetséges festőnek a fiatal Czóbel Bélát kortársai. A párizsi fauve-ok mellett kiállított, még inkább a posztimpresszionizmus hatása alatt álló képeiről így írt Bölöni György 1906-ban: „Anélkül, hogy valami naczionalista érzés diktálná, az előhaladok csoportjába kell beiktatnom feltétlenül egy fiatal magyart is: Czóbel Bélát akinek nyolcz képe a modern törekvések szubsztratuma. Durva kézzel, könnyen rajzol (...). E mellett nagy kolorista, akinek keze alatt pillanatra születnek meg bátor színharmóniák, nem csak a jövő áll előtte, hanem jelenje is van, olyan érdeklődést tudott munkáival rövid idő alatt kelteni maga iránt."

KIVÉTELES PÁLYAÍV

Tersánszky Józsi Jenő elbeszéléséből alkothatunk képet a fiatal Czóbel temperamentumáról. Első nagybányai tartózkodása idején annyira idegesítette, hogy elegáns pesti viseletét állandóan összekeni, „hogy egyszer az iskola szeme láttára, mint egy őrült, nekiesett festékes ecsettel a ruhájának és bepacsmagolta: nesze neked elegancia! (...) Engem nem zavarsz a munkámban." Ez a szenvedélyes festeni akarás vezette el hamarosan a párizsi fauve-okhoz, akiknek vad színkontrasztjait és formatorzításait elhozta utána Nagybányára, kirobbantva a neós fiatalok „forradalmát". Itt indult el az a kivételes pályaív, ami Czóbelt úgy őrizte meg nagy magyar mesternek, hogy közben folyamatos kapcsolatot tudott ápolni a francia színtérrel is. A most vizsgált kicsiny, plein air gyöngyszem sokáig képviselte Czóbel festészetét, a mester például ünnepelt idős alkotóként beválogatta az utolsó általa rendezett életmű-kiállításába, amire 1971-ben került sor a Műcsarnok termeiben.

Nagy Balogh János: Kubikusok, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

201 | Nyilasy Sándor (Szeged, 1873-1934, Szeged)

Beszélgetés a kertben
Conversation on the Garden

44,5x52 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Nyilasy

Kikiáltási ár: **360 000 Ft / 1 028 EUR**
Becsérték: **500 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 428 - 2 000 EUR**

202 | Glatz Oszkár (Pest, 1872-1958, Budapest)

Kislányok domboldalon
Girl on the Field

54x70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Glatz

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **700 000 - 1 000 000 Ft**
Estimated price: **2 000 - 2 857 EUR**

203 | Rubovics Márk (Pest, 1867-1947, Budapest)

Balatoni vitorlások
Sailboats on the Lake Balaton

75x100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Rubovics M.

Kikiáltási ár: **260 000 Ft / 743 EUR**
Becsérték: **400 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 2 000 EUR**

204 | Berkes Antal (Budapest, 1874-1938, Budapest)

Őszi utca, konflis, omnibusz, 1915
Autumn Street, Conflis, Omnibus, 1915

75x100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Berkes A. 1915

Kikiáltási ár: **1 000 000 Ft / 2 857 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 2 600 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 7 428 EUR**

205 | Márffy Ödön (Budapest, 1878–1959, Budapest)

Önarckép, 1940-es évek első fele
Self-Portrait, early 1940s

31x23,5 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Márffy

Kikiáltási ár: **120 000 Ft / 343 EUR**
Becsérték: **200 000 - 300 000 Ft**
Estimated price: **571 - 857 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Rockenbauer Zoltán: Márffy. Életműkatalógus. Makláry Artworks, Budapest – Párizs, 2006, 380. oldal

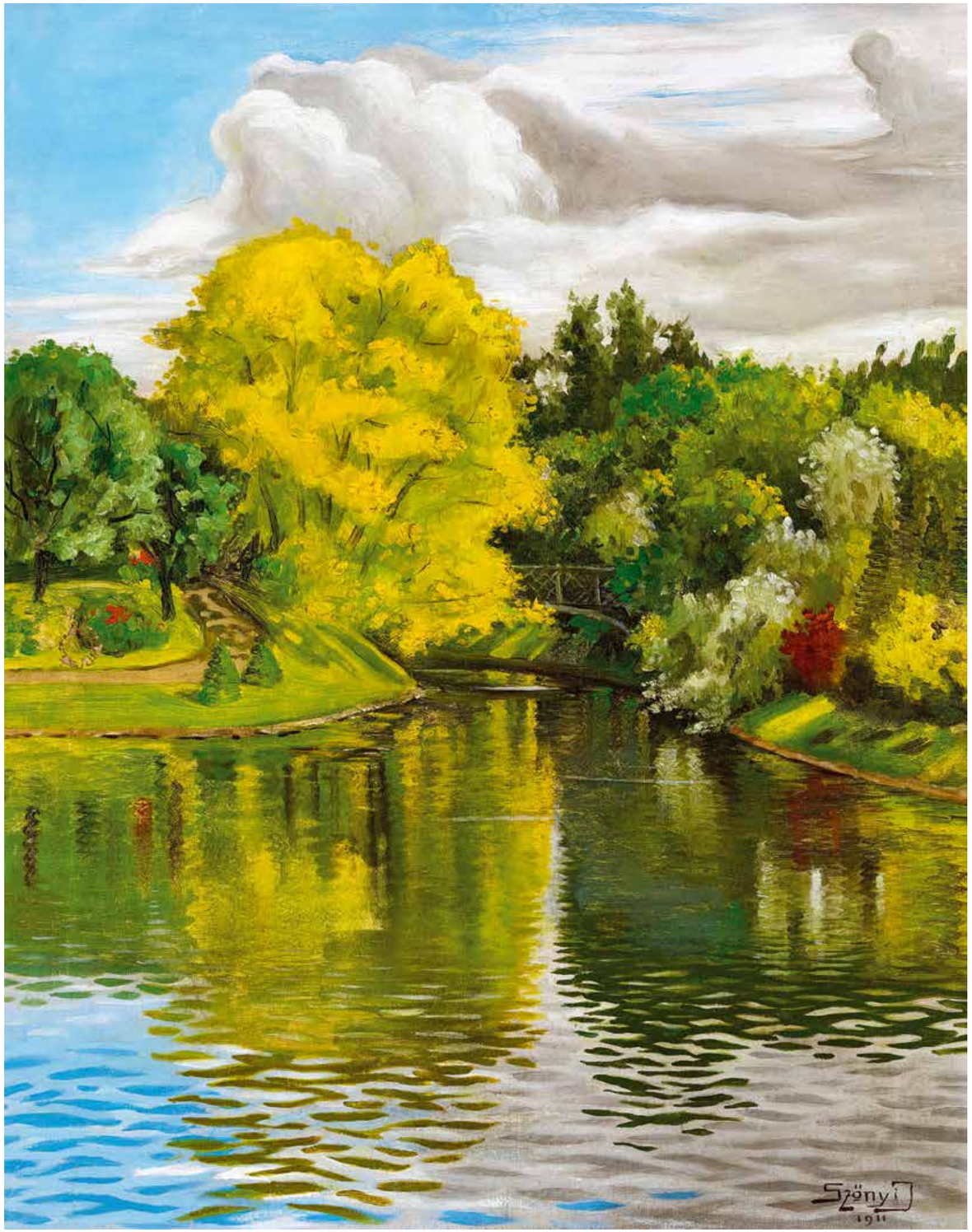
206 | Gadányi Jenő (Budapest, 1896–1960, Budapest)

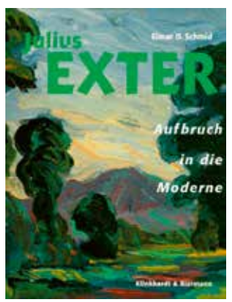
Táj madarakkal, 1948
Landscape with Birds, 1948

21x30 cm
Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Gadányi Jenő 948

Kikiáltási ár: **280 000 Ft / 800 EUR**
Becsérték: **300 000 - 500 000 Ft**
Estimated price: **757 - 1 428 EUR**

Julius Exter: Aufbruch in die Moderne című könyv borítója

207 | Exter Julius (Ludwigshafen, 1863–1939, Übersee)

Napsütötte házak
Sunlit Houses

42x62 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: J. Exter

Kikiáltási ár: **950 000 Ft / 2 714 EUR**
Becsérték: **1 200 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **3 428 - 5 143 EUR**

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Bruckmanns Lexikon der Münchener Kunst: Münchener Maler im 19. Jahrhundert. München, 1981 pp.308-9. ; Schmid, Elmar D.: Julius Exter Aufbruch in die Moderne. Klinkhardt L. Biermann, München, 1998

208 | Szőnyi István (Újpest, 1894 - 1960, Zebegény)

Városligeti tó, (Tükröződés), 1911
Lake in the City Park, 1911

52,5x41,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szőnyi I 1911
Hátoldalon | Reverse: Magyar Nemzeti Galéria
bírálati száma: 151/970

Kikiáltási ár: **550 000 Ft / 1 571 EUR**
Becsérték: **700 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 000 - 3 428 EUR**

209 | Újházy Ferenc (Szolnok,1827-1921, Budapest)

Csendélet gyümölcsökkel és arany serleggel (Ősz), 1865
Still-Life with Fruits and Golden Cup, 1865

50x71 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve középen lent | Signed lower centre: Újházy F. 865

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 4 000 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Sarkadi András gyűjteményében

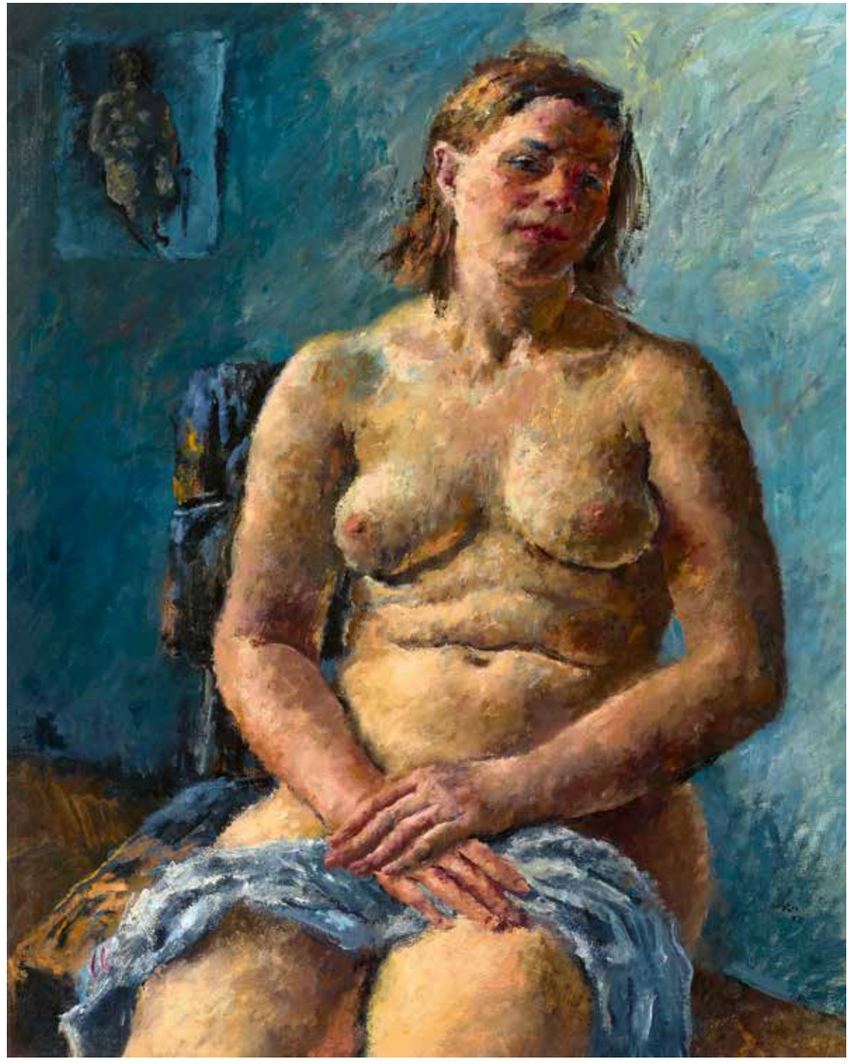

210 | Benkhard Ágost (Budapest, 1882-1961, Budapest)

Rózsacsokor
Rose Bouquet

56x70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Benkhard

Kikiáltási ár: **320 000 Ft / 914 EUR**
Becsérték: **480 000 - 600 000 Ft**
Estimated price: **1 371 - 2 714 EUR**

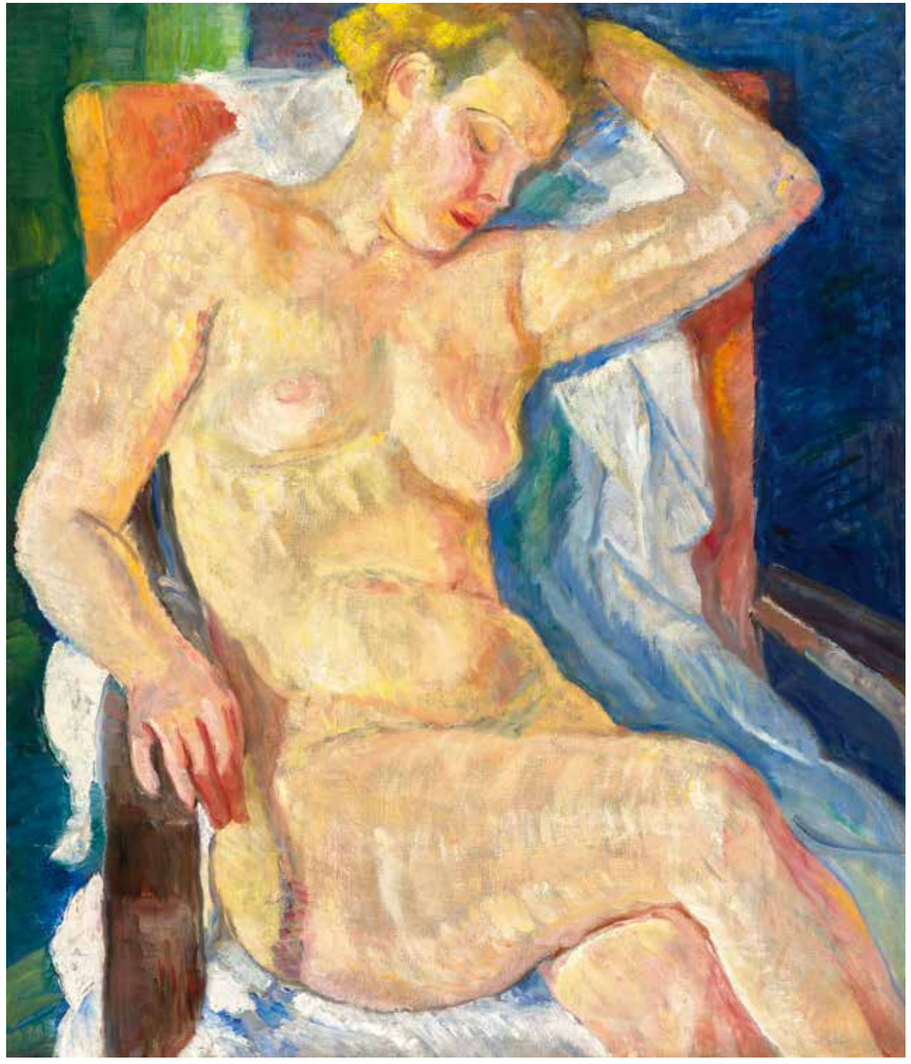

211 | Basch Andor (Budapest, 1885-1944, Budapest)

Modell a műteremben, 1937
Model in the Atelier, 1937

83x70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Basch 37

Kikiáltási ár: **380 000 Ft / 1 086 EUR**
Becsérték: **500 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 428 - 2 000 EUR**

212 | Ismeretlen magyar festő, 1925 körül

Akt narancssárga fotelben
Woman Nude in the Orange Armchair

85x74 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: **800 000 Ft / 2 286 EUR**
Becsérték: **900 000 - 1 500 000 Ft**
Estimated price: **2 571 - 4 286 EUR**

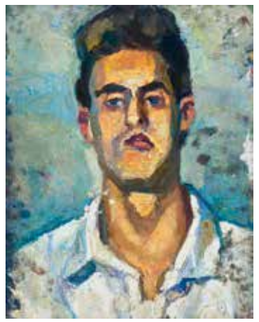

213 | Gruber Béla (Budapest, 1936-1963, Budapest)

Nő kosárral
Woman with a Basket

49x39 cm
Olaj, falemez | Oil on panel
Hátoldalon | Reverse: hagyatéki bélyegző

Kikiáltási ár: **220 000 Ft / 628 EUR**
Becsérték: **340 000 - 480 000 Ft**
Estimated price: **971 - 1 371 EUR**

Jelen képünk hátoldalán: Önarckép

214 | Galimberti Lanow Mária (1880-1950)

Önarckép zöld fotelben
Self-Portrait in the Green Armchair

81,5x52 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Lanow

Kikiáltási ár: **360 000 Ft / 1 028 EUR**
Becsérték: **480 000 - 700 000 Ft**
Estimated price: **1 371 - 2 000 EUR**

215 | Litkey György (Sajókeresztúr, 1907-1975, Budapest)

Színes házak, állatok, 1966
Colorful Houses and Animals, 1966

60x79 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Litkey 1966.

Kikiáltási ár: **280 000 Ft / 800 EUR**
Becsérték: **400 000 - 600 000 Ft**
Estimated price: **1 143 - 1 714 EUR**

216 | Bornemisza László (Tiszadada, 1910-1995, Budapest)

Skandináv táj
Scandinavian Landscape

33x24 cm
Olaj, papír | Oil on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Bornemisza

Kikiáltási ár: **260 000 Ft / 743 EUR**
Becsérték: **340 000 - 460 000 Ft**
Estimated price: **971 - 1 314 EUR**

217 | Mednyánszky László (Beczkó, 1852–1919, Bécs)

Fronton, 1914-1918 között
Soldier on the Front, between 1914-1918

19,5x31,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Mednyánszky

Kikiáltási ár: **1 300 000 Ft / 3 714 EUR**
Becsérték: **1 500 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **4 286 - 5 143 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern magyar festészet 1892–1919.
  Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2003. 592 o., 924. kép
- Markója Csilla: Egy másik Mednyánszky. Budapest, 2008. 1/37. kép.

218 | Berény Róbert (Budapest, 1887–1953, Budapest)

Hölgy zöld csíkos sállal
Lady with Green Striped Scarf

80x60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Berény

Kikiáltási ár: **950 000 Ft / 2 714 EUR**
Becsérték: **1 400 000 - 2 200 000 Ft**
Estimated price: **4 000 - 6 286 EUR**

219 | Szüle Péter (Nagyvárad, 1886 -1944, Budapest)

Havas táj (Trének), 1915
Snowy Landscape (Supply-column), 1915

39,5x47 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szüle Szerbia 1915 XII. 1;
Jelezve balra lent | Signed lower left: V. K. Sopot

Kikiáltási ár: **650 000 Ft / 1 857 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 200 000 Ft**
Estimated price: **2 286 - 3 428 EUR**

Mednyánszky László: Pihenő trén hóban, 1916-1918 között, magántulajdon

Mednyánszky László: Füstölgő kémények, 1910-es évek, magántulajdon

220 | Bernáth Aurél (Marcali, 1895-1982, Budapest)

Angol tengerpart (Dover-i sziklák), 1963
Sea-side in England, 1963

75x130 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: BA

Kikiáltási ár: **5 500 000 Ft / 15 714 EUR**
Becsérték: **8 500 000 - 15 000 000 Ft**
Estimated price: **24 286 - 42 857 EUR**

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor dr. Kalós Pál gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Bernáth Aurél festőművész kiállítása. Budapesti Történeti Múzeum, Vármúzeum, 1972. (71. Angol tengerpart)
- IV. Debreceni Országos Nyári Tárlat. Debrecen, Hajdú-Bihar Megyei Művelődési Központ, 1974.
- Képek, szobrok a harminc év magyar művészetéből. Budapesti Történeti Múzeum, 1977.
- Bernáth Aurél (1895 – 1982) emlékkiállítás. Budapest, Ernst Múzeum, 1985. (Angol tengerpart)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Bernáth Aurél festőművész kiállítása. Budapesti Történeti Múzeum, Vármúzeum, 1972. Katalógus. 51.

A doveri fehér sziklák

Bernáth Aurél: London, 1962, magántulajdon

Az Angol tengerpart című festmény különlegessége, hogy egykor Bernáth egyik jelentős, 1945 utáni gyűjtőjének kollekcióját gazdagította. Megvásárlásának körülményeiről első kézből, az egykori tulajdonos, dr. Kalós Pál és a festő fennmaradt levelezéséből értesülhetünk. A neves debreceni orvos és felesége 1965-ben vette meg a képet Bernáthtól, miután az alábbi levelet kapták tőle:

„Budapest 1965. VI. 18.

Kedves Zsóka, kedves Sándor,
Zsóka levelét köszönöm. Bizony már pár napja megválaszolásra vár. De hát nekem eladni egy képet elég gond – ismeritek indokaimat, tehát nem zokogom el újra őket. Így hát Marilivel megbeszéltem a körülményeket és ő beleegyezett abba, hogy a kép kimenjen a házból. Bökkenők még vannak: Először is még valamit szeretnék festeni rajta. Nem sokat. Az égen egy keveset és a tengeren egy keveset. Tehát az elszállítás kissé késik. (...) Az árát - gondolom – tudjátok: 25 000 forint. (...)
Őszinte barátsággal ölel mindkettőtöket Aurél"

A festmény kiemelkedő kvalitásait és az életműben elfoglalt kitüntetett helyét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy Bernáth az eladás után alig kilenc esztendővel vissza akarta vásárolni alkotását, méghozzá horribilis áron, megduplázva az egykor érte kapott összeget.

„Budapest, 1974. II. 24.

Kedves Sándor,
ezer éve se hír, se levél Tőled. Szeretnék valamit hallani Felőled. (...) Egyébként „Angol partok". Fogodz meg! Nagyon szeretném visszavásárolni Tőled ezt a képemet, mert hiányzik nekem. Dupla pénzt adnék érte. Kérlek, hogy ezt a javaslatot ne vedd sértésnek. Az élet ilyen! (...)
Ölellek régi barátsággal: Aurél"

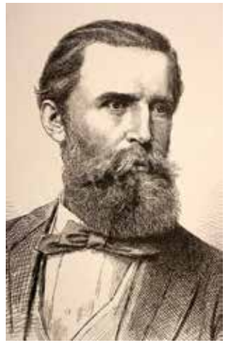
221 | Orlai Petrich Soma (Mezőberény, 1822-1880, Budapest)

Tinódi Lantos Sebestyén és Nádasdy Tamás nádor
Sebestyén Lantos Tinódi and Palatine Tamás Nádasdy

50x43,7 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra középen | Signed centre right: Orlai Petrich

Kikiáltási ár: **5 000 000 Ft / 14 286 EUR**
Becsérték: **6 000 000 – 8 000 000 Ft**
Estimated price: **17 143 – 25 714 EUR**

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Belorus Gomelseuchenko 6 p. 246003

Orlai Petrich Soma arcképe 1878-ban

Orlai Petrich Soma: Szép Ilonka (8 db) I.
A les, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Orlai Petrich Soma: Szép Ilonka (8 db) II.
A meglepetés, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Orlai Petrich Soma: Szép Ilonka (8 db) III.
Beköszönés, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Orlai Petrich Soma: Szép Ilonka (8 db) IV.
Felköszöntés, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Orlai Petrich Soma: Szép Ilonka (8 db) V.
Búcsú, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Orlai Petrich Soma: Szép Ilonka (8 db) VI.
Felismerés, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Orlai Petrich Soma: Szép Ilonka (8 db) VII.
Búsongás, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Orlai Petrich Soma: Szép Ilonka (8 db) VIII.
Gyász, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

222 | Paul Frenzeny (Franciaország, 1875-1922, London)

Lovas katonák
Soldiers on Horses

33,5x23 cm darabonként
Olaj, vászon | Oil on canvas
Bal oldali kép: J. n. | Unsigned
Jobb oldali kép: Jelezve balra lent | Signed lower left: P. Frenzeny

A két mű együttes kikiáltási ára: **650 000 Ft / 1 714 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 285 - 4 000 EUR**

223 | Paul Frenzeny (Franciaország, 1875-1922, London)

Lovas katonák puskával
Soldiers on Horses with Riffle

33,5x23 cm darabonként
Olaj, vászon | Oil on canvas
Bal oldali kép: Jelezve balra lent | Signed lower left: P. Frenzeny
Jobb oldali kép: J. n. | Unsigned

A két mű együttes kikiáltási ára: **650 000 Ft / 1 714 EUR**
Becsérték: **800 000 - 1 400 000 Ft**
Estimated price: **2 285 - 4 000 EUR**

224 | Ismeretlen olasz festő Antonio Bellucci (1654-1726) **után**

Antiochus és Stratonice
Antiochus and Stratonice

80x93 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
J. n. | Unsigned

A védetté nyilvánítási dokumentumon: A. Bellucci után. A festmény védett.

VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: **900 000 Ft / 2 571 EUR**
Becsérték: **1 300 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **3 714 - 5 143 EUR**

Pompeo Batoni: Antiochus és Stratonice, 1746, Museo de Arte de Ponce, Puerto Rico

Antonio Bellucci: Antiochus és Stratonice, Városi Múzeum, Kassel

225 | Bianconi, Carlo (Bologna, 1732-1802, Milánó) **Coreggio** (1489-1534) után

Danaé (A festmény eredeti, későbarokk faragott keretben)
Danae

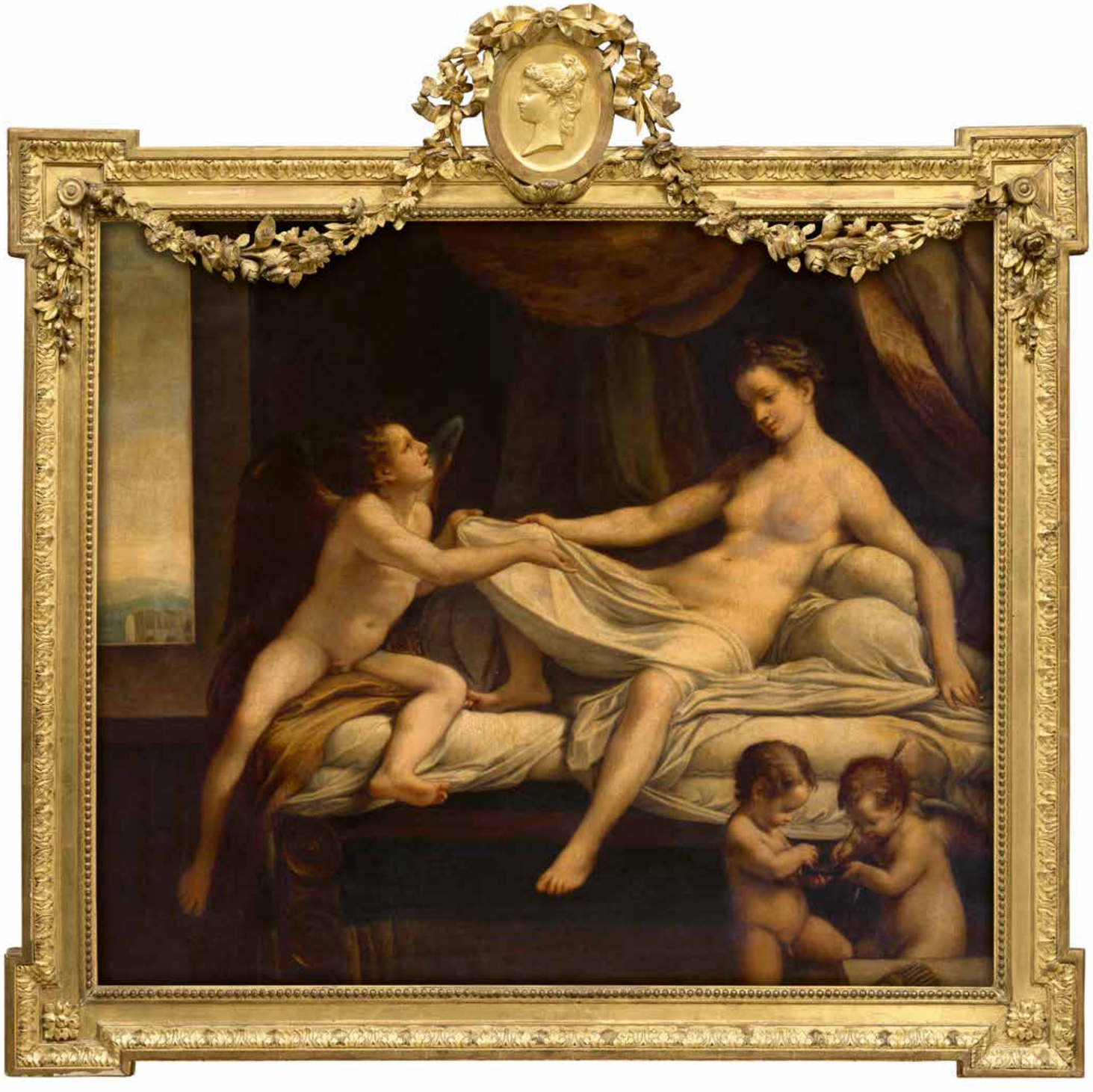
88x103 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Hátoldalon | Reverse: autográf felirat: C. Bianchoni

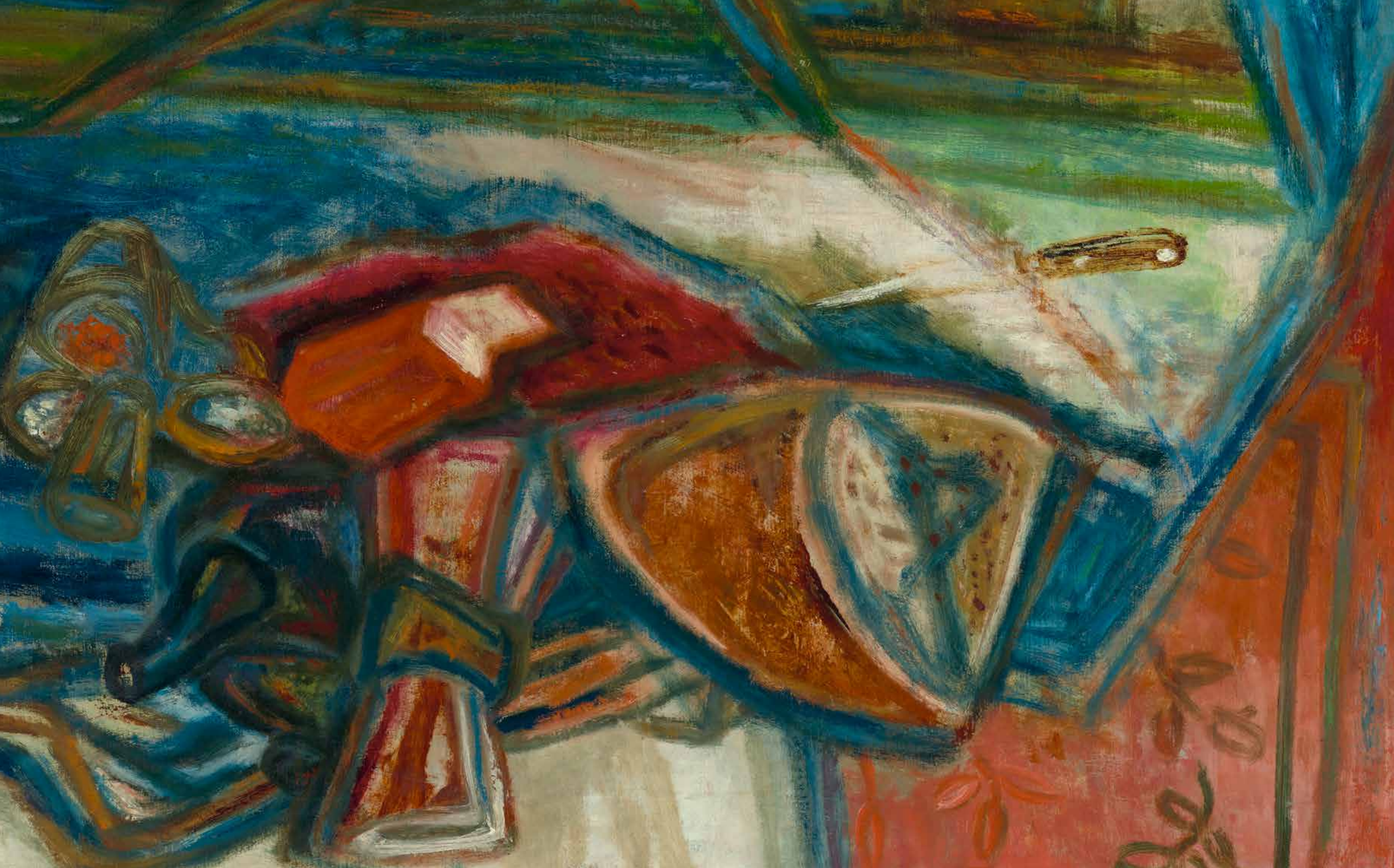
VÉDETT | NO EXPORT

Kikiáltási ár: **900 000 Ft / 2 571 EUR**
Becsérték: **1 300 000 - 1 800 000 Ft**
Estimated price: **3 714 - 5 143 EUR**

Autográf felirat a kép hátoldalán

Az Artmagazin a MOL-töltőállomásokon is megvásárolható!

Digitális verzió és előfizetés: artmagazin.hu/megrendelolap
Régi lapszámok megrendelése: elofizetes@artmagazin.hu

KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ

H–1055 Budapest, Szent István krt. 5. ▪ Phone/Tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 ▪ Fax: (36-1) 269-2219

BIDDING SLIP ▪ VÉTELI MEGBÍZÁS

Sale No.: MŰVÉSZETI AUKCIÓ Date / Dátum: 202 !. .....

Please bid on my behalf at the above sale for the following lot(s) up to the price(s) mentioned below. These bids are to be executed as is permitted by other bids. I agree to comply with the Conditions of Sale as printed in the catalogue.

Megbízom Önöket, hogy nevemben a fenti aukción az alább felsorolt tárgy(ak)ra az általam limitált leütési ár(ak)on vásárlást eszközöljenek a többi licitáló által lehetővé tett legalacsonyabb áron. A katalógusban leírt árverési feltételeket elfogadom.

LOT NO. TÉTELSZÁM	TITLE OR DESCRIPTION / ELNEVEZÉS	BID PRICE (HUF) MAX. NETTO VÉTELÁR

Deposit / Előleg: .....

Payment deadline / Fizetési határidő: .... signature / aláírás

PLEASE CHECK YOUR BID

ARRANGEMENT FOR PAYMENT

In order to avoid delay in clearing purchases buyers who are unknown to us are advised to make arrangements for payment before the sale or for satisfactory references to be supplied.

Please post to:
KIESELBACH GALÉRIA KERESKEDELMI KFT.
H–1055 Budapest Szent István krt. 5.
phone / tel.: (36-1) 269-3148, 269-3149 ▪ fax: (36-1) 269-2219
bankszámlaszám: 12001008-00214850-00100003

PLEASE USE BLOCK LETTERS

Full name: .....

Address: .....

Telephone No.: .....

Date: .....

Signed: .....

SZÁLLÍTÁS / DESPATCH AND TRANSIT: Saját megoldás / On my own ▪ Kérem a szállítást / I require your transit
FIZETÉSI MÓD / METHODS OF PAYMENT: Készpénz / Cash ▪ Banki átutalás / Bank remittance ▪ Hitelkártya / Credit card

